

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

Tractatus II. De Præcepto Diuino, & Ecclesiaistico Sacrae Communionis;
atque de cæteris aliis quotidianis Communionibus, & etiam pro articulo
mortis. p. 155.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

sententiam contra Cardinalem Lugo doctē, & subtiliter, vt semper solet, defendit. Et idem me citato contra Cardinalem Lugum, tener nouissimē Pater Verricelli in Q. Q. moral. tractat. 1. quæst. 7. num. 15. Quod etiam nominatim contra Lugum firmat nouissimē ex Societate doctus Pater Bardi de Conscientia, discept. 6. cap. 1. p. 3. §. 2. per totum. Idem à fortiori dicendum est de illo, qui assumens aquam ad os abluendum, dubitat, an aliquam guttam traiecerit; necnon de illo, qui dentibus quidpiam masticans aliquid deglutierit: nam hi optimē poterunt crastino communicare; sicut demum poterit ille, qui adhæret dicto aliquorum dicientium sibi horam noctis duodecimam non sonuisse, aliis sonuisse affirmantibus. Quia præceptum, de non nisi ieiunè ad Eucharistiam accedendo, non est impositum dubitanti, sed certo scienti non esse ieiunium. Quam vltimam sequelam, etiam concedit Lugo loco citato num. 43.

Patrem Pasqualigum quos ego alibi adduxi, qui latè probat, quod quantumcunque horologium reputetur regulatum, licitum esse, post omnes pulsus, per quadrantem comedere, & sequenti die communicare. Et P. Verricelli in Q. Q. Moral. tr. 1. quæst. 7. n. 13, de quo firmat, si vnicum sit horologium, quod censetur regulatum, & designet duodecimam noctis, comedens deinde per semiquadrantem, poterit sequenti die communicare. Et postea num. 16. firmat quod quando in Vrbe plurima audiuntur horologia, possum conformari vltimo, & tunc post omnes pulsus comedens, per moram saluationis Angelicæ, possum sequenti die communicare.

1. not. præteritæ, & in eod. m. §. sed. lege etiam eius §. 1. tr. 2. & latè infra in tr. 2. Ref. 57 à principio vique ad finem §. Quod autē, & pro vlt. difficultate huius §. in Ref. 2. & 3. not. primæ huius §.

4. Sed ego non discedo à contraria sententia, quam docui: nam vt optimē obseruat Castrus Palaus tom. 1. tract. 1. disput. 2. punct. 7. num. 2. in nostro casu, grauitas, vel paruitas materiæ desumenda est, à communi sensu Ecclesiæ, & fidelium; sed communiter fideles sacrilegium putant, etiam breuissima mora post mediam noctem manducare: ergo, &c. Et tandem nota hic obiter; quod non potest Episcopus cogere Parochum vt subministret necessaria Presbyteris volentibus celebrare in Parochiali, vt declarauit Sacra Congregatio Rituum, 10. Iunij 1602. & obseruat Gauantus in Manuali Episcoporum, verb. Parochorum muna in Additionib. num. 6. & Barbosa de Officio Parochi, part. 1. cap. 11. n. 51. & sic ego consultus his diebus, respondi contra quendam Episcopum.

3. Et tandem obseruandum est Leandrum vbi supra, quæst. 7. firmiter docere, quod vbi est tantum vnum horologium, si duodecima hora noctis sonare incipiat, non teneri aliquem statim in prima pulsatione desistere à cibo, vel potu, si crastino Eucharistiam sumpturus est. Quod probat variis rationibus, & testatur, quod sic lenserunt aliqui Doctores Complutenses à se consulti. Qui postea me citat addocentem Bresserum, & poterat etiam in fauorem suæ sententiæ adducere Caramuelem, & nostrum

TRACTATUS SECVNDVS

DE PRÆCEPTO DIVINO, ET ECCLESIASTICO

Sacræ Communionis: atque de cæteris aliis quotidianis Communionibus, etiam pro articulo mortis.

RESOLVTIO PRIMA.

An Sacramentum Eucharistia sit necessarium necessitate mediæ ad salutem, ita vt detur præceptum diuinum positiuum sumendi Sacramentum?
Ex quo inferitur primo præceptum diuinum Eucharistia sumenda obligare in articulo mortis, etiam si mors sit violenta & autoritate iudicis inflicta?
Secundo in reliqua vita quoties, quoties tali remedio opus est ad perseuerandum in statu gratiæ?
Tertio, quando quis prudenter putat se non amplius habiturum commoditatem in tota vita sumendi Eucharistiam?
Et obiter notatur non esse licitum consecrare in materia dubia? Ex part. 3. tit. 6. & Misc. 2. Ref. 95.

ritate iudicis inflicta. Secundo in reliqua vita quoties tali remedio opus est ad perseuerandum in statu gratiæ. Et tertio aliqui addunt quando quis prudenter putat se non amplius habiturum commoditatem communicandi in tota vita; tunc enim meritò debet se munire contra tentationes postea euenturas. Probatur hæc opinio ex verbis Ioan. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis non habebitis vitam in vobis, &c. ex Luc. 13. Nisi penitentiam egeritis, non intrabitis in regnum cælorum; in quibus locis eodem tenore, & forma verborum proponit Christus sumendum sacramentum Penitentia, & sacramentum Eucharistia, ergo, &c. Hæc opinio est probabilis.

Quādonam & in tom. 3. tr. 1. Ref. 53. §. Sed dicitur à lin. 5. & seq. & in Ref. 57. §. Probatur primo, & seq.

2. Sed contrariam etiam probabilem esse existimo, quam tuetur Coninch de Sacram. quæst. 73. art. 3. num. 36 & 44. Ferrariensis contra gentes lib. 4. cap. 61. Alexander de Ales in 4. part. quæst. 51. memb. 14. Syluester verb. Eucharistia 3. num. 11. Fernandez de Heredia de Eucharistia, dist. 2. part. 2. dub. 2. per totum, & Villalobos in summa, tom. 1. tract. 8. diff. 34. num. 4. vbi sic ait: [El Sacramento de la Eucharistia, no es medio necesario in voto para alcanzar la bienaventuranga. Queremos dezir, que si no huiera precepto de comulgar, se pudiera vno salvar sin tener proposito de recibitlo. Esta conclusion es de San Thomas, Caietano, Rodriguez, Ledesma, Suarez, Hosiõ, y Pedro de Nauarra; y parece que se colige del Concilio Tridentino sess. 7. can. 4. que como dize del Baptismo,

§. 1. **A**firmatiue respondent Becan. de Sacram. cap. 23. quæst. 4. n. 2. Layman in Theol. moral. lib. 5. tit. 4. c. 5. n. 2. & seq. Syluius in 3. p. 9. 70. a. 11. queritur 1. concl. 1. & 2. Henric. lib. 8. c. 3. n. 2. Emanuel Sa verb. Eucharistia, n. 1. & alij, quos citat, & sequitur Fagund. de præcept. Eccl. præcept. 3. lib. 1. cap. 3. num. 4. vnde ex hac opinione inferunt. Primò præceptum diuinum Eucharistia sumendæ obligare in articulo mortis, etiam si mors sit violenta, & autho-

Sup. hoc in Ref. seq. & infra in Ref. 70. §. Dicendum, & significare ad medium. Et pro his tribus casibus contentis in hoc §. signanter videtur, §. Alibi in ref.

Baptismo, que es necesario para la salud, y lo mismo de la Penitencia *sess. 14. can. 3.* tambien lo dixera de la Eucharistia. El fundamento de la conclusion, es, porque para alcançar la bienauenturança, solo es necesario estar en gracia, y perseverar en ella hasta el fin de la vida, y la gracia cierto es que se da por la penitencia, y los demas Sacramentos y no solo por este. La perseverancia en gracia es favor specialissimo de Dios, y no es efeto proprio deste Sacramento, aunque ayuda mucho para ello y assi no es medio necesario este Sacramento.] Ita ille. Igitur secundum hanc sententiam, negandum est sacramentum Eucharistia esse medium necessarium necessitate salutis pro omnibus qui saluandi sunt; sed tantum medium utile, ac morali necessitate necessarium ad conseruandam vitam spiritualem gratia. Notat etiam ex his Villalobos *in summa, tom. 1. tract. 7. diff. 5. num. 5.* [que no es licito consagrar en materia dudosa, porque como recebir este Sacramento no es medio necesario para saluacion; no ay moral necesidad, para que se consagre en materia dudosa.] Et ita etiam docet Fagundez *præcept. 3. lib. 2. cap. 1. num. 17.* etiam stando in prima opinione, quia tale præceptum diuinum necessarium necessitate salutis, non obligat nisi quando decenter & reuerenter sumi potest.

Sup. hoc supra in tr. 1. Ref. 205. §. 2 ad medium, à vers. vt ob communi- candum: & in Ref. 206. paulo post initium à vers. Hoc supposito. & in Ref. 128. cursum ad medium §. vit.

RESOL. II.

An si non adesset præceptum sumendi Eucharistiam, potuisset quis saluari, si non haberet propositum illam recipiendi? Ex part. 5. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 28.

Sup. hoc in Ref. præterita, & infra in Ref. 70. §. Dicendum, & signanter ad medium à vers. Probatur. & in tom. 3. tr. 1. Refol. 53. §. Sed dices. à lin. 5. & seq. & in Ref. 57. §. probatur primo. & seq.

§. 1. Quid est querere, an Eucharistia sit peculiariter necessaria ad vitam æternam necessitate distincta à puta necessitate præcepti, & non orta ex illa. Aliqui asserunt sacramentum Eucharistia in re, vel in voto sub disunctione esse peculiariter necessarium adultis necessitate medij ad vitam æternam. Vide Becanum *de Sacram. cap. 15. quæst. 7.* & probatur ex Ioan. 7. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, non habebitis vitam in vobis.*

2. Verum contrariæ sententiæ adhæreo, quam communiter tuerunt recentiores, vt Suarez, Vaquez, Coninck, Layman, & Tannerus, quos citat & sequitur Hurtadus Complutensis *de Euch. disp. 1. diff. 6.* quibus adde Villalobos *in summa tom. 1. tract. 7. diff. 34. n. 2. & 3.* vbi sic ait. [El Sacramento de la Eucharistia recido in re, no es medio necesario para la bienauenturança, ne in voto, queremos decir, que si no viera precepto de comulgar, se pudiera vno saluar sin tener proposito de recebirle. El fundamento desta conclusion es, porque para alcançar la bienauenturança solo es necesario estar en gracia, y perseverar en ella hasta el fin de la vida, y la gracia cierto es, que se da por la penitencia, y los demas Sacramentos, y no solo por este la perseverancia en gracia es favor specialissimo de Dios, y no es efeto proprio deste Sacramento, aunque ayuda mucho para ellos; y assi no es medio necesario este Sacramento. Confirma se, porque si Dios reuocara aora la institucion deste Sacramento, con todo esso se pudieran los hombres saluar sin intento de recebirle: y si fuera necesario necessitate medij, no lo negara la Iglesia à los parvulos, mayormente en el articulo de la muerte.] Ita ille, & alij, qui respondent ad testimonium Ioannis.

RESOL. III.

An Hæretici teneantur præcepto communicandi singu-

lis annis contento in cap. omnis vtriusque sexus de pœnit. & remiss.?
Et cursum docetur omnes fideles baptizatos comprehendere esse in præcepto dicitur cap. & tantum excludit ab ipso Infideles? Ex part. 10. tract. 16. & Misc. 6. Ref. 33. alias 32.

§. 1. Negatiuam sententiam tenet Pater Bernal *de Sacram. disp. 44. sect. 3. §. 1. num. 70.* vbi sic ait: Nomen Fidelis in præcepti proprie est accipiendum, nam regula, quæ docet, verba *omnes* qualia sunt omnia præceptiua, proprie, & strictè capi debere, cum aded generalis sit, siue virgete ratione non debet exceptionem pati: Sed nulla est ratio, quæ exceptionem adhibere cogat; Ergo nomen, Fidelis proprie capiendum est. Maior, & consequentia probatione non indigent, Minorem astruo destructione rationum in contrarium. Prima est: Si Fidelis proprie sumeretur, comprehenderet Cathecumenum. Contra, quia non potest comprehendere non subditum Ecclesiæ; sed Cathecumenus est Ecclesiæ non subditus: ergo nomen Fidelis in hac lege, licet proprie capiat, Cathecumenum non comprehendit. Sic Ecclesiæ iubet, adultum 21. annorum reuocare: non tamen comprehendit Mahometanum id ætatis apud Christianos degentem.

2. Altera contrariorum ratio est. Si nomen Fidelis, proprie sumeretur, ab hac lege liber esset baptizatus, hoc ipso quod in hæresi occultam incederet. Contra verò; tum quia sicut dum quis non probatur malus præsumitur bonus: hic dum baptizatus non probatur infidelis præsumitur, & censetur fidelis, ac proinde per legem hoc nomine comprehenditur. Tum etiam quia qui semel aliqua lege, vel præcepto constringitur, ab eius obligatione non liberatur, nisi per voluntatem superioris, qui in ea lege dispensare potest: At baptizatus, qui in hæresim suæ occultam, siue manifestam incurrit, cum iam communione lege conuentus fuerit, non liberatur ab eius obligatione; quia non est vnde colligamus, Ecclesiæ velle, vt obligationem illam exuat: ergo, &c.

3. Postrema fuit ratio, quia iuxta Tridentinum *sess. 14. cap. 5.* Sacerdotes à Christo fuerunt constituti Iudices, ad quos deferrentur crimina omnia, in quæ fideles incidissent: Si autem nomen fidelis, strictè caperetur, non teneretur quis ea confiteri crimina, quæ post baptismum in hæresi commisisset. Sed contra: Nam ipsummet Concilium in eodem cap. quod antea statuit, integram peccatorum confessionem omnibus post baptismum lapsis iure Diuino necessariam existere: Ergo licet fidelis apud Tridentinum pro omni baptizato capi debeat, non tamen in capite *omnis vtriusque*. Primum, quia Trident. iam præmittit, quid significare velit nomine, fidelis, nempe baptizatum lapsum: quod non præstat cap. *Omnia*, &c. Secundum, quia Tridentinum non potuit eo nomine comprehendere solum fidelem proprie sumptum: caput autem, *Omnia vtriusque*, potuit: Cum liberum Ecclesiæ sit legem suam ac hæreticos extendere, vel non extendere.

4. Deinde compellor: quia solos illos comprehendit lex, quorum respectu, pena, quam transgressoribus minatur, & imponit, vera pena est, & grauis; siue acerba, & ipsos à legis violatione detertere potest: Atqui pena, quam lex ista minatur, est, vt transgressor viuens careat ingressu Ecclesiæ, & mortuus Ecclesiastica sepultura: quæ quidem respectu hæretici non est pœna, nec acerba, nec mala, proinde nec illos legis violatione deterrens: Ergo, credibile non est, hanc legem ad illos dirigi ipsosque comprehendere.

5. Postremò

5. Postremò, quia non parum videtur decere Ecclesiam, quod hac lege Communionis annuæ vellet hæreticos astringere. Primò, quia eam faceret superuacaneam: Nam hoc ipso, quod velit astringere Catholicos, iam declarat, præcepto diuino teneri ipsos etiam Gentiles ad annuam communionem; vt supra docuimus: ac proinde iam hac posita declaratione, tenentur hæretici præcepto Diuino ad Communionem annuam: ergo non est cur Ecclesia illos suo præcepto comprehendat, tanquam præcepto, sed solum tanquam explicatione, sicut comprehendit Gentiles. Nam neq; suo præcepto magis illos astringet, quam astringantur diuino: nec magis nos adducet ad Communionem annuam. Quorùm igitur eos præcepto isto liget? Secundò quia pœna, quam Ecclesia transgressoribus minatur est, vt viuentes arceantur ab ingressu Ecclesiæ, & morientes careant Ecclesiastica sepultura. At eiusmodi pœnam ridebunt hæretici: adeò non adducuntur ad legis obseruationem. Huc vsque Bernal.

6. Sed licet hæc omnia ingeniosè excogitata sint, vt verum fatear, opinio contraria est communis, vt ipsemet Bernal fateatur: nam vt optimè obseruat Amicus in *Cur. Theol. tom. 7. disp. 29. scilicet 6. n. 59.* cum aliis, sub nomine fidelium omnes. Adulti baptizati intelliguntur: sed hæretici sunt adulti baptizati. Ergo ligantur hoc præcepto. Et Pontifex in *cap. Omnis viri vsque sexus*, tulit legem generalem pro suis subditis in Ecclesiæ gremio existentibus. Sed hæretici sunt eius subditi, neque sunt extra Ecclesiam: ergo comprehenduntur in illo præcepto generaliter, & absolute prolato, & lex generaliter loquens generaliter intelligenda est, & vbi absolute loquitur, absolute, & sine vlla distinctione sumi debet, ex iuribus vulgaris.

7. Vnde rectè Trullench. in *Decal. tom. 1. lib. 3. cap. 5. dub. 2. n. 2.* docuit absolute omnes fideles baptizatos comprehensos esse in præcepto dicti cap. *Omnis*. Et idè exclusit ab ipso tantum infideles: Ergo, &c. Vide etiam Rocaful. in *Praxi Theol. Mor. tom. 2. lib. 5. de præcept. Eccles. cap. 3. n. 19.* Tamburinum *opus. de Euchar. cap. 4. §. 1. n. 2.*

dub. 1. & Petrum à S. Ioseph in idea Theol. mor. lib. 1. cap. 8. resol. 2.

2. Sed ego negatiuè sententiæ adhaereo, quam tuetur Sotus in *4. disp. 18. q. 1. art. 3.* Sanchez in *summ. tom. 1. lib. 1. cap. 12. num. 15.* Candidus *tom. 3. disp. 2. art. 26. dub. 6.* Quia, ait ipse, qui fecit votum ingrediendi aliquam Religionem, solum tenetur ad ingressum Religionis: non tamen ad leges, & præcepta illius Religionis, antequam ingrediatur, sed Baptismus est ingressus in Ecclesiam: ergo quamuis omnes tenentur ad Baptismum, & ad ingressum in Ecclesiam, non tamen tenentur ad leges, & præcepta, quæ ponuntur pro his, qui sunt iam in Ecclesia. Ad argumentum verò Suarez, & Baunij, respondeo distinguendo, quod lex diuina communicandi ponitur pro omnibus iuxta naturam rei, vt scilicet obliget omnes existentes in vnitæte Ecclesiæ per Baptismum, concedo; quod verò ponitur vniuersaliter pro non existentibus in Ecclesia, quales sunt infideles, nego.

3. Verum concedo sententiæ Suarez esse probabilem, sed nota non procedere etiam quoad præceptum confessionis, nam est dispar ratio; præceptum enim Eucharistiæ obligat per se, & propter se, confessionis non item, sed tantum supposito peccato, quod deleri potest virtute clauium, ob quam causam Sacerdotis absolutio, dicitur esse iurisdictionalis actio, in Trident. *sess. 14. cap. de absol. & can. 9.* Ergo est ab eo exercenda tantum in subditos, tam quoad se, quam quoad peccata, cuiusmodi nemò Infideles esse dixerit, respectu admissorum ab iis ante Baptismum, à quo sic obliterantur omnia, nulla vt eorum superstit memoria. Vide Vasquez *vbi supra.*

4. An verò Hæretici obligentur præcepto confitendi singulis annis, negarunt aliqui recetiores, quia in *cap. omnis viri vsque sexus*, sermo est de folis fidelibus, & in Concil. Trid. quoties de hac obligatione sermo habetur, semper repetitur illa particula *fideles*, vt patet in *sess. 14. cap. 5. & can. 8.* sed hoc argumentum optimè refellit, & partem affirmatiuam tuetur P. Lugo de *Sacram. Pœnit. disp. 15. scilicet 7. n. 145.*

RESOL. V.

An pueri tempore, quo sunt capaces recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, sint etiam capaces recipiendi Sacramentum Eucharistiæ?

Et cursim docetur, quod pueri non obligantur ad Communionem vsque ad 12. annum.

Sed infertur peccare parentes puerorum, & Confessarios non sinentes illos communicare statim ac peccare norunt.

Et docetur, quod pueri non communicantes in Paschate, nec excommunicatione, nec pœnis Canonis ligantur vsque ad 14. annum. Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Ref. 70.

§. 1. Negatiuè respondet Vasquez in *3. part. tom. 3. disp. 214. cap. 4. num. 38.* Henriquez *lib. 8. cap. 5. Fagundez part. 3. lib. 1. cap. 5. n. 20. & 21.* Comitolus in *respons. lib. 1. quest. 17.* Suarez *tom. 4. disp. 36. scilicet 2.* Nauarrus in *Man. cap. 21. n. 5.* Azorius *tom. 1. lib. 7. cap. 47. quest. 10.* Tolet. *lib. 6. cap. 15. n. 3.* Coninch. de *Sacram. q. 80. art. 12. dub. 4. n. 102.* Filliucius *tom. 1. tract. c. 7. n. 192.* Salas de *legib. disp. 14. scilicet 13. n. 127.* Martinus Funes in *speculo moral. p. 3. cap. 2. n. 8.* Tannerus in *3. part. D. Thom. disp. 5. q. 8. dub. 5. n. 11.* Zambrianus de *cas. tempore mortis. cap. 3. dub. 2. n. 7.* Villalobos in *sum. tom. 1. tract. 7. diff. 4. n. 6.* & aliis communiter asserentibus, prius aduenire pueris tempus obligationis præcepti confessionis, quam communio-

Sup. hoc in Ref. seq. & in tom. 1. tra. 3. & Ref. 45. §. vlt. ad medium, à vers. Dicendum. & in aliis eius primæ not. & cursim infra in Ref. 56. §. 2. prope finè, vers. Tertio, & in tom. 4. tr. 4. Ref. 54. §. vlt. ad mens;

RESOL. IV.

An præceptum sumendi Eucharistiæ obliget Infideles? Et quid de præcepto Confessionis?

Et an verò Hæretici obligentur præcepto confitendi singulis annis? Ex part. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 81.

§. 1. Affirmatiuè respondet Suarez in *3. p. tom. 3. quest. 80. disp. 69. scilicet 2. dub. 1.* & nouissimè Stephanus Baunius in *Theol. mor. part. 1. tract. 5. de suscipientibus Eucharistiæ, quest. 1.* Ratio est, quod verba Christi imponentis præceptum sunt generalia, Ioan. 6. *Nisi manducaueritis carnem Filij, &c.* nec ad Apostolos solos restricta, vt patet ex contextu capituli citati, vbi Iudæi eum de multis interrogant, rogantibusque, vt sibi panem daret de caelo verum, subiecit: *Ego sum panis vite, & cætera* quæ ad futuri Sacramenti cærimoniam, institutionem, & vsum spectant: quare cum inter eos, infideles multi essent, qui tamen Christi legem ferentis potestati suberant, quin ad eos quoque præceptum pertineat sumendæ Eucharistiæ, mihi non est dubium: itaque eos duplicis peccati reos esse sub vitæ finem, narrat *loc. cit.* Suarez, quorum peccatorum primum sit omissi Baptismi, alterum non suscepti Sacramenti, contra præceptum Christi, *Nisi manducaueritis, &c.* Huc vsque Baunius, cui adde Vasquez in *3. p. tom. 4. q. 90. art. 2. Tom. 11.*

Sup hoc pro Infidelibus in Ref. seq.

Sup hoc cursim ex doctrina Ref. antecedentis in §. eius vlt.

dium, à veris
Quæ alios
niños. & ibi
in tr. 6. Ref.
68. Signa-
ter in §. Et
randem. per
torum, & ne
deleas lege-
re dictâ Ref.
per totam,
& si placet
etiam alias
eius annota-
tionum, vt
facilius dif-
soluas hanc
quæst. & vi-
de etiam §.
vltim. huius
Ref. & alium
eius not.

nis; nam minor rationis vsus, & discretio requiritur ad confitendum, quàm ad communicandum. Et Conradus in respons. part. 1. q. 5. 4. in fine, docet, quod pueri non obligantur ad communionem vsque ad 12. annum.

2. Sed his non obstantibus, nouissimè Ioannes Sancius, vir quidem doctus, in selectis disp. 26. per totam, mordicus contendit, & probat absolutè pueris ministrandam Eucharistiam, postquam ad annos discretionis peruenerint, neque distinguendum esse inter tempora confessionis, & communionis: nam vtriusque rei præceptum imponitur sine vlla distinctione in cap. omnia vtriusque sexus, de poen. Nec minor discursus requiritur ad præceptum confessionis, quàm communionis; imò si rectè perpendantur præcepta, maior ad confessionis, quàm ad communionis: quæ omnia per partes, & accuratè probat, & pro hac sententia adducit Tabienam ver. excommunicare, num. 3. D. Antoninum 3. part. tit. 9. cap. 8. §. 2. & part. 3. tit. 4. cap. 12. §. 5. & Paludanum, qui in rebus moralibus est instar omnium, in 4. sent. dist. 12. q. 1. n. 25. vbi sic asserit: Et dicitur annus discretionis, non pubertatis, qui sunt anni nubiles in femina 12. & 14. in masculis, sed postquam est doli capax, cum scilicet potest mortaliter peccare, tunc obligatur ad præceptum de confessione, & per consequens de communione quæ simul datur; quia ex quo potest peccare, debet remedium confessionis, & communionis adhibere. Ita Paludanus, & D. Antoninus.

3. Ex quibus omnibus infert, secundum se loquendo, peccare parentes peccatorum, & Confessarios non sinentes illos communicare statim ac peccare norunt, cum causa sint transgressiois præcepti. Excusantur tamen à peccato, quia sequuntur opinionem contrariam, quam supra reculimus. Notat tamen dictus Sancius, quod etiam stando in sua opinione, pueri non communicantes in Paschate, nec excommunicatione, nec penes Canonicis ligantur vsque ad annum decimumquartum, & probat hoc ex multis Authoribus. Et hæc omnia Sancius multum conducentia ad conducendos scrupulos Confessariorum, si dedissent, vel dare vellent pueris communionem; in quo casu multos anxios, & indeterminatos cognoui, sed secundum Sanctum à perplexitate liberi erunt: nam statim ac notum erit eis, pueros vsu rationis habere, poterunt illi sacram Communionem exhibere.

4. Verùm primam opinionem ego teneo, quam etiam ex neotericis tenet Iacob. Granada in part. 2. contr. 7. tractat. 3. part. 1. disput. 6. num. 37. vbi docet præceptum annuæ communionis non obligare ante decimum, quia doctores ita intellexerunt hoc præceptum. Sed his non obstantibus puto opinionem Sancij esse probabilem, quam nouissimè tenet etiam doctus Caserus Palaus in Opere morali tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 24. §. 2. n. 7. lege illum, & non pigebit.

RESOL. VI.

An pueri tempore, quo sunt capaces recipiendi Sacramentum Penitentia, sint etiam capaces recipiendi Eucharistiam?

Et obiter docetur ad lucrandum Tubileum pueros, qui possunt confiteri, esse etiam ad Sacramentum Eucharistia admittendos. Ex p. 3. tr. addit. Ref. 19.

§. 1. Negatiuam sententiam ego docui in part. 3. tractat. 6. resol. 70. cum multis Doctoribus, quibus nunc addo Præpositum in 3. part. quæst. 80. art. 11. dub. 2. num. 58. Ludouicum de San Iuan in luce

Sup. his in tom. 1. tr. 3. Refol. 50. §. vlt. per totum, & in aliis eius duarum annotationum.

Sup. hoc, quod hic docetur magis late cum eodem Granada hoc citato, & aliis infra in Refol. 89 §. 2. à medio vsque in finem, & in tom. 4. tr. 6. Ref. 68. §. Et tandem. prope fin. & seq.

Quæ hic est Ref. antecessens, & reci-

Sacerdotum q. 7. de Euch. art. 11. dub. 1. concl. 1. Gratianum in decis. aur. part. 1. lib. 2. cap. 38. n. 5. Scortium de sacrif. Missæ lib. 4. cap. 29. n. 5. Cordubam in sum. q. 60. ver. 11. Bonacinam de sacram. disp. 4. q. 7. punct. 2. num. 3. & alios penes ipsos. Sed ibi pro contraria opinione, quam probabilem existimauimus, adduxi Ioannem Sancium: verùm aduersus illum acriter insurgit nouissimè Ioan. Merlinus Societ. Iesv, tract. de frequent. Euch. dist. 1. cap. 1. & seq.

2. At his non obstantibus opinionem Sancij tenet ex eadem Societ. Iesv, vt ibi notari, Calixtus Palaus in Opere morali tom. 1. tract. 3. di. p. 1. punct. 24. §. 2. num. 7. cui nunc addo Philippum de la Cruz in Theaur. Eccles. tract. 1. §. 1. num. 3. vbi docet ad lucrandum Tubileum pueros qui possunt confiteri etiam ad Sacramentum Eucharistia admittendos, ait. [Esta es doctrina de San Antonin. 3. part. tit. 4. cap. 12. §. 4. & 5. y Paludano in 4. dist. 12. quæst. 1. n. 15. que se comprehende in estas breues palabras. Et dicitur annus discretionis, non pubertatis, qui sunt anni nubiles in femina 12. & 14. in masculo, sed postquam est doli capax, cum scilicet potest mortaliter peccare, tunc obligatur ad præceptum de confessione, & per consequens de communione, que simul datur; quia ex quo potest peccare, debet remedium confessionis, & communionis adhibere. Y assi estos Doctores enseñan que y gualmente el que tiene uso de razon, tiene obligacion à la confession, y à la comunión, qual doctrina mas que ningun doctor la trahе y defende con gran de agudeza Iuan Sanchez, en quien toda esta disputa se puede ver, la qual concludy con estas palabras. Cuiuslibet puero statim ac peccare nouerit distinguendo inter bonum, & malum, ministrari debet Eucharistia, licet sexto, aut septimo anno: nam præceptum de annua confessione, & suscipienda Eucharistia eodem tempore obligat fideles, statim vero ac quis scit peccare, obijuat præcepto confessionis annuæ, guidandose por esta doctrina los confesores, pueden amonstrar que conuenien à los tales para ganar las indulgencias. Itaque Sed ne discedas à prima opinione, tanquam communiiori, & probabiliiori.

RESOL. VII.

An si ex incuria Sacerdotis, dum alio communito, porrigeret Eucharistiam infanti genitico non habenti vsu rationis, reciperet gratiam? Et resolutio huius quæstionis pendet ex illa, an infans ante vsu rationis sint capaces fructus spiritualium, quem Eucharistia ex opere operato confert? Et an antiquius fuerit consuetudo in Ecclesia in variis prouinciis conferendi Eucharistiam infantibus? Et an si puer, & amens nunquam doli capax inueniant casu Eucharistiam, & comedant, accipiant gratiam, licet non sint capaces manducationis sacramentalis? Ex part. 10. tract. 11. & Missæ Resolut. 18.

§. 1. Resolutio huius dubbij pendet ex illa quæstione, an infans ante vsu rationis sint capaces fructus spiritualium, quem Eucharistia ex opere operato confert? Et negatiuè respondet Alexander de Ales 4. part. quæst. 11. n. 2. art. 3. §. 1. Paludanus in 4. dist. 9. quæst. 4. art. 3. Maior q. 1. §. Prima est, dicitur. Cuiusmodi Corpus Christi, Gabriel quæst. 2. art. 3. dub. 1. Ceterum Tertium. Syluester verb. Eucharistia 2. q. 5. Petrus Sotus sect. 8. de Eucharist. inclinat Dominicus Sotus in 4. distinct. 12. quæst. 1. art. 9. sub finem. Et quod caput est, illam docere videtur Catechismus Romanus, de

Sacram. Euchar. §. Sed ne forte; ubi ait, infantes idoneos non esse, vt hoc Sacramentum accipiant; & comedant. Vnicum fundamentum huius sententiae est, quoniam ad percipiendum fructum huius Sacramenti requiritur Sacramentalis manducatio: haec autem requirit actualem notitiam huius Sacramenti, quae in infantibus, & perpetuo amentibus esse non potest. Maior probatur: nam hoc Sacramentum datur per modum cibi nutritis; qui necessario requirit actum vitalem ipsius viuents, sine quo cibus non nutrit.

2. Sed his non obstantibus, ego sententiae affirmatiuae adhaereo, quam tueretur Coninch. in 3. part. quest. 80. art. 9. num. 77. Praepositus in 3. q. 80. artic. 9. n. 50. Cardinalis de Lugo, de Eucharist. diffinit. 1. 3. n. 8. Serra in 3. part. q. 80. art. 9. Suarez disp. 62. sect. 4. & Ledesma 1. part. 4. quest. 21. art. 9. dub. 5. Quia, ait iste, ad hoc aliquando dabatur illis, vt augetur gratia. Secundo, quia si Episcopus ordinaret puerum; & reciperet puer gratiam, licet Episcopus male ageret, ordinando illum ante tempus. Tertio, puer baptizatus est in gratia: ergo est probatus. Probatur consequentia: quia ad hoc solum praecipit Paulus, quod probarentur homines ante sumptionem Eucharistiae, ad sciendum, scilicet, si erant in gratia, sic ad minus per coniecturas, & signa. Confirmatur, nam non minus paruuli sunt capaces gratiae nutritivae, quae datur per Sacramentum Eucharistiae; quam roboratiuae, quae datur per Sacramentum Confirmationis, cum utraque ordinetur ad spiritualem vitam augendam: atqui paruuli sunt capaces gratiae roboratiuae per Sacramentum Confirmationis, vt constat ex vsu Ecclesiae, quae illos etiam ante rationis usum confirmare solet: ergo etiam erunt capaces gratiae nutritivae per Sacramentum Eucharistiae. Vide Syluium in 3. part. q. 80. art. 9.

3. Sed praecipua ratio nostrae sententiae desumitur ex consuetudine, quae antiquitus fuit in Ecclesia in variis Prouincijs, confendi Eucharistiam infantibus, constat ex Dionysio cap. 7. de Ecclesiastica Hierarchia, & ex Cypriano, lib. de lapsis, & ex Gregorio Magno in suo Misiali veteri, quod Roma extat: & id maxime iudicat Tridentinum, sess. 21. cap. 4. & id fuisse in Hispania consuetum, supponit Concilium Toletanum II. Can. 11. At si Eucharistia non posset infantibus prodesse quoad fructum augmenti gratiae, ad quem primario, & principaliter instituta est; dicta consuetudo fuisset illicita: quia contra reuerentiam cuiuscumque Sacramenti est, illud administrare, quando frustrandum est suo primario, & principali fructu. Id autem nequit Ecclesiae attribui, praeterquam quia Tridentinum, sess. 11. cap. 4. affirmat, dictam consuetudinem, si fuit, non esse damnandam. Vnde ex Arcudio testatur Lugo in Ecclesia Graeca, vigere talem consuetudinem: sed in Ecclesia Latina, consuetudine introducta est prohibitio conferendi Eucharistiam infantibus ante usum rationis; adhuc in articulo mortis, & satis conuenienter, quia ex vna parte nullum est praecipuum diuinum, quo teneamur infantibus Eucharistiam conferre, quia de eo non constat: & ex altera parte, in collatione Eucharistiae infantibus multa contra reuerentiam Eucharistiae possunt accidere, praeterquam postquam ex praecipuo Ecclesiae sola species panis laicis confertur; quia haec ab infantibus pro aetate infantili difficile deglutitur. Vide Lessium in 3. part. q. 80. art. 9. n. 24.

4. Ex his ego olim interrogatus respondi, perpetuo amentem, qui ad Tabernaculum Sacramenti accessit, dum Ecclesia erat clausa, & particulas consecratas sumpsit, recepit gratiam, & fructum spirituales huius Sacramenti. Et ita ex Cardinali Lugo Tom. II.

Pater Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 9. dub. 11. n. 204. notat, quod si puer, aut amentis ex natiuitate, nunquam doli capax, inueniat casu Eucharistiam, & comedat: accipiet gratiam. Et ita sensisse Theologos in Hispania ipsi testantur.

5. Nota hic obiter, Amicum in Cur. Theol. tom. 7. disp. 28. sect. 2. n. 10. docere contra Vasquez, paruulos, & perpetuo amentes non esse capaces manducationis Sacramentalis; licet, vt diximus, sint capaces fructus, & nutritionis huius Sacramenti: tamen sententiam Vasquez defendit Hurtadas de Sacram. Euch. disp. 9. difficult. 19. & probat; infantes esse capaces Sacramentalis sumptionis Eucharistiae; non minus quam Baptismi, confirmationis, & Ordinis; & id supponunt communiter Doctores, & merito, quia Eucharistia est infantibus Sacramentum, non minus quam Baptismus, Confirmatio, & Ordo; quia vt diximus ex opere operato confert illis augmentum gratiae; quod non efficeret, si non esset illis Sacramentum.

RESOL. VIII.

An qui prouidet impedimentum futurum, vt in tempore Paschalis Eucharistiam accipere non possit, teneatur praenire tempus, & illam sumere?

Et an ita praeniciens tempus, non sequuto impedimento tempore ab Ecclesia constituto, teneatur iterum communicare?

Et asseritur, quod qui prouidet se in Paschate a communione impediri, non teneatur tempus praescriptum praenire, dummodo intra eum annum semel communicauerit? Ex part. 3. tractat. 4. Resolut. 42.

§. 1. Affirmatiue respondent Syluius in 3. part. q. 80. art. 11. queritur 3. Nugnus etiam 3. p. quest. 80. art. 11. diff. 2. Fagund. praec. 3. lib. 1. cap. 6. n. 3. & alij. Ratio est, quia praecipuum communionis non limitatur ad tempus Paschae ad tollendam obligationem ante istud, prauius impedimento impediende illam.

2. Non reticebo tamen contrariam sententiam docere Pitigianum in 4. sentent. tom. 1. disp. 9. quest. 3. art. 9. Azorium tom. 1. lib. 17. cap. 41. quest. 13. & alios quia nec vsus Ecclesiae id habet, nec ille qui ieiunare tenetur & audire sacrum, tenetur anticipare tempus, si prouideat futurum impedimentum, quo die proprio non possit. Ergo, &c.

3. Sed si quis stare vellet in prima opinione; queritur, an ita praeniciens, non sequuto impedimento tempore ab Ecclesia constituto, teneatur iterum communicare. Negatiue respondeo cum Fernandez de Heredia in disp. de Sacram. tract. de Eucharistia, p. 8. dub. 1. num. 10. Ratio est, quia ex cap. omnia viris, & de poenit. & remiss. licitum est de consilio proprii Sacerdotis extra Ecclesiae tempus communionem differre; quo casu communione extra tempus facta simpliciter satisficit Ecclesiae. Ergo ex praesumpta voluntate eiusdem Ecclesiae, etiam anticipatio propter prauius futurum impedimentum admittenda est. Quo casu satisfactum simpliciter esse praecipuo Ecclesiae dicendum erit. Probatur consequentia: fieret enim anticipatio in hoc casu de consilio cuiuslibet viri docti, & pij; ac hoc praecipuum Ecclesiae substantialiter terminatur ad communionem intra annum faciendam, accidentaliter vero ratione congruentiarum ad tales, seu intra tales dies; quod ex textu conuincitur in dict. cap. omnia, ibi, Hi saltem in anno, & ibi, ad minus in Pascha. Quis enim illa verba ad substantiam praecipui, hoc vero ad praecipui

Sup. hoc in fra in Resol. 13. recitatur in §. Ex his, à lin. 6. & in tom. 1. tr. 3. ex doctrina Ref. 65. Significet in fine, & in tom. 5. tr. 9. Ref. 21. §. 3. ante mediū.

Sup. hoc in Ref. 1. not. praeteritae, & in eodem §. ad medium à ver. Alias.

præcepti circumstantiam non retulerit: Ergo hac anticipata communione, facta quidem ex voluntate adimplendi præceptum Ecclesiæ, quidquid sit postmodum de securo accidentaliter impedimento, præcepto Ecclesiæ satisfierit, cessante dierum Ecclesiæ congruentia, propter congruentem etiam eorundem dierum anticipationem, quæ sanè facilius debet, quàm dilatio admitti. Ita Fernandez, & ante illum Suarez in 3. p. tom. 3. disp. 70. sect. 2. circa finem.

4. Sed plus addit Layman in Theol. mor. lib. 5. tr. 4. cap. 5. num. 9. vbi asserit, quod qui præuidit se in Paschate à sacra communione impeditum iri, non tenetur tempus præscriptum præuenire, dummodo intra eum annum semel communicauerit. Ita ille, quod est valde notandum: vide Coninch de Sacrament. quæst. 80. art. 1. dub. 4. concl. 2.

RESOL. IX.

An qui in Paschate sumpsit indignè Eucharistiam, incurrat excommunicationem latam ab Ordinario, contra transgressores præcepti communionis? Ex p. 3. tract. addit. Ref. 14.

§. 1. Quidam Theologus affirmatiuam sententiam docuit, sed contrarium dicendum est per ea quæ adduxi in part. 3. tract. 4. ref. 43. vbi contra Nugnum, & Syluium docui, fumentem indignè Eucharistiam in Paschate satisfacere præcepto Ecclesiæ, & præter Doctores ibi citatos, tenent etiam hanc opinionem Vasquez in 3. p. tom. 3. disp. 214. c. 4. cui etiam adde Petr. Ochaguiam de sacram. tr. 2. de Euch. q. 15. n. 6. qui individualiter respondet ad casum huius resolutionis, sic enim ait. Implet præceptum sumendi Eucharistiam in Paschate, qui indignè, & cum conscientia peccati mortalis illam sumit. Probat, nam alia præcepta impleri possunt per actum continentè in se peccatum lethale, vt ille, qui die ieiunij nimis replet stomachum cibis in eo vnico prandio, quod licitum est ieiunantibus, posset quidem peccare lethalter, & tamen sine dubio satisfaceret præcepto ieiunij. Item is, qui in peccato mortali susciperet Sacramentum Baptismi, satisfaceret præcepto diuino suscipiendi Baptismum. Secundo probatur idem responsum ratione D. Thom. 1. 2. q. 100. art. 9. quia lex quæ præcepit aliquem actum, præcipit substantiam eius, non verò modum, nisi modus sit de essentia actus secundum se, vel propterea cadit sub lege (qua ratione attentio est de essentia orationis.) At verò suscipere Eucharistiam cum dispensatione debita, non est modus essentialis Sacramenti Communionis, nam si quis indignè communicat, sacramentaliter communicat. Vnde ad primum argumentum respondetur, dignum cultum, seu reuerentiam huius Sacramenti esse finem huius præcepti, non materiam eius. Ad secundum respondetur, illud verbum, reuerenter, vel denotare reuerentiam extrinsecam, vel intrinsecam, quam petit hoc Sacramentum ex natura sua & iure diuino, non humano. Inde ille qui cum reuerentia intrinseca, sine extrinseca tamen communicaret, non violaret præceptum Ecclesiasticum de suscipienda Eucharistia, sed diuinum. Vnde qui indignè communicaret, non incurreret pœnas, vel censuras Ecclesiasticas, quæ contra transgressores huius legis imponerentur, quia in rigore seruaret præceptum, & legem Ecclesiæ. Ita ille, & ego.

RESOL. X.

An si quis in Paschate Eucharistiam non sumpsit, te-

neatur postea quamprimùm communicare? Ex p. 3. tract. 4. Ref. 41.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Nugnus in Pitigianus in 4. sent. tom. 1. dist. 9. q. 3. art. 9. Vagander præc. 3. lib. 1. cap. 6. n. 2. Azorius tom. 1. lib. 7. cap. 4. q. 1. Coninch de Sacrament. q. 80. art. 1. dub. 4. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 70. sect. 2. Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 4. cap. 5. num. 8. Grassius part. 1. lib. 2. cap. 3. num. 2. 5. Syluius in 3. part. q. 80. art. 1. quaritur 4. & alij asserentes, quod qui in Paschate seu iusta, seu iniusta causa Eucharistiam non sumpsit, postea cum primùm commodè potest, communicare debeat, vt quando diutius differat, tantò magis peccatum augeat. Et ratio est, quia non conceditur terminus annuus, vt tunc cesset obligatio, sed vt adimpletio non possit ulterius differri, sicut in contractibus, quando statuitur tempus ultra quod non potest differri solutio, si tunc non fiat, obligatio non extinguitur, sed perseverat.

2. Sed contrariam opinionem puto citam præbabilem esse, quam docent Sotus in 4. dist. 8. quest. art. 4. Syluester ver. Eucharist. q. 15. Tabianus ver. communicare, quæst. 7. D. Antoninus part. 1. lib. 9. c. 4. Valentia tom. 3. disp. 6. q. 8. punct. 4. Armilla ver. communicatio, n. 6. Medina in instruct. conf. lib. 1. c. 1. n. 4. Valentia in summa, quest. 148. Ledelius 1. 4. q. 15. dub. 2. Ioan. de la Cruz in direct. conf. part. 2. de Sacram. Eucharist. q. 5. dub. 7. conclus. 4. Toltoza lib. 6. cap. 18. & Emanuel Sa. ver. Eucharist. 7. vbi sic ait: Qui in Paschate transgressus præceptum non communicauit, non peccat iterum mortaliter, si postea non communicet: semel enim tantum id præceptum obligat, scilicet in Paschate, vt præceptum de confessione, semel solum quolibet anno. Ita ille.

RESOL. XI.

An qui in Paschate non communicauit, teneatur facere in initio sequentis anni Eucharistiam sumere? Ex p. 3. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 3.

§. 1. Vtinam hic casus frequenter non accideret, & affirmatiuam sententiam tenent communiter Doctores, quos citauit in 3. cap. tract. 4. resolutione 130. quibus nunc addo Ochaguiam de Sacrament. tract. 2. de Eucharist. q. 15. n. 4. Hurtadum de Sacrament. disput. 10. de Eucharist. difficult. 3. & disput. de Penitenti. difficult. 12. Verum ibi cum aliquibus negatiuam sententiam probabilem esse putauit. Sed scio contra me quemdam Theologum misississe, immeritò tamen: nam præter Doctores ibi citatos, non solum hanc sententiam probabilem esse, sed probabiliozem putat ex Societate Iesv. Ioan. Cobus Granado in 3. part. de Sacrament. cour. 6. tr. 10. disputat. 4. numer. 4. & sequent. vbi sic ait: Oritur difficultas, an qui intra Paschatis tempus non sumpsit Eucharistiam, teneatur ex vi præcepti Ecclesiastici sumere, cum primùm postea possit, an non, sed sine nouo peccato differri liceat usque ad aliud Pascha. Aliqui asserunt, huiusmodi hominem teneri ad Eucharistiam accedere, cum primùm possit; nihilominus contraria sententia probabilior est, quia quando aliquod præceptum est pro tempore aliquo determinato, claspò illo tempore cessat obligatio, nisi adsint circumstantiæ aliud suadentes, sed sumptio Eucharistiæ præcepta est pro tempore Paschali, nec sunt circumstantiæ suadentes, obligationem post illud tempus perseverare. Ergo

AN TO
C
Tom 1
E III

Quæ hic est infra Ref. 2. post seq. & in aliis eius nor.

Cum eodem Ochaguiam hic citato infra Ref. 13. §. Ex his,

Ergo elapso Paschate cessat prædicta obligatio. Maior patet in præcepto audiendi Sacrum die festo, aut ieiunandi in perigillio, aut in Quadragesima, elapso enim eo determinato die, vel tempore, cessat obligatio. Minor quoad priorem partem certa est ex Decreto Innocentij supra adducto. Quoad posteriorem verò probatur, quia nulla circumstantia specialis est quæ suadeat hanc obligationem ex vi Ecclesiastici præcepti durare, ut patebit respondendo ad argumenta. Nunc solum aduerto gratis asserti ab aduersariis, Ecclesiam præcepisse duo, scilicet & suscipi Eucharistiam in Paschate, & non ulterius differri: nam eodem modo dici possit, cum Ecclesia præcipit auditionem Sacri singulis diebus Dominicis, præcipere auditionem eo die, & non ulterius differri illud opus diuini cultus, quod ab ipsa præscriptum est, ut fideles satisfaciant diuino præcepto communionis. Hæc autem Iacobus Grandus loco citato, cuius quidem opinio, ut diximus, probabilis est, non tamen probabilior, ut ipse putat, & ita nostram sententiam docet etiam Præpositus in 3. part. D. Thom. quæst. 80. art. 11. dub. 2. num. 63. in fine, ubi sic ait: Aduerte primum sententiam dicentem, eum qui non communicauit in die Paschatis, non teneri elapso tempore communicare, non esse omnino improbabilem, si absit scandalum, & statuta particularia propter multitudinem Doctorum in id conspirantium. Sic ille.

2. Non desinat tamen hic adnotare Ioannem de Lugo de Sacram. Eucharist. disp. 16. sect. 4. n. 66. circa præsentem questionem viam mediam tenere, docet enim non extingui obligationem communicandi elapso termino Paschatis, sed negat, quod ipsa vltior obligatio nouam semper culpam afferat. Vide illum, & non pigebit.

RESOL. XII.

An qui in Paschate communicauit indignè, satisfaciat præcepto Ecclesie?
Et an teneatur statim agere penitentiam, & iterum communicare? Ex p. 3. tr. 4. Ref. 43.

§. 1. **N**egatiuè respondent Syluius in 3. p. q. 80. art. 11. quæritur 2. & alij; quia cum præceptum Ecclesie sit quædam explicatio, & determinatio præcepti diuini, non est dubitandum, quod intendat præcipere communionem talem, qualem Christus præcepit, id est, piam, & religiosam. Et ita hanc sententiam docet Nugnus etiam in 3. p. q. 80. art. 1. diff. 2. dub. vlt.

2. Sed ego affirmatiuam sententiam probabilior esse iudico, quia Ecclesia nihil aliud præcipit, quam ut in Paschate Corpus Domini sumatur. Ergo licet communicans indignè sacrilegium faciat, tamen quoad substantiam implet præceptum Ecclesie. Et ita docent Fagundez pr. 3. lib. 1. c. 6. n. 4. Pitigianus in 4. tom. 1. dist. 9. q. 3. art. 10. Azorius tom. 1. lib. 7. c. 41. q. 12. Lopez in instrum. part. 1. cap. 11. §. renocari. Sotus de iustit. lib. 2. q. 3. art. 10. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 70. sect. 2. & alij, quos citat, & sequitur Villalobos in summ. tom. 1. tr. 7. diff. 42. num. 6. ubi sic asserit. [Aunque vno comulgue estando en pecado mortal, y peque en ello, cumple con este precepto. La razon es, porque la ley que manda hazer alguna cosa, manda la substancia, y no el modo, y assi el precepto del Baptismo se cumple, aunque sea en pecado mortal, y fauorece esto el estido de la Iglesia, que no obligar à boluer à comulgar al que desta manera comulgo.] Igitur qui indignè in Paschate Eucharistiam sumpsit, satisfecit præcepto Ecclesie, nec tenetur statim agere penitentiam, & iterum communicare, ut Doctores contrarij sentiunt.

Ergo

penitentiam, & iterum communicare, ut Doctores contrarij sentiunt.

RESOL. XIII.

An præceptum annua communionis adimpleatur per sumptionem indignam Eucharistia?
Ex quo inferitur, quod qui indignè communicaret, non incurreret in panas, vel censuras Ecclesiasticas, quæ contra transgressores huius legis imponerentur.
Et an præuidens impediendum esse à communionem tempore Paschali, teneatur communionem præuenire?
Et quid, si post Dominicam Resurrectionis credis impediendum esse à communionem, an obligeris Hebdomada Sancta communicare?
Et an si alicubi (ut est in Hispania,) adsit priuilegium implendi præceptum annua communionis per totam Quadragesimam, teneatur quis in illo tempore sumere Eucharistiam, si præuidet non posse illam sumere tempore Paschali? Ex part. 11. tract. 7. & Misc. 7. Ref. 29.

§. 1. **A**ffirmatiuè sententiæ olim adhæsi, & me citato nouissimè tenet Leander de Sacram. Ref. præteriti-
ment. tom. 2. tract. 7. disp. 3. q. 26. & me citato Basilius
in Curs. Theol. tom. 2. tract. 22. disp. 9. sect. 7. num. 74. &
me citato Gesualdus in Theol. Mor. tom. 1. tract. 12.
cap. 4. num. 21. & me citato Dicastillus de Sacrament.
tom. 1. tract. 4. disp. 10. dub. 9. num. 175. & me citato
Cardinalis Lugo de Euchar. disp. 16. sect. 4. num. 83. &
me citato Martinus de San Ioseph in monit. confess.
tom. 1. tract. 9. de Euchar. num. 14. & me citato Fran-
ciscus Lugo de Sacrament. lib. 4. cap. 10. quæst. 3. nu-
mer. 29. quibus adde Castrum Palaum tom. 4. tract. 2. 1.
punct. 15. num. 12. Trullench de Sacram. tom. 1. lib. 3.
cap. 5. num. 13.

2. Verum nouissimè Pater Pasqualigus in Theo-
leg. tom. 2. disp. 118. sect. 13. num. 66. negatiuam sen-
tentiam tenet, quia præceptum Paschalis commu-
nionis quoad substantiam est diuinum. Ergo non
impletur per indignam communionem. Antecedens
probat. Præceptum diuinum communionis extra
articulum mortis est indeterminatum, & ab Ecclesia
determinatum est, ut executioni mandetur in Pas-
chate, ita ut Præceptum Paschalis communionis
de Eucharistico non habeat nisi determinationem
temporis pro exequendo diuino: Ergo quoad sub-
stantiam est diuinum. Consequentia probatur. Præ-
ceptum diuinum de communionem obligat ad com-
munionem dignam, quia cadit etiam super actum in-
ternum. Ergo.

3. Dices, Ecclesiam determinasse præceptum di-
uinum quoad substantiam communionis, non quo-
ad modum dignitatis, atque adeo determinasse extra,
& vltra præceptum diuinum, contra. Determinauit
præceptum diuinum quoad obligationem ipsius; ita
ut obligatio imposta à Christo, & relicta, ut deter-
minaretur ad tempus Paschatis: ergo cum obligatio
diuina sit non solum de substantia communionis, sed
etiam de modo sumendi dignè, includit obligatio
illa in præcepto Ecclesie, & determinatio Ecclesie
non est vltra, & extra præceptum diuinum. Ita ille.
Sed ego non recedo à sententia, quam docui, & quam
esse communem nemo negabit, & ad argumentum
Pasqualigi, & aliorum asserentium, quod Ecclesia
determinat præceptum diuinum. Sed diuinum non
solum obligat ad suscipiendum, sed ad dignè susci-
piendum: ergo etiam Ecclesia.

4. Respondet vterque Lugo, Dicastillus, & alij.
O 3 Dico

Dico igitur data maiori propositione argumenti, distinguo minorem, præceptum diuinum affirmatiuum quo præcipitur accipere, nego minorem; præceptum diuinum negatiuum quo præcipitur non accipere indignè, concedo minorem; hoc autem præceptum non determinatur ab Ecclesia, quin semper, & omnes obliget, solum determinat præceptum affirmatiuum communicandi, determinando tempus, hoc autem etiam, vt diuinum, solum ipsam susceptionem mandat, quæ potest benè fieri; quod autem non fiat malè, per aliud præceptum negatiuum naturale diuinum prohibetur. Quapropter si quis in articulo mortis indignè communicauit, & postea confiteatur, & doleat, non tenetur iterum communicare, quia præceptum affirmatiuum iam impleuit, quod tantum erat suscipiendi Eucharistiam. Responsiones ad alia argumenta videbis apud citatos auctores.

5. Ex his inferit rectè Ochagauia de Sacram. tract. 2. de Euchar. q. 15. n. 6. cum aliis, qui indignè communicaret non incurreret pœnas, vel censuras Ecclesiasticas, quæ contra transgressores huius legis imponerentur, quia in rigore seruaret præceptum, & legem Ecclesiasticam. Sed hic oritur difficultas, an præuidens te impediendum esse à communione tempore Paschali, tenearis communionem præuenire? videris teneri, ne contingat ultra annum communionem differri. E contra est, quia per illam anticipatam communionem non videris satisfacere posse præcepto communicandi in Paschate. Aliàs si impedimentum non eueniret, vt consideratum est, non esses obligatus tempore Paschali communicare, cum iam præcepto communicandi in Paschate satisfeceris. Verùm de hac questione alibi à nobis actum, nunc assero tanquam omnino veram, si post Dominicam Resurrectionis credis te impediendum esse à communione, obligari hebdomada sancta communicare, quia eo tempore opus præceptum plenè exequeris, sicuti si hora decima cognoscis impediendum esse ab auditione Missæ, teneris ante eam horam Missam audire, quia præcepto audiendi Missam eo tempore teneris.

6. Verùm ex his oritur dubium curiosum, an si alicubi (vt teste Remigio in pract. confess. tractat. 3. cap. 3. §. 1. num. 3. & aliis est in tota Hispania) ad sit privilegium implendi præceptum annuæ communionis per totam quadragesimam, teneatur quis in illo tempore sumere Eucharistiam, si præuideat non posse illam sumere tempore Paschali? Affirmatiuè respondent aliqui, sed P. Dicastillo de Sacram. tom. 1. tr. 4. disp. 10. dub. 6. n. 161. hoc non videtur certum, & clarum, maximè si propriè loquendo non sit latum præceptum communicandi inter omnes illos dies, sed concessum priuilegium (vt fieri potest) quo quis eo ipso quod communique intra quadragesimam, non tenetur in illis quindecim diebus communicare; aliud enim est, habere priuilegium vt præceptum, quod nondum incipit virgere, censetur impletum pro illo tempore, in quo vrget per actum exhibitum ante illud tempus; aliud verò, extendere præceptum, vt vrgeat non solum in illo tempore, quo ante vrgebat, sed etiam in tempore antecedenti: quando enim solum priuilegium est, vt possit antecedenter impleri per actum exhibitum in tempore, quo nondum vrget non tenetur quis anticipare actum, etiam si præuideat per totum tempus in quo vrget præceptum fore impeditum ad exhibendum talem actum. Quapropter si quis habeat (vt habent nonnulli) priuilegium anticipandi Horas Canon. ante tempus, in quo obligant, etiam si videat se fore legitime impediendum à recitatione Horarum toto tempore in quo vrget præceptum, non

teneretur anticipare vtendo suo priuilegio, quia nondum est tempus in quo vrget lex, & præceptum.

7. Hac ratione vsus, qui iam percrebruit, recitandi Horas Matutinas sequentis diei quasi ex priuilegio tacitè concessio hora quinta, idest audita quarta sub vesperum præcedentis diei, non censetur habere vim cogendi eum, qui videt se impediendum toto sequenti die, vt legat antecedenter Horas Matutinas. Hæc Dicastillus, quæ quidem satis probabiliter dicta esse mihi videntur.

RESOL. XIV.

An excommunicati, suspensi, & interdicti excusentur à præcepto annuæ Communionis?

Et an si possent absolui, & nollent absolui eo fine vt non communicent in Paschate, peccarent contra præceptum?

Et an, qui sumeret Eucharistiam vno, vel altero die ante, vel post quindecim dies Paschales designatos pro adimplimento præcepti, adhuc satisfecisset præcepto?

Et an, qui non communicauit intra illos quindecim dies assignatos ab Ecclesia pro adimplendo præcepto annuæ Communionis, teneatur amplius communicare? vel an elapso anno, teneatur etiam sub præcepto communicare?

Et an si quis communicauit ex deuotione in Natiuitate Domini, & postea transgressus est præceptum in Paschate, an possit expectare usque ad sequenti Natiuitate, quo annum complet?

Et quid, si non communicauit à Ianuario usque ad Paschate?

Et quid, si communicauit post Ianuarium ante Paschate? Ex part. 1. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 14.

§. 1. **P**Utat Pater Aueria de Sacram. Euchar. q. 2. sect. 3. vers. 3. quod si quis inuenitur centum annis aliqua impeditus, tenebitur præter aliam omnem obligationem, hoc speciali titulo absolutionem procurare quantum in ipso fuerit, ad hoc vt communique care valeat.

2. Sed ego puto cum Leandro de Sacram. tom. 1. tract. 7. disp. 3. quest. 3. Isambert. in 3. part. D. T. tom. 1. quest. 80. disp. 6. art. 2. ver. & aliis versus necesse est, quod supradicti excusantur ab obseruantia huius præcepti, & proinde non teneantur etiam ex hoc capite procurare absolutionem, vt satisficiant huius præcepto. Quia ratione excommunicationis & interdicti, prohibiti sunt ab Ecclesia Sacramentorum esse participes. Ergo excusantur si per eos non sit vt absolutio detur.

3. Sed plus addit Pater Pasqualigus in cor. doct. tom. 2. disp. 118. sect. 9. n. 42. quod si prædicti possent absolui, & nollent absolui eo fine vt non communicarent in Paschate, peccarent contra præceptum, quia vellent in causam illius transgressi omnis secundum citatos Doctores. Quod tamen habet difficultatem: Quia quamdiu sunt impediti, non obligantur præcepto, & proinde non habet locum præcepti, transgressio, cum ibi tantum sit vbi viget obligatio. Quod autem velint differre absolutionem in hunc finem, ne communicent in Paschate, non est velle transgredi præceptum, sed velle impedire ne superueniat obligatio præcepti. Et faciunt ea, quæ dixi in præcedenti ieiunij decis. 320. n. 3. & seq. de iis, qui assumunt huiusmodi rem non necessarium in eum finem, vt postea fatigati non teneantur ieiunare. Ita Pasqualigus.

4. Sed si queras hic obiter, an qui sumeret Eucharistiam vno aut altero die ante, vel post illos quindecim

Sup. hoc cũ eodè Ochagauia hic citato supra in Ref. 9. & sup. his seqq. in Ref. not. primæ not. seq. & in aliis eius primæ annot. Sup. hoc magis latè in Ref. not. seq. §. 5. et si Alibi supra in Ref. 8. & in aliis eius primæ annot.

quindecim dies Paschales designatos pro adimpletione praecepti, adhuc satisfaceret praecepto. Et affirmatiue respondet Pasqualig. *vbi sup. sect. 6. n. 30.* quia ait ille, sumus in iis, in quibus terminus praefixus tempori non est indiuisibilis, sed habet latitudinem: & proinde moraliter tempus designatum accipiendum est. Nam cum parum & nihil aequiparentur, *l. quamuis, ff. de condit. & demost. & cap. coram dilecto, de offic. de leg. dum parum abest tempus à praescripto, censetur non abesse, & proinde quae fiunt in ipso, censentur fieri in tempore praescripto.*

5. Sed ego magis adhaereo negatiuae opinioni, quam tueretur Ioan. Praepositus in 3. part. *D. Thoma quest. 80. art. 11. dub. 2. n. 58.* quia in praecipis affixis tempori, tempus debet commenturari indiuisibiliter & non moraliter, vt vult Pasqualig; & idem Praepositus *vbi supra*, sic asserit. Porro ita necesse est hoc tempore communicare; vt etiam is, qui pridie Palmarum quacumque ex causa communicauit, teneatur rursus intra illos dies communicare; quod etiam existimo dicendum de eo, qui communicasset per modum Viatici, quia qui propter instans mortis periculum sumpsit Viaticum ante illos dies, non eximitur ab obligatione communionis in Paschate, & praecedentes dies etiam proximi non sunt tempus apud executioni praecepti communionis Paschalis, cum in illis nondum vigeat praeceptum, vnde per summptionem Eucharistiae proximis diebus Dominicae Palmarum non satisfacit praecepto de Eucharistia sumenda in Paschate, ergo cum obligetur communicare in Paschate, tenetur rursus inter illos dies Eucharistiam sumere. Ita Praepositus.

6. Et quidem communiore Doctores loquentes de praecepto annuae Communionis, asserunt adimplendum esse intra illos quindecim dies, qui incipiunt à Dominica Palmarum vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè. Ergo inclusiuè contra Pasqualigum sentiunt, aliquem paulò ante vel post dictos quindecim dies Sacram Eucharistiam sumentem, non adimplere praeceptum Ecclesiasticum; sicuti si quis statim post mediam noctem recitaret horas canonicas praesertim diei, non satisfaceret praecepto, sicuti non satisfaceret, si paulò ante mediam noctem recitaret officium subsequens diei.

7. Rectè itaque dixit Eminentiss. Lugo de Sacram. *Enchar. disp. 16. sect. 5. n. 62.* Nomine Paschatis non intelligitur solus dies Resurrectionis, sed quindecim dies à Dominica Palmarum vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè, iuxta communem vsum & declarationem Eugenij IV. Imò in aliquibus locis extenditur tempus ad totam Quadragesimam, ita vt qualibet eius die satisfieri possit praecepto.

8. Dices, ex hac opinione sequeretur, quod qui non communicauit intra illos quindecim dies, non teneretur amplius communicare.

Respondeo, hanc sententiam cum multis Doctoribus satis probabiliter me olim docuisse, & esse verè probabilem etiam Aduersarij admittunt, & me citato Dicastillus de Sacram. *tom. 1. tract. 4. disp. 10. dub. 6. n. 136.* & me citato Leander de Sacram. *tom. 2. tr. 7. disp. 3. q. 29.* Praepositus in 3. part. *q. 80. art. 11. dub. 2. num. 63.* Valentia *tom. 4. disp. 6. q. 8. punct. 4.*

9. Vel respondeo secundò, si quis non adimpleuerit praeceptum intra tempus Paschale, tenetur eo elapso etiam sub praecepto communicare, nam quando tempus praescribitur à lege vt terminus, quousque differri possit obseruantia praecepti, eo elapso non extinguitur obligatio. Ratio est, quia quod principaliter tunc intenditur, est substantia ipsa actus praecepti, & tempus solum praescribitur vt terminus, vltra quem non liceat differre obseruan-

tiam actus praecepti; tum quia hoc praeceptum de semel communicando in Paschate est determinatio praecepti diuini, ne vltius differatur quam pars sit; Tum quia hoc ipsum iudicat lex per illa verba. Ad minus in Pascha Eucharistiae Sacramentum suscipiens; & clarius Tridentinum *sess. 13. can. 9. Si quis, inquit, negauerit omnes & singulos Christi fideles teneri saltem in Paschate ad communicandum, &c.* quibus verbis Concilium declarat principalem intentionem Ecclesiae esse ne vltra annum huius Sacramenti susceptio differatur.

10. Ex hac verò opinione non sequitur quòd praeceptum de communicando tempore Paschali adimpleri possit post vnum, vel alterum diem, sed factò praecepto, & non adimpleto suo tempore elapsis quindecim diebus remanet adhuc praeceptum communicandi. Itaque licet hoc praeceptum affirmatiuum, est tamen simul virtualiter negatiuum, quatenus includit prohibitionem de non differendo vltra annum hoc Sacramentum.

11. Ex dictis sequitur stando in hac opinione, continuò peccare eum, qui cum possit communicare non communicat: sicut continuò peccat ille, qui cum possit restituere non restituit. Quid si quis, inquit, ex deuotione communicauit in Natali, & postea transgressus est praeceptum in Paschate, an possit expectare vsque ad sequens natale, in quo annum complet? Negat Suarez: quia hoc inquit est per accidens, per se autem seruandum est Ecclesiasticum praeceptum de annua comunione. Quod probabile est, inquit Amicus in *cur. theol. tom. 7. disp. 26. sect. 1. num. 49.*

12. Nota Lector aliam mediam opinionem circa discussam difficultatem, & est Patris Ioannis Pontij in *cur. theol. disp. 44. quest. 9. concl. 6. num. 101.* videlicet, eum qui communicauit à Ianuario vsque ad Pascha, si omittat communicare in Pascha, teneri adhuc ad communicandum, vt praecepti de communicando semel in anno aliquando ante Ianuarium sequentem. Si verò communicauit post Ianuarium ante Pascha, & omisit communicare in Paschate, non teneri vt huius praecepti ad communicandum postea vsque ad sequens Pascha: quia satisfecit praecepto de communicando semel in anno, & transiit tempus limitatum per alteram partem praecepti de communicando in Paschate.

RESOL. XV.

An si quis in Paschate sumit Eucharistiam in Ecclesia Cathedrali, satisfaciat praecepto? Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 65. alias 64.

§. 1. **A**ffirmatiue respondent Doctores, quos citat, Sanchez de *Matrim. tom. 1. lib. 3. disp. 27. num. 1.* asserentes, Archipresbyterum Ecclesiae Cathedralis esse Parochum totius Dioecesis, & posse quacumque Sacramenta in tota illa ministrare. Et ita indiuidualiter in casu nostro tenet Genuensis in *Praxi cap. 76. num. 22.* Possseuinus de *Officio Curati, cap. 7. num. 57.* Sa *verb. Sacramentum num. 4.* Barbosa de *Officio Parochi, part. 2. cap. 20. num. 12.* Piaficus in *Praxi, part. 2. cap. 3. art. 3. num. 26.* & Gesualdus in *Theol. mor. tom. 1. tract. 12. cap. 4. num. 20.* vbi sic ait: Queritur, an quilibet fidelis possit Eucharistiam aliaque Sacramenta in sua Cathedrali Ecclesia recipere, relinquendo Parochiam propriam? Respondetur affirmatiue; nam Cathedralis Ecclesia in quolibet Cinitate est Parochia communis, & vniuersalis totius

Sopi hoc in Ref. seq. 6. Sed difficultas.

Sop hoc in Ref. l. 4. §. 1. licet mediè, & anem, à vers. §. Secus si non.

Deiue supra in Ref. 10. & 11. le. ge de Eritina alicuius Ref. postea in anem. Ref. l. 1. ubi nos.

totius Ciuitatis, & Archipresbyter potest appellari proprius Pastor totius Ciuitatis, sicut Episcopus totius Diocesis, vt habetur in cap. quicumque 20. q. 1. & ex cap. precipimus 12. quest. 1. Ita Gesualdus.

2. Sed ego puto, quod qui communionem sumeret in Ecclesia Cathedrali, sine licentia proprii Parochi, vel Episcopi, non satisfaceret præcepto Ecclesiæ de Eucharistia sumenda, nam nullo iure probatur Ecclesiam Cathedralē esse communem totius Diocesis: vnde Archipresbyter, & Parochus Ecclesiæ Cathedralis possunt tantum ministrare Sacramenta in sua Parochia. Tamen quando Archipresbyterus est quadam præbenda, cui ex officio esset annexum audire Confessiones omnium Diocesis illius, tunc esset proprius Sacerdos, & ordinarius in tota illa, & proinde posset ministrare Eucharistiam in Paschate omnibus ad Cathedralē confluentibus. Et in hoc sensu est vera opinio affirmatiua; sin aliter illam non approbo. Et ita tenet Eligius Bassius in floribus Theol. verb. Communio Sacra n. 13. & Sanchez vbi supra, cum Trullench tract. de iure Parochi, c. 5. n. 10. vbi sic ait: Obserua quosdam existimare Parochianos satisfacere præcepto Ecclesiæ, si Eucharistiam sumant in Ecclesia Cathedrali suæ Diocesis à Parocho, seu Archipresbytero illius: nam putant Archipresbyterum, seu Parochum prædictum posse audire Confessiones, & consequenter administrare omnia Sacramenta, etiam Eucharistiam omnibus fidelibus illius Diocesis absque licentia proprii. Verius tamen, & tenendum est, vt Praxis confirmat, talem Parochum non posse alienis ouibus absque proprii licentia Eucharistiam, aut alia Sacramenta ministrare: nisi esset alicubi Presbyter deputatus, ad quam possent omnes de Diocesi gratia recipiendi Sacramenta confluere, quod raro contingit: nam in consuetudine positum est, solum habere potestatem in sua Parochia. Ita Trullench. verum Panormi vel ex licentia ab Archiepiscopo largita, vel ex consuetudine, omnes confluentes ad Ecclesiam Cathedralē pro sumenda Eucharistia tempore Paschatis, adimplere præceptum, & accipiunt schedulam signatam, vt illam possint demonstrare proprio Parocho.

RESOL. XVI.

Quidam Conuersus, seu laicus Religiosus sumpsit tempore Paschali Eucharistiam à Sacerdote sua Religionis simul cum ipso commorante in viridario eiusdem Religionis, quaeserunt, an satisfaceret præcepto annue communionis?

Quod est querere, an Regulares, qui communicant more laico, teneantur, vt impleant præceptum Paschale communionis, illam sumere de manu proprii Prælati, cum ipse sit proprius Sacerdos ipsorum?

Et docetur Regulares posse ministrare Eucharistiam pro præcepto Ecclesiæ, aduenis, & peregrinis, qui nullum domicilium habent.

Item operariis, qui conuentionem faciunt per aliquod tempus ad laborandum in Conuentu, & Parochia carent.

Item seruis, & famulis, & famulo non soluto possunt ministrare Eucharistiam tempore Paschali pro adimplentiæ præcepti, & in articulo mortis Viaticum, Extremam-Vnctionem, & sepulturam.

Sed difficultas est, an seculares communicantes tempore Paschatis in Ecclesia Cathedrali satisfaciant præcepto?

Et notatur, quod Religiosi possunt ex priuilegiis ministrare Eucharistiam extra tempus Paschale, & sumere Viaticum: & possunt dare Viaticum, quando

non potest expectari Parochus, aut consensus eius, & in dicto casu datur Regula ad hoc magis secuta faciendam.

Et tandem firmatur, quod tacita licentia, & veritabilis Parochi, etiam si sit de futuro, sufficit ad ministrandum licite ministrandam sacram Eucharistiam, & Extremam-Vnctionem, secus de matrimonio, & confessione. Ex p. 1. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 18.

§. 1. **R**espondi negatiuè, si ex probabilibus rationibus non scirent Prælatus in hoc consentire, & hanc opinionem nouissimè inuenio docere nostrum P. Pasqualigum in theol. tom. 2. disp. 118. sect. 7. n. 31. vbi asserit: Colligitur, Regulares qui communicant more laico teneri, vt adimplant præceptum Paschalis communionis, illam sumere de manu proprii Prælati, cum ipse sit proprius Sacerdos ipsorum, & quamuis iuxta Constitutionem Clem. VIII. de preter plures Confessarios, qui audiant confessiones suorum subditorum, non tamen ipsis censetur concessa facultas administrandi Eucharistiam, cum hæc sit diuersa ab ipsa; nec ad illa necessitas, quod talis facultas aliis deputetur, sicut ad illam facultatem concedendi confessiones. Nec facultas quam habent ex priuilegio administrandi Eucharistiam suffragatur, quia est concessa solum in ordine ad Sacramenta. Ita ille.

2. Nota hic obiter, quod etiam alibi abhorzantibus, stantibus priuilegiis posse hodie locum tenere intra monasterium Religiosis, satisfacere præcepto annue communionis, si sumant Eucharistiam ad illis. Imò absolute desunt qui doceant eam obligare adimplentiæ aduendi Parochum, reitrigendam esse ad eos, qui non degunt intra Monasterium. Nam de gentes in loco exempto à cura Parochorum, videtur licite posse communionem sumere in suis locis, quibus degunt; tum quia sicut ibi possunt habere inconconsultis Parochis, ita etiam videntur ibi posse Sacramenta sumere, vt colligit Bonacina supra c. 1. quæ docet Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 23. num. 1. & docet Dicaillus de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 1. dub. 7. num. 173. Vnde Remigius in præl. comp. præ. cap. 3. §. 1. num. 5. sic ait: [Los peregrinos, que pasan de camino sin tener domicilio: y los jornaleros que se alquilan por algun tiempo, y no han tomado residencia en el lugar en que se hallan, ni tienen intento de morar allí la mayor parte del año, cumplen con el precepto comulgando en las Iglesias de los Religiosos: tambien los criados de la Religion, que viuen dentro della con sugecion à los Prelados, que en esto no se haze iniuria à los Parrocos, en cuyo fauor se hizo aquella limitacion del dia de Pascua.] Ita ille; cui adde Ioannem de Socia in Epilog. summ. part. 2. tr. 2. sect. 1. disp. 7. §. circa ministrum, vbi sic asserit: Regulares possunt Eucharistiam administrare illis, qui nullum domicilium habent. Item operariis, qui conuentionem faciunt per aliquod tempus ad laborandum in conuentu, & parochia carent. Item possunt administrare hoc Sacramentum cum Sacramento Extremæ-Vnctionis seruis, & famulis conuentus: & idem est dicendum de seruis, & famulo non soluto, qui extra clausuram de nocte cum muliere sua pernoctat, si infirmitatem patiant in ipso cænobio, quos in suis Ecclesiis possunt sepelire, quando sepulturam non elegerint.

3. Sed difficultas est an seculares communicantes tempore Paschatis in Ecclesia Cathedrali satisfaciant præcepto? Et negatiuè responder Dicaillus vbi supra num. 170. & alij, quos alibi adduxi, & tunc adhæret Paschal. vbi supra num. 3. Cdm enim Episcopus resideat in Ecclesia Cathedrali, & sit vniuersalis pastor totius Diocesis, potens omnibus inma-

diatè ministrare Sacramenta, Cathedralis quoque est Ecclesia vniuersalis propria omnium, & ideo possunt omnes ad ipsam concurrere pro recipienda Paschali communione, nam censetur recipere à proprio pastore, cum nomine Episcopi Sacramenta in ipsa ministrantur. Idem etiam docet Martinus de San Ioseph in mon. confess. tom. 1. lib. 1. tr. 9. de Euchar. n. 11. Et idem supposita consuetudine, vt mihi constanter aliqui asserunt adesse, dicendum est, Magistrum Capellanum Cathedralis Ecclesie Ciuitatis Panormi (dulcis patria mea) posse administrare omnia Sacramenta, etià matrimonium ad Parochianos alterius parochie, & hæc, vt dixi, stante consuetudine, quæ iurisdictionem præbet non habenti. Et ita in fauorem dicti Magistri Capellani latè probauit doctissimus, & amicissimus Pater Vincentius Tancredi Societ. I. S. V. in quodam voto, quod subscripserunt ex eadem Societate Pater Francisc. Bardi, & P. Francisc. Tamburinus, P. Auerfa ex Clericis Minoribus, P. Magister Lezana Carmelitanus, & ego ipse.

4. Nota tamen hic obiter, quod Religiosi possunt ministrare Eucharistiam extra tempus, quo satisfaciendum sit præcepto de communione in Paschate, & tempus sumendi viatici est extra controuersiam, quia habent ad hoc à summis Pontificibus priuilegia, quod etiam possunt dare viaticum, quando non potest expectari Parochus, aut consensus, eius est sententia communis, quia tum potest bene præsumi consensus Parochi. Si talis præsumptio consensus ipsius non sufficit, vt detur communio Paschalis, quia facile potest differri illa communio donec habeatur consensus expressus eius; & interea potest quis tum ex deuotione communicare, & recipere fructum Sacramenti, cum animo communicandi ad satisfaciendum illi præcepto, quando aderit Parochus, & dederit consentum. Ita Ioannes Pontius in curs. theolog. disp. 44. quæst. 12. concl. 2. num. 107. Putat tamen Leander de Sacram. tom. 2. tract. 7. disp. 3. q. 18. & alij penes ipsum, quod pro communicandis Laicis tempore Paschali ad implendum præceptum sufficiat probabilis spes, aut præsumptio, quod Parochus approbabit postea id quod gestum fuerit.

5. Vide Fagundez de præcepto Eccles. part. 3. lib. 1. cap. 5. num. 11. & Trullench in decal. tom. 1. lib. 3. c. 5. dub. 2. num. 10. vbi firmat, quod tacita licentia, & rati habitio Parochi, etiam si sit de futuro, sufficit ad validè, & licitè ministrandam Sacram Eucharistiam, & Extremam Vnctionem quæ non requirunt ad sui validitatem iurisdictionem, sed secus dicendum de confessione, & matrimonio. Idem etiam docet Martinus de San Ioseph in mon. confess. tom. 1. lib. 1. tract. 9. de Eucharist. num. 10.

RESOL. XVII.

An Regulares ex priuilegio possint ministrare laicis Eucharistiam pro adimplendo præcepto annuæ communionis? Et quid pro aduenis, & peregrinis? Ex part. 11. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 4.

§. 1. Libi pro affirmatiua sententia addaxi Ioannem de la Cruz, Bejam, Rodriguez, Bannium, & alios, quibus nunc plures addam, quorum verba per extensum apponam, & inter illos primum agmen ducat Ioannes Henriquez in qq. moralibus sect. 15. vbi sic ait: [Traen à cerca de la comunión en la Parroquia en tiempo de Pasqua vn priuilegio Iuan de la Cruz, y Manuel Rodriguez concedido por Nicolas V. y Iulio II. à los Padres de Gua-

dalupe para que todos los fieles que comulgaren en su Iglesia ocho dias antes de Pasqua, ò ocho dias despues satisfagan y cumplan con el precepto de la comunión, como si comulgassen en la Parroquia, à este priuilegio no le han dado tanto credito algunos, como à otros por ser en disfauor de las Parroquias: y assi infiere Fagundez citado por Diana, que en vna ciudad de Portugal queriendo los Padres de San Francisco gozar de la participacion deste priuilegio, y praticarlo en su Iglesia, lo contradixeron los Curas de vna Parroquia, y despues de auerse pleiteado fuertemente, fue sentenciado en fauor de los Padres de San Francisco, verdad sea que aqui no auia necesidad de mucho pleitos, pues la comunión de los priuilegios concedidos à qualquier Conuento de Religiosos, es tan cierta à todas las Religiones.

2. Remigius in pract. confess. tract. 3. cap. 3. §. 1. n. 6. [Es tambien probable que cumplen los fieles con el precepto de la comunión, comulgando en las Iglesias de qualquiera Religion aprobada, por vn priuilegio de Iulio II. y Nicolao V. concedido à los Padres de Guadalupe de que todas comunian, y por vna sententia dada en fauor de los Padres de San Francisco, en confirmacion deste priuilegio contra los Curas, como testiere Fagundez apud Dianam: mas no conuene que esto se haga sino raras vezes con mucha prudencia y cautela por evitar escandalos, y discordias.]

3. Ioannes de Soria in Epilogo summ. p. 2. tract. 1. sect. 1. disp. 7. §. circa ministrum. Item possunt Regulares virtute suorum priuilegiorum in die Paschatis ad implendum præceptum annuæ communionis peregrinis, & aduenis Eucharistiam ministrare: quia in hoc nulla fit parochis iniuria, imo P. Rodriguez tenet quoslibet, & alios seculares comunicando apud Regulares satisfacere Ecclesie præcepto.

4. Martinus de San Ioseph in mon. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 5. de Euchar. num. 14. [En rigor pueden los Religiosos en sus Conuentos dar à los seglares la comunión Pasqual, por vn priuilegio de Nicolao V. concedido al Monasterio de nuestra Señora de Guadalupe, y estendido por Pio IV. à todos los Conuentos de la Orden de S. Geronimo, de que participan todos los Mendicantes, y yo juzgo tambien que es probable, aunque à consejo, que en el tiempo Pasqual se abstengan los Religiosos deste priuilegio, Algunos Authores niegan con ansia, que se pueda usar deste priuilegio, Granados tract. 12. disp. 2. n. 3. Fagundez præcept. 2. lib. 1. cap. 3. num. 16. Porrel verb. Sacramentorum administ. n. 6. Henriquez lib. 8. c. 5. lit. B. Nauarr. cap. 21. num. 52. dan por razon que es contra el Derecho comun, y que assi se hà de interpretar estrechissimamente. Diana 6. part. tr. 7. ref. 58; trae cierta declaracion de los señores Cardenales en contrario. Todo esto no quita la probabilidad de nuestra opinion, no lo primero, porque todos los priuilegios son extra ius commune, que son leyes priuadas, l. 1. in lege quod fauore 6. C. de leg. y siempre han de obrar algo de nuevo los priuilegios, cap. si Papa vers. si autem de priu. in 6. l. 3. in princip. ff. de iur. iuran. l. si quando 109. ff. de leg. 1. leg. fin. ff. nequid in loco publico, y hasta el priuilegio de Pio IV. no podian dar los Religiosos à los fieles la comunión Pasqual. Concedio esto Pio IV. luego pueden darle, y queriendo interpretar este priuilegio estrechamente, sera quitarla del todo, porque no tiene mas lances, ni admite otras interpretaciones estrechas, ni largas, que poder dar, ò no dar la comunión Pasqual, y ya queda probado, que el priuilegio ha de obrar algo de nuevo, y este de que tratamos lo que obra, es poder dar los Religiosos la comunión Pasqual:

Ni

Sup. his latè infra in Ref. 21. & in aliis §§. & vers. eius primæ not.

Quæ hic est infra Refol. 20. & in aliis eius primæ annot.

Ni se deue dar credito al Padre Diana, quando trae declaracion de los señores Cardenales en contrario, pues como prouare abaxo, paraque hagan fee estas declaraciones, han de parecer autenticas, y firmadas del Señor Cardenal Presidente de la Sacrada Congregacion, y ligalizadas del Secretario della, y de mas desto han de ser promulgadas con los requisitos, que las demas leyes, y muchos de los Autores citados por la opinion contraria, no disputan la question de Pio IV. porque no tuuieron noticia del.]

5. Ludou. de San Iuan in *sum. q. 8. de Eucharist. art. 3. diffic. 3.* hanc etiam sententiam absolutè, & sine formidine tenet, & Leander de *Sacram. tom. 2. tit. 7. disp. 3. q. 19.* putat etiam hanc sententiam esse probabilem.

6. Idem etiam existimat Tamburinus *opusc. de communione cap. 4. §. 4. à n. 51. vsque ad n. 55.* Quod si aduersus hoc priuilegium objecias verisimile non esse Pontificem voluisse parochorum iurisdictioni derogare, & ab eorum cura, & sollicitudine oues proprias extirpare; & facile satisfacies negando hoc priuilegio iurisdictioni parochorum derogari, & ab eorum iurisdictione oues extrahi. Tum quia Pontifex est potissimus parochus, ex cuius licentia, & facultate hæc administratio fit. Tum quia parochis specialibus non admittitur facultas administrandi Eucharistiam suis ouibus, sed retenta eorum facultate alij in eorum leuamen, & adiutorium designantur. Quæ omnia manifestè patent in facultate concessa pro administratione penitentia, quam Religiosi quolibet ante tempore præstant, nec tamen obinde iurisdictioni parochorum derogatur, nec ab eorum cura oues eximuntur. Quod si iterum objecias per non vsum priuilegium prædictum amissum esse; obstat, quia per non vsum non amittitur priuilegium; quod in grauamen aliorum non cedit, sicuti prædictum est priuilegium. Neque priuilegium cedens in aliorum grauamen amittitur per non vsum, nisi grauari præscribant aduersus priuilegiatum. At nulla est parochorum præscriptio aduersus Religiosos prædicto priuilegio gaudentes, cum à tempore Pij IV. & V. omnes Pontifices successores priuilegia à Pio IV. & V. concessa Religiosis confirmauerint. Adde hoc priuilegium Religiosis concessum esse, nõ vt ex obligatione illo vtantur, sed vt vtantur eo pro suo arbitratu. Quoties autem sic est priuilegium concessum, non amittitur per non vsum.

7. Adde, priuilegium hoc, etsi non fuisset acceptatum à Religiosis Sancti Hieronymi (quibus primò concessum est) potuisset, & posse acceptari à Religiosis aliorum Ordinum participantibus de priuilegiis doctorum Religiosorum S. Hieronymi: præter quam quòd non potest dici amissum hoc priuilegium per renunciationem factam à Regularibus: cum non constet talem renunciationem fuisse acceptatam à Papa: & alioqui renunciatio priuilegij debeat perferri acceptatione eius, qui priuilegium concessit, possitque renuntians mutata voluntate velle vt priuilegio sibi concessio, vsque dum sit acceptata eius renunciatio (vt bene ostendit Bordonus *tom. 2. ref. 52. num. 112. in simili.*) Accedit, quòd difficile est Religiosos amittere sua priuilegia per præscriptionem, sicque iuxta paulò ante dicta possent Regulares in præsentia velle vt præfato priuilegio, etsi antea vsi non fuissent.

Vide etiam circa præsentem questionem præter Doctores citatos, Samuëlium de *sepulchris tract. 1. conr. 15. concl. 2. num. 20. cum seq.*

Alibi in Resolutionibus not. primæ præteritæ huius Ref.

8. Sed vt alibi obseruauit, Eminentiss. Cardinalis Lugo, de *Euchar. disp. 18. n. 49.* circa priuilegium Nicolai V. videtur dubitare, primò, quia dicitur concessum à Nicolao V. anno 1458. quod constat esse

manifestè falsum, quia illo anno erat Papa Pius Secundus, qui Calisto III. successit, qui successerat anno 1455. Nicolao V. Ex alio *cap. dubitat. secundò*, quia Rodriguez in Bullario Regulari vbi alias bullas eiusdem Papæ congerit, illius Bullæ non meminit. Sed hæc non admodum mouent Patrem Dicastillo de *Sacrament. tom. 1. tractat. 4. disp. 11. dub. 4. n. 67.* nam in primo potuit esse error in Scriptura in una littera seu nota numeri, quem errorem aliqui alij secuti sint, maximè cum aliquoq. constet in eo conuento sic seruari, & haberi tale priuilegium. In secundo vero capite argumentum est negatum, quòd omiserit illud Rodriguez fortè, vel oblitus, vel quia cum illud fuisset collatum prius pro illo illo Conuentu, non notauit, nec lola illa Bulla omittitur ab eo Auctore, sed alia, quis vult hominem cogere, vt omnia colligat priuilegia, cum nec Seraphinus, nec Barbosa, nec alij qui hæc postea ex instituto collegerunt potuerint omnia congregare. Addit Lugo si illud fuit solum vna vocis oraculum, iam cessasse, & reuocatum fuisse per Vrbanum VIII. generalem reuocationem, quòd verum esse, si non fuissent à Pio IV. & Pio V. extensa per Bullas eiusmodi priuilegia, & concessa aliis Monasteriis, & per alios Pontifices, aut etiam illos alij Religiosi per Bullas omnia priuilegia antea quouis modo collata.

9. Verùm his omnibus non obstantibus, ego prorsus puto supradictam sententiam non esse Regularibus practicandam, etiam scilicet scanda, & rixis cum Parochis stante clara declaratione Eminentissimorum Cardinalium facta verbo cum Sanctissimo à me adducta in *part. 6. tractat. 7. disp. 8.* licet ad hanc declarationem teneatur responderi per Tamburinus, & Martinus de San Ioseph *de supra* tamen me citato illam tueri Dicastillus vbi *supra* *disp. 11. dub. 5. num. 96. & 97.* Vnde merito sententiam superius expressam in fauorem Regularium non ausus est docere nouissimè Pater Vibanus ab absolutione in *Theolog. moral. tractat. 2. diffinit. 1. cap. 1. Regula 4. Castro Palaus tom. 4. tract. 11. part. 19. n. 5.* Suarez de *Religion. tom. 4. tract. 10. lib. 6. cap. 3. num. 6.* Pellizar. *tom. 2. tractat. 8. cap. 3. sect. 3. num. 231.* & alij.

RESOL. XVIII.

Referuntur aliquæ opiniones circa Regulares in ordine ad ministrandam Eucharistiam secularibus sumptis Paschatis, & in articulo mortis, & etiam familiaribus, & seruitoribus actualiter sibi seruientibus, & intra Monasterium commorantibus, & etiam extra Monasterium degentibus? Ex *part. 11. tract. 2. & Misc. 2. Ref. 16.*

§. 1. Possè circa hoc plura Regulares vigore priuilegiorum docerè P. Challong de *primæ Regular. part. 2. tract. 8. cap. 2. per totum.* & idè alij *primò*, quod Regulares possunt Eucharistiam ministrare in Paschate, & in articulo mortis suis familiaribus, & seruitoribus actualiter sibi seruientibus, & intra Monasteria, aut loca eorumdem commorantibus, & sub eorum obedientia videntibus, ac familiaribus, & sub eorum obedientia degentibus, qui hæc commoneptione præcepto de recipienda Eucharistia iunguntur.

2. Nec obstat Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 11. de reformat.* non concedere hanc facultatem; nisi familiaribus commorantibus intra Monasteriorum septa, non autem familiaribus commorantibus extra septa Monasteriorum, quod familiaribus

liter declarant Congregatio Cardinalium sub Gregorio XIV. ergo non possunt Eucharistiam ministrare omni tempore famulis extra septa Monasteriorum morantibus, cum clausula reuocatoria priuilegiorum sit iuncta decreto Tridentini.

3. Respondetur primo, ex Roder. tom. 1. quæst. 56. art. 14. Tridentinum esse quoad hoc, & cætera priuilegia reuocatum à Pio V. vt diximus in tract. de priuilegijs in communi, ita vt dicto priuilegio sicuti alijs in foro conscientie vt possint.

4. Respondetur Secundo, Priuilegia Regularium fuisse absolutè in vtroque foro, non obstante Tridentino confirmata, vt in dicto tract. 10. ac propterea illam declarationem Cardinalium interpretu Tridentini, sicut & alias, nihil officere illi priuilegio, sicut nec alijs priuilegijs, cum non sint declaratae nisi sensu Tridentini: Deinde non esse tanti ponderis, vt sæpius diximus, quod possint priuilegia authentica, & authenticè confirmata enervare. Ac sic tenent citatus Rodericus, Marcell à Sancto Benedicto in Scholio in Compens. priuileg. Fulien. verb. Familiars, §. 1. & 2. & alij.

5. Respondetur Tertio, sub clausula reuocatoria illius capitis non comprehendit priuilegia Mendicantium, cum non exprimantur, quod fieri debet, vt alibi dimis ex Pio V. & Doctoribus.

6. Afferit Secundo, Quod Regulares possunt Eucharistiam ministrare fidelibus, & die eo quo præcepto Ecclesie satisfacere volunt, & sic satisfacere præcepto. Probatur primo, ex concessione Pij V. in u. & infra præcedenti propositione allegata, qua vetatur Episcopis, & Rectoribus, vt non possint cogere Parochianos ad iterum sumendam Eucharistiam, si semel illam tempore Paschali sumperint de manibus Regularium. Et ex Concessione Nicolai V. facta Religiosis de Guadalupe anno 1458.

7. Nec obicitas, Tridentinum reuocasse hoc priuilegium, cum alijs probauerimus non reuocasse; Nec item opponas non vsum illius priuilegijs quoniam etiam demonstrauimus alibi, non solum non abrogare priuilegia Regularium, quin & si abrogat, quæ in usu non confirmata fuerunt.

8. Afferit Tertio, quod licet Regularibus Eucharistiam in die Resurrectionis Dominicæ secularibus porrigere, etiam vt Ecclesie præcepto satisficiant.

9. Nec obstat sententia Sacræ Congregationis, inserta Breui Innocentij X. in causa Regularium Ciuitatis Burdigalensis contra Illustrissimum Archiepiscopum illius Ciuitatis illam confirmantis, nouissimè emanata, in qua sic pronunciat Instantibus Regularibus, &c. Sacra Congregatio asserit, Archiepiscopum Burdigalensem non posse prohibere Regularibus habentibus priuilegia Apostolica, vt à Dominica Palmarum vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè administrare non valeant personis secularibus Sacramentum Confessionis. Possè tamen eisdem prohibere, vt personis secularibus in die Paschalis non administrant Sanctissimum Eucharistie Sacramentum, etsi dictæ personæ seculares in alia die satisfecerint præcepto Ecclesie hac de re edito. In qua duo notanda sunt, Primum Congregationem, prædictam respondendo querelæ Regularium, decernere Archiepiscopum Burdigalensem non posse prohibere, quin Regulares in quindena Paschali non audiant secularium confessiones. Secundum quod notandum est, dictam Congregationem motam à seueripia, absque vlla querela ipsi oblata decernere, dictam Archiepiscopum posse prohibere, ne die Resurrectionis Dominicæ secularibus Eucharistiam ministrent. Ex quibus concluditur, posse Regulares ex priuilegio die Resurrectionis Eucha-

ristiam secularibus porrigere, quia sine illo non possent, cum iure prohibeantur; non posse tamen si ab Archiepiscopo prohibeantur; ergo propositio nostra, quæ asserit absolutè posse illam ministrare die Resurrectionis, etiam satisfaciendo Ecclesie præcepto, non subsistit.

10. Responderi posset, primò. Hanc Constitutionem esse Decreti Congregationis Cardinalium dumtaxat confirmantium; ac propterea nihil aliud operari, præter id quod tale decretum operatur, quod cum nullum alium effectum habeat, nisi illum quem habet sententia Doctorum sicut in 1. de priu. in comm. probatum est. Nec si militer prædicta Constitutio, seu confirmatio alium effectum habebit, vt de confirmatione in genere, in proximè citato tractatu etiam probatum fuit: cumque alij DD. non mediocri literaturæ, & famæ in priuilegio euidenti fundati, existimant posse Regularem dare Eucharistiam die Resurrectionis Dominicæ ad præcepto Ecclesie satisfaciendum, etiam Episcopo prohibente, cum sit Pontificia concessio; ac ex consequenti in dependens à voluntate Episcopi, sicque Regularis in illius Priuilegij possessione, idè illius iuri standum est, cum melior sit pars possidentis.

11. Respondetur Secundo, quòd supponendo dictam Constitutionem habere vim legis, & sententie, non propterea per illam derogari huic priuilegio, quoniam licet quoad confessionem in quindena Paschæ sit sententia, non tamen talis est, quoad Eucharistie administrationem, circa quam non fuerat ad Sedem Apostolicam prouocatum, quoad illam Congregatio pronuntia nemine audito, & conueniente; & sic pronuntiatum Papa confirmat, vt ex dicta Constitutione, seu sententia constat, cumque inauditum possidentem, nec Congregatio, nec Papa, nec quilibet alius iudex à possessione velle deicere præsumatur, maximè cum hoc ius Regularium sit ius quæsitum, quod non facile tollitur, nisi partibus super hoc contradictoriè auditis, iuxta Regulam ab Urbano VIII. positam, vt alibi diximus; Nullatenus credibile est dictam Congregationem, & Papam, illa sententia velle huic priuilegio verè iuri quæsitum, si-bique ignoto, cum extra corpus iuris vagetur, derogare.

12. Et tandem asserit Quarto, Quod licet Regularibus, inuitis Parochis, Eucharistiam pro viatico ministrare secularibus in mortis articulo existentibus. Ita tenet in sententia nostra de ministranda Eucharistia in Paschate Ioannes de la Cruz de stat. Relig. lib. 2. cap. 5. dub. 5. concl. 2. Sic etiam absolutè ceteri Portel. Ref. 62. & in addit. ad verbum, Sacramentorum administratio, aliarum eius primæ not. Sicimus populos, & Sixtus IV. Bolla, Vestris in hac. Minoribus facultatem ministrandi Eucharistiam fidelibus concedentes, diem vnicum resurrectionis Dominicæ exceperunt; ergo cum exceptio firmet Regulam in contrarium, possunt iisdem in vi illarum confessionum (solo illo die excepto) Eucharistiam ministrare; ac consequenter in mortis articulo.

13. Nec obstat Clementina Religiosi, de priuilegijs, de sepult. prohibentes Regularibus administrare Eucharistiam secularibus in articulo mortis absque licentia Parochi, quoniam tunc habetur licentia Papæ, qui summus est Parochus, & sicut inuito, & contradicente Parocho, posset quis de licentia Episcopi illam administrare secularibus, sic à fortiori de licentia Papæ. Accedit, quod illæ duæ Clementinæ reuocatae sunt à Pontificibus priuilegia confirmantibus, non tamen consulerem Regularibus hoc vt priuilegio, nisi urgente aliqua rationabili causa.

Sup. hoc in
Rel. non loq.
& præteritæ.
Sup. hoc in
tra in Ref.
23. f. Hoc
Ciuitatis
Burdigalensis
contra Illustrissimum
Archiepiscopum
illius Ciuitatis
illam confirmantis,
nouissimè emanata,
in qua sic pronunciat
Instantibus
Regularibus, &c.
Sacra Congregatio
asserit,
Archiepiscopum
Burdigalensem
non posse prohibere
Regularibus habentibus
priuilegia Apostolica,
vt à Dominica
Palmarum vsque ad
Dominicam in Albis
inclusiuè administrare
non valeant personis
secularibus Sacramentum
Confessionis. Possè
tamen eisdem prohibere,
vt personis secularibus
in die Paschalis non
administrant Sanctissimum
Eucharistie Sacramentum,
etsi dictæ personæ
seculares in alia die
satisfecerint præcepto
Ecclesie hac de re edito.
In qua duo notanda sunt,
Primum Congregationem,
prædictam respondendo
querelæ Regularium,
decernere Archiepiscopum
Burdigalensem non posse
prohibere, quin Regulares
in quindena Paschali
non audiant secularium
confessiones. Secundum
quod notandum est,
dictam Congregationem
motam à seueripia,
absque vlla querela ipsi
oblata decernere,
dictam Archiepiscopum
posse prohibere, ne
die Resurrectionis
Dominicæ secularibus
Eucharistiam ministrent.
Ex quibus concluditur,
posse Regulares ex
priuilegio die Resurrectionis
Eucha-

Sup. hoc, &
seq. quamuis
non tam ple-
nè, lege ta-
men infra
doctrinam
Ref. 62. &
Sicimus populos,
primæ not.
Sup. hoc in
Ref. non præ-
teritæ §. No-
randum. &
in principio.
&
in alijs eius
not.

14. Et hæc omnia afferit Pater Bruno, *vbi supra*, quæ quidem alibi à nobis in pluribus reiecta sunt in variis locis nostrorum operum, & idèd caueant Regulares illa ad praxim reducere. Vide præter alios P. Amicium in *Curs. Theolog. tom. 7. disp. 31. sect. 3. n. 57. cum seq.* qui negat Regulares posse ministrare Sacramentum Eucharistiæ, in articulo mortis, vel pro præcepto annuo adimplendo absque licentia Parochi. Vide etiam Cardinalem Lugo de *pœnitent. dispnt. 18. sect. 2. n. 52. & 53.* profusus negantem posse Regulares ministrare Viaticum absque licentia Parochi, vt nouissimè docet Andreas Mendo in *Bull. Cruc. dispnt. 15. cap. 4. num. 40.*

RESOL. XIX.

An Sacerdos Regularis tempore Paschali possit ministrare Eucharistiam secularibus, vt adimpleant præceptum Ecclesiasticum annua Communiois? Ex part. 2. tit. 14. Ref. 73.

Sup. hoc in Refol. seq. & supra in ref. 17. & in ref. 18. §. Assero secundo, & seqq. & infra in Ref. 13. §. Nota quod.

§. 1. **N**egatiuè respondet Suarez de *Relig. tom. 4. tractat. 10. lib. 9. cap. 3. num. 8.* Portel. in *dubis regular. tom. 1. verb. Sacramentorum administratio. n. 5.* Villalobos in *summa, part. 1. tract. 7. dub. 47. num. 4.* Nugnus *tom. 1. in 3. parte. qnaest. 83. art. 4. concl. 5.* Et in hanc negatiuam sententiam videtur inclinare Fagundez de *præcept. Ecclesiast. 3. lib. 1. cap. 5. n. 16.*

2. Sed affirmatiuam sententiam non ignobiles authores docuisse constat: hi sunt Ioan. de la Cruz de *stat. Religios. lib. 2. cap. 5. dub. 4. concl. 3.* Beia in *resp. part. 4. cas. 4.* Rodriguez *tom. 1. reg. 9. 56. art. 3.* Sorbo in *compend. priuileg. ver. communicare, & alij.* Et hoc ex priuilegio Nicolai V. concessio Monasterio B. Mariæ de Guadalupe Ordinis Diui Hieronymi anno 1458. Quod priuilegium confirmauit viuz vocis oraculo Paulus III. deinde Pius IV. facultates concessas particulariter huic Monasterio, fecit communes omnibus Monasteriis eiusdem Ordinis, vt probat Rodrig. *tom. 1. q. 55. artic. 9.* Qua concessione, & extensione posita, id est, quod tale priuilegium sit commune omnibus aliis Monasteriis supradicti Ordinis D. Hieronymi, sequitur euidenter posse per communicationem eo frui, & vti omnes alios Mendicantes, ac proinde sequitur, posse Sacerdotem regularem ministrare Eucharistiam laicis tempore Paschali, & fideles satisfacere præcepto annua Communiois in Ecclesiis Regularium, & in Lusitania ita fuisse iudicatum in causa Fratrum Minorum, cum quodam Parocho, testatur Fagundez.

3. Nec supradictum priuilegium videtur per non vsum reuocatum. Nam priuilegia Minorum, & per consequens aliorum Ordinum, sunt à Pio IV. confirmata ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, quæ verba, vt notat Rodriguez *tom. 1. quaest. 8. art. 3.* confirmat priuilegia, per non vsum reuocata. Adde etiam, quia idem Pontifex non solum confirmauit, sed de nouo concessit dicta priuilegia, & sic de nouo concessit Minoribus per communicationem dicta priuilegia Nicolai V. & Pauli III. Deinde nouissimè Paulus V. confirmauit, & de nouo roborauit priuilegia Minorum & Prædicatorum, etiam per non vsum reuocata. Alia verò argumenta in contrarium inuenies soluta apud Beiam. Vnde ex dictis remanet satis probabilis ista sententia. Sed ego consulere, vt Regulares in tali casu faueant Parochis, & talem sententiam in praxim non deducant.

RESOL. XX.

An seculares satisfaciunt præcepto Communiois Paschalis, si sumant Eucharistiam in Ecclesiis Regularium?

Et explanatur priuilegia Regularium non interire per non vsum nisi post centum annos? Ex part. 6. tit. 7. & Misc. 2. Ref. 58.

§. 1. **A**libi hanc quæstionem tetigi, & pro affirmatiua sententia adduxi aliquos Doctores, quibus nunc addo Stephanum Bauny in *Theol. Mor. p. 1. tr. 5. q. 19.* vbi firmat Religiosum mendicantium idoneum ministrum esse dandæ Eucharistiæ, etiam postulanti alio die quàm Paschæ, quia Leo X. concessit illis in Franciscana familia regularibus, aliisque religiosum institutum profitentibus in aliquo Ordine mendicantium facultatem ministrandi secularibus Christi corpus concessit, omnibus diebus præterquam Paschæ, & articulo mortis, vel eius periculi: quam à Pio V. renouatam in constitutione 38. declarat hæc eius verba. *Ipsique fideles Sacramentum Eucharistiæ (resurrectionis Dominice festiuitate excepta) sumere, eisque illud per fratres huiusmodi, si licet manducare administrari valeat: nec ad illud faciendum per locorum Ordinarios, aut Ecclesiarum Rectors, seu alios quoscumque, illorum licentia minime requiratur, etiam sub censuris Ecclesiasticis, aut aliis pœnitentiis compelli possint.* Quod & à Paulo eius nominis V. confirmatum Regularibus concessum esse anno 1557. patet ex eius bulla cuius est hoc initium, *Ex Clementis Sciti Apostolica provisione:* ergo cum exceptio in non exceptis firmiter regulam, *ff. de milit. testam. §. final.* Sequitur præfatos Pontifices excludendo solum diem Paschæ in ea opinione fuisse, vt crederent, alios omnes eiusmodi esse, quibus Eucharistiam fidelibus porrigi à Regularibus nihil repugnet.

2. Et tunc satisfieri præcepto Ecclesiastico, de Communionem quotannis recipienda circa Pascha probatur, Per communionem factam aliquo die dieiis, qui continentur hebdomada antecedente Paschæ, aut altera, quæ illud subsequitur, impletur præceptum communionis annua: non possunt ergo honestè, ac licitè eogi seculares, qui die Cœnæ communicarunt in aliqua mendicantium Ecclesia, vt iustum id faciunt in sua parochia, ipso die Paschæ.

3. Obicitur. Cùm dies Paschatis in citato priuilegio intelligi debeat non materialiter pro solo resurrectionis die: sed formaliter pro toto tempore, quo lex Ecclesiastica de communionem percipiendâ impleri potest, hoc est, à Dominica Palmaram, usque ad Dominicam in Albis inclusiue, vt declarat Eugenius IV. tenetque Suarez *in 3. p. disp. 82. sect. 2.* male à nobis est dictum, quolibet die, excepto Paschæ, posse fideles intra duas hebdomadas citatus ad effectum satisfaciendi præcepto de Communionem annua communicare in Ecclesiis Mendicantium. Respondendum est primò falsum esse Paschæ nomen in Bullis Pontificiæ extendi ad totum tempus, quo lege Ecclesiæ satisfieri debet præcepto de communionem: ita Beia *part. 4. casu 4.* & sic non sequi fideles posse communicare die Paschæ in Ecclesiis mendicantium, et si possint die Cœnæ. Dicit etiam posse nullum eb hac obiectione fieri doctrinæ nostræ præiudicium: cum concessione Nicolai V. facta religiosis B. Mariæ de Guadalupe anno 1458. Pontificatus eius quartus liceat omnibus Christi fidelibus de eorum manibus in illorum Ecclesia sacro pane refici, die Paschæ, quæ Episcopi aut Parochi licentia.

4. Additum à Paulo III. huic priuilegio & aliis, quo

quo Cœnobitis prædicti Monasterij fas esse volunt, admittere ipso die Paschæ ad Eucharisticum epulû, quotquot ad eos conuenerent, tam intra, quam extra septa Monasterij; modò ne hi factum alibi, quàm in Templis, aut Oratorijs facerent, quæ ipsis subessent. *Compend. Ordin. D. Hieronymi. §. 2. & 6. Rodrig. in questionib. regular. tom. 1. quest. 56. art. 3.* Quare cum quæ licent vni Ordini Pontificis Indulgentia, censentur hoc ipso indulta atque concessa Mendicantibus, vt habetur in compendio priuilegiorum eorumdem Ordinum *verb. Communicatio*, ob quam causam Peregrinus in *compend. priu. Ordin. Cleric. S. Syluestri de Præ. p. 2. tit. Confirmatio priuilegiorum. §. 4.* dictos Clericos asserit gaudere priuilegijs omnibus, & singulis, quæ concessa sunt, & conceduntur postmodum Societ. Iesu, & non solum ad infar, sed æquè principaliter, non videtur negari posse fideles facturos præcepto de Cœmunionem annua, cum eam quocumque die è Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis in Ecclesijs Mendicantium accipiant: sed id ego illis vt faciant non sum Autho, ob scandalum.

5. Obijcitur secundo Sublatum esse hoc priuilegium Mendicantium, tam per Concilium, quàm non vsum, cum nunquam reperiantur, qui sacro die Paschæ cœmunionem dent fidelibus in suis, hoc est Mendicantijs Ecclesijs: & inter Catholicos pauci sũt, aut nulli, qui existiment se conscientia suæ facturos satis, si tali cœmunionem contenti forent, factaque in in eo loco. Sed respondendum est primò, supponi falsum in antecedenti, nempe Religiosorum priuilegia abrogata esse per Concilium, quia priuilegium in cuius reuocatione certa forma exigitur, non censetur reuocatum ea non seruata. Anton. Diana *tr. 2. de dub. regul. resol. 68.* Sed Societ. Iesu concessum est à Gregorio XIII. summi beneficij loco, & consequenter omnibus Regularibus, qui communicant eius priuilegijs, vt hæc antiquata, imminuta, aut sublata per Pontificem ceteri nuquam possint, nisi dicte Societatis Patrius auctoritate eiusdem Pontificis ea reuocatio iuridicè innotuerit: ita Flauius Cherubinus in *compend. Bullar. tom. 2. constit. 1. Gregor. XIII. feholio 2.* & ante illum M. Anton. de Amatis *decis. 37.* At de hac reuocatione quando, quid, & per quem Religiosus dicti Ordinis, voluntate S. Sedis vnquam innotuit? Nihil ergo eis per Concilium est ablatum, quo ante illud gauderent indulgentia Pontificis.

6. Ad non vsum quod attinet. Respondeo primò Benedictinis concessum esse per quandam Bullam, ne indulta eorum Ordini priuilegia per non vsum interirent ante centum annos. Respondendum secundo, de iure communi quadraginta annorum spatium exigi, vt contra priuilegia præscribatur per non vsum, aut contrarium. Cordub. in *compend. verb. absoluto quoad seculares 2. §. 19.* Dico amplius Benedictinis priuilegia sua non perire per non vsum, aut contrarium, nisi post centum annos. Ioan. de la Cruz *lib. 2. cap. 3. dub. 2. concl. 2. Rodrig. tom. 1. g. art. 2. & tom. 3. g. s. 1. a. 5.* imò ne interirent vnquam per aliquè, aut plures actus oppositos, vllò etiam longissimo tempore: sed vt iis arbitrio suo vti semper possent, licet obita longo situ, penèque emortua viderentur per non vsum, iisdem S. Benedicti discipulis è Congregatione S. Iustine in Italia indulsit Eugenius PP. IV. Testimonio Ludouici Portellij in *addit. ad dub. Regul. verb. priuilegium. Diana tract. 2. de dub. ref. 88.* Respondeo tertid, vt non vsum sit indicium renunciationis priuilegij, quæ voluntaria esse debet, tria sunt necessaria secundum Panormitanum in *cap. cum accessissent. de constit. Ludouic. de Beia, & Portellium locis paulò ante citatis.*

7. Primum, vt qui non vtuntur priuilegio, sciant Tom. II.

se eo gaudere, illo tamen vti nolint; quia renunciatio est expressa voluntas abdicandi à se totum ius & facultatem priuilegij: id autem esse qui possit sine eius notitia, cum voluntas, vt pote facultas cæca, non feratur in incognitum, explicari facillè non potest: nam consensus non fertur ad ignorata: ergo nec desitio iuris voluntaria ad non cognita.

8. Secundo. Ad iacturam priuilegij voluntariam requiritur, vt aliquoties sese obtulerit occasio eo vtendi, quæ tamen fuerit neglecta. Tertid vt fuerit in non vrente facultas, eaque non impedita. At contendo nihil istorum contra Religiosos facere: non primum quia cum Romani Pontifices simul ac sederunt in clauo Ecclesiæ, gratias, priuilegia, immunitates, cæteraque illis à suis prædecessoribus concessa renouent ac confirmant, & priuilegium de Paschali Cœmunionem in monasterijs Ordinis B. Mariæ de Guadalupe secularibus administranda, sit per communicationem, & nouam concessionem, ita eisdem Mendicantibus attributum, ac si speciatim fuisset illis concessum, dici sanè nec potest, nec debet eius vim inuisè omnem decursu totius illius interualli, quod ad præscriptionem centenariam contra ea priuilegia Papæ postulant.

9. Deficit item secunda conditio, quæ est voluntas renunciandi tali priuilegio: nam contendo id Religiosos nunquam venisse in mentem: plurimos autem, ac verè ferè omnes nescisse se Papæ benignitate, potuisse die ipso Paschæ ad cœmunionem in suis Ecclesijs seculares admittere: quod cum ipsos in præsentem non lateat, poterunt, si volent in suum, ac fidelium commodum, vti Papæ beneficentia, & ita singulos domi suæ in Paschate sic impartiri Eucharistiam, vt eam hi iterum non teneantur suscipere in Parochia: quod tamen si me audient, non facient.

10. De occasione vtendi hac facultate, hoc habeo, quod dicam, eam non defuisse Regularibus, in praxim tamen reuocatum non esse: quod se posse nescirent, aut si sciebant, expedire non credebant: quod ego quoque censeo. Hucusque Steph. Bauny, & ante illum Bartholomæus à S. Faustò de Euchar. *lib. 2. quest. 80.*

11. Sed omnibus supradictis latè discussis à viro docto, & erudito libenter adhererem, nisi obstaret de directo declaratio in Epistola Sacræ Congregationis ad Eminentissimum Principem, & Dominum meum Cardinalem Boncompagnum Archiepiscopum Neapolitanum tenoris sequentis.

Conquesti sunt coram Sanctissimo Domino Rectoris Ecclesiarum Parochialium istius ciuitatis de Patribus Theatinis, & Societatis Iesu, quod asserere audent, personas Laicas assumentes in eorum Oratorijs seu Congregationibus Eucharistia Sacramentum in die Paschalis Ecclesiæ præcepto satisfacere: cumque id minime sit permixtum, sed fideles sacram cœmunionem tempore Paschali à proprio, vel ab alia de ipsius Sacerdotis licentia suscipere teneantur, Sanctitas sua iussit Eminentiæ suæ significandum, & sub pœna suspensionis à diuinis, & alijs sibi bene visis id prohibeat præfatis Religiosis: noneatque ipsos Laicos Sacramentum Eucharistia, vt de manu proprii Parochi reneri suscipere, vt Ecclesiæ præcepto satisfaciant: ita igitur pro sua pastoralis pietate omnino curabit Eminentiæ vestra, cui me humillimè commendo. Roma die 20. Martij 1638.

Sup. hoc præ PP. Societatis Iesu in tom. 7. tr. 1. lege §. vltim. ref. 262. & si placet vide alias Ref. & not. primæ dictæ Ref.

Eminentia vestra Reverendissima

Humillimus seruus

CARDINALIS VEROSPVS.

P RESOL.

Que nunc in...
Recl. 261. &
in alijs eius
not. & signa-
ter ibi in §.
vlt. Ref. 262.
in alijs
eius annot.

Que nunc est
in tom. 7. tr.
Recl. 262.

RESOL. XXI.

An Regulares virtute suorum privilegiorum possint ministrare Eucharistiam vagis, aduenis, & peregrinis in die Paschatis, ad implendum præceptum annua Communionis?
Vel an teneantur supradicti confluere ad Ecclesiam Cathedralẽ, & Matricem pro adimplendo præcepto Communionis?
Et notatur, quod seruis, & domesticis intra Conuentum degentibus in morte, & in die Paschatis possunt Religiosi ministrare Eucharistiam, Extremam-Vnctionem, & Confessionem.
Et idem dicendum est de famulo coniugato, qui noctu dormit extra Conuentum, & si intra Conuentum sit in articulo mortis, possit illi dari Extrema-Vnctio, secus vero si moritur extra Conuentum.
Etiãque aduertitur, quod Religiosus, qui cum licentia certò præsumpta, & moraliter certa Parochi alieni ministrat Eucharistiam in articulo mortis, & in die Paschatis, non peccat, nec incurrit censuram?
 Ex p.3.tr.2.Ref.12.

Sup. hoc supra in Ref. 17. §. Ioanes. & infra in Refol. seq. §. Nota tamen. cursum post mediũ, vers. Tertius est. & in to. 6. tr.1. Ref. 45. §.2. ad medium, à vers. Vnde-Regulares.

§.1. **N**egatiuè respondet Peregrinus in scholiis ad nostra privilegia, part. 2. tit. communicare, §. 2. quia ex Decreto Eugenij IV. apparet supradictos adipisci incolatum quoad Sacramenta Confessionis, & Communionis tempore Paschatis, licet ibi modico tempore steterint. Præterea dici potest hos teneri confluere ad Ecclesiam Cathedralẽ, & Matricem, quia videtur esse Parochia vniuersalis totius Diocesis. Ita ille.

2. Sed ego contrariam sententiam tenendam esse puto, quam præter Sanch. de matr. tom.1. lib.3. disp. 73. n.17. tuetur nouissimè Afcanus Tamburinus de iure Abbat. tom.2. disp. 5. quæst. 3. num.6. Laurentius Portel, in dubiis Reg. ver. Sacrament. administratio, n.6. qui citat Rodriguez. Et hanc sententiam docet etiam Fagundez præcep. 1. lib. 1. cap. 8. num. 5. quia exceptio diei Paschatis apposita in Clement. 1. de privileg. fuit introducta in fauorem Parochorum, & vt saltem eo tempore, & die omnes Parochi ad suam Parochiam confluerent: sed in nostro casu nulla fit Parochis iniuria, nam dicti non sunt Parochi; ergo, &c. Adde, quod in tali casu Regulares ministrant Eucharistiam ex tacita licentia proprii Parochi: nam cum ipse illis in alias regiones proficiscentibus hanc licentiam non restrinxerit, videtur illam virtualiter concessisse, videlicet vt possint Eucharistiam sumere in die Paschatis vbicumque voluerint.

Restat modo respondere ad argumenta Peregrini. Et,

3. Ad primum dico, quod non obstat Decretum Eugenij IV. quia fuit concessum in fauorem peregrinorum ad tollendos eorum scrupulos, non tamen eos obligauit, vt alienis Parochis subijcerentur, sed reliquit eos iuris communis dispositioni. Ita Sanchez, Rodriguez, & Henriquez, quos citat, & sequitur Fagundez vbi supr. Vel dic cum Portel, quod in illo Decreto Summus Pontifex intellexit, vt ibi vagi v. g. tunc etiam pro paruo tempore communicent, id est, à potente Eucharistiam ministrare, non autem limitat, quod sit Parochus, vel hic, aut ille, sed mens eius est, quod satisfaciant communicando ibi in illo incolatu.

4. Ad secundum respondeo cum Portel, & Sanchez vbi supra, quod nullo iure probatur, vt Cathedralis sit communis omnium Diocesis, neque vllò textu probatur, vagos, & peregrinos ad illam debere confluere.

5. Notandum est etiam hic obiter cum Portel, loco citato num. 9. quod seruis, & domesticis intra Conuentum degentibus in morte, & in die Paschatis possunt Religiosi ministrare Eucharistiam, & Extremam-Vnctionem, & Confessionem. Et idem dicendum est de famulo coniugato, qui nocte dormit extra Conuentum, huic enim poterunt eodem Sacramenta ministrari: est enim commensalis conuentus, ac de isto, si intra conuentum sit in articulo mortis, cum semper ferè vixerit intra Conuentum, ac de stipendio illius, puto illi dandam esse Fratribus Extremam-Vnctionem: secus autem si sit extra Conuentum. Ita Portel, qui citat privilegia Pontificum, quæ an sint hodie reuocata per Bullam Vrbani VIII. vide Leonem de offic. confiss. tom. 2. resolutio. num. 50.

6. Nota etiam quod Religiosus, qui cum licentia certò præsumpta, & moraliter certa Parochi alieni ministrat Eucharistiam in articulo mortis, & in die Paschatis, sciens certò moraliter, quod Parochus amicus id velit, non peccat, neque incurrit censuram, quia habens talem certitudinem moralem de Parochi voluntate, de eius licentia facere censetur. Ita Sanchez in 3. part. tom. 3. disp. 72. sect. 2. ver. hinc, quem citat, & sequitur Portel, vbi supra n. 7.

RESOL. XXII.

An Regulares sine incurfione censurarum possint ministrare Eucharistiam in die Paschatis ad implendum præceptum Equitibus Hierosolymitanis, D. Iacobi, Alcantarae, Calarane, &c.
Et cursum inferunt idem esse de Sacramentis Extremæ-Vnctionis.
Et supponitur non licere, sub pena excommunicationis Papalis Regularibus iure communi administrare Eucharistiam, & Extremam-Vnctionem sine licentia Parochi.
Possunt tamen ministrare Eucharistiam extraneis Religiosis, etiam tempore Paschali ad implendum præcepti Communionis, quando absunt a loco vbi sunt eorum Prelati.
Et docetur Equites Hierosolymitanos esse vere Religiosos, & posse confiteri cum Confessario non appropinquato ab Episcopo.
Et quid de alijs Equitibus D. Iacobi, Alcantarae, Calarane, &c.
Et notatur Regulares sine incurfione censuræ possint multis casibus præbere secularibus Eucharistiam pro adimplendo præcepto tempore Paschatis. Et in corpore huius Resolutionis assignantur quinque praxi huius questionis.
Et etiam queritur, an Parocho deficiente, aut nolente per se Eucharistiam ministrare, nec licentiam concedere, possint Religiosi etiam secularibus illam porrigere, ad implendum annua communionis præceptum?
Et aduertitur posse Regulares ministrare Eucharistiam tempore Paschatis suis familiaribus.
Et an hoc privilegium extendendum sit ad familiares coniugatos dormientes noctu extra monasterium?
Et notatur Regulares posse hospitibus secularibus in eorum monasteriis infermentur ad mortem ministrare Sacram Viatum, Extremam Vnctionem, & sepulturam in suis Ecclesijs absque licentia Parochi, & hoc ex pluribus Pontificijs privilegijs. Ex p.10. tr.11. & Misc. 1. Ref. 31.

§.1. **S**uppono non licere sub pena excommunicationis Papalis Regularibus iure communi administrare

administare Eucharistiam sine licentia Parochi, propter Clement. Religiosi de privilegio. ubi id statuitur. Possunt tamen, hoc non obstante, extraneis Religiosis ministrare Eucharistiam, etiam tempore Paschatis, & ad impletionem precepti Communionis, quando absunt à loco, ubi sunt eorum Prælati. Ratio est, quia nec in hoc fit iniuria Parochis, cum illi Religiosi Parochis non subdantur: & præsumatur licentia Prælatorum istorum, nec contradicatur Clement. Religiosi de privilegio. qui solum est in fauorem Parochorum, & quoad ipsorum subditos.

2. His suppositis intrat quæstio in titulo resolutionis appositæ, & ad illam affirmativè respondet Franciscus Nigrus in *Addit. ad Cærimon. Ruiz part. 2. regul. 7. num. 21.* ubi sic ait: An comprehendat hæc censura Regulares, qui ministrant Eucharistiam in die Paschatis Equitibus Hierosolymitanis; Negat P. Trimarchi, quia Equites Hierosolymitani sunt verè Religiosi, siquidem in professione emittunt Vota essentialia Religionis, Obedientiæ, Castitatis, & Paupertatis. Constat tamen, quia vt docent Sanchez in *selectis disput. 49. num. 10.* Diana *part. 3. resol. mor. tr. 2. de Dubiis regul. 30.* Chilinus in *verb. Equites Hierosolymitani* possunt confiteri cum Confessario non approbato ab Episcopo, sicut cæteri Religiosi: siquidem Tridentinum *sess. 23. cap. 15. de Reform.* nihil innovavit circa approbationem Confessorum Regularium: & idè Regulares, qui Sæcularium non audiunt confessiones, non egent Episcopi licentia: ergo & à quibuscumque Regularibus possunt recipere Eucharistiam in die Paschatis. An hoc idem dicendum sit de Equitibus Sancti Iacobi, Calatrauz, Alcantaræ, Montefæ, &c. Affirmant qui tenent esse veros Religiosos: negant qui docent non esse veros Religiosos. Hucusque Nigrus.

3. Sed hæc opinio mihi non placet, quia si esset admittenda, sequeretur, quod etiam Religiosi non incurrerent in censuram, si ministrarent Sacramentum Extremæ-Vnctionis Equitibus Hierosolymitanis, Diui Iacobi, &c. quia est eadem ratio, & prohibitio quoad administrationem Extremæ-Vnctionis, ac Eucharistiæ, pro adimplendo precepto annuæ communionis, vt rectè docet Palauus *tom. 4. tract. 21. punct. 15. num. 5.* & Pater Lezana in *Summa tom. 3. verb. Extrema-Vnct. n. 4.* Adde, quod malè Nigrus pro sua sententia me adducit vbi supra: nam vt legitimum patet, ibi ego refero tantum illam sententiam, & aliis iudicandum relinquo: imò assero, esse contra praxim, & consuetudinem receptam. Vnde Leandrus de *Sacrament. tom. 1. tract. 5. disput. 11. quest. 47.* pro negatiua sententia me adducit: licet ipse adhæreat sententiæ assertenti probabiliter, vt ipse putat, Equites Diui Ioannis, Diui Iacobi, Alcantaræ, Calatrauz, &c. posse confiteri cuilibet simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo: quod etiam nouissimè docet Pater Martinus de Sancto Ioseph *in los Anjos de Confessores, tom. 1. lib. 1. tractat. 24. num. 4.* quia dicti milites sunt verè Religiosi. Sed non est recedendum à negatiua sententia, quam tuetur Pellizzarius in *Man. Regul. tom. 2. tract. 8. cap. 2. sect. 1. subsect. 1. num. 26.* licet malè, vt fecit Nigrus, pro affirmatiua sententia me adducat.

4. Nota tamen hic obiter, Regulares sine incursione censuræ posse in multis casibus præbere sæcularibus Eucharistiam pro adimplendo precepto tempore Paschatis, quos enumerat Nigrus *vbi sup. n. 22.* Primus est, si accedat communicandus, asserens habere se facultatem communicandi vbiicumque voluerit à suo Parocho, vel ab Ordinario, licet licentiam non habeat in scriptis: in hoc casu potest Regularis illi credere, & eum communicare: nam non est

præsumendus qui tam immemor sit suæ salutis, vt tantum scelus velit, sine necessitate præfertim committere. Secundus est, si communicatur quis in propria Parochia in die verbi gratia Iouis Sancti, vt satisfaciatur precepto Ecclesiæ; & postea in die Paschæ, ob deuotionem tanti festi vult communicare in Ecclesia Regularium; tunc sine aliquo scrupulo potest communicari à Regularibus. Tertius est si accedentes ad recipiendam Eucharistiam à Regularibus, sint peregrini, transeuntes, Curiales, & Mercatores. Quartus est, si accedit persona impotens Parochiam adire, & licentiam petere; si tempus implendi præceptum communicandi, & in hoc casu obligabitur, qui communicauit, deinde cum primum poterit Parocho satisfacere: qui Parochus non poterit eum cogere ad iterum communicandum in Parochia. Quintus est, quando Parochus in aliqua villa, vel pago, vel rure non adesset; vel non posset, vel noller suum Officium exequi, & tempus præceptum Ecclesiasticum adimplendi vrgeret, tunc Regulares Eucharistiam ministrare possunt Fidelibus in suis Ecclesiis ob Communionem Paschalem.

5. Scio Eminentissimum Dominum meum Cardinalem Lugo de *Enchar. disput. 18. n. 53.* docere, Parocho deficiente, aut nolente per se Eucharistiam ministrare, nec licentiam concedere, non posse Religiosos illam sæcularibus porrigere ad implendum annuæ Communionis præceptum. Sed nouissimè contrariæ sententiæ adhaeret Leandrus de *Sacrament. tom. 2. tractat. 7. disput. 3. quest. 24.* putat enim in tali casu posse Regulares Eucharistiam ministrare, saltem de licentia præsumptiua Papæ, vel Episcopi, quam etiam in hac necessitate rationabiliter censetur concedere absente Parocho, aut præsentem, sed nolente id efficere per se, aut licentiam dare: quia licet hæc necessitas non tantum vrgeat, quantum necessitas mortis articuli; vrget tamen sufficienter ad licitè Eucharistiam in prædictis casibus ministrandam. Et ideo vtramque sententiam probabilem esse existimo.

6. Nota etiam hic, posse Regulares ministrare Eucharistiam tempore Paschatis suis familiaribus sæcularibus. Sed an hoc privilegium sit extendendum ad famulos coniugatos, dormientes noctu extra Monasterium, dubitat Lezana in *sum. tom. 3. verb. Eucharistia. n. 9.* Sed præter Leandrum alibi à me adductum concedit nouissimè Tamburinus *Opus. de Commun. cap. 4. §. 4. n. 48.*

7. Et tandem non desinam etiam hic remissimè adnotare, Regulares posse hospitibus sæcularibus, si in eorum monasteriis infirmentur ad mortem, ministrare factum Viaticum, Extremam-Vnctionem, & sepulturam in suis Ecclesiis absque licentia Parochi, & hoc ex pluribus Pontificum privilegiis, quæ adducit Peyrinus de *privilegio. Minim. tom. 1. Const. 1. Iulij II. §. 37. n. 92. 93. & 94.* Lezana in *sum. tom. 3. verb. Eucharistia. n. 10. & verb. Extrema-Vnct. n. 3.* cum Tamburino *Opus. de Commun. cap. 5. §. 5. n. 9.*

RESOL. XXIII.

An Episcopus possit prohibere Regularibus, ne ministrarent Sacramentum Eucharistiæ in die Paschatis? Et notatur per diem Festum Paschatis Resurrectionis Dominica non intelligi solum diem Paschatis, sed totum tempus, quo currit præceptum Ecclesiasticum annuæ Communionis. Et an fuerit vsu receptum privilegium Regularibus concessum, vt possint ministrare sæcularibus Eucharistiam vt impleant præceptum Communionis? Et notatur, quod Iesuita habent amplissima privilegia

Sup hoc magis late in Ref. seq. & in aliis §§. eius not.

Sup hoc supra late in Ref. 21. & in Ref. 17. §. 10. annes & in tom. 6. tr. 1. Ref. 45. §. 2. ad medium, à ver. Vnde Regulares.

Sup, hoc in Ref. præterita. §. Notandum est, & in aliis eius not. pro hac quæst.

Sup, hoc inf. lege doctrinam Ref. 63. & inf. in tr. 4. Ref. 13. signanter §. penult. & lege etiam §. vit. & in tom. 7. tr. 1. Ref. 88. §. vit. in principio. & in prædictis pro ministratio- ne Viatici, & Extremæ-Vnctio- nis. Sed pro sepultura in dicto tom. 7. & tr. 1. ex Ref. 238. §. 1. & vit.

uilegia circa confessionem, & prædicationem, sed cursim aduertitur stylium Curia esse contrarium. Ex part. 9. tract. 9. & Misc. 4. Ref. 27.

§. 1. Suppono Paulum III. in Bulla anno 1549. Societatis Iesu concessa, asserere, Regulares excepto Resurrectionis die, omnibus Christi fidelibus Eucharistiam ministrare posse.

Sup. hac dif. fic. in tom. 3. rr. 1. Ref. 40. §. penult. & vic. & hic in Ref. præterita, §. Nota tamen, ante mediū, cursum in vers. Secundus, & in tom. 4. rr. 2. Ref. 57. §. 2. ante mediū à vers. si sumant Eucharistiā, & in Ref. 58. §. Sed cōtra, cursum ad 1. & Vide doctrinam Ref. hanc sequentis.

2. Difficultas est, an dicta verba intelligenda sint de die Paschatis materiali, an de die Paschatis formali, videlicet quo præceptum Paschalis Sacrae communionis impletur, & de hoc ultimo, verba Sanctoſum Pontificum intelligenda esse tradunt Suarez, Vafq. Coninch, Layman, Sanchez, Fagund, Miranda, & Bonacin. quos citat, & sequitur Caltrus Palaus tom. 4. tract. 21. disp. vnic. punct. 19. n. 3. Quibus adde Lessium in 3. part. D. Thome 9. S. 2. art. 3. dub. vnic. n. 12. Perlicum, de officio Sacerdotis, lib. 3. cap. 6. dub. 3. n. 51. Lczana in Summ. tom. 3. verb. Eucharistia, n. 2. Et Amicum in curs. Theol. tom. 7. disp. 31. sect. 3. n. 8. vbi licet ait. Notandum per diem festum Paschatis Resurrectionis Dominicæ, non intelligi solum diem Paschatis, vt intellexerunt compilatores nostrorum priuilegiorū præcitato loco, sed totum tempus, quo currit præceptum Ecclesiasticum annuæ communionis, vt nostræ Constitutiones exponunt. part. 7. cap. 4. in explicatione lit. D. modo enim vno die intra hoc tempus Paschale quis in sua Parochia præceptum annuæ communionis adimpleverit, poterit reliquis diebus, etiam ipso Paschatis die in nostris Templis communicare, Parochi licentia minime requisita: alioqui sequeretur, quod nulla alia die, præterquam ipsa die Paschatis, fideles præceptum annuæ communionis in suis Parochiis adimplerent. Nam ideò hæc excipitur, vt in ea, suis in Parochiis, præceptum adimpleant: ergo si sola dies Paschatis excipitur, in qua nostris in Templis communicare non possint, sola ea die poterunt in propriis Parochiis præceptum adimplere, cum nequeat illud adimplere in nostris Templis absque Parochi licentia. Sic ille. Itaque dicendum est, non diem Dominicum Resurrectionis materialem, sed formalem, id est, quo præceptum Paschalis communionis adimpletur, supradictis priuilegiis intelligi. Quia intentio Pontificis in excipiendo Resurrectionis die à priuilegio Religiosis concessio Eucharistiam ministrandi fuit intactum, & illas non conferuare præceptum latum in cap. Omnis vniuersus sexus, de penitent. & remissionib. quo cauetur omnes obligatos esse de manu proprii Parochi tempore Paschali communionem accipere, vt eo facto proprium pastorem recognoscant. At hic finis nullatenus obtinetur, si omnes à Religiosis accipere communionem præceptam possint, tametsi non possint eam in die Dominico Resurrectionis accipere. Atque ita posse Religiosos communionem concedere eo die Resurrectionis omnibus illis, qui præcepto communionis Paschalis satisfecerunt, vel intentionem habent sequentibus diebus satisfaciendi. Vide omnino Remigium Scropha in 99. Moral. 9. 35. per totam, in qua me citato, hanc sententiam latè firmat, & tuetur.

Sup. contento in hoc, & duobus §§. seqq. lege supra in ref. 18. doctrinā §. Nec obstat sententia, & seqq. & in fin. Ref. 1. not. præterita.

3. Hoc supposito, videtur negatiuè ad difficultatem propositam respondendum, quia Pontifex non prohibet Regularibus ministrare Eucharistiam Sæcularibus in die Paschatis, qui ex deuotione illam sumunt: ergo non possunt Episcopi hoc illis prohibere; non enim possunt tollere priuilegia, quæ Papa Regularibus concessit.

4. Sed his non obstantibus, non defunt Doctores asserentes, in verbis Pontificum superius positis, excipi ipsam primum diem Paschæ, ita vt in eo non

liceat Regularibus sacram Eucharistiam ministrare, etiam ex deuotione sumentibus, etiam si iam præcepto satisfecerint. Quod probatur ex illis verbis concessionis Xysti IV. & Leonis X. præterquam in die Resurrectionis Dominicæ, & Nicolai V. præterquam in festo Paschæ Resurrectionis Dominicæ, vbi Pontifices expressè excipiunt ab illa concessione primum diem Paschæ: nam in eo Dominus resurcit. Ratio exceptionis est, quia hoc priuilegium est contra ius commune. Et hanc sententiam tenet Trullench in Praxi sacrament. lib. 3. cap. 7. dub. 1. num. 9. Nauarrus in man. cap. 21. n. 51. Henriquez lib. 8. c. 31. n. 1. & in Gloſa lit. D. Azor tom. 1. lib. 7. c. 3. cap. 7. & alij. Vnde ex his sacra Congregatio Concilij declarauit, posse Episcopos hoc regularibus prohibere, quæ declaratio emanauit cum subscriptione Sanctissimi D. N. Innocentij X. & est tenor sequentis. 5. Die 9. Iulij 1644. Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini inter præsentem postulatam discussionem censuit Archiepiscopum Barchinensem non posse Regularibus habentibus priuilegium Applicacionis a Dominica Palmarum vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè, administrare non valent personis Sæcularibus Sacramentis Confessionis, posse tamen vsque ad Pascham habere, vt personis Sæcularibus in die Paschatis in administratione Sanctissimi Eucharistia Sacramentum, etiam si dicta persona Sæculares in alia die satisfecerint, pro Ecclesie hac de re educe, loannes Baptistus Caracinas Phamphilius. Et hæc declaratio habuit impressam in Allegatione Ioannis Naldi pro Paribus Societatis Iesu contra Episcopum Angelopolitanum in summario, n. 1. 6. Nota, quod in part. 1. tract. 14. ref. 73. additur, quod quoddam priuilegium Pij IV. ex quo Ioan. de la Cruz, & alij existimauerunt posse Regularibus ministrare Sæcularibus Eucharistiam, vt implerent præceptum Communionis, sed modo puto tale priuilegium nullo pacto admittendum esse, ex his, quæ aduertit Caltrus Palaus, vbi supra num. 5. & nec citatur Trullench num. 8. non enim tale priuilegium Regularibus vsu receptum: priuilegium materiam vim habeat, acceptationem illius requirit. 7. Nota etiam hic obiter, in supradicta allegatione §. 49. hæc haberi: Iesuitæ habent priuilegium propria Gregorij XIII. & aliorum Pontificum, quod longum esset recensere, quæ circa confessionem, & prædicationem amplissima sunt, nec videntur reuocata, per Concilium Tridentinum, vel saltem, quæ reuocata essent, videntur reconcella à Paulo V. de anno 1606. in citata Bulla, quæ incipit: Quantum Religio, in qua confirmantur priuilegia Societatis eius clausulis amplissimis, vt diximus; & quia conuocantur viuz vocis oraculo Pij V. in quo eidem Patribus confirmantur priuilegia reuocata per Concilium Tridentinum, quod viuz vocis oraculum præterea etiam potest dici debere Bullam, per illam Bullam Pauli V. ac per consequens non comprehenditur reuocatione generali huiusmodi oraculorum facta per Gregorium XV. & Vibanum VIII. ita vt, & per 71. asserit quod per quantumque derogationem non intelligatur derogatum priuilegiis concessis Societati, nisi tribus distinctis vicibus ipsi Patribus derogatio fuerit intimata, & insinuata. Sed licet hæc omnia satis plausibilia erunt Regularibus & præteritum nostræ religioni, quæ gaudet omnibus priuilegiis concessis Societati, tamen circa supradicta materiam habeo difficultatem; & præter alias rationes, video stylium Curia esse contrarium, de cuius veritate etiam in conscientia agit Pellicionius in quinquagesima Quæstionum vniuersæ iuris, quest. 25. cap. 3. & alij. Sed de his alibi etiam à nobis actum est.

RESOL.

RESOL. XXIV.

An si quis sumpserit Viaticum, &c. Feria secunda Hebdomada Sanctae, si postea non moriatur extra tempora Paschale, vel conualescat, teneatur iterum Eucharistiam sumere ad satisfaciendum praecepto annuae Communionis.

Et quid, si in praedicto casu vna die ante Dominicam Palmarum talis infirmus sumpserit viaticum: an de- tur paruitas materia in isto casu, ita vt illa Communionis satisfaciatur etiam praecepto Paschalis communionis?

Et inferitur, quod si Petro in poenitentiam iniungeretur, vt intra quindecim dies communicaret, & alias vouisset, ac simul praecepisset Praelatus intra eosdem dies communicationem facere, & si cum eisdem occurrerit dies Paschalis Communionis, tenebitur ad quadruplicem Communionem faciendam, intra illos quindecim dies; nam cum vnica Communionis illis obligationibus satisfacere non potest.

Sed an istud docetur, quod vno, atque eodem actu potest quia satisfacere pluribus praeceptis. Ex p. 10. tr. 11. & Misc. 1. Ref. 39.

§ 1. Casus est curiosus, & practicabilis; & ad illum affirmatiue respondet doctissimus, & amicissimus Quintanadueñas in Theol. moral. tom. 1. tract. 4. §. 1. n. 4. & sequentibus. Et supponit primo, duo esse distincta praecepta haec; aliud Diuinum communicandi in mortis articulo, aliud humanum, seu Ecclesiasticum communicandi quotannis in Paschate. Secundo supponit, haec duo praecepta dici posse in praesenti casu absolute concurrere in diuerso tempore: cum in primum tunc obliget, illo tantum die Dominicae Palmarum, & secundum illis quindecim diebus, scilicet ab ea Dominica ad Dominicam in Albis inclusiue.

2. His suppositis, sic in fauorem suae sententiae argumentatur. Quoties praecepta distincta, etiam si earum merita sint eiusdem speciei, sub diuersis temporibus permanent, & obligant; non potest illis satisfieri vnico actu: ergo nec his duobus praeceptis, cum distincta omnino sint, & in diuerso tempore concurrant, & obligent: diuersum enim tempus est vna dies, scilicet Dominicae Palmarum, ac quindecim dies ab illa numeratis, etiam si in illis Dominica contineatur; quia continens, & contentum distincta sunt absolute, licet simul secundum quid, id est, secundum exiguam partem eius dici, quam continent quindecim dies, sint idem. Confirmatur, quia si Petro in poenitentiam iniungeretur, vt intra quindecim dies communicaret, & alias vouisset, ac simul praecepisset Praelatos intra eosdem dies Communionem facere, tenebitur ad triplicem Communionem faciendam intra illos dies, immo ad quadruplicem, si cum eisdem concurrerent dies Paschalis Communionis: nam vt quadruplici illi obligationi vnica Communionis satisficeret, necessarium erat, vt vel certo, vel probabiliter saltem cognouisset Petrus diuersam non esse Communionem impositam a Confessore, vel Superiore praeter illam, ad quam ex voto, & praecepto Ecclesiae adtingebatur: ergo cum nec obiter, nec praedenter praesumatur, quod Christus, & Ecclesia praecipientes intra illos quindecim dies Communionem Viatici, & Paschalem, vna prorsusque obseruantia contenti sint? duas omnino exigunt.

3. Verum his non obstantibus, negatiuam sententiam tuetur Pellizzarius in manuali Regular. Tom. 11.

tom. 1. tractatu 5. capite 3. sectione 2. numero 87. vbi sic asserit: Quætere hic etiam posset quis, an Religiosus communicans per modum Viatici Feria secunda Hebdomadae Sanctae, si iudicio Medicorum sit moriturus intra tempus praescriptum ad Communionem Paschalem, sed superiuius pluribus diebus post sumpsum Viaticum, teneatur iterum communicare ad implendum praeceptum Communionis Paschalis? Respondeo, non tenetur, & probatur, tum quia vno, ac eodem actu satisfieri potest pluribus praeceptis, vt bene ostendit Sanchez libro primo Moralium, capite decimo quarto, numero quinto. Tum quia haec videtur esse mens interpretatiua Ecclesiae, quatenus hoc ipso, quod supponit Communionem factam per modum Viatici esse vltimam; non censetur velle in isto casu obligare ad aliam Communionem, nempe ad Paschalem: idque procedit etiam in casu, quo praefatus Religiosus esset perfectè conualiturus; dummodo communicauerit intra tempus praescriptum ad Paschalem Communionem. Secus; si non communicasset intra tale tempus: tunc quippe iterum debere communicare: idque, etsi Viaticum sumpisset vna die tantum ante praefatum tempus: in hoc enim non videtur admittenda paruitas materiae; cum ab instanti indiuisibili incipiat dictum tempus, & in instanti indiuisibile terminetur. Hucusque Pellizzarius. Et licet Quintanadueñas vbi supra acutè conetur respondere ad argumentum Pellizzarii; tamen ego existimo huius sententiam satis probabilem; & ita etiam sentiunt multi Viri docti à me consulti. Et sententiam Pellizzarii videtur etiam aperte docere Tamburinus Opuscul. de Communione, cap. 5. §. 3. numero 7: vbi admittit, per vniam sumptionem posse quis satisfacere praecepto annuae Communionis, & praecepto sumendi Eucharistiam in articulo mortis.

Sup. hoc sit præ in Ref. 14. §. Sed ego signatè ad medium, & legetiam §. Sed si.

Sup. hoc sit tom. 1. tr. 6. Ref. 50. per totam, signatè in §. Sed difficultas & in aliis eius not.

RESOL. XXV.

An Sacerdos, qui ministrat aliis cum peccato mortali in Missa, vel extra Missam Sacram Eucharistiam, peccet mortaliter? Ex p. 2. tr. 14. Ref. 23.

§ 1. Affirmatiue respondet Valentia tom. 4. disput. 9. punct. 1. Suarez in 3. part. tom. 3. sect. 16. Coninch de Sacrament. quest. 64. artic. 6. dub. 1. num. 35. Villalobos in sum. part. 1. tract. 4. dub. 14. num. 2. Filliucius tom. 1. tract. 4. disp. 9. quest. 9. n. 271. & alij communiter.

2. At contrariam opinionem probabilem puto cum Syluio, & Cabrera in 3. part. quest. 64. artic. 6. & illam docet Valquez in 3. p. tom. 2. disp. 136. cap. 3. n. 38. Petrus de Reyna in summa sacram. tract. 4. n. 6. Ioan. de la Cruz in direct. conf. p. 2. q. 4. dub. 3. concl. 1. Ledesma in sum. tom. 1. cap. 6. concl. 8. diff. 5. Nugnus in 3. part. 1. quest. 64. art. 6. diff. 1. concl. 2. & alij. Nempe talem Sacerdotem in peccato mortali ministrantem, non peccare mortaliter. Ratio est, quia qui ministrat Eucharistiam consecratam, non est minister Dei, ad iustificationem proximè, sicut in aliis Sacramentis, sed tantum est veluti applicans actiua passiuo; in aliis autem Sacramentis, Sacerdos simul conficit, & ministrat Sacramentum, non autem in hoc, non enim est idem conficere, & aliis ministrare. Cætera verò Sacramenta in actione, & vsu consistunt, Sacramentum verò Eucharistiae post consecrationem permanet. Ergo, &c.

Sup. hoc sit duabus Ref. seqq. & in tom. 1. tr. 12. ex latissima doctrina Resol. 10. signatè in fine & in Ref. 11. & ibi in tr. 21. ex Ref. §. 2. à lin. 3. & iterum ibi in tr. 7. in Ref. 15. §. Item Henriquez. & in Ref. 49. §. Imo. & in fine Ref. 41. & in Refol. 163. §. Nota tamen, & in tom. 4. tr. 8. in Ref. 126. §. vlt. ad medium, & cursum hic infra in fine Ref. 67.

RESOL. XXVI.

An qui ministrat Eucharistiam in peccato mortali peccet mortaliter? Ex part. 3. tr. addit. Ref. 5.

Que hic est Ref. antecedens, & in omnibus aliis eius nor.

§. 1. **P**RO negatiua sententia plures Doctores adduxi in part. 2. tract. de celebrat. Missarum, res. sol. 23. sed euidam Theologastro nimis laxa visa est hæc opinio, immeritò tamen nam est probabilissima. Et ita præter Vasquez, Ledesma, Nugnum & alios, quos ibi citauit, tenet nouissimè hanc sententiam, me citato, amicus noster doctus Barbosa. tr. de officio Parochi, c. 20. n. 17. vbi sic ait. Priusquam Parochus Eucharistiam administret, si habeat conscientiam peccati mortalis, debet præparare se ad gratiam per confessionem, vel saltem per contritionem; non peccabit tamen mortaliter, si sit in peccato mortali ministrans, quia qui ministrat Eucharistiam consecratam, non est minister Dei ad iustificationem proximè, sicut in aliis Sacramentis, sed tantum est veluti applicans actiua passiuus, in aliis namque Sacramentis sacerdos simul conficit, & ministrat Sacramentum, non autem in hoc, non enim est idem conficere, & ministrare. Ita mecum Barbosa.

RESOL. XXVII.

Quidam Sacerdos Capellanus cuiusdam Parochia existens in peccato mortali ministravit per multos menses agrotis sacram Eucharistiam, queritur, an coles in tali administratione peccauerit mortaliter? Ex part. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 13.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Ref. & in omnibus aliis not. Ref. 25. præcedentis.

§. 1. **V**idetur omnino affirmatiuè respondendum. Nam istud ministerium est actus per se pertinens ad Ordinis Sacramentum, & ideo minister concurrens per characterem ad talem actum, ut minister religionis & ex officio. Item, quia hoc ministerium immediatè versatur circa Sacramentum omnium sanctissimum, atque adeò exigit sanctitatem in ministro, qui si in peccato ministrat, peccat mortaliter. Et tandem cum hoc sacramentum sit cæteris excellentius, propter realem Christi præsentiam, si peccat mortaliter, alia sacramenta in mortali confessione, multo magis conferendo hoc sacramentum, quod nisi à ministro consecrato, & ex officio conferri non potest. Et sic hanc opinionem sequuntur D. Thomas in 4. dist. 5. quest. 2. art. 2. qu. 4. ad 2. Paludanus di. 13. quest. 1. art. 4. concl. 1. Richardus dist. 13. art. 1. quest. 3. Sotus quest. 1. art. 4. Suarez, disp. 16. sect. 4. & disp. 72. sect. 4. Valentia tom. 4. disp. 6. quest. 10. punct. 1. Bonacina de Sacram. disp. 4. quest. 5. punct. 2. num. 3. & alij.

2. Verùm oppositam sententiam docuerunt Henricus quodlibet. 6. quest. 30. Martinus de Ledesma in 4. part. 1. quest. 5. art. 6. dub. 3. & Petr. de Ledesma in summa tom. 1. de Sacram. in communi, cap. 6. concl. 8. diff. 5. fol. mibi 13. nempe non esse peccatum mortale, sed tantum veniale, aliis extra Missam Eucharistiam ministrare. Ratio est, quia licet hoc ministerium per se spectet ad potestatem characteris, & ad ministrum tantum ex officio, non tamen est actio causatiua gratiæ, per se loquendo, quia minister in casu non est per se causa gratiæ, sed tantum conditio sine qua non; nempe causa applicans. Nec tangit nisi species materiales, quæ sanctitatem in se non habent, nisi sicut signa. Item, quia id olim fecerunt laici, & postea minister digitos panniculo circum-

uoluerit, ne species consecratas immediatè tangat. Et tandem, quia si quis corpus Christi tetigerit, cum super terram ambulauerit existens in peccato mortali, non peccasset mortaliter. Ergo, neque modo aliis Eucharistiam in peccato ministrans. Hæc sententia videtur mihi probabilis, sicut etiam visa est Pet. de Cabre, in 3. p. D. Thom. de Sacram. q. 64. ar. 6. disp. 1. §. 5. n. 17. ex quo supra est ista decisio. Et sic respondendum est ad superius quaesitum, dictum sacerdotem administrantem ægrotis Eucharistiam in peccato mortali, non peccasse nisi venialiter. Salus, &c.

RESOL. XXVIII.

An qui ministrat Eucharistiam peccatori, peccet duplici peccato? Ex part. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 103.

§. 1. **D**vo peccata committere docet aliqui, vnum contra proprium officium, alterum cooperationis peccati proximè. Sed alij vt notat Ioan. Præpositus in 3. part. D. Thome quest. 8. art. 3. dub. 6. num. 23. non improbabiler putant, vnum numero peccatum committere, in hoc consistens, quòd Sacramentum conferatur indigno, quòd necessariò inuoluit peccatum recipientis, & proinde ex eo capite non multiplicetur peccatum ministrati.

RESOL. XXIX.

An in dubio, utrum peccator sit publicus, vel occultus, danda sit ei Eucharistia? Ex part. 4. tr. 3. Ref. 54.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Petrus de Ochagania tract. 2. de Euchar. effect. quest. 10. num. 4. vbi sic ait. In casu dubio quo dubitatur, an peccatum sit publicum, vel non, vel an factum quod publicum est, sit peccaminosum, vel non, confertendum est Eucharistiæ sacramentum, quia in pari causa & delicto melior est conditio possidentis suam libertatem; sed iste homo in eo casu possidet suam libertatem accedendi ad hoc Sacramentum, ergo non est denegandum. Ita ille, qui citat etiam Ledesma.

RESOL. XXX.

An si Sacerdos sciat ex confessione aliquod delictum cuius non emendatum, si occultè perat Eucharistiam, sit illi deneganda? Et deducitur, quòd Sigillum confessionis in obligat, et finita ea neque cù ipso penitente possumus amplius de illa loqui, nisi de speciali licentia illius, & non suam loqui, sed neque etiam vultu, aut factis exprimat peccata illius possumus? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 46.

§. 1. **S**i absit periculum infamiae, esse in tali casu denegandam Eucharistiam docent Præpositus in 4. sen. tom. 1. dist. 9. quest. 1. art. 15. Ferrandus de Heredia de Euchar. part. 8. dub. 1. num. 3. Valquez in 3. part. tom. 3. disp. 290. cap. 5. num. 51. qui citat Alexandrum, D. Thomam, Durandum, & Ledesma. Idem docent Suarez in 3. p. tom. 4. disp. 33. sect. 6. & Victoria in sum. num. 80. Tabiana verb. communis §. 3. Angelus ver. Eucharistia 3. §. 20. Ratio est, quia sic confalitur & sigillo, & sacramento; sigillo, quia non reuelatur, cum occultè negotior; sacramento verò, quia non datur indigno.

2. Sed tu omnino contrariam sententiam tenes, quam suentur Valentia tom. 4. disp. 8. quest. 8. punct. 3. Nauarri

Navarro cap. 2. num. 55. Paludanus in 4. dist. 9. art. 1. concl. 3. Coninch. in 3. part. quest. 80. art. 6. Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 9. Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 3. disp. 36. num. 14. D. Antonius part. 3. tit. 14. cap. 12. §. 2. Adrianus col. 2. quest. 3. Nugnus in 3. part. tom. 1. quest. 80. art. 6. diff. 2. Syluester verbo Eucharistia 3. num. 7. Armilla ver. confessor. 7. Henriquez lib. 8. cap. 59. num. 3. & Fagundes part. 3. lib. 3. cap. 10. num. 23. vbi has adducit rationes; quia illa negatio quæ fit occulte, per accidens est quod sit occulta, cum de se sit publica, fit enim in occulto foro penitentiae, ad dirigendum actum humanum extreme administrationis ipsius Sacramenti. Notitia autem confessionis vti non potest homo ad dirigendos actus externos aliorum. Secundo finita confessione finitur Sacramentum, cuius sigillum ita obligat, ea finita, vt neque cum ipso penitente possimus amplius de illa loqui, nisi de speciali licentia illius; nec solum loqui, sed nec etiam vlti, aut factis exprobrare peccata illius possumus, quantumvis occultissime id faciamus, nihil enim minus scimus, quam quod per confessionem scimus. Ergo nec etiam negare Eucharistiam, tantumvis occultissime petat, cum ea negatio sit quedam exprobratio. Et tandem notitia confessionis nullum commercium habeat cum actionibus publicis; quæ enim Confessarius via Confessionis scit, scit vt Deus; & quando Eucharistiam negat, negat vt homo; quare vna notitia iuuare alteram non potest. Hæc omnia Fagundes. Vnde patet responsio ad argumentum contrariæ sententiæ; negandum est enim, quod in tali casu non fragarit sigillum confessionis, si non potest ostendi alia rationabilis causa.

RESOL. XXXI.

An liceat ministrare peccatori scienti, & potenti sibi dari Hostiam non consecratam ad sacrilegium ipsius, & grane damnum vitandum?
Et an debeat Sacerdos in tali casu proponere Hostiam consecratam adorandam, & a tergo post illam non consecratam, ita vt Hostia non consecrata non videatur, nec adoretur, vel possit Sacerdos saltem simulare se Eucharistiam in os illius immittere, licet ad hoc facere non teneatur? Ex part. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 47.

§. 1. Negatiuam sententiam docet D. Thom. in 3. part. quest. 80. art. 6. ad 2. Cictianus Richardus, Durandus, Paludanus, Gabriel, Maior, & Sotus, quos citat & sequitur Gabriel Vasquez in 3. part. tom. 3. disp. 209. cap. 4. num. 40. quibus adde Suares de in rez tom. 3. disp. 67. §. 4. circa tertiam obiectionem. Valentiam tom. 4. disp. 8. quest. 8. punct. 4. §. denique hic notetur. Reginaldum tom. 2. lib. 29. cap. 4. num. 49. Henriquez lib. 6. capit. 22. num. 4. Ledesman in summ. tom. 1. de sacram. Eucharist. cap. 12. dist. 7. §. toda via quedam dos difficultades. Didacum Nugnum in 3. part. tom. 1. quest. 80. art. 6. diff. 2. in fine, & alios penes ipsos. Ratio est, quia perniciofa & execrabilis est simulatio in Sacramentis, & in tali casu ministrans quantum est ex se alios ad idololatriam inducit, cum exponat ad adorandam hostiam non consecratam pro consecrata.
2. Verum his non obstantibus opinio negatiua suaderi potest, quia Sacerdos in tali casu iam proponit adorandas hostias consecratas, nec obstat quod inter illas apponit non consecratam, nam intentio adorantis non tendit expressè & formaliter ad quamlibet hostiam à Sacerdote propositam adorandam, sed ad Christum, qui cum sub aliis hostiis contineatur, ministratur iam verum obiectum ado-

rationis, ea ratione, qua non adorant fideles pilum, v. g. conglutinatum hostiæ consecratæ, sed solum Christum. Nec obstat quod fictio & simulatio in Sacramentis sit perniciofa, quia adest in tali casu iusta causa illam efficiendi, & ideo potest Sacerdos fingens absoluerè penitentem ad vitandam infamiam non absoluti, vt quotidie efficitur quando inuenitur penitens indispositus, & circumstantes vident illum confiteri; quapropter Sacerdos minimè peccare videtur vbi grandi occulto peccatori abstinenti à communione periculum immineret, si ministraret hostiam non consecratam pro consecrata, hoc modo, videlicet proponendo Hostiam consecratam adorandam, & à tergo post illam non consecratam, vel alio modo, ita vt Hostia non consecrata, nec videatur, nec adoretur. Vnde hanc sententiam ex veteribus tenet Altiufiodorensis in summ. lib. 4. tract. 5. cap. 5. Albertus Magnus in 4. dist. 13. ar. 20. quos refert Suarez vbi supra, tenet etiam Bonauentura in 4. dist. 9. art. 2. quest. vlt. in fine, & ex neotericis hanc sententiam docuere nostris temporibus Henricus Villalobos, & Ludouicus de San Iuan, & quia eorum codices non ita facile inueniuntur, ponam hic verba per extensum. Villalobos in sum. tom. 1. tract. 7. diff. 38. num. 7. sic ait. [No es licito dar la hostia no consagrada por el peligro que ay de la idolatria, mas si la forma que le ha de dar la tuuiese secreta, de manera que los fieles no la pudiesen adorar con contentimiento del peccador, seria licito darla para evitar algun gran escandalo, pues alli no auia peligro de idolatria.] Ita ille. Ludouicus verò de San Iuan in sum. tom. 1. quest. 7. de Euchar. art. 8. diff. 3. sic asserit. [Sera licito dar al peccador occulto, vna hostia no consagrada con su contentimiento, para que no se infame con quien viere, que no comulga, porque no se comete sacrilegio en la comunion, ni se infama al proximo y como es licito dar la absolucion cautelosa, tambien lo es dar la comunion, pero se ha de aduertir que esta conclusion no se ha de practicar, si no en casos raros con sabiduria del peccador, y proponiendole delante otra hostia consagrada que el y el pueblo adoren.] Ita ille. Sed ego puto non esse descendendum à prima sententia negatiua, quam præter Doctores citatos fuscè pertractat Ioannes Santicus in selectis disp. 35. per rotam, & respondet ad argumenta contraria quæ supra adduximus, & ipse adducit; non tamen audeo posteriorem sententiam affirmatiuam nota improbabilitatis inurere.
3. Notandum est tamen hæc, quod esto Hostiam non consecratam loco consecratæ porrigere accedenti communicare minimè Sacerdoti liceret, potest tamen saltem simulare se Eucharistiam in os illius immittere, licet ad hoc facere non teneatur; & ita hanc sententiam docet Henriquez lib. 6. cap. 22. num. 4.

RESOL. XXXII.

An possit aliquis ita accedere ad Eucharistiam, vt non accipiat gratiam, neque peccatum committat?
Et inferitur, quod quamuis hoc Sacramentum per se primo non sit institutum à Christo ad conferendam primam gratiam, sed ad conferendam augmentum illius, tamen in duobus casibus illam conferre, & peccatum mortale remittere, ac delere potest. Ex part. 3. tract. 6. & Misc. 2. Ref. 98.

§. 1. Negatiuè responder Sotus in 4. dist. 12. quest. 1. artic. 4. cui videtur accedere Richardus in 4. dist. 9. quest. 2. artic. 2. Adrianus de Eucharistia, quest. unica, & Maior in 4. dist. 9. quest. 1. tom. 1. tr. 1. quia

ex Ref. 12. doctrinam §. Non deficiam. à principio vsque ad medium, vers. In quibus casibus. & vide etiã alliam Ref. not. primæ præcitatæ §. & pro contento in fine huius §. 1. à vers. Item. in vers. not. seq.

quia, vel accedens discussit sufficienter conscientiam suam, vel non discussit: si primum, cum nullum obicem ponat, gratiam recipiet; si secundum, indignè accedit, & per consequens nouum sacrilegium committit. Item, vel accedit, cum attritione, quæ putetur contritio, & sine dubio recipiet; vel cum attritione quæ sit cognita, & putata attritio, & ita indignè accedit, & peccatum committit. Ergo, &c.

2. Sed his non obstantibus ex Caietano, Alense, Bonauentura, contrariam sententiam docent Suarez tom. 3. disp. 63. sect. 2. §. es his infero, & Fagundez præcep. 3. lib. 4. cap. 2. num. 14. quia potest quis diligenter discutere conscientiam, & non recordari de peccato aliquo mortali, cum tamen reuera illud habeat, & potest accedere tunc ad communionem sine vilo profuso dolore, merè negatiuè se habens, cum conscientiam peccati mortalis non habeat, is quidem non peccabit sic accedendo, eo quòd arbitrio suo fecerit sufficientem diligentiam à culpa excusantem, non tamen consequitur gratiam, quia habet obicem peccati obliu, & nullum Sacramentum habet vim delendi, remittendique peccata mortalia absque dolore illorum. Hæc omnia Fagundez, qui alias rationes etiam adducit pro hac firmata opinione, vnde quia hic casus frequenter potest accidere, ideo accedentes ad Eucharistiam habeant dolorem generalem suorum peccatorum.

3. Ex his inferitur, quòd quamuis hoc Sacramentum per se primò non sit institutum à Christo ad conferendam primam gratiam, sed ad conferendum augmentum illius; tamen in duobus casibus illam conferre, & peccatum mortale remittere, ac delere potest. Primò cum quis diligenter discussit conscientiam suam, & nullius culpæ conscius fuit, tunc si eum dolore accedat ad communionem, ex attritio per Eucharistiam fiet contritus, & recipiet primam gratiam. Secundus casus est, cum quis memor est peccati mortalis, & de illo habet attritionem, quam putat esse contritionem, si urgeat necessitas communicandi, & Sacerdos non adit; tunc quidem iste virtute sacramenti Eucharistiae accedens ad illud, ex attritio fiet contritus, & primam gratiam acquirat.

RESOL. XXXIII.

Quando nam communicanti conferatur gratia sacramentalis?

Et pro praxi huius questionis proponuntur aduersi casus in textu huius Resolutionis?

Et notatur Eucharistiam non causare gratiam toto tempore, quo est in stomacho, sicut nec toto tempore manducationis?

Etiãque aduertitur nullo modo aliquem recipere maiorem gratiam, quia sumit maiores, aut plures Hostias? Ex part. 3. tit. 6. & Misc. 2. Ref. 96.

§. 1. **R**espondeo cum Syluio in 3. part. quæst. 79. art. 2. Fagundez præcep. 3. lib. 4. c. 1. n. 3. Henriquez lib. 8. c. 43. n. 1. & aliis penes ipsos, hoc Sacramentum gratiam conferre in eo instanti, in quo verum est dicere, nunc facta est sumptio, & immediatè antea non erat; licet hoc instans notum nobis non sit, sed Deo; quòd quidem non est quamdiu hoc Sacramentum est in ore; nam si quis illud sumeret in ore, & postea aliqua de causa non deglutiret, non acciperet gratiam sacramentalem. Sumptio ergo perfecta est, quando deglutitur, & transit per guttur, tunc enim dicitur iam perfecta manducatio, & comestio, licet Becanus de Sacram. cap. 22. quæst. 6. n. 2. teneat gratiam sacramentalem dari cum Hostia sumpta est, etiam si non sit transmissa; alioquin ægroti

qui Hostiam præ infirmitate non possunt transigere, non acciperent gratiam, quod videtur absurdum. Ita Becanus.

2. Non desinat hic apponere sententiam Nugni in 3. part. quæst. 79. art. 1. sic asserentis; Eucharistia habet totum suum effectum in instanti, quod tamen instans potest esse à principio sumptionis specierum; ab illo scilicet instanti, in quo primum verum est dicere, nunc sumptum est Sacramentum, & receptum in stomacho, vsque ad instans, in quo verum est dicere, totum Sacramentum, hoc est, species sacramentales sunt conuersæ in substantiam hominis. Itaque si homo accedat cum sufficienti dispositione, statim in illo primo instanti habet effectum; si verò accedat sine illa, & postea habeat dispositionem durantiibus speciebus, recipiet effectum sacramentalem in primo instanti, in quo habuerit dispositionem. Vnde hæc sententia concedit Sacramentum habere suum effectum in instanti, & eò magis, & extollit excellentiam specierum sacramentalium, quòd scilicet possint causare gratiam toto tempore permanente. Hæc omnia Nugus. Ex lib. 2. inferitur cum Henriquez ubi supra lib. 8. cap. 43. n. 1. & aliis, quòd consequitur effectum gratiæ sacramentalis, qui postquam hoc Sacramentum deglutit, statim illud euomit, & si sumpta pars Hostiæ moriatur homo, non sumpta pars illius, etiam in tali casu consequitur effectum Sacramentum.

3. Notandum est etiam ex dictis cum Ioan. de la Cruz in dictorio conscientie part. 2. de Eucharistia quæst. 4. dub. 1. conclus. 2. & aliis. Eucharistiam non causare gratiam toto tempore, quo est in stomacho, sicut nec toto tempore manducationis, alius effectus meliorem conditionis communicando te sub multis hostiis, quòd saluum est, & puniuntur ut suspensissimi per Inquisitores, qui sunt multum solliciti communicare sub multis hostiis, ut diutius duret corpus Christi in stomacho; nec est idem de cibo cotinuo, cum iste operetur per conuersionem sui in substantiam aliti, & sic successiue. Ita Ioan. de la Cruz.

4. Et licet secundum Coninch de Sacram. quæst. 79. art. 1. dub. 2. num. 42. conclus. 5. & alios, probabile sit, si dum interim species integre manent in stomacho, melioretur dispositio communicantis etiam gratiam sacramentalem augeri; tamen ipse Coninch adnotat, ex hoc nullo modo, per se loquendo, aliquem recipere maiorem gratiam, quia sumit maiores, aut plures hostias, aut, quia diutius hæret in iis sumendis, aut digerendis etiã per accidens hæc longior mora potest esse occasio, ut accipiat maiorem gratiam accipiat, quatenus interim plures, ac perfectiores auctus charitatis elicit; qua etiam ratione si vnus diutius expectet antequam communit, quàm alius, hæc mora potest ei esse occasio maioris gratiæ percipiendæ, quatenus potest interim melius se disponere plures actus charitatis eliciendo. Quare hæc sententia non debet dare occasionem aliquibus, qui id satis superstitiosè curant, ut inter communicandum plures hostias suscipiant, quo diutius in stomacho hæreant, atque ita maiorem gratiam suscipiant. Ita Coninch. Vide etiam aduersus plures hostias, vel maiores sumentes Fagundez præcep. 3. lib. 4. cap. 1. num. 11. Syluium in 3. part. quæst. 79. art. 1. & alios.

RESOL. XXXIV.

An detur maior gratia sumenti duas species, quam sumenti vnã? Ex part. 3. tract. 6. & Misc. 2. Ref. 97. §. 1. Suppo

§.1. Syppono tanquam certum, quod excepto Sacerdote celebrante nemo iure diuino tenetur communicare se sub vtraque specie; & quod Ecclesia habuit iustissimas rationes precipiendi laicis communionem sub vna sola specie. Hoc supposito, quaeritur, an celebrans, qui sumit duas species, recipiat per se maiorem gratiam quam laicus qui recipit vnam.

2. Respondeo negatiue cum Syluio in 3. part. quaeft. 80. art. 12. quaeritur 2. Coninch. de Sacram. quaeft. 80. art. 12. dnb. vnico, num. 119. & aliis communiter; quia vel recipiet maiorem gratiam ex parte symboli, vel ex parte rei contentae, non prius, nam seclusa re contenta, symbolum non causat gratiam: non posterior, quia eadem res continetur sub singulis speciebus; ergo, &c.

3. Non desinat tamen adnotare contrariam sententiam docuisse Alensem part. 4. quaeft. 53. mem. 1. & Gasparum Cussal lib. 2. de cens. & calice cap. 25. & nouissimè hanc sententiam probabilem putat Fagundez part. 3. lib. 4. cap. 4. num. 2. in fine. & Becanus de Sacram. cap. 22. quaeft. 7. num. 4. vbi sic ait. Probabile est maiorem gratiam dari per summptionem duarum specierum, quam vnius tantum. Primò, quia vnaquaeque species per se confert suum effectum, & vna non dependet ab altera; ergo si ambae simul sumantur, vnaquaeque confert suum peculiarem effectum; ergo duae plus conferunt quam vna sola. Secundo, quia probabile est Sacramenta physice operari; ergo necesse est vnam speciem non minus physice concurrere, quam alteram. Ergo si vna physice confert vnum gradum gratiae, altera confert alterum gradum, & sic plus conferunt duae species, quam vna. Ita Becanus, & Fagundez, qui tamen his non obstantibus, negatiuam sententiam tenent, & respondent ad supradicta argumenta, & ita omnino tenendum est.

RESOL. XXXV.

An Sacerdotes sumentes species Corporis, & Sanguinis Christi recipiant maiorem gratiam, quam laici sumentes tantum Corpus Christi? Et an, si accidit, quod Sacerdos ponat obicem in summptione Corporis Christi, si ante summptionem sanguinis reddatur in gratia, ex summptione sanguinis recipiat gratiam? Ex part. 5. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 29.

§.1. Prima opinio negat. Ita Caietanus in 3. part. quaeft. 80. art. 12. Sotus in 4. dist. 12. quaeft. 1. art. 12. Ledesma in 1. part. 4. q. 21. art. 12. dub. 2. Suarez in 3. part. tom. 3. dist. 63. sect. 2. Coninch de Sacrament. quaeft. 79. art. 1. num. 34. & Villalobos in summ. tom. 1. tract. 7. difficul. 3. n. 2. & alij quod probatur, quia sumenti Eucharistiam confertur ex opere operato gratia, quia sumit sacramentaliter Christum, eiusque corpus & sanguinem; sed qui sumit vnam tantum speciem, non minus perfecte sumit sacramentaliter Christum, eiusque corpus & sanguinem, quam qui sumit vtramque, vt patet, ergo non minus gratia confertur sumenti vnam tantum speciem, quam sumenti vtramque, si alias sint aequaliter dispositi.

2. Secunda opinio affirmat, quam ex Alensi, Casalio, Arboro, Valquez, tenet nouissimè Hurtadus Complutensis de Eucharistia dist. 10. difficul. 6. quod etiam sensit Clemens VI. in Bulla ad Regem Angliae anno 1341. in qua illi concessit vt ad gratiae augmentum sub vtraque specie communicaret; & ratione probatur, quia quaelibet species ratione sui diuerso modo specifico significat, & con-

ferunt gratiam, ergo quaelibet ratione sui confert diuersum & peculiarem gradum gratiae, quia quodlibet ratione sui diuerso modo specifico, quam species vini significant, & conferunt gratiam, quia species panis significant, & conferunt gratiam, vt satietatem, quia illam significant, & conferunt tamquam cibis; species verò vini significant, & conferunt illam vt refrigerantem, quia illam significant, & conferunt vt potus: ergo, &c. Vnde ego puto vtramque sententiam probabilem esse.

3. Notandum est tamen hic cum Villalobos vbi supra, n. 3. quod stando etiam in prima opinione. [Si succedisse que el Sacerdote vniuerso pucto estorio para la gracia, quando recibio la Hostia antes que recibiese el Caliz, tuuiste contricion, ya en tal caso era otra sumcion moralmente hablando, y recibiria gracia, como fuera tambien si recibiera dos formas, y antes de recibir la segunda, tuuiera contricion.] Sic ille.

Sup. hoc supra in tr. 1. ex Ref. 15. lege doctrinam à §. verum. vsque ad §. Sed hic.

RESOL. XXXVI.

De communione quotidiana? Et notatur non esse definitum iure diuino postuino, an scilicet vno die liceat communicare, sed tantum Ecclesia prohibet communionem iterare eodem die? Ex p. 11. tr. 7. & Misc. 1. Ref. 15.

§.1. Aliqui Auctores Hispani annis elapsis opinati sunt, dum qui lethali culpa minimè teneatur, praestat eum diebus singulis communicare quam abstinere, quarecumque illius sit dispositio, velit nolit Confessarius, qui malè ager si postulanti laico penitenti ad communicandum, facultatem concedere hanc noluerit.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 1. Ref. 52. ex eius lata doctrina cursim in fine.

2. Hanc sententiam nouissimè tuetur Magister Antonius Bernaldus de Braoios in quodam libello impresso Compluti per Franciscum Boxepem, in quo ex pluribus fundamentis firmat hanc conclusionem; [Esto supeste, la conclusion segura, cierta, y verdadera es, que à qualquier Christiano, quando se halla sin conciencia de pecado mortal, ò se la tiene, se confessa como deue (como no falte à las obligaciones del precepto) aunque se vea con tibiezas, ò imperfecciones; sera licito, santo, y loable el comulgar cada dia: y esto sera mejor, que dejar de comulgar, aunque sea por temor, reuerencia, ò humildad. Vea se al Dotor Geronimo Perez en su suma Theologica en el tratado de esta materia; Al Dotor Juan Sanchez en la disputa 22. de sus selectas; Al Padre Marillaen el memorial Compostelano y sus adiciones; Al Dotor Don Antonio de Rojas en la preparacion Eucharistia; Al Padre Molina en su instruccion de Sacerdotes en el tratado 7. cap. 4. §. 1.

3. Et tandem his omnibus ego etiam addo nouissimè Martinum de San Ioseph. in mon. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 8. de Eubar. num. 2. vbi sic asserit; [Por ninguna ley diuina ni humana esta prohibido à los seglares comulgar cada dia vna vez, auiendo se ne primero examinado, y no teniendo conciencia de pecado mortal; ni los Concilios piden otra disposicion, por lo qual el Concil. Trident. sess. 12. cap. 6. dize, que de sea que todos los Fieles comulguen cada dia: à la verdad, delatar de ordinario la communion, no es nueva disposicion sino tentacion, porque comunmente por dexar de comulgar, no se consigue mas deuocion, respecto, y amor de Dios: antes le ama, y respecta mas el que por su amor, y para que remedie sus flaquezas le recibe con frecuencia; aunque se halle con pecados veniales, y tibieza de espíritu con distracciones, y falta de deuocion

cion sensible al fin el que llegare sin pecado mortal recipir à gracia ex opere operato. Y no me atrecciera à confejrar à na die, que se aparte de la cõmunion cotidiana, aunque viua vida ordinaria, proque de llegarse à Dios con conocimiento de sus misterios y de feo de emendarlos, se siegue mayor gloria de Dios, que à todos cõbida à que le reciban por flacos, y miserables que sean. Muy saludable confejro es, que los que comulgan cada dia, se desembracen de los cuydados y ocupaciones del mundo, y traten de oracion y recogimento, y anhelan por la perfeccion de vida, y procuren deuocion actual con santas consideraciones; pero estas preparaciones, y disposicion son para alcancar mas gracia, y mas fruto espiritual. Ita ille.

4. Sed ego profus existimo hanc sententiam ita absolutè prolatam, non esse admittendam, vtpotè contra communem opinionem Doctorum, & contra Praxim Ecclesiæ, & vsum omnium Confessoriorum, & idèd Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 49. sect. 4. ver. dico tertio, sic ait: Videtur sanè ratio esse alicui consulendum, vt ordinaria consuetudine frequentius, quam octauo quoque die communicet. Ita significant Doctores, citati, & ita sentiunt prudentes & experti viri in hac materia; & communis Ecclesiæ vsus non parum fauet. Doctores quos retulerat, sunt D. Thomas, Bonaventura, Richardus, Paludanus, Gabriel, Adrianus & Petrus Soto; Vasquez verò tom. 3. in eandem 3. part. tom. 3. disp. 214. cap. 3. num. 27. sic asserit: In Ecclesia maxime vtitatum video, vt frequentius, quam octauo quoque die, raro & non nisi hominibus probatæ virtutis, singulis autem diebus rarissimè & paucissimis hoc Sacramentum concedatur. Huius tamen rei iudicium certius piis, & doctis Confessariis relinquatur. Lege Nugnium Capitonem in 3. part. quest. 80. art. 10. conclus. 10. cuius est, rarissimè, & ferè nunquam est concedendum non Sacerdotibus, præcipuè secularibus quotidie communicare. Ochagavia tract. 2. de Euchar. quest. 16. num. 4. Generaliter non est fidelibus consulendum, vt frequentius quàm octauo quoque die Sacrosanctum Eucharistia Sacramentum suscipiant. Probatum primò ex consuetudine Ecclesiæ, secundum quam communiter non recipitur hoc Sacramentum frequentius. Et post alias probationes subiicit: Paucissimis ac non nisi maximos in virtute profectus consecutus concedenda est Eucharistia quotidiana. Verumtamen huius negotij perfectum iudicium reseruandum est piis & doctis Confessariis, qui iuxta qualitatem penitentium maiorem, aut minorem frequentiam suadere poterunt.

5. Idem docet Filliucius tom. 1. tract. 4. de Euchar. cap. 7. quest. 6. conclus. 3. num. 199. vbi de hoc agit scribens: Non potest esse eadem ratio omnium, sed prudentia iudicioque opus est. Nam qui continent, & religiosi frequentius communicare possunt, quam daici & coniugati per se loquendo. Idem etiam Dionysius Richelius sentit in 4. disp. 12. quest. 5. vers. ff. autem queratur. vt & Durandus eadem disp. quest. 5. num. 6. Antonius 3. part. tit. 14. cap. 12. §. 5. Sotus in 4. disp. 11. quest. 1. art. 10. vers. tertio nihilominus, Nicolaus de Orbellis in 4. disp. 12. quest. 1. Vega 1. part. summa cap. 61. cas. 23.

6. Eiusdem sententiæ Ledesma est in summa de Eucharistia Sacramento diff. 27. per totam, & Emanuel Rodriguez 1. tom. summa cap. 65. conclus. 2. §. Auiso à los Confessores, Ioannes à Cruce directorij conscientia de Eucharistia quest. 5. dub. 5. conclus. 2. Idem etiam docet Alensis lib. 4. tit. 17. art. 3. quest. 1. Syluester Eucharistia 3. quest. 15. vers. septimum; Reynierius 1. part. summa verb. Eucharistia cap. 26. ad initiu, Corradus responsorum casuum conscientia part. 1. que-

stione 57. Ludouicum Granatensem in eadem sententiam referens; & iure, quoniam ita hic plurimum author docet, Ludouicus à Sancto Ioanne Euangelista lucis Sacerdotum 1. part. quest. 7. de Eucharistia art. 13. dub. 1. conclus. 2. appendice 1. Ludouicus Lopez in structorij conscientia 2. p. c. 66. ferè per totum maximè vers. Prætereà descendendo, Toletus in summa 1. 6. 19. n. 3. vbi ait: Non eadem frequentia omnibus consulenda est præsertim laicis; & accedens ad designandum cuique hominum generi, quàm ei expedire patet, subdit: Rusticis, mancipiis, & similibus manstruam sufficere, aliis maioris iudicij, sed negotia implicitis, aut curis familiaris decimo quinto quoque die, reliquis negotiis etiam debitis, sed non magis eis immeris quam Scholastici sint, coniugati item minus distractis octauo. Statimque subiungit, frequentior communio non est in vniuersali consuetudine, sed remittendum hoc est ad iudicium Confessoriorum, qui in his, & aliis considerabunt diligenter, quid in particulari cuique fit magis expedire. Villalobos his accedit manuali 4. cap. num. 18. Cõtra Confessorum 4. part. de sacram. Euchar. 5. de frequentia huius Sacramenti, vers. sed melius cum aliis frequentia 1. 8. summa c. 54. n. 3. & 4. Agidius Coninch de Sacram. qua. 80. art. 10. num. 81. Tanærus tom. 4. disp. 7. de Eucharist. quest. 8. dub. 9. n. 128. & 129. Valentinus 11. 4. disp. 6. qu. 8. punct. 4. vers. sexto cum hoc ita se habent, Richardus in 4. distinct. 22. art. 6. qu. 1. in corpore, Syrius 3. part. quest. 80. art. 10. Sebastianus Episcopus Oxoniensis 3. part. quest. 80. post. art. 2. quest. 1. num. 38. Alensis 4. part. qu. 11. art. 4. §. 1. Loichius in Theauri Theologici, verbo Sacramentum Eucharistia num. 16. vers. Duodecimo quotidie, Lucius in summa de quartum præceptum Ecclesiæ nota 1. vers. Ni le est bien, & alij, quos adducit & sequitur Pater Franciscus Lugo de Sacram. lib. 4. cap. 9. quest. 6. num. 57. Pater Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 5. dub. 1. num. 414. cum seq. Pater Ioannes Perlinus de frequentia & vsu Sacre Eucharistia dist. 5. cap. 2. quibus adde Eminentissimum Cardinalem Lugo de Sacram. Euchar. disp. 17. per tot. in qua latè & doctè, vt sæpe solet, has duas propositi ones variis rationibus firmat.

7. Prima est, non expedire omnibus sitis indifferenter cuiusque status & vitæ sint, quotidiana communionem, neque esse vitiosam, licet aliqui non sit illicita. Secunda est, cum, qui in re tanti ponderis errare noluerit, non se suo arbitrio debere ducere, sed standum sibi iudicio prudentis Confessarij, vel Patris Spiritualis, cuius erit hæc frequentiam plus, minusve extendere pro maiori, vel minori ipsius aptitudine.

8. Hinc Sapientissimus Lessius in 3. part. Dicit Thoma quest. 80. art. 10. sic ait; Aduerte tamen, quia varia sunt hominum negotia, & animarum occupationes, satis esse vt seculares octauo quoque die accedant: id enim sufficit ad fructum animarum, & habetur ratio reuerentiæ huius Sacramenti: difficultas enim est secularibus crebris conueniens tempus huic sacratissimæ actioni impendere, & se se debet preparare. Qui autem planè à mundo sunt segregati, & toti rebns spiritualibus dediti (quales debent esse Religiosi & hinc similes) ij sæpius possunt communicare, habita tamen ratione edificationis proximorum, & consuetudinis locorum. Ita Lessius.

9. Dico itaque cum Mereero de Sacram. cap. 8. art. 10. quòd considerando actum communicationis ex suo genere, consultius esse frequentem communicare, quam raro.

10. Secundò considerando hunc actum in particulari; quia ordinariè tot sunt vitæ humane impedimenta animum distrahentia, vt secularibus diffi-

Et Eccles. Comm. Sacrae. Ref. XXXVII & c. 179

cile sit sepius se debite preparare, non esse confu-
sendum vt frequentius communicent, quam semel
odato quoque die. Sic enim humana infirmitati
sufficienter fructu huius Sacramenti lubuenitur, &
habebitur ratio reuerentiae huic Sacramento debita.

11. Tamen non est hic vna omnium regula.
Nam continentibus frequentius quam coniugatis
conuenit communicare; & Religiosis ac Sacerdoti-
bus, aliisque Clericis qui a mundo abtracti se totos
spiritualibus dedunt quam laicis. Et ita in hoc pa-
nitentes debent stare prudenti arbitrio Confessarij.

12. Nota etiam cum Ioanne Vvigers in 3. part.
9. 80. art. 10. n. 44. & aliis vbi supra, Confessarios in
hoc magis caute debere procedere cum foeminiis, quae
faciliter subducuntur illusionibus Daemonum, & vt
ait Ioannes Pontius in *Curs. Theolog. disp. 44. quest. 11.*
concl. 4. num. 104. propter vanam gloriam, quae mul-
tum praualere solet apud mulieres. Claudam hanc
resolutionem cum verbis D. Bonauenturae in 4. *disp. 12.*
punct. 2. quest. 1. Si ergo quaeritur, vtrum expediat fre-
quentare alicui? Dicendum, quod si videat se esse in
statu primitiuae Ecclesiae, laudandum est quotidie
communicare: si autem in statu Ecclesiae finalis, vt
potest frigidum & tardum, laudandum est quod raro:
Si autem medio modo, se debet habere; & aliquan-
do debet cessare, vt addiscat reuereri, aliquando acce-
dere, vt inflammetur amore. Quia tali hospiti debe-
tur honor, debetur & amor, & tunc secundum illam
partem, secundum quam videtur se melius proficere,
ad illam magis declinet; quod homo solum expen-
tiam discit. Omnes ergo rationes ad primam par-
tem pro frequentia, intelligantur salua debita praer-
paratione, quae in paucissimis est, vt semper. Ita Se-
raphicus Doctor, qui etiam *lib. 2. de Profectu Reli-
giosorum cap. 77.* haec asserit: Vix aliis ita Religiosus
esse videtur, & Sanctus (exceptis Sacerdotibus) quin
semel in septimana sufficiat cum ex consuetudine
communicare, nisi specialis causa quandoque vel ratio
plus suadeat, infirmitas superueniens, vel singu-
lariter festiuitas solemnis.

13. Quid ad haec respondebit Bernaldus, San-
cius, & alij superius adducti, ad quorum rationes, &
auctoritates Sanctorum Patrum, quas pro firmanda
eorum sententia adducunt, solide, & late respondent
Cardinalis Lugo, & Ioannes Perlinus *locis citatis?*

14. Notandum est hic obiter non esse definitum
iure diuino postiuo, an sepius vno die liceat
communicare (hinc S. Leo III. celebravit interdum
septies, interdum nonies eodem die apud Bar. *tom. 9.*
anno 816.) sed id relictum est prudentiae quam ius
naturale dicitur, scilicet cauendam esse frequentiam,
quae Sacramento contemptum parere possit. Idcirco
Ecclesia prohibet communionem iterati eodem die,
*cap. Consuluit de celebratione Missarum, & cap. suffi-
cit de consecratione dist. 1.* in quibus de celebrantibus
sermo est, sed hinc desumitur argumentum ad laicos
communicantes etiam in Natali Christi, quo aliqui
Sacerdos potest ter celebrare ex privilegio; quae col-
lectionem vsus Ecclesiae approbavit, & praeepto
confirmavit, ne Sacramentum vilescat per nimiam
frequentiam. Non modica res est (inquit Alexan. *cap.*
sufficit) vnam Missam facere, & valde felix est qui
vnam dignè celebrare potest. Et ita docet Ioannes
Praepositus in 3. part. *quest. 80. art. 10. num. 51. in fine,*
cum Mercero ibidem, & aliis.

RESOL. XXXVII.

An Eucharistia possit sumi quacumque hora diei? Ex
part. 11. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 22.

S. 1. **A**ffirmatiue respondeo cum Auerfa de Sa-
crament. Eucharist. *quest. 8. sect. 3.* Bonac. de
Euchar. *quest. 7. num. 14.* & lo. Praepolito in 3. p. 9. 80.
art. 10. n. 3. Sed de hoc habet magnam difficultatem
P. Pasqualigus in *Theol. ior. 2. disp. 109. sect. 3. num. 17.*
quia prohibitio sumendi Eucharistiam sequitur pro-
hibitionem celebrandi, vnde cum sub mortali adit
prohibitio non celebrandi, neque ante Auroram, ne-
que post meridiem, & in Rubrica Missalis, & ex
communi interpretatione, videtur adesse etiam pro-
hibitio non sumendi Eucharistiam extra dictum
tempus. Ita ille.

2. Verum hoc non obstante, quicquid asserat
Pasqualigus, puto non esse recedendum a communi
sententia Doctorum. Dico igitur, communionem
esse licitam qualibet hora diei, modo communicaturus
sit ieiunus, & absit scandalum, quia nulla obstat
lex, aut consuetudo habens vim praeepti. Ad argu-
mentum vero adductum a P. Pasqualigo, neganda est
consequentia, & idem licet interdictum sit Sacerdoti-
bus celebrare ante Auroram, tamen ex hoc non
sequitur esse interdictum laicis communicare ante
Auroram, vt patet, & asserunt Doctores, quos ego
alibi adduxi, ergo. Et si argumentum Pasqualigi
procederet, sequeretur; quod sicut Sacerdotibus est
concessum in die Natiuitatis ter celebrare, ita con-
cessum esset laicis ter communicare, non enim video
rationem, quare laici debeant sequi sacerdotes in
prohibitionibus, & non in concessionibus; tamen
Doctores clamant odia esse restringenda, & fauores
amplios. Itaque dicendum est, non valere argu-
menta de Missa ad communicationem, vel de prohi-
bitione celebrandi ad prohibitionem comunicandi,
& ideo in feria sexta Parasceue prohibetur Sacerdo-
tibus celebrare ab Innocentio I. *epist. 1. ad decem. c. 4.*
vt patet in *cap. Sabbato, de consecrat. test. 13.* & tamen
hoc non obstante P. Pasqualigus, me etiam citatos,
adducit Suarez, Vasquez; & alios Doctores asseren-
tes in illa die laicos posse communicare.

3. Sed quia nunc existimo contrariam senten-
tiam tenendam esse, stante declaratione Congrega-
tionis Sacrorum rituum, puto hoc non officere con-
tra nos, nam hoc non procedit ex prohibitione facta
Sacerdotibus, ne possint celebrare in Parasceue, sed
procedit ex prohibitione Pij V. in Rubrica Mis-
salis.

4. Dicendum est itaque, posse in quacumque
hora diei Eucharistiam sumi, & ita hanc sententiam
praeter Doctores citatos tenet Mercerus de *Sacram.*
quest. 8. art. 10. num. 6. Suarez in *part. tom. 3. disput. 69.*
sect. 4. Emanuel Sa *ver. Eucharist. num. 19.* doctus P.
Tamburinus *opusc. de commun. §. 1. num. 5.* Et Ioannes
de Soria in *epilogo summarum part. 2. tr. 1. sect. 1. disp. 1.*
§. circa praeeptum, vbi sic ait: Non datur tempus de-
terminatum ad communionem, nec praeeptum
circa hoc inuenitur, itaque nihil interest, quod sit
communio ante, vel post meridiem, nisi scandalum
aliquod, seu irreuerentia Sacramenti sequatur.

RESOL. XXXVIII.

An Sacerdos existens in peccato mortali possit sine pec-
cato mortali sumere Eucharistiam, ne perueniat in
manus Haereticorum, non tamen sumendo illam sicut
sumunt fideles, nempe communicando, sed solum-
modo abscondendo, ac si in aliquo foramine recon-
deret?

Et notatur, quod si periculum sit, vt Eucharistia perne-
niat, vel male tractetur ab Haereticis, vel Infideli-
bus,

Sup. hoc in-
fra in Refol.
41. & signa-
ter in Ref.
47. per tota,
& in tom. 3.
tr. 1. Ref. 56.
& penult. Et
tadem post.

Alibi in Re-
sol. not. praer-
terita.

Sup. hoc in-
fra in Refol.
45. & 46. &
in tom. 8.
tr. 4. Ref. 46.

Sup. hoc in
Ref. 4. not.
prima huius
Ref.

Sup. conten-
ta in hoc §.
in tom. 2. tr.
1. Ref. 54. §.
1. & 2.

arr. Dicit
en, qua
occupat
die ac-
curam, &
difficilia
tempus
se debet
segregari
bona esse
unt com-
munitis pro-
villius.
m. 4. &
uicand
commu-

bus, possit sumi à non ieiuno, etiam laico, si Sacerdos desit.
Et an etiam, presente Sacerdote, possit laicus in tali casu illam accipere? Ex part. 11. tit. 6. & Mis. 6. Ref. 2.

Quoad hoc in tom. 1. tr. 1. Ref. 12. §. vltim. post medium, à vers. Ita Lugo. sed legem per tota

§. 1. **O**Lim ex Hispania de hoc casu interrogatus fui, & ad me miserunt quandam scripturam in qua pro opinione affirmatiua plura argumenta adducebantur sub nomine Doctoris D. Francisci Palomini, & Ledesma, Qualificatoris Sancti Officij Inquisitionis Cordubensis; quæ quidem scriptura erat tenoris sequentis; Verum peccaret mortaliter Sacerdos, qui consumeret Eucharistiæ Sacramentum cum animaduersione status peccati lethalis sine præuia confessione, vel contritione in extrema necessitate, v.g. hostium incursus infidelium à quibus iniuriosè tractaretur tantum Sacramentum. Explico difficultates duplici conclusione proprio discursui innixus, & nullius autoritate fretus; sub censura tamen cuiuslibet melius sentientis, & Sanctæ Mattis Ecclesiæ: atque adeo sit prima conclusio:

2. Si talis Sacerdos in tali casu consumeret Eucharistiæ Sacramentum eo modo quo alij fideles communicant extrà hunc casum peccaret mortaliter. Hæc conclusio adeo certa est, vt non indigeat probatione, cum non sit maior ratio cur alij fideles communicantes in statu peccati mortalis extrà hunc casum peccent mortaliter, & non iste. Sit secunda conclusio.

3. Si talis Sacerdos in tali casu consumeret Eucharistiæ Sacramentum non vt alij fideles communicant extrà hunc casum, sed materialiter, vt si absconderet in foramine parietis, non peccaret mortaliter: Hoc auctu dicere nullius auctoritate fretus, sed non contemnendis rationibus innixus. Probatur primò conclusio paritate, & doctrina probabilis Thomæ Sanchez, qui *tom. 3. lib. 9. disput. 26. nu. 4.* asserit: Patrem, qui susciperet infantem qui domi baptizatur, non vt susceptor, & intendens exercere cæremoniam Ecclesiæ, sed materialiter, vt si reciperetur humi videlicet, in lecto non contracturum cognationem spiritualem, nec arceri à petitione debiti: ergo cum in nostro casu similem distinctionem faciamus, non peccabit mortaliter Sacerdos si non se disponat. Probatur secundò conclusio, quia in hoc casu Sacerdos solum est materialiter abscondens, materialiter manducans, ad abscondendum autem non requiritur status gratiæ, si enim absconderet in foramine parietis non peccaret mortaliter, ergo ad abscondendum corpus Christi Domini non requiritur status gratiæ. Sed agè, iam rationem efficacissimam proponamus, & quæ multorum videri omnino probabilem reddit meam assertionem, & cum duplici titulo competere possit Sacerdoti in tali casu obligatio se disponendi, & quia minister est, & quia recipiens est; si probauro non competere illi obligationem se disponendi, quia recipiens est, arctior enim est obligatio in recipiente quam in ministrante, cum nullus quem ego viderim, dixit præter me, posse vnquam Sacerdotem recipere Sacramentum Eucharistiæ cum aduertètia peccati mortalis sine nouo peccato, nullus renuet concedere non competere illi obligationem se disponendi, quia minister est. Probo igitur non competere illi obligationem se disponendi, quia recipiens est, quia cum in hoc casu Sacerdos non se habeat vt subiectum rationale, sed sicut recipere possit paries in foramine, non est attendenda in eo dispositio moralis, seu spiritualis; sicut in opinione probabilis quando Sacerdos non solemniter baptizat, etiamsi existat in peccato mortali, non tenetur se disponere, eo quod in hoc

casu se habeat quasi laicus: ergo cum in nostro casu Sacerdos se habeat quasi subiectum non rationale non peccabit mortaliter si non se disponat. Ex quo infero talem debere esse dispositionem ad hoc Sacramentum recipiendum, qualis est receptio eius in hac sit materialis physica, & realis tantum requiritur dispositio moralis, seu spiritualis, & quia receptio Sacramenti Eucharistiæ in nostro casu est physica realis, & materialis tantum, non requiritur dispositio moralis seu spiritualis. Probatur quartò non minus efficaciter, quia Sacerdos in hoc casu per se tantum obligatur ad abscondendum Eucharistiæ Sacramentum, si enim absconderet in loco loto & decenti, satisficeret suæ obligationi, sed ad abscondendum corpus Christi Domini sufficit, satis superque est receptio, seu inducatio materialis; ergo non tenetur Sacramentaliter recipere, ac per consequens non tenetur se disponere. Maior, & consequentia constant, & probatur minor, quia non minus absconditum maneret Eucharistiæ Sacramentum receptione physica materiali, & reali, quam Sacramentali: ergo ad abscondendum corpus Christi Domini satis superque est receptio, seu inducatio materialis physica & realis. Ex dictis infero locum Pauli, qui de dispositione requisita ad hoc Sacramentum recipiendum loquitur, scilicet: *Probet autem seipsum homo, & qui manducat & bibit indigne, &c.* intelligendum esse de manducatione Sacramentali, non de materiali physica & reali tantum. Infero secundò Sacerdotem in tali casu si post aliquam actionem factam incidere iudicio erroneo fuisse peccatum mortale, cum tamen sit in gratia, recepturum argumentum gratiæ non ex opere operato, sed ex opere operantis: non ex opere operato, cum hoc argumentum annexum sit manducationi Sacramentali, & ex opere operantis, cum vt suppono sit in gratia, & aliàs bonum actum exercet. Idemque dictum existimo si talis Sacerdos in extrema necessitate recipere Eucharistiæ receptione materiali physica & reali, existimans esse in gratia, cum verè esset. Infero tertio, nostram conclusionem noui solum habere locum in casu in quo vt supra necessitas non sineret Sacerdotem se disponere, mediâ confessione, videlicet contritione, in d. postquam non lentem se disponere, cum non habeat obligationem. Hæc dicta sint sub censura Ecclesiæ.

4. Verùm his non obstantibus, tunc ego præterius negatiuæ sententiæ ad hæc ex rationibus quas notissimè inuenio apud doctum Patrem Thomam Hurtado *t. 2. tr. 11. cap. 9. resol. 9. num. 222.* cum sepe vbi sic ait: Casum singularem hic asserit, de quo rogatus sum in hac Vniuersitate Hispaniensi anno præterito 1639. & in hoc anno 1641. & est, an Sacerdos degens in præsidio contra Infideles, si audiat campanam ad strepitum, vulgò *Rebato*, pulsari, vtrūque præcedenter ne Hæretici Ciuitatem capiant, & Eucharistiæ sacrilegè rapiant, & deludant, vt in Terminatione, & alibi fecerunt, aduertatque talis Sacerdos se in mortali peccato existere, sicque species simpliciter sacramentales sine contritione, vel Sacramentali confessionis præmissione; an inquam, talis Sacerdos mortaliter peccauerit, cum ita Sacramentum consumpserit, ac si in Arca recondideret, vel in foramine absconderet, vt infideles non inuenirent, & ita non faceretis fideles recipere, nempe communicando, sed solemniter modo abscondendo. Ita Hurtado, qui postea probat hanc sententiam; nam si huiusmodi Sacerdos peccet hanc sententiam; nam si huiusmodi Sacerdos peccet hanc sententiam; nam si huiusmodi Sacerdos peccet hanc sententiam; nam si huiusmodi Sacerdos peccet hanc sententiam, & contrarij asserere temerarium est, & omnino improbabile. Ita tenent omnes Doctores Catholicæ.

tholici, neque est qui contrarium insinuet, & ratio est eaidens, quam tradidit S. Thomas 3. part. quest. 80. art. 3. 4. & 5. quia extat præceptum diuinum de non recipiendo Sacramentum cum conscientia peccati mortalis, vt constat ex Apostolo 1. Corinth. cap. 11. Qui manducat indigne, indicium sibi manducat. Quem locum in hoc sensu intelligunt omnes ferè Patres Ecclesiæ, & Concil. Trident. sess. 13. cap. 13. Videri potest Cardinalis Bellarminus, lib. 4. de Sac. Euchar. cap. 17. & 18. Diende in hoc casu solum est necessarium adcondere Sacramentum, ne ad manus infidelium deueniat, qui irruenter in illud insurgant, & ad hoc solum in omni Christiano viget obligatio; ergo si in pectore possit abscondere, qua debetur reuerentia, & contritionem eliciendo, ad hoc tenetur. Probatu euidetur consequentia, quia si quis in loco decenti valeret Sacramentum reponere, ad id tenetur, & etiam si in luto non collocare potest, tenetur ad non collocandum; quod autem spurcitiis lutum; quis locus obscenior anima in mortali existente; ergo si possit hanc culpæ tollere facilitatem per contritionem, tenetur omnino ad tollendum. Iterum dico de hoc non posse esse hæsitacionem inter fideles, & Catholicos. Alias etiam rationes inuenies apud dictum Hurtradum, & responsiones ad argumenta contrariorum, & ad ea quæ superius adducta sunt.

5. Nota hic obiter, quod si periculum sit ne Eucharistia pereat, vel male tractetur, potest sumi à non ieiuno, etiam à Laico si alius desit: imò probabiliter potest etiam præsentem Sacerdotem laicum accipere. Ita ex Cardinali Lugo docet nouissimè Pater Hermannus Busembaum Societatis Iesv in Medulla Theol. mor. l. 3. tr. 3. cap. 2. dub. 2. num. 2.

RESOL. XXXIX.

An Sacerdos extra casum necessitatis possit pro deuotione tantum, si non adsit alius Sacerdos, administrare sibi Eucharistiam, secluso scandalo.

Idem est dicendum de Diacono, si non adsit Sacerdos vel alius Diaconus, qui illi ministrum Eucharistiam ex deuotione.

Et in supr adicto primo casu, præsentem Diacono, an debeat Sacerdos potius Eucharistiam sumere ex manibus Diaconi, quam ex propriis? Ex part. 1. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 42.

§. 1. Negatiuè respondet Pater Pasqualig. in Theolog. tom. 2. disp. 108. sect. 7. n. 36. vbi sic ait: Dicendum Sacerdotes extra necessitatem, etiam si scandalum ablit, non posse per se ipsos Eucharistiam sumere, desumunt ex Concilio Trident. sess. 13. c. 8. vbi ponit tantum duos modos fumendi Eucharistiam, alterum de manu Sacerdotis, & per seipsum, & hunc coarctat ad Sacerdotes celebrantes. Probatu. Sacerdos non celebrans, & sumens Eucharistiam, sumit tanquam ouis pascenda cibo illo spiritali, & non vt Sacerdos; ergo non potest per se ipsum sumere. Antecedens patet. Quia vt Sacerdos habet tantum duos actus proprios confectionem Eucharistiæ, & ministracionem. Ministratio autem non potest exerceri, nisi sit adiuncta iurisdicctio saltem ex privilegio, aut ex commissione, & proinde dicit exercitium Pastoris in ordine ad oues. Ergo cum Sacerdos sit ouis quando non sumit, vt Sacerdos celebrando, debet sumere vt ouis. Consequens probatur, quia vt ouis dicit ordinem, & subiectionem ad pastorem, à quo pascendus est. Ita ille.

2. Sed ego non recedo ab affirmatiua sententia,

quam olim docui, & me citato tenet nouissimè Leandrus de Sac. tom. 2. tr. 7. disp. 49. 14. & me citato sapientissimus Dicastillus de Sacram. tom. 1. tr. 4. disp. 11. dub. 6. n. 103. cum seqq. Dico igitur non solum in casu necessitatis, verum etiam deuotionis causa, veluti si magna occurrat festiuitas, & Sacerdos sacrificare nequeat: tunc enim optime poterit ex sacratio Eucharistiam accipere, & seipsum communicare. Quia non est necessarium, quod minister huius Sacramenti sit (sicut in aliis) distincta persona à suscipiente: ergo cum ipsemet Sacerdos sit proprius huius Sacramenti Minister, optime poterit se ipsum communicare.

3. Deinde in Concilio Nicæno 1. Can. 14. conceditur, vt Diaconi etiam extra necessitatis articulum, possint absente Sacerdote communicare Sacerdos autem est ordinarius minister huius Sacramenti, & simul est Diaconus, atque adeo potiori ratione hoc facere poterit, nec apparet aliquod ius contrarium, vt probat Dicastillus, penes quem etiam inuenies responsionem ad argumenta, quæ supra in sui fauorem adduxit Pasqualigus: & idè præter Doctores supra, & à me alibi citatos hanc sententiam tenet Martin. de San. Ioseph. in mon. conf. tom. 1. lib. 1. tr. 5. de part. n. 7. vbi sic ait: Quando los Sacerdotes, que no celebran, quisieren comulgar por deuotion, se podran dar sinismos el Santissimo Sacramento, sino ay otro Sacerdote quo se le de, ni aya peligro de escandalo. Idem tenet Castrus Palaus tom. 4. tract. 21. punct. 18. num. 10. sic asserens: Dixi legem consuetudine introductam, ne quis extra Missæ sacrificium sibi Eucharistiam ministraret. At hæc lex non est eo rigore recepta, quin vrgente aliqua rationabili causa, tamen non extrema omitti possit. Quocirca Sacerdos infirmus, qui celebrare commode non potest, poterit cessante scandalo è sacratio Hostiam consecratam sumere, cum non adsit alius, qui ministret, quia non in alienam personam, sed in propriam iurisdicctio-nem à Christo datam administrandi Eucharistiam exercet. Neque in hoc Sacramento opus est, ministrum à suscipiente distingui, patet in die Parasceue in quo Sacerdos seipsum communicat, tamen non consecrat. Ita Palaus.

4. Cui etiam adde doctissimum Amicum in curs. theol. tom. 7. disp. 31. sect. 2. num. 39. cuius hæc sunt verba; Extra verò articulum mortis, vel ad præceptum Ecclesiasticum adimplendum, vel sola deuotionis causa, probabilior opinio fert, posse Sacerdotem & Diaconum absente Sacerdote, si nullum sit scandalum, seipsum communicare. Et colligitur ex Concilio Nicæno 1. Can. 14. vbi conceditur Diacono, absente Presbytero, facultas seipsum communicandi ex præconsecratis, nulla mentione facta de mortis articulo, vel periculo. Idem à fortiori licebit Sacerdoti, si vel celebrare non possit, vel non habeat omnia ad celebrandum requisita, nullusque alius Sacerdos adsit. Hæc Amicus, vt remaneat satis firmata contra Pasqualigum nostra sententia.

5. Et hanc opinionem contra Fagundez, & Præpositum putat Leand. vbi supra q. 15. etiã procedere Ref. & §. si in prædicto casu adsit Diaconus, possit enim Sacerdos se ipsum propriis manibus communicare.

6. Primò, quia Sacerdos est minister ex officio. Secundò, quia Sacerdos debet seipsum communicare, quando Diaconus tempore mortis illi Eucharistiam defert. Ergo etiam poterit in nostro casu seipsum propriis manibus communicare. Ita ille.

7. Sed quidem dubium est, an præsentem Diacono debeat Sacerdos potius Eucharistiam sumere ex manibus Diaconi, quam ex propriis? Ex doctrina Vasquez videtur sequi, quod tunc potius deberet ex manibus Diaconi, docet enim, quod deferente Diacono

Sup. hæc deuotione figuranter in Ref. 2. not. præteritæ, in eodem §. vi.

Sup. contento in hoc, & seq. §. infra in Ref. 65. & lege doctrinam alterius eius primæ not.

Sup. hoc in Ref. seq. §. not. seq.

Sup. hoc in Ref. seq. §. Obsertat. & infra in Ref. 66. §. vi.

Sup. hoc in Ref. 101. §. Nota in principio Ref. §. & restat not. in Ref. & in co. 1. n. 1. lege §. Sed quid Ref. 74.

Sup. hoc in Ref. seq. §. 1. & infra Ref. 66. §. vi. n. 1. cur. in §. penult. in. Et tandem Ref. 66.

Diacono Eucharistiam Sacerdoti infirmo, etiam si Sacerdos possit propriis manibus, deberet tamen potius ex manibus Diaconi communicare: Vnde idem diceret, si Sacerdos non possit celebrare, & veller nonnunicare, vel ad præceptum implendum, vel deuotionis causa, & non adesset nisi Diaconus.

Sup, hoc in Ref. 1. not. præterite, & magis late infra in Ref. 64.

8. Oppositum autem colligitur ex Durando in 4. distinct. 13. quæst. 4. num. 7. & Suarez disput. 72. sectione 3. affirmantibus, in eo casu debere Sacerdotem infirmum propriis manibus, si possit Eucharistiam sumere. Quod mihi probalius est. Etenim decentius est, vt Sacerdos propriis manibus consecratis Christi Corpus sumat, quam permittat illud sibi ministrari manibus Diaconi non consecratis. Cum enim nulla sit indecentia seipsum communicare: nam licet in reliquis Sacramentis requiratur distinctio personarum, ministrantis, & suscipientis, in hoc tamen nulla requiritur inter ministrantem, & suscipientem distinctio; & cum ex alia parte maior sit reuerentia huic Sacramento debita, vt illud non nisi consecratis manibus Sacerdotis contrectetur, congruentius erit in eo casu potius suis, quam Diaconi manibus Sacerdotem communicare.

RESOL. XL.

An Sacerdos possit communicare seipsum extra Missam? Et an hoc non solum in casu necessitatis, sed etiam deuotionis causa? Et in talibus si adsit Diaconus, an possit Sacerdos communicare se ex eo, quod Sacerdos debet propriis manibus seipsum communicare, quando Diaconus illi Sacramentum defert tempore mortis? Ex part. 2. tr. 14. Ref. 53.

Sup. contentio in hoc & seq. §. in Ref. præterita, a principio vsque ad §. Et hæc. & infra in Ref. 66. §. ult. & in to. 3. tr. 1. Ref. 56. §. penult. Et tandem post.

§. 1. Non posse, nisi in casu necessitatis, docet Filliucius tom. 1. tract. 4. cap. 9. n. 285. Armilla ver. communio, num. 8. Caietanus eodem ver. Villalobos in summa tom. 1. tract. 7. cap. 48. num. 1.

2. Sed ego contrariam sententiam probabilior esse iudico, nempe posse, Sacerdotem, non solum in casu necessitatis, sed etiam deuotionis causa, seipsum communicare extra Missam ex præconsecratis, vbi tamen non esset, nisi ipse tantum Sacerdos; quia in hoc Sacramento non requiritur, vt in aliis, vt minister sit persona distincta à suscipiente, & sic in die Parasceues communicat se ipsum, non consecrando. Et hanc sententiam docet Syluius in 3. part. quæst. 82. artic. 4. Homobonus de exam. Eccles. part. 1. tractat. 4. cap. 11. num. 106. Fagundez tract. 3. lib. 3. cap. 3. num. 7. cum Suarez in 3. part. 3. disput. 72. sect. 3. Sed supradicta doctrina in praxi tenenda est: secluso scandalo, quod quidem scandalum faciliè ipse Sacerdos vitare poterit, monendo astantes, ne scandalum patiantur: nam ita facere in illo casu sibi licet.

Sup. contentio in hoc §. in Ref. 1. not. præterite, a §. Et hæc, & in Ref. 2. in eodem §. & pro parte & articulo mortis contento in hoc textu, infra in Ref. 64.

3. Obseruat tamen Fagundez, quod si in tali casu adesset Diaconus, non posse tunc Sacerdos se ipsum communicare, quia adest minister ex privilegio competens. Sed hæc limitatio mihi non placet. Nam ex ipso Fagundez ibid. Filliucio, & Villalobos vbi sup. Sacerdos debet propriis manibus se ipsum communicare, quando Diaconus illi Sacramentum defert tempore mortis, vt docet Durandus in 4. dist. 13. §. 4. Ergo etiam poterit se ipsum propriis manibus in nostro casu communicare, etiam si adsit Diaconus: nam etiam Diaconus tempore mortis est minister competens. Et tamen (vt diximus) tunc Sacer-

dos non ex manibus Diaconi, sed suis debet sacramentum Eucharistiam accipere. Ergo idem facere debet in casu nostro.

RESOL. XLI.

An dicitur Sacerdos in tali casu possit se communicare qualibet hora diei post meridiem? Ex part. 2. tr. 14. Ref. 54.

§. 1. Respondeo affirmatiuè, cum Azotio part. 1. lib. 10. cap. 25. quæst. 7. Syluius in 3. part. 9. artic. 10. Henriquez lib. 8. cap. 54. num. 5. Etmanus Sa verb. Eucharist. num. 19. & aliis, quia nullo iure prohibetur, qualibet hora communicare, dummodo absit scandalum, & qui se communicare petit, ipse tantum tunc suscipiendus. Et ita etiam docet hanc opinionem Zanardus in direct. Theol. part. 1. de Eucharist. cap. 9. quæst. 17. licet Coninch de Sacram. quæst. 80. art. 10. num. 87. & alij asserant, ex reuerentia tanti Sacramenti debita, non esse extra necessitatem permitendum, vt aliquis sub vesperam, & qualibet hora diei communicet.

RESOL. XLII.

An Sacerdos corpus Christi ab alio Ministro pro deuotione, seu in die Parasceues sumens, debet solum ex Ecclesiastico præcepto adhibere cap. Eccles. dist. 23. Et an huiusmodi Decretum sit contrarium vsu abrogatum? Ex part. 2. tract. 14. Ref. 20.

§. 1. Affirmatiuè respondet Naldus in sum. ver. Missa, num. 6. & verb. Sacerdos, num. 6. Homobonus de exam. Eccles. tract. 4. Part. 1. cap. 11. quæst. 106. si Sacerdos sit in his partibus Italie, cum possum in hac provincia hoc obstruetur.

2. Sed Azotius part. 1. lib. 1. cap. 27. quæst. 11. contrarium asserit: putat enim, huiusmodi decretum esse vsu abrogatum. Et hanc sententiam docet etiam Prigianus in 4. tom. 1. distinct. 13. quæst. 2. art. 5. in fine, fol. 610. & nouissimè Gauantus in comment. ad Paul. Miss. tom. 1. par. 4. tit. 8. num. 7.

RESOL. XLIII.

An recipiens Eucharistiam contra præceptum aliquod humanum committat duo peccata, vnum contra prohibitionem illam; alterum, quia communicat indignè? Et an hæc circumstantia sit explicanda in confessione? Et deducitur, an dupliciter peccet, qui se ingurgiat, quo tempore erat indiditum ieiunium, nam & temporantiam, & Ecclesiasticam ieiunij legem violat? Ex p. 5. tract. 13. & Misc. 1. Ref. 62.

§. 1. Casus est practicabilis, maxime in eorum, qui communicatis, & nouissimè contra aliquid humanam sententiam docet Theophilus Raynandus de monitor. part. 2. cap. num. 17. vbi sic ait. Quæstio vis non sit duplex peccatum communicare ab illis, que confessione, eo quod tunc non præcipitur peccet se, sed tantum ratione Communionis, vi reprobantur Vaquez 1. part. distinct. 208. num. 24. & Suarez num. 4. 3. part. distinct. 35. sect. 4. contra Canonicos reuoluit.

vel. de panit. part. 4. tamen si peccatum tale sit, vt non modò inuehat defectum gratiæ, sed etiam specialiter sit annexa ex præcepto Ecclesiæ repulsa à communione, (quale est peccatum propter quod quis excommunicatione percutus est) non dubito quin excommunicatus superflite ea labe ad Eucharistiam accedens duplici mortali peccato contamineatur, altero contra legem de perceptione Eucharistiæ in gratiâ, altero contra legem de abstinendo ab Eucharistia per tempus excommunicationis; sicut dupliciter peccat, qui se ingurgitat, quo tempore indictum erat ieiunium: nam & temperantiam, & Ecclesiasticam ieiunij legem violat, & ita rectè in præfenti negotio Bonacina quæst. 6. de Eucharist. part. 1. num. 34 contra Vasquez 3. part. dist. 207. n. 5. cui suffragatus videtur Diana part. 2. tract. 14. resol. 22. Huc vsque Raynaudus.

2. His tamen non obstantibus ego cum Vasquez iterum negatiuam sententiam doceo, quia vtrumque præceptum est ex eodem motiui Religionis, cuius intuitu legislatore humano remouetur ille indignus ne recipiat Eucharistiam, sed plura præcepta non multipliciant peccata, quando oriuntur ex eodem motiui. Ergo talis circumstantia non est explicanda in confessione, quia non variat speciem. Et ita nouissime hanc sententiam docet etiam Ioannes de Lugo de sacrament. Eucharist. disput. 14. scilicet. 1. num. 20. vbi quo ad praxim existimat hanc doctrinam esse veram, nec oportere explicare vtrumque illud præceptum, quia licet præceptum humanum non habeat fortasse totum motiuum quod habet præceptum diuinum, hæc tamen habet totum motiuum, quod habet præceptum humanum, nempe remouere ab hoc Sacramento indignos, ex quo motiui remouentur ab Ecclesiâ excommunicati, etiam quando sunt in statu gratiæ, propter indignitatem aliquam præcedentem, licet non sint nunc peccatores; sicut & remouentur non ieiunij, propter eandem reuerentiam Sacramenti, licet sint in gratiâ. Ille ergo qui explicat se accepisse Eucharistiam indignè, seu in statu peccati, iam explicat sufficienter malitiam, quæ sumitur etiam ex prohibitione Ecclesiæ, scilicet se peccasse contra præceptum remouens indignos ab hoc Sacramento, in quo motiui conuenit vtrumque præceptum. Ergo, &c.

RESOL. XLIV.

An qui accedit ad Communionem cum distractione voluntaria, aut cum affectu alicuius peccati venialis, communicando peccet venialiter? Ex part. 3. tract. 4. Res. 1.

1. Affirmatiuè respondit Fillucius tom. 1. tract. 4. cap. 7. num. 206. vbi sic ait: Potest euenire, vt peccatum veniale sit circumstantia actus communicandi, vt si fiat ob vanam gloriam, vel quia cum distractione voluntaria, & sic proculdubio erit peccatum veniale, quia ille actus non habet circumstantias debitas, quarum vna est, vt fiat ob bonum finem, & sine actuali euagatione, saltem voluntaria. Ita ille, & Reginaldus tom. 2. lib. 29. cap. 6. q. 2. n. 100. cum aliis.

2. Contrariam sententiam docet Sancius in selectis disputatiombus, disput. 23. num. 32. vbi asserit. Secundo respondetur in nostra opinione nullum peccatum committi ob communionem cum distractione. Nec obstat, quod qui erat distractus, peccet venialiter præter peccatum in quo est, quia attentio est de substantia orationis, cum enim sit

Tom. II.

loquutio ad Deum; attentè loqui debemus, aliàs irreuerentia fieret ei, cum quo loquimur. At suscipere Eucharistiam, cum non sit loquutio, sed manducatio, non requirit sub præcepto attentionem, bene tamen sub consilio, nec iniuria fit cibo si distractè sumatur, quapropter qui consulit, vt quis distracta mente non accedat ad Eucharistiam, non consulit id ob reuerentiam; cum nulla irreuerentia fiat, sed vt à peccato cesset, qui est in illo. At supposito, quod consilium attentionis sequi nolit, non ob id retrahendus est à communione, cum melius bonum sit adhuc sine attentione communicare, quam à sacra mensa recedere ob defectum attentionis. Sic Sancius.

3. Pro qualis sententia faciunt Sà ver. Eucharistia, num. 22. Petrus de Ledesma in summa, tom. 1. de Sacramento Eucharist. cap. 11. conclus. 5. vbi ita ait. [Nopeca venialmente, el que llega à este Sacramento con conciencia y afecto de pecado venial, porque llegará con pecado venial à este sacramento no es contra precepto alguno, ni importa irreuerencia ninguna, luego, no es pecado venial. Verdad es que puede acontecer que la misma obra de comulgar sea pecado venial particular, por hazerle con pecado venial. Lo primero, si la tal obra de comulgar se ordena al fin del pecado venial, como si vno comulgasse por vana gloria, de suerte que la vanidad fuesse el motiui para comulgar. Lo segundo, si el pecado venial consistiessse en alguna irreuerencia exterior en el recibir del sacramento, como si al tiempo del comulgar estuuiessse vno hablando palabras ociosas, ò de burla, ò hizessse otra cosa semejante.] Sic Ledesma. Sed aliqui absolute asserunt, qui cum affectu, vel actuali peccato veniali sacramentum Eucharistiæ sumit, committere aliud veniale cuiusdam irreuerentiæ, ac sacrilegij: ita Doctores, quos citat, & sequitur Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 4. cap. 6. n. 3.

RESOL. XLV.

An quis possit in die Veneris Sancto communicare? Et notatur obiter, licere indiscriminatim omnibus Sacerdotibus in die Sabbati Sancti prinatim celebrare, & qui voluerit in dicta die Missam celebrare, & ante solemnem poterit Missam Sancti in die contingens, aut votiuam aliquam celebrare. Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Res. 237.

1. Negatiuè respondet Francolinus de Horis canonici cap. 30. num. 12. & videtur docere Innocentius I. in epistol. 2. ad Decentium, cap. 4. & refert in canon. Sabbati, de consecr. distinct. 3. dum ait, traditionem Ecclesiæ habere in isto biduo (id est, in Feria sexta, & in Sabbato Sancto) Sacramenta penitus non celebrari; & Missale Romanum ita asserit: Hodie (id est, Feria quinta) Sacerdos consecrat duas Hostias; quarum vnâ sumit, alteram referuat pro die sequenti, in qua non conficitur Sacramentum: referuat etiam aliquas particulas consecratas, si opus fuerit pro infirmis; ergo solum, infirmis licet in ea Feria sexta communicare.

2. His tamen non obstantibus affirmatiua sententia vera est, quam docent Vasquez, Suarez, Layman, & Tannerus, quos citat, & sequitur Gaspar Hurtado de Sacramento. disput. 4. de sacrificio Missæ difficult. 3. quia id in nullo iure prohibitum inuenitur, nam Innocentius in dicta Epistola loquitur de celebratione, non de communione, dicit enim in illa die non celebrari, id est non consecrari

Sup. hoc in Res. seq. & supra in Res. 37. cursum id sine. §. Verum. & in tom. 8. tr. 4. Res. 46.

Q. 2. consecrari

secrari : prohibet igitur celebrationem in consecrando, non verò in ministrando. Ad auctoritatem verò Missalis Romani responderetur, quòd dum ordinat, vt referuetur Eucharista pro infirmis, non prohibet quòd referuetur pro sanis, & ipsi non liceat, sed tantum infirmis. Nec valet dicere, quòd licet hoc non sit prohibitum de iure, est tamen prohibitum de consuetudine, cum in illa die fideles sacram Communionem non accipiant; nam respondeo, quòd etiam si regulariter ea die fideles non communicent, id tamen non omittitur regulariter, quasi ex consuetudine id prohibente, & quasi necessarium si ea die non communicare, sed quia est congruens, cum sit dies maximi meritoris.

3. Notandum est etiam hic obiter cum Mercero de Sacram in 3. pat. D. Thoma quæst. 83. art. 2. proposit. 2. num. 2. contra Francolinum ubi supra num. 8. §. 9. licere indiscriminatim omnibus Sacerdotibus in die Sabbati sancti priuatim celebrare, vnde ait Hurtado ubi supra; qui voluerit Missam in dicta die celebrare, & ante solemnem, poterit Missam Sancti in ea die contingenti, aut votiuam aliquam celebrare. Vide me ipsum in tract. de celebratione Missarum.

RESOL. XLVI.

Quidam Episcopus volebat punire Parochum, qui ministrant Eucharistiam aliquibus in die Veneris Sancta, quæsit a me Antistes ille, quid sentirem?

Et quæritur, an sit licita administratio Eucharistia in die Parasceus, secluso scandalo?

Et notatur non posse Episcopum punire Sacerdotem, qui secluso scandalo, & secreto, Missam priuatam dixit in Sabbato Sancto.

Et an sit licitum in illa die celebrare, & in tali casu non sit necessaria licentia Episcopi, & quamam hora dicenda sit?

Et an nemini licitum sit Feria quinta in Cæna Domini post finitum Sacrificium solemne illius diei, & Sacramentum reconditum priuatim celebrare, iam si antea licitum sit.

Et inferitur, quòd si in Sabbato Sancto acciderit Festum Annuntiationis B. Virginis, possit Episcopus ordinare, vt in singulis Ecclesiis Missa celebrantur. Ex part. 9. tract. 7. & Misc. 2. Ref. 24.

Sup. hoc in Ref. præterita, & supra cursum in fine §. Verum Ref. 37. & in tom. 8. tr. 4. Ref. 46.

§. 1. **R**espondi, non debere illum punire: quia, licet Sacra Congregatio die 9. Maij, 1606. declarauerit, seruandam esse vniuersalis Ecclesiæ consuetudinem non ministrandi, nisi infirmis in die Parasceus Sacramentum, vt testatur Gauntius in Rubrica Missalis, part. 4. tit. 9. num. 25. & licet Barbola de potest. Parochi, cap. 20. asserat aliam declarationem eiusdem Congregationis datam sub die 19. Februarij, 1622. & probet hanc sententiam Francolinus tractat de Hor. canon. cap. 30. numero 10. ex Innocentio I. in Epistol. 1. ad Decent. cap. 4. & refertur in Can. Sabbato. de consecrat. dist. 3. Et Missale Romanum dicit: Hodie (id est, Feria quinta) Sacerdos consecrat duas Hostias, quarum vnâ sumit, alteram referuat pro die sequenti, in quo non conficitur Sacramentum: referuat etiam aliquas particulas consecratas, si opus fuerit pro infirmis. Ergo solum infirmis licet in ea Feria sexta communicare.

2. Tamen, his non obstantibus, non defunt Doctores afferentes, in die Parasceus licitam esse administrationem Sacramenti Eucharistia, per se, & secluso scandalo. Et ita, præter Suarez, & Val-

quez, quos citat, & sequitur Quintanadueñas tom. 1. tract. 4. singul. 6. num. 4. tenet, me citato, Leander de Sacrament. tom. 2. tract. 8. disp. 5. quæst. 24. & ragofus de Rep. tom. 2. lib. 10. disp. 21. §. 7. num. 13. Ex Dominicanorum Familia Reuerentissimus Candidus, Magister Sacri Palatii, tom. 3. disp. 1. artic. 28. dub. 12. fol. 324. Ioan. de la Cruz in Director. de Sacrific. Missa, quæst. 2. dub. 2. conclus. 1. & ante omnes Magister Ledesma in Summa, tom. 1. de Sacram. Eucharist. cap. 19. conclus. 5. fol. 123. Item docet Castrus Palauus tom. 4. tract. at. 22. punct. 7. num. 3. Tannerus tom. 4. disp. 5. quæst. 10. dub. 4. num. 57. Boleus in Flor. Theolog. verb. Missa, 3. num. 7. Fagundes de Præcept. Eccles. 1. lib. 3. cap. 16. num. 14. Syluius in 3. part. quæst. 83. art. 2. Quartus, Lerman lib. 5. tractat. 5. cap. 1. assert. 7. Hurtados de Sacrificio Missa, disp. 4. difficult. 2. & me citato, Pellarizarius tractat. de Mon. capit. 6. quæst. 3. num. 92. alij. Vnde Machadus lib. 4. parte 1. tractat. 11. de cum. 11. num. 2. obseruat, ita Martini in Parochia S. Martini obseruari in praxi. Et ratio est: quia Innocentius in dicto testimonio tantum loquitur de celebratione, non de Communione; & Missale Romanum, dum ordinat, vt referuetur Eucharistia pro infirmis, non prohibet, quòd referuetur pro sanis, & ipsi non liceat, sed tantum infirmis, sed id ordinat, & præcipit pro infirmis, quia ipsi in periculo existentibus est sub præcepto necessaria, & non sanis. Nec id prohibitum est iure consuetudine introducto: quia, etiam si regulariter ea die fideles non communicent; id tamen non omittitur regulariter, quasi necessarium sit ea die non communicare; sed quia est congruens, quia est dies maximi meritoris. Cum itaque in casu nostro, stante affirmatiua opinione supradictorum Doctorum Parochus communicando Parochianos, culpam noui commisit: ergo non erat puniendus ab Episcopo, quia pena leuissimæ culpam. Deinde dici potest in fauorem Parochi, quòd ei non constabat authenticè de dictis declarationibus Sacra Congregationis: vnde stante Decreto Viani VIII. illæ non obligabant. Verum, supposito dictis declarationibus, ego nunc existimo in Feria sexta Parasceus non esse administrandam Eucharistiam nisi infirmis. Purgatorum Patrum oracula venient oportet, nec sapere pluraquam oportet sapere.

3. Notandum est etiam hic obiter, non posse Episcopum punire Sacerdotem, qui secluso scandalo, & secreto Missam priuatam dixit in Sabbato sancto: quia hoc fecit sine culpa, stante opinione Doctorum; ergo pena pleniendus non est. Quod inter licitum sit in illa die celebrare, contra Nauarrum, Francolinum, & Valquez, docent Suarez, Fagundes, Gutierrez, Sorus, & Cardinalis de Lugo, quos citat, & sequitur Quintanadueñas loco citato, numero 8. quibus ego addo, me citato, Caspensem in Cursu Theolog. tom. 1. tract. 23. disp. 3. sect. 2. numer. 5. Mercetum de Sacrament. quæst. 83. art. 2. proposit. 2., & me citato, Leandrum de Sacram. tom. 1. tract. 8. disp. 5. quæst. 26. Granadum in 3. part. contr. 6. tract. 14. disp. 10. num. 3. Marchinum de Sacram. Ordin. tract. 3. part. 3. cap. 8. num. 5. Lellum in 3. part. D. Thoma, quæst. 83. art. 2. num. 72. Anticum in Cursu Theolog. tom. 7. disp. 33. sect. 10. num. 12. Syluium in 3. part. D. Thoma, 93. art. 2. Quòd verò in tali casu non sit necessaria licentia Episcopi, tenet Eminentissimus Dominus meus de Lugo, & Fagundes, & sequitur Quintanadueñas ubi sup. Difficultas est, supposito, quòd sit licitum dicere Missam priuatam, secluso scandalo, in die Sabbati sancti, quoniam hora dicenda sit? Ad hoc dubium sic respondet Castr. Pal. tom. 4. tr. 23. disp. 6. punct. 7. art. 5. Illud

verò certum existimo, stante probabilitate contrariae sententiae affirmantis, quemlibet Sacerdotem celebrare privatum posse; nemini id esse licitum, antequam Missa solemnis incepta sit: quia usque ad illud tempus memoria realis Passionis ab Ecclesia colitur: quo durante cultu, nullum est sacrificium celebrandum, ex d. cap. Sabbatho, de consecr. dist. 3. Ob hanc enim rationem diximus, nemini licitum esse Feria quinta in Cena Domini post finitum sacrificium solemne illius dici, & Sacramentum reconditum, privatum celebrare, tamen si antea licitum esset. Ita ille.

4. Verum Eminentissimus Lugo hoc non admittit. Et novissime Doctus Pater Hieronymus Garzia in sum. moral. tr. 2. diff. 2. dub. 4. punct. 3. n. 17. sic ait. [Tambien aduertens muchos que dado que se diga alguna Missa privada, que no se comience sino algo tarde, quando ya estan dichas las Profecias, y demas Oficio en las Iglesias principales, y se comienga la Missa solemne con Alleluja, se tocan las campanas, y se toman ornamentos blancos. Però Lugo n. 16. dize, que no ay que forman desto escrupulo, porque ya que la Iglesia anticipa esto Oficio, tambien se puede dezir Missa anticipamente la Missa solemne, y Nona, tambien con alguna causa en este dia se puede dezir Missa por la mañana, y vemos à muchos Obispos doctos, y pios, que lo hazen assi, quando en sus Capillas, y Oratorios, dan en esta dia Ordenes.] Ita ille.

5. Sed cum Castro Palao contra Cardinalem de Lugo consentit ex eadem Societate P. Petrus de offic. Sacerd. lib. 1. ap. 4. dub. 8. n. 53. Azorius tom. 1. lib. 10. cap. 24 §. Si quaras. Suar. in 3. part. tom. 3. dist. 80. sect. 2. Fagnan. part. 1. lib. 3. cap. 15. n. 17. Pellizzar. sr. Man. Regul. tom. 2. tr. 8. cap. 2. sect. 1. n. 198. Amicus tom. 7. dist. 3. 2. sect. 10. n. 3. 12. in fin. non est tamen negandum, sententiam Eminentissimi Cardinalis esse probabilem: & illam etiam tenet Hurtad. de Sacr. Missa, dist. 4. diff. 2.

6. Ex hic sequitur, quod si in Sabbatho Sancto acciderit Festum Annuntiationis B. Virginis, postest Episcopus ordinare, vt in singulis Ecclesiis Missa celebrentur. Et ita P. Garzia ubi sup. n. 16. testatur factum fuisse in Diocesi Casaraugustana anno 1639 quod etiam factum fuisse in ciuitate Neapolitana testatur noster Pater Leone de Capel. sect. 17. n. 178. sed de his omnibus alibi in tract. de celebr. Missar. Scio aduersus sententiam supradictam de Missa priuata in Sabbatho Sancto licite dicenda, contrarium docere nouissime Castrum Palaum ubi sup. n. 4. Sed ipse fatetur, nostram sententiam esse probabilem, & à viris timoratae conscientiae in praxi reductam, quod etiam concedit Pater Petrus ubi sup. n. 51. An verò contra nostram sententiam adsit aliqua declaratio Cardinalium, nescio: si adest, amplius huic opinioni non adhaereo; si non adest, illam iterum teneo.

RESOL. XLVII.

An laici in Missa Natiuitatis Domini qua post mediam noctem canitur, vel in aliis, qua statim postea dicuntur, possint sacram Eucharistiam sumere?

Et cursum docetur, sacram Communionem posse recipi qualibet hora diei, etiam post meridiem.

Et aduertitur Regulares ex privilegio celebrando ferme tribus horis ante auroram, posse tunc in suis Missis, si velint licite laicis sacram Eucharistiam ministrare. Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 43.

§. 1. Negatiue responder Pater Bordonus tom. 2. ref. 36. n. 61. vbi sic ait: Tertium, quod in Tom. 11.

ea nocte laici non possint recipere sacram Communionem suadet. Tum quia illud priuilegium sumendi Corpus Christi ea nocte, concessum fuit solis Sacerdotibus in actu celebrationis: ergo non est extendendum ad laicos, & non celebrantes; priuilegium enim vni personae concessum, non extenditur ad aliam, etiam propter identitatem rationis, cap. sane, de priuileg. Tum quia, ea nocte excepta, Sacerdos non celebrat nisi intra Auroram, & Nonam, hoc est meridiem, ex communi Doctorum apud Bonacinam q. fin de Missa, p. 9. n. 2. Dianam p. 1. tr. 14. ref. 33. ergo neque laicus Sacramenta recipere potest extra illud tempus, quia tempus laici regulatur in hoc à tempore Presbyteri volentis celebrare, cum eadem rationes militent in vtroque. Tum quia ita usus inoleuit, vt sacra Communio recipiatur solum intra huiusmodi tempus à sanis; & cum huiusmodi consuetudo rationabilis, & legitima sit, & loco legis non extantis succedat, vt lex seruanda ea, cap. In rebus 7. dist. 1. Bonacina q. 7. de Eucharistia, Tabiena Missa 6. Henricq. Suar. Postuino, cap. 8. n. 8. docet sacram Communionem posse recipi qualibet hora diei, etiam post meridiem, quia nulla extat prohibitio, & sic videntur excludere ab hac sacra refectio nocturnum tempus. Hucusque Bordonus.

2. Sed haec opinio pace viri docti mihi non placet, & praxis, atque consuetudo est in contrarium: nam fere in omnibus Ecclesiis Soc. Iesv, nostrae Religionis, & aliarum, in supradictis Missis ministratur laicis Sacramentum Eucharistiae. Dicere autem hoc fieri ignoranter, & illicitè à viris tam piis, & doctis, absurdum manifestum apparet. Deinde ego non inuenio iura prohibentia laicis sumptionem Eucharistiae in illa hora. Et si dicas, quod iura prohibent Missas dicere ante Auroram Sacerdotibus: ergo & laicis communicare. Respondeo retorquendo argumentum: si laici non possunt sumere Eucharistiam ante Auroram quia Sacerdotes neque possunt celebrare: ergo quid Sacerdotes, vt est in casu de quo loquimur, possunt dicere Missas, licebit etiam & laicis communicare. Vnde ego puto, Regulares ex priuilegio, celebrando ferme tribus horis ante Auroram, vt ex Rodriguez, Filiucio, & Bonacina tenet Castrum Palaum tom. 4. tr. 22. dist. vnic. punct. 7. n. 13. posse tunc in suis Missis, si velint, licite laicis sacram Eucharistiam ministrare: nullam enim video prohibitionem in contrarium extare. Itaque dicendum est, laicos in nocte Natiuitatis posse sacram Sinaxim sumere in Missis, quae post mediam noctem in illa solemnitate celebrantur.

RESOL. XLVIII.

An si quis post pollutionem voluntariam, vel fornicationem, postea consecratur, peccet tamen venialiter, sumendo Eucharistiam intra vni die sine aliqua iusta causa? Et an sit peccatum accedere ad recipiendum Sacramentum Eucharistia ante diem integrum post quodcumque peccatum mortale, etiam si homo sit de illo contritus, & confessus? Ex p. 3. tr. 4. Ref. 30.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Villalobos in sum. tom. 1. tractat. 7. diff. 37. n. 11. Didacus Nugnus in 3. par. tom. 1. quest. 80. art. 8. concl. 10. & 11. cum Ioanne de la Cruz in directorio conscientiae, part. 2. de Sacrament. Eucharistia. quest. 5. dub. 3. concl. 2. vbi sic asserit: Pollutio procedens ex peccato mortali, cuius non praecessit confessio, impedit communionem, secus si praecessit: cum nullum peccatum mortale per confessionem dimissum communionem impediatur sub mortali. Erit tamen peccatum

& in Ref. 41. & cursum in alio §. cursum annot.

Quae hic est sup. in tr. 1. Ref. 101. & in aliis eius secundae not. & etiam tertiae.

Sup. hoc in Ref. no. prima huius Ref. & in alio §. ibi annotato.

Sup. hoc supra in tr. 1. Ref. 100. §. vlt. & in Ref. fol. 101. §. Ex his, & late in Ref. 103. & in tr. 9. tr. 7. Ref. 49. §. Et si.

veniale illam sumere ratione cuiusdam corporalis immunditiæ, nisi aliàs inſer præceptum, aut neceſſitas defendendi honorem, aut ſpecialis deuotio tunc communicandi. Ita ille.

Alibi infra in Ref. 96. §. 2. inter medium & finem. verſ. Secundo.

2. Sed hæc ſententia (vt alibi notauimus) diſplicet Sancio in ſelectis, diſput. 23. nu. 30. vbi ita ait. Qui in pollutionem, ſeu coitum incidit poſt talis facti confeſſionem, non eſt à communione excluſendus, licet peccatum veniale eſſe concedant Nugnus, & Ochagaui ratione corporalis immunditiæ, quibus tamen non credo: imò quanam ratione Concilio Tridentino aduerſari non videatur, percipietur haud difficile: ait enim ſeſſ. 13. c. 7. illum dignè, & ſanctè Euchariſtiam ſuſcipere, qui nullius criminis mortalis eſt ſibi conſcius, aut ſi ſit conſcius, dignè accedet ſe per confeſſionem probando. Igitur aſſerere deſeto iam peccato per confeſſionem, adhuc fidelem non eſſe dignum Euchariſtiæ ſuſcipiendæ, quia ſi ſuſcipiat, peccatum veniale ſit commiſſurus, aduerſari Concilio videtur manifeſtè, cum ſequatur eum non accedere tunc ſanctè, ac dignè, cum actionem exerceat ex mente horum auctorum intrinſecè malam, & culpabilem. Nec obſtat diſtractio, licet habeatur, cum per penitentiam ſit cauſa, à qua ortum habuit, interrupta, & diſtractio peccatum non erit, dum faciat quis quantum in ſe eſt ad expellendam illam. Hæc omnia Sancius.

3. Vnde à fortiore apparet reſellendum eſſe Nauar. de penitentia, diſt. 6. cap. 1. cui adheret Marſilius in 4. quaſt. 6. art. 6. aſſerentem eſſe peccatum mortale, accedere ad recipiendum ſacramentum Euchariſtiæ ante diem integrum poſt quodcumque peccatum mortale, etiam ſi homo ſit de illo contritus & confeſſus.

RESOL. XLIX.

An poſt pollutionem voluntariam, ſi eodem die penitens conſtitatur, faciat contra Conſilium Rubricæ Miſſalis ſumendo Euchariſtiam, & peccet venialiter? Ex part. 3. tit. 13. & Miſc. 1. Ref. 65.

Sup. hoc in Ref. præterita, & in aliis eius prima, & ſecundæ annot.

§. 1. Negatiuam ſententiam docet mordicus Ioannes Sancius in ſelectis, diſp. 23. n. 30. vbi negat in tali caſu contra aliquos Doctores peccatum veniale addeſſe, quia, ait ille, in Concilio Tridentino ſeſſ. 13. cap. 7. ſtatuitur illum ſanctè & dignè Euchariſtiam ſuſcipere, qui nullius criminis mortalis eſt ſibi conſcius, aut ſi ſit conſcius, dignè accedere, ſe per confeſſionem probando. Igitur aſſerere deſeto iam peccato per confeſſionem adhuc fidelem non eſſe dignum Euchariſtiæ ſuſcipiendæ, quia ſi ſuſcipiat, peccatum veniale ſit commiſſurus, aduerſari Concilio videtur manifeſtè, cum ſequatur eum non accedere tunc ſanctè & dignè, cum actionem exerceat ex mente horum auctorum intrinſecè malam culpabilem. Nec obſtat in rubrica Miſſalis conſuli, habentem pollutionem nocturnam à celebratione abſtinere, (quòd hercè non conſulit Pontifex vt particularis Doctor, ſed vt caput Eccleſiæ, in quo video aliquos deceptos, nam vt particularis Doctor non poteſt Eccleſiæ vniuerſali regulas præſcribere,) non, inquam, obſtat, nam eſto vt caput rubricam illam tradat, id eſſicit intra ſphæram probabilitatis, ſicut dum beatificat aliquem Sanctum, vt Eccleſiæ caput munere beatificandi fungitur, & tamen per beatificationem ſolum conſequitur quòd probabilis ſit talem Sanctum in gloria eſſe collocatum. At dicit quis ſe non experiri carnis tentationes à ſe auferri; imò nec minui, quamuis quotidie Euchariſtiam ſumat. Quanam ergo ratione Sancti

inquunt aduerſus carnis tentationes Euchariſtiam maximè proficere? Animaduertat ille non Euchariſtiam dari, vt tentationes auferat, ſed vt fortitudinè in habentibus fomitis peccatum. Huc vique Sancius.

2. Sed in tali caſu culpam venialem addeſſe docet Ioan. de la Cruz in direct. conſcient. p. 2. de Euchariſtiæ quaſt. 5. dub. 3. Nugnus in 3. parti. quaſt. 50. art. 8. conſuſ. 10. 11. Ochagaui de ſacramenti. Euchariſt. tract. 2. quaſt. 11. n. 5. & nominatim aduerſus Sancium inſurgit nouiſſimè Ioannes de Logo de Sacram. Euchariſt. diſp. 15 ſecl. 1. n. 4. omnino videndus.

3. Cauendum eſt etiam ab illis verbis à Sancio enunciatis, v. g. Summum Pontificem per beatificationem declarare, quòd probabilis ſit talem Sanctum in gloria eſſe collocatum, quæ quidem verba non demonſtrant certitudinem gloriæ Sancti, & in prima editione non inueniuntur, ſed appoſita ſunt in Additionibus ſecundæ editionis poſt mortem Authoris. Vnde credi poteſt (debeo enim excuſare amiciffimum virum) ex aliquo errore interſuſa.

RESOL. L.

Vtrum ſit licitum coniugatis die habitæ copulæ Euchariſtiam ſumere, & ſi minus, vel magis expediat? Et docetur ex Sancio, quòd habenti pollutionem nocturnam, non eſt conſulendum abſtinentiæ ab Euchariſtiæ ſuſcipiendâ, præſertim ſi cauſa non ſit voluntaria, imò etiam ſi fuiſſet voluntaria, vel ſi iuramentum aliquis nocte commiſiſſet, & ab ea conſtitutus? Etiamque inſertur inualidum eſſe votum de non communicando die habitæ copulæ? Et an ſuppoſito, quòd quis nollet curare diſtractionem expellere, non eſt ſummum conſilium non communicare? Ex part. 3. tit. 6. & Miſc. 2. Ref. 71.

§. 1. Etiam copulam nocte ſaltem antecedente non recipere Euchariſtiam, docent 20. Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez de matrim. 1. l. 1. diſp. 13. n. 4. & 5. quibus ego addo Salazar, inſignem Theologum Societatis in tract. de freq. communic. §. 1. & ſeq. & non pauci aſſerunt eſſe peccatum veniale accedere ad Euchariſtiam ſuſcipiendam die habitæ copulæ.

2. Non reticeam tamen contrariam ſententiam docere Sancium in ſuis ſelectis, diſp. 23. per totam vbi ait primò, eſt conſulendum ſit coniugatis à copula abſtinerent, vt Euchariſtiâ ſuſcipiant, dato tamen quòd à copula nõ abſtinerint, non eſt illis conſulendum, quòd non communicent. ſed potius e contra, quia ex communione maxima bona nalcuntur. Et hoc procedit, etiam ſi coniugati copulam habuiſſet, cauſa voluptatis, non enim ſunt diſſuadendi à communione, quamuis melius egiſſent, ſi à copula abſtinent, nec ex hoc datur illis occaſio à copula non abſtinenti, nam ſemper conſulendum eſt ab illa abſtinere ob reuerentiam Sacramenti. Secundo docet quòd habenti pollutionem nocturnam non eſt conſulendum abſtinere ab Euchariſtiâ ſuſcipiendâ, præſertim ſi cauſa non fuiſſet voluntaria, imò etiam ſi fuiſſet voluntaria, vel fornicationem aliquis nocte commiſiſſet, & ab ea conſtitutus, vero dolore ſa criminis penitendo, conſultius ager communicatio mentalis, auxilia ad præcauenda peccata, remiſſionem venialium, & alia nobis occulta bona comparent. Tertio inſert Sancius inualidum eſſe votum

de non communicando die habitae copulae, quia est de minori bono. Quare sanum consilium esse distractionem mentis expellere curare ad deuotius sacram Eucharistiam suscipiendam; at supposito quod quis nolit curare distractionem expellere, non est sanum consilium non communicare, quia tunc gratia sacramentali, & aliis fructibus priuaretur, & alias distractiones perseuerarent, & quia cum illa communicare non est peccatum, nec veniale irreligiositas. Ex his omnibus apparet, quod siue coniugatis perierint, siue reddiderint debitum, consultius agent communicando quam abstinendo, supposito, quod a copula non se retraxerunt; quamuis melius egissent, si a copula abstinuissent in ordine ad suscipiendam Eucharistiam. Et haec omnia asserit Sanctus ubi supra, sed an probabiliter, remitto me iudicio aliorum, ego enim primam sententiam sequor.

RESOL. LI.

An sit culpa venialis eodem die communionis ad uxorem accedere voluptatis causa? Et an sit culpa venialis accedere ad Eucharistiam post pollutionem, aut copulam carnalem, quam aliquis absque peccato mortali passus fuerit, vel habuerit? Et an saltem sit peccatum veniale accipere Eucharistiam absque alia iusta causa post pollutionem voluntariam, aut fornicationem noctis praecedentis, etiam confessione praemissa? Et quid, si adest menstruum, aut lepra? Ex part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 34. alias 33.

Sup. hoc in Ref. leg. S. 1. Negatiuum sententiam, & bene docet ex Sanchez Pater Tamburinus opus de Eucharistia cap. 3. § 6. n. 8. Nec obstat dicere, esse regulariter veniale accedere ad Eucharistiam post copulam exactam ob delectationem: ergo per ipsum debet esse etiam veniale accedere ex voluptate ad uxorem, post accessum ad Eucharistiam: pat enim irreuerentia apparet vtrique, vel certe vtrique nulla. Respondeo negando adesse parem rationem: nam copula habita ex delectatione solet afferre, vt ibidem diximus ex eodem Sanchez, mentis hebetudinem, magnamque distractionem, quae voluntaria distractio in bona sententia superius allata, ab eo qui communicat propter reuerentiam fugienda est; at, peracta iam communione, mentem ad alia negotia sponte distrahere non prohibemur. Ita Tamburinus. 2. Sed nouissimè Bernal de Sacram. disp. 43. sect. 1. n. 1. plus docet, nempe nullam esse culpam etiam venialem accedere ad Eucharistiam post pollutionem, vel copulam carnalem, quam aliquis absque peccato mortali passus fuerit, vel habuerit. Quauis enim aliqui cum Suarez disp. 68. sect. 2. censent regulariter, esse culpam venialem post actum coniugalem ex nimia concupiscentia habitum, eadem die communicare. Rectius tamen alij, cum Valquez quest. 77. art. 7. in commentario, id negant, propter adductam rationem, & addere possumus, quia alioquin etiam peccati venialis damnandus esset, qui post cibum, aut potum per nimiam venialem concupiscentiam nocte praecedente sumptum, Eucharistiam sumeret. Hucusque Bernal, qui etiam addit, quod nec est grauis obligatio abstinendi à communione post maculam corporalem peccato mortali contractam, v.g. pollutionem voluntariam, aut fornicationem, nisi Confessarius communionis dilationem iniungat. Ratio prioris partis est, quia simpliciter accedit ad Eucharistiam dignè, seu non indignè, qui accedit in gratia. Ratio alterius partis est, quia iustae possunt subesse causae, propter quas Confessarius eam dila-

tionem prudenter praecipiat, vt in poenam praeteritae culpae, vel in praeseruationem ab imminente, &c. Cui etiam adde Angelum Possentium in Summula de sacram. Euchar. tit. Eucharistia sumptio à coniugatis, & fornicariis n. 2. & Leandrum, de Sacrament. tom. 2. tract. 7. disp. 6. quest. 3. 4. & 5. vbi quaerit, An saltem sit peccatum veniale accipere Eucharistiam absque aliqua iusta causa, post pollutionem mortalem, etiam confessione praemissa. Et respondet negatiuè cum Coninch, Hurtado, & aliis, addens non bene dixisse Lugum, hanc sententiam grauissimis Doctores fulcitam, esse singularem, & falsam. Deinde quaerit, an sit peccatum veniale accedere ad Eucharistiam ipso die habitae coniugalis copulae, causa voluptatis exercita: & respondet negatiuè. Et tandem quaerit, an saltem sit consulendum coniugatis vt ipso die habitae copulae Eucharistiam non recipiant. Et respondet: quod licet consulendum sit coniugatis, vt nocte praecedente communionem à copula abstineant, (vt in hoc bene omnes DD.) dato tamen, quod non abstinuerint, non est consulendum illis, quod non communicent, si alia non ad sit causa. Quia suscipere Eucharistiam eo die, quo habita est copula, nullum est peccatum, vt quest. 4. est habitum: ergo. Sic Sanctius disput. 23. per totam, Medina, & Marcilla apud ipsum. Sic etiam ex parte D. Gregor. respons. 10. ad interrog. D. Augustini, & refertur in cap. vir cum propria 33. quest. 4. vbi sic dicitur: Si quis sua coniuge, non cupidine voluptatis captus, sed solum liberorum creandorum gratia vitur de sumendo Corporis Domini, Sanguinisque mysterio, suo est relinquendus iudicio: Quia à nobis non debet prohiberi accipere. Vbi Gloss. vrf. prohiberi, ait, id est, dissuaderi: & cum hac limitatione hanc nostram sententiam docet Sanchez cum aliis, plusquam viginti Doctores pro opposita sententia Dianæ citatis. Et in hanc sententiam inclinat Egidius loco cit. Haec Leandrus.

3. Sed de his omnibus quaestionibus remitto me ad ea, quae alicubi docui: non deseram tamen hic apponere quae post haec scripta inueni apud Dicastilum de Sacram. tom. 1. tract. 8. disp. 9. dub. 14. n. 245. vbi me citato, sic ait: Non me latet, Auctores non paucos sentire, eum, qui peccatum carnale commisit, vt fornicationis, aut pollutionis, debere per aliquod temporis spatium, vt per diem abstinere sub veniali à communione, etiam praemissa confessione, nisi ad sit iusta causa communicandi. Probat, tum quia, qui per aliquod temporis spatium non abstinuit, videtur aliquam irreuerentiam Christo, puritatis, & castitatis auctori, facere; tum, quia, sicut indecens est, vt pollutus accedat ad consuium Principis, ita indecens est, vt carnali peccato pollutus ad tantum Sacramentum accedat; tum, quia huiusmodi non medioeriter solent abstrahere mentem à Diuinis, atque adeò impedire deuotionem, cum qua sumi debet hoc Sacramentum: haec tamen omnes rationes ad summum probant, congruum quiddam esse, non verò obligatorium: nam qui iam confessus, & purificatus accedit, iustus, & amicus Dei, nullam facit irreuerentiam accedendo; nec censetur ad mensam tanti Principis venire pollutus. Idque multo potiori ratione locum habet in pollutione, quae contingit absque vlla culpa, vt si contingit ex daemone suggestionis contra voluntatem patientis, vt auertatur à communione: & in omnibus praedictis locum etiam habet haec doctrina, quando adest iusta causa eodem die communicandi. Quod etiam, vt dixi, seruandum est pro coniugatis. Aliquos refert Vazquez expresse docens, nullum esse peccatum, etiam veniale, qui post nocturnam pollutionem cum pec-

Sup. in Ref. not. praeterita.

Sup. hoc in Ref. praeterita & in aliis eius primae not.

Docet in Refol. & 56. positus in tribus primis annotationibus huius Ref. Et pro omni contento in hoc §. ibidem, & signanter supra in Ref. 48. &c.

cato, vel sine peccato, vel post quodcumque aliud peccatum accedit ad celebrandum: deleto peccato per confessionem. Eamque sententiam probabilem putat Bonacina *disp. 4. quæst. 6.* quamuis absolute doceat, esse peccatum veniale celebrare, quoties non adest iusta causa cum Suario, Valenza, Reginaldo, & aliis quos refert, afferentes vnica die saltem abstinendum esse ex decencia, nisi adit iusta causa iudicio prudentis Confessarij, Quod sanè optimum consilium est: non tamen (vt dicebam cum aliis Auctoribus) video præcisam obligationem sub peccato adhuc veniali, siue quando adest menstruum, aut lepra, secluso horrore, quem caufaret leprosus celebrans in publico, siue post pollutionem etiam mortalem, siue post actum coniugalem redditum mortalem ex fine, aut aliter, dummodo præcedat ritè Confessio. Ita Dicastillus.

Sup. his mē-
struo, aut le-
pra supra in
tr. 1. Ref. 165.
§. 1. ante me-
dium, à vers.
Et in primis.

RESOL. LII.

An post sumptam Eucharistiam eodem die, sit peccatū veniale petere debitum causa captanda voluptatis? Et an sit eadem ratio de copula habita ante sumptionem Eucharistia: Ex part. 6. tract. 6. & Misc. 1. Ref. fol. 14.

Sup. hoc in
Ref. præci-
ta.

§. 1. DE hoc casu fuit olim mihi magna altercatio cum quodam viro Religioso, qui affirmatiuam sententiam mordicus sustinebat, quam tuetur Beja *part. 1. cap. 8.* qui citat Syluestrum, Caietanum, & Albertum Magnum, quibus addo Paludanum *in 4. distinct. 9. q. 3. art. 2. conclus. 3.* D. Antonium *in 3. part. tit. 13. cap. 6. §. 10.* Angelum *verb. Eucharistia 5. num. 44.* afferentes coniugatos petentes copulam eodem die, quo susceperunt sacram Synaxim, peccare venialiter, & hoc propter irreuerentiam, quæ infertur Sacramento.

2. Verum mihi tunc, & etiam nunc negatiua sententia placet, quia nullibi repetitur talis prohibitio; nec videtur tanta indecentia, quæ culpam constituat: nec debemus laqueos coniugatis inicere. Et quia non est eadem ratio de copula habita ante receptionem corporis Christi: at post sumptionem corruptis speciebus Sacramentalibus talis abstinencia à copula licita non videtur necessaria ad finem vllum per se intentum ab Ecclesia. Et ideo hanc sententiam sustinet Tabiena *ver. communicare quæst. 37. n. 43. in fin.* vbi dicit hoc tantum esse consilium. Victoria *in summa quæst. 87.* Sanchez *de matr. lib. 9. disp. 13. n. 17.* Reginaldus *tom. 2. lib. 29. cap. 6. quæst. 7. n. 117.* Magalius *in Prompt. tom. 2. ver. debet non coniugale num. 6.* Marchinus *de Sacramento Ordinis tract. 3. part. 3. cap. 2. num. 17.* & alij.

RESOL. LIII.

An Sacerdos obiragra impeditus possit ministrare Eucharistiam non pollice, & indice, sed alijs digitis? Et de alijs dubijs circa ministrationem Eucharistia agit. Primo, an Sacerdos ministrans Eucharistiam extra Missam omitendo ceremonias vt luminis accensi, confessionis generalis, absolutionis venialium, &c. peccet mortaliter, si absque vlla causa illas ceremonias omittat?

Secundo, an Sacerdos possit deferre Eucharistiam moribundo valde festinanter, currendo?

Tertio, an Sacerdos possit vbi equo ad præbendū Viaticum moribundo longe distanti, & in hoc casu aliqua aduertantur, quæ contingere possunt in praxi?

Et inferitur, an Sacerdos non ieiunus possit Missam celebrare ad communicandum alium, vel se ipsum in articulo mortis?

Quarto an laicus in articulo mortis, si non adit alius Minister, possit non solum ipse cum suis manibus sumere Viaticum, sed etiam illud alijs ministrare?
Quinto, an cum infirmus particulam deglutire non possit, possit Sacerdos illam ponere in co. lleari in genecilijs in Stomacum transmittat, vel saltem hoc possit fieri intra parum aquæ, vel vini, si aliter non possit infirmus particulam deglutire? Ex part. 10. tract. 16. & Misc. 6. Ref. 80.

§. 1. AFFirmatiuè responder P. Leandrus *de Sa- cram. tom. 2. tract. 7. disp. 4. quæst. 19.* Et ratio est, quia tota manus Sacerdotis est consecrata, & ita debere Eucharistiam ministrare.

2. Sed mihi magis placet opinio negatiua, quæ præter Possellium, & Bonaciam à Leandro adductos tenet etiam P. Franciscus Lugo *de Sacra. lib. 4. cap. 12. quæst. 4. n. 18.* Dico igitur Sacerdotem, qui propter chiragram, vel aliam infirmitatem non potest Eucharistiam indice, ac pollice ministrare, non posse licitè illam alijs digitis conferre; licet enim tota manus sit consecrata, confuetudo fert vt Sacramenta, quæ non sunt absolute necessaria, quod realem receptionem, conferantur indice, ac pollice, nec ab vsu communi recedendum est. Concedo tamen in extrema, vel grauissima necessitate posse quolibet digitis Eucharistiam ministrare.

3. Nota hic etiam obiter Leandrum *ubi supra, quæst. 28.* docere, Sacerdotem administrantem Eucharistia extra Missam, omitendo ceremonias, vt luminis accensi, confessionis generalis, absolutionis venialium, &c. peccare mortaliter, si absque causa vlt rationabili, eas ceremonias omittat. Quia quod recendatur lumen, quando extra Missam in tra Eucharistia dispensatur, expressè habetur *in cap. san. de celebratione Missarum.* Ergo omisso huiusmodi, ceremoniæ non est censenda leuis irreuerentia.

4. Verum ego puto, quod quamuis solet lumen accendi, & confessio generalis præmitti cum quibusdam precibus, quæ non possunt omitti sine rationabili causa, nam aliqualem irreuerentiam contineret omisso voluntaria talium rituum, quos Ecclesia præscribit: hæc non ita rigorosè præcipi, vt ipsorum omisso secluso tum scandalo, tum contemptu, sit mortale peccatum, sed solum veniale. Et ita præter Suarez, & alios à Leandro adductos tenet nouissimè Pater Logo loco citato *num. 23. ad cap. ver. quæst.* respondeo, quod loquitur quando Eucharistia deferretur ad infirmos, & tunc quia grauitè puniuntur transgressores, grauis culpa supponi videtur, & rituale quoque Romanum, præcipit Eucharistiam deferri cum lumine.

5. An verò Sacerdos possit deferre Eucharistiam moribundo valde festinanter currendo, discrepant Doctores: Bonacina *ubi supra, num. 9.* & Barbosa *de potest. Parochi cap. 10. num. 46.* negant propter irreuerentiam Sacramenti, indecentiam, & irrationem Ministris, quæ ex illa festinatione oritur cum quibus Ecclesiasticum, & diuinum præceptum sumendi Eucharistiam in mortis articulo obligare non videtur. Et ideo Martinus de San Ioseph *in Mon. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 5. de Euchar. num. 17.* sic ait: [Ni està obligado à lleuar el Sanctissimo Sacramento al enfermo, si ha de ir corriendo; porque repugna a la reuerencia deuida a tan alto Sacramento, ni el precepto de lleuarle a los enfermos obligat]

con peligro de que tengan al Parroco por necio; puede, y deve darse priesta: pero no ha de perder la devida modestia, ni decencia que se perderia con ir corriendo.] Ita ille. Affirmatiuam sententiam sustinet Quintanaduenas *Theol. Mor. tom. 1. tract. 4. singul. 8. num. 1.* nisi eam magnam irreuerentiam festinatio afferat, quæ periculum gignat decidenti in terram Sacramentum, aut Parochum cum illo, vel verum aliquid (non puerile, aut pharisaicum) sequatur populi scandalum. Hæc autem rarissime euenient; nam qui veloci cursu Eucharistiam deferri videat, existimare debet, periculum esse in mora. Et si Parochus propterea ab insipientibus irideatur, non ideo administrationis obligatio excusabitur. Si enim iuxta Theologos in 2.2. *quest. 185.* quilibet tenetur honorem, famam, & vitam prodigere, vt proximo in extrema necessitate spirituali succurrat, cur Parochus illam leuem irrisionem sustinere non tenebitur cum ex charitate, & iusticia obligatus sit omni sui in mortis articulo subuenire Sacramentorum administratione? Nec irreuerentia ex festinatione orta ea est, vt excuset ad hoc præcepto, eique vitilias suscipientis, ob quam instituta est Eucharistia, præponderat, & ob eam cedit quasi iuri suo Sacramentum. Quemadmodum aliqui irreuerentia est, quod à Sacerdote non ieiuno Missa celebretur, & tamen potest, ad communicandum alium, vel se ipsum in mortis articulo, vt docent Zambranus de *Euchar. cap. 3. dub. 6. num. 1.* Laymann. *lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 20.* & alij. Sicut & si quid irreuerentia sit, vt Laicus propriis manibus Hostiam consecratam tangat; potest tamen & eam sibi in mortis naturalis, vel violente discrimine ministrare, si non adit aliquis Sacerdos, vel Diaconus, vt septuaginta Illucius, Suardius, Coninch, Chapequilla, Reginaldus, Granadus, & alij apud Dianam 3. *part. tract. 4. resol. 47. & 5. part. tract. 3. resol. 47.* contra Hurtadum, Præpositum, Faustrum, Tannerum, Fagund. & Ochagauian, Hinc patet de ratione Barbosa. Hucusque Quintanaduenas.

6. Vnde ex his rectè circa præsentem difficultatem discernit Pater Lugo *vbi supra num. 16.* & idèd cum ipso assero, quod in hac re prudenter conferenda sunt irreuerentia Sacramenti, & irrisio Sacerdotis cum necessitate, vel vitilias recipientis, vt appareat quid rationabilius sit. Certe quoties Parochus ministraturus Basptimum, vel penitentiam, vel Extremam Vnctionem, probabiliter timet, proximum in peccato mortali decessurum, nisi festinet, & currat; fatentur Doctores, illum debere currere festinanter, etsi nondum integrè sit indutus, aut ingruat pluuia, vel pruina, vel æstus, aut Sacerdos sit irridendus, vt fatuus; Tenetur enim non solum honorem, & famam, sed etiam vitam exponere pro salute suorum ouium, quando versantur in extrema necessitate spirituali. Vnde colligo 1. quoties infirmus nequit aliud Sacramentum præter Eucharistiam recipere, prudentèrque timetur eius damnatio, nisi recipiat Viaticum; hoc esse ministrandum, etsi Sacerdos debeat currere festinanter, & omittere ritus accidentales Communionis; quia tunc necessitas morientis præponderat reuerentiæ Sacramenti. Secus verò si non vrgeat talis necessitas; quippe sola Communionis vitilias non præponderat Eucharistia venerationi

7. Sed si aliquis curiosus inquirat, an Sacerdos possit vehi equo ad præbendum Viaticum moribundo longè distanti, Possesius, & Barbosa *vbi supra* asserunt non posse, nisi loci consuetudo id permitteret, & equus esset mansuetus, addentes, quod quantumvis sit defatigatus, debet non tradere Eucharistia pixidem ferendam Laico, sed hinc inde à

Laicis ipse humeris sustentetur, vel bursa collo appenda portet Eucharistiam. Verum Quintanaduenas *loco citato singul. 8. num. 2.* ad hoc dubium sic respondet: nisi prudenter timeatur, pixidem Eucharistia, vel Sacerdotem cum ea in terram casurum, potest ille equitans eam deferre. Quod periculum non aderit, cum in mansueti equo, vel in mula, aut asino iter ageret. Quod si contingat, quod nimis distet agroti domus, & equus non inueniatur, Parochusque ob debilitatem non possit totius itineris cursu solus deferre, adhibeat sibi alium Sacerdotem, vel Diaconum in Sacerdotis absentia, socium, qui eam etiam deferat, vel, quod facilius est, collo appendat in bursa. Si verò contingeret, quod nec Sacerdos, nec Diaconus adsint qui possint in hoc casu iuuare deferentem; nec hic queat absque iuamine: Laicus iuuat, ac deferat, iuxta sententiam Laiman. *lib. 5. tract. 4. cap. 7. num. 4.* Coninch. *quest. 2. art. 3. num. 23.* & Dianæ 3. *part. 4. sect. 4. resol. 47.* docentium, posse Laicum Eucharistiam ministrare moribundo, si adsint Sacerdos, & Diaconus. Quod probabile reputat Valentia *tom. 4. disp. 6. quest. 10. part. 1.* licet intolerabilis opinio vocetur à Soto: Sed immeritò: nam id nec naturali, nec diuino præcepto repugnat: immo nec Ecclesiastico; quia *c. perueniat. disp. 2. de consecr. loquitur extra casum necessitatis.* Nec consuetudo obstat; nam hæc adesse in præsentem nequit: quia cum illa sit actuum repetitio, & hic casus rarissime, aut nunquàm euenierit, non potest circa eum esse propriè consuetudo. Per quod patet responsio ad secundam dubij partem. Et hæc omnia docet Quintanad. *vbi supra;* Et quidem contra Cardinalem de Lugo nominatim contra me asserentem, non posse Laicum ministrare Eucharistiam moribundo; oppono eius Fratrem Germanum Patrem Franciscum de Lugo, qui nouissimè, me citato de *Sacram. lib. 4. c. 1. q. 1. num. 11.* & alios penes ipsum nostram sententiam tenentes, nempe Laicum in articulo mortis, si non adit alius ministrare posse non solum ipsum cum suis manibus sumere factum Viaticum sed etiam illud aliis ministrare.

8. Nota hic obiter, Marcum Serium *tom. 1. de officio & potestate Parochi disp. 5. difficult. unica quest. 2. 1. num. 15.* obseruare Patrem Iosephum de Augustino virum quidem doctissimum ex Societate I. E. S. V. & Concium nostrum amantissimum, cum infirmus particulam deglutire non posset, illam posuisse in cochleari argenteo cum paruo iure, vt in stomachum facilius transmitteret, sed vt verum fatear, hæc praxis mihi non placet, ob reuerentiã debitã tanto Sacramento: non enim decet ponere illud in iure, propter carnis pinguedinem in ipso admixtam: sed potius intra parum aquæ, vel vini; quæ quidem ordinantur, & sunt instituta ad confectionem huius Sacramenti. Sed si forsan Medici existimarent hæc infirmo detrimentum allatura; tunc particulam in iure calido apponi concederem, & forsan in hoc casu ita practicauit Pater Augustinus, *vbi supra.*

RESOL. LIV.

An si cadat super barbam alicuius Hostia, vel fragmentum, si ipsa barba lananda?
Et quid, si sanguis cadat super barbam Sacerdotis? Ex part. 10. tr. 12. & Mis. 2. Ref. 10.

§. 1. AD primum negatiuè respondet Tamburinus *Opusc. de Sacrif. Missæ, lib. 2. cap. 8. §. 8. num. 3.* vbi sic ait: Simile quid de illius viri barba dicendum est; si enim fragmentum capere Sacerdos modestè potest, & sine viri offensione, accipiat; secus,

Quæ hic est
intia Ref.
66. & in aliis
eius annot.

Sup. hoc supra
in tr. 10.
Ref. 125. §.
Nota etiam
& infra in
Ref. 98. §. 1.
in fine.

Sup. hoc lege
doctrinã
Ref. 104. seq.
& signanter
prope finem,
à vers. quid
est faciendũ.

Sup. hoc est
authoribus
hic citatis
supra in tr.
Ref. 131. &
in aliis eius
not.

Quæ hic est
in Ref. 66.
& 67. & etiã
in Ref. 65. à
§. Sed quod
& seqq. & in
12. §. à lin.
1. vbi ad
§. His suppo-
sitis, & infra
in hæc ipse
met Ref. §.
falsè ad me-
dium, à vers.
Si verò, & in
tom. 3. tr. 1.
Ref. 96. sig-
nante §. Sed
& in tom. 1.
tr. 2. Ref. §.
Et his, in
principio,
& ibi in tr. 3.
Ref. 145. §. 1.
ante modum,
à vers. Re-
spondo.

eus, Deo commendat. Quod si poruit accipere, ne deinde sit sollicitus tentare, vel præcipere prædictæ barbæ lotionem; melius enim est vitare turbationem fidelium, quam Rubricarum apicem, eiusmodi cautelas præcipientem obseruare. Ita ille. Sed hæc opinio mihi non placet, nec enim Ecclesiæ Rubricæ præcipiunt turbationem Fidelium, sed reuerentiam, quam ipsi debent diuinissimo Sacramento; idè puto in tali casu lotionem barbam esse purgandam, & aquam reponendam in piscinam. Sic Doctores citandi.

Sup. hoc in
verf. not.
præteritæ.

2. Sed quid dicendum, si sanguis caderet super barbam Sacerdotis? Pater Tamburinus *vbi supra* fuit nimis indulgens in barbæ secularium; sed Bartholomæus ad Angelis *Dial. §. 713*; est nimis rigidus in Sacerdotum barbæ; putat enim in tali Casu barbam Sacerdotis post trinam lotionem esse abradendam, & combutendam. Mihi placet opinio, quam refert & sequitur Trullench *de Sacram. lib. 3. c. 8. dub. 23. n. 16.* asserens, in isto casu sufficere, si repetita lotionem Sacerdos barbam purget. Et hanc sententiam tenet etiã Dicastillus *de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 4. dub. 15. num. 301*. *vbi sic ait*: Addit Bartholomæus ab Angelis, barbam Sacerdotis post trinam lotionem abradendam, & combutendam esse, quoties Christi Sanguis super barbam Sacerdotis ceciderit. Quod tamen facillè ferent Monachi, quibus plerisque familiare est, barbam ad curem rasare; quod & multi alij Clerici Regulares, & seculares etiam faciunt. Italis verò, & Germanis Sacerdotibus secularibus, & non paucis etiam Regularibus, qui more gentis barbicolæ sunt, durum satis in praxi videbitur, quorù causam tuendè suscepit Bonacina *supra*: tum quia (inquit ille) non est vsu receptum (quasi verò res esset tam frequens, vt ex vsu, & frequentia possemus sumere argumentum); tum quia Sacerdotes aut obligandi essent ad non deferendam barbam (quidni) obligentur? imò ad non nutriendam cæleriore more seminarum, (quod non pauci faciunt;) aut saltem (inquit ille) aliquando cogerentur lubitrij notam subire abrasa, & combusta barba. Quamobrem putat Bonacina sufficere, si repetita lotionem barbam purgent, iuxta receptam consuetudinem. Hucusque Dicastillus.

RESOL. LV.

An si particula cadat super manum v. g. communicantis, sine virtute Rubricæ Missalis manus lauanda, & aqua in Sacrarium infundenda?

Et quid si labatur super vestes Monialis, vel in terra, tabula, panno profano, vel aliqua alia re, vel super barba communicantis, vel si laicum sustulerit è terra, &c.

Et quid faciendum, si in supradictis locis, & partibus ceciderit aliquid è sanguine?

Et quid, si ex Hostia, vel sanguine aliquid ceciderit in panno sacro, videlicet super manicam Alba, Mappam, linteum, seu pallam, &c. Ex part. 10. tract. 13. & Misc. 3. Ref. 49.

§. 1. **N**egatiuam sententiam tenet Pellizzarius, *tract. de Monialibus, c. 10. sect. 3. subsect. 1. num. 241*. *vbi sic ait*: Quod si hic obiter quæras, an casu, quod particula consecrata labatur super veste Monialis communicantis, aut super aliqua alia re, vel etiam super manibus ipsiusmet Monialis, obseruari debeat rubrica Missalis, quæ ita habet: Si ceciderit (hostia scilicet consecrata) extrà corporale in mappam, seu alio quouis modo in aliquod linteum, mappa, vel linteum huiusmodi diligenter lauetur, & lotio ipsa in Sacrarium effundatur. Respondetur, quod cum ista Rubrica loquatur expressè de mappis,

sup. hoc &
aliquibus a.
liis casibus
contentis in
hac Ref. lege
doctrinam
Ref. præteri-
tæ, & signa-
ter §. 1.

seu linteis, non videtur extendenda ad alios similes casus; & consequenter neque ad eos, qui hic proponuntur; idque iuxta communem regulam, quod ubi agitur de obligatione imponenda, strictè interpretatio faciendâ est; præter quam quod obseruatio illius rubricæ esset valde onerosa in casibus hic propositis, vt facillè considerati constabit; verum tamen est, quod in simili diligenter inspiciendum est, num in loco, super quo cadit hostia consecrata, ad sit aliquod illius fragmentum; & si quod est, aliquo ex modis indicatis tollendum est reuerenter, quin etiam esse vidè decens, vt Moniales ipsæ abluerent rem illam, super qua cadit particula consecrata, itaque ad maiorem reuerentiam Sacramenti. Quæ omnia confirmari maxime possunt ex doctrina, quam tradit Suarez *de Euchar. sect. 1. nimirum ea, quæ in Missali proponuntur sub titulo, de Defectibus, solum esse interpretationes quasdam doctrinales (non verò speciales constitutiones inducentes nouam obligationem) & quidem daras iuxta doctrinam probabilem; non tamen magis obligare, quam res ipsæ, aut doctrinæ in qua eæ fundantur. Ita docti viri à me conuicti, & præsertim P. Zanettus alibi citatus. Hucusque Pellizzarius, quem sequitur Baucius *in Miscell. Casuum Conscien. tom. 2. post Opuscul. 4. in appendice, quæst. 7.**

2. Sed ego contrariæ sententiæ adhaerere, & præter Rubricam Missalis non apponere illa exempla, & casus taxatiuè, sed demonstratiuè; respectu enim ad casus, qui ordinariè contingere poterant; vnde non ex hoc sequitur minime extendendam esse ad alios, & similes casus, in quibus militat eadem ratio; Ex ita Rubricam illam intellexerunt omnes fere Doctores, vt apparet exemplis adiciendis, quæ ponit Franciscus Nigro *in Additionibus ad Peram Kay, de ad. celebrandi Missam, part. 2. regul. 7. num. 5. vbi sic ait*: Quæ res quid præstare teneatur celebrans, si particula Communionis ceciderit in terra. Respondetur, quod locus radi debet, quantum sufficit; hoc est, quanta est superficies terræ tactæ, & rasum totum debet in Sacrarium; Si vero ceciderit in tabula, eadem ratione fiat: quod si in panno profano, tunc laui debet per tres vices, & ablutio reponi debet in Sacrarium. vt aliqui dicunt, quos sequitur P. Timarchus, licet nonnulli dicant, quod pannum lotum scindi debet, & comburi; verum hoc fit, si ceciderit de sanguine, vt ait Posséuinus *de Officio curat. cap. 8. num. 4.* lauari ergo solum debet ob reuerentiam Sacramenti etiam si fragmentum non possit discerni, & tunc pannum pluries lauari debet, non verò comburi vt docent Henriquez *lib. 8. cap. 28. num. 4.* Sotus *in 4. dist. 10. quæst. 2. art. 8.* Gauantus *in Commun. rub. Missal. part. 3. tit. 10. num. 15.* & alij; si autem ceciderit in panno sacro, videlicet super manicam Albæ satis erit si lauetur, & fiat vt supra sine sellonæ; Posséuinus loco citat. Et hæc omnia sunt conformata *Rub. Missal. de defectibus in Missis, occurrit. Quid est faciendum, si cadat Sacramentum super barbam communicandi; quod satis est si barba pluries lauetur, si quidem barbæ magis patendum est, quam tapetibus, & aliis pannis. Quid si Laicus, puer, aut aliens Sacerdotem, particulam sustulerit è terra? Posséuinus loco cit. docet, quod lauari debent manus Laici, & ablutio reponenda est in Sacrarium propter eandem rationem. Et hæc omnia docet Nigro *vbi supra*, & communiter Doctores. Dicendum est itaque in prædicta Rubrica comprehendî casus similes; nam vt ego alibi probaui, casus in quo militat eadem ratio, dicitur comprehensus in casu expressè vt nota Glossa communiter recepta, *cap. 1. verb. Italia, de tempor. Ordinam. in 6.**

RESOL.

RESOL. LVI.

Ad dubius si sit duodecima hora, noctis comedat, possit mane communicare, vel si sit dubius si comedat post mediam noctem?

Et inferat non solum in materia stricta, & propria iustitia, sed etiam in aliis materiis esse meliorem conditionem possidentis, quando supervenit dubium? Ex part. 10. tr. 12. & Misc. 2. Ref. 17.

§. 1. Resolutio hæc erit, vt reor, Lectoris satis curiosa. Et negatiuum sententiam tenet eum multis Pater Franciscus Lugo in Discurso Prævio ad Theologiam moralem; part. 1. cap. 2. quæst. 30. num. 176. cui adde Doctissimum Quiedum in præf. 2. D. Thoma, tract. 5. contr. 4. punct. 7. num. 44. & 45. Probatur Primò; quia præceptum communicandi ieiunè semper obligat. Ergo cum accedis ad Eucharistiam dubitans an sis ieiunus, dubitas an violes præceptum communicandi ieiunè. Cumque nulla sit pro tua libertate possessio, quæ tale præceptum antecedit, sequitur in dubio pro præcepto iudicandum esse. Probatur Secundo: nam qui dubitat an sit ieiunus, dubitat an sit dignus. Ergo ne manducet indignè, probare debet se ieiunum esse. Probatur Tertio, nam vult quisque probare debet fundamentum suæ intentionis, alias succumberet, leg. Et qui dicit. ff. de Probationibus leg. Actor, quod asseruat. Cod. eodem, leg. Qui accusare. Cod. de edendis, traditque Decius consil. 564. num. 1. & multis relatis Mascardus de Probationibus, verb. Qualis, conclus. 1253. num. 3. & 4. Sed fundamentum exigentis Eucharistiam est esse ieiunum; Ergo dum non probat hoc fundamentum certus de ieiunio, petit immerito Communionem.

2. Sed Eminentissimus Cardinalis, Lugo de Euchar. disp. 15. sect. 2. num. 42. circa dubia supradicta, sic ait: Ergo media via procederem; inuenio enim magnum discrimen inter illa duo Dubia: & sicut non est restringendum hoc ieiunium, & præceptum, quando dubitamus, an aliquid traicimus, vel non, sic non est danda nimia licentia comedendi & bibendi, quoties nocte aliquis euigilat, & postea manè communicandi hoc præterit, quod nunquam seirit quota esse hora, atque ideo dubius sit an post mediam noctem cibum, vel potum sumpserit quod certè contra præxim, & mentem Fidelium aperte est: fateri ergo debemus, eum qui mane communicare vult, debere posituè scire saltem probabiliter, se non post, sed omninò ante mediam noctem comedisse, aut bibisse. Ità Cardinalis Lugo.

3. Verùm (ò varia hominum iudicia) totum contrarium tenet doctissimus Arriaga in Cursu Theol. tom. 3. disp. 25. sect. 5. num. 4. ità enim asserit: Si quis vesperti dubitans an sit audita duodecima comedat, vtum possit die sequenti communicare? Negat benè Pater Sanchez, supra, num. 40. quia tunc nulla possessio stat pro libertate; non enim fuerat antea in potestate communicandi; quin potius possessio est ex parte præcepti, quia certum est esse præceptum de non communicando, nisi sim ieiunus, per dubium autem ieiunium non liberor ab eo præcepto certo. Aliud tamen video ego circa eundem casum dubium, an si quis vesperti, reputans vt omninò certum esse ante duodecimam noctis, comedat, postea vero mane incipiat dubitare; an post mediam noctem comederit, eo quod videatur sibi nimis exiguum tempus elapsum à comestione vsque ad eam horam, quodque sufficere non possit ad explendas eas sex, aut quinque horas à media nocte ad tempus quo dubium

incipit; an, inquam, in tali casu possit communicare? Respondeo consequenter ad doctrinam traditam omninò posse; nam ille fuit in possessione ieiunij vsque ad dubium subortum, per dubium autem nemo extrahitur à possessione bonæ fidei; hinc constat differentia inter istum & præcedentem casum: nam in præcedenti nunquam fuit homo in possessione ieiunij, eum dum comedit inceperit dubitare, an esset post duodecimam, & consequenter an violaret illius diei ieiunium: at in secundo casu inceperit à possessione ieiunij, & postea primò dubitauit. Hucusque Arriaga.

4. His tamen non obstantibus, ego non recedo à sententia, quam olim docui. Pato igitur in supradictis casibus, non solum quando dubium est de tempore, sed etiam quando dubium est de comestione, licitum esse mane sacram Eucharistiam sumere. Et ita nostram sententiam me citato defendit latè Pater Dicastillus, de Sacrament. tom. 1. tract. 4. disput. 9. dub. 17. quæst. 4. num. 297. cuius verba accipe, Concludo non esse locum sententiæ Lugonis, quæ media est inter cæterorum Auctorum sententias, inter quas prima mihi placet, quæ in casu dubij putat licere, siue dubium sit comestionis, & potationis, siue temporis modo prædicto; & præter dicta impugnano hanc mediam sententiam, alia suppetunt in illius primæ probationem, & dictorum confirmationem; quæ iam subiiçio.

5. Nota primò ius ad aliquid certo tempore agendum, vel recipiendum, &c. posse acquiri, & haberi multo tempore ante illud, ita vt quamuis ego non habeam hodie v.g. ius agendi, vel recipiendi hodie, sed agendi, vel recipiendi cras; hodie nihilominus possum habere illud ius pro crastina die. Sic Beneficiarius, v.g. hodie habet ius percipiendi in postero statis temporibus fructus annuos. Hinc est, vt censetur possidere ius. Hac ergo ratione potest intelligi, quod hodie quis habet acquisitum ius petendi, & accipiendi cras Sacramentum communionis, aut celebrandi. Sic Parochianus hodie ius habet petendi, & accipiendi Sacramentum cras à suo parcho, si non sit legitimum impedimentum: sic Sacerdos legitime promotus habet hodie ius celebrandi singulis diebus, si non sit legitimum impedimentum.

6. Nota Secundo cum meliori sententia, non solum in materia stricta, & propriæ iustitiæ, sed in aliis materiis esse meliorem conditionem possidentis, quando supervenit dubium, vt in variis locis, explicò, & videri potest Sanchez, lib. 2. de Matrim. disp. 42. n. 32. & lib. 1. in Decalogum, cap. 10. num. 11. in fine. Ioannes Sanchez in Selectis, cum pluribus aliis apud ipsos, atque in vniuersum quotquot generaliter docent in dubio legis, aut voti nullam esse obligationem, tenentur id ipsum sentire. Quæ doctrina satis communis est. Hinc est, si semel supponamus possessionem iuris, de quo proxime dicebamus in præcedenti notatione, etiam si superveniat dubium, quod facta diligentia pelli non possit; possidentem posse pergere, & vt iure suo, perinde atque si non supervenisset dubium. Alioquin inter cætera inconuenientia sequeretur, quod tantum posset dubia causa, atque causa certa; nam certa causa quid quæso amplius efficeret, quàm impedire effectum; hoc autem etiam dubia causa facit in sententia prædicta, nostræ contraria.

7. Ex his facillè est probare nostram sententiam, quia in nostro casu ex parte communicaturi supponitur ius acquisitum communicandi singulis diebus, in quibus non sit impedimentum iuxta dicta in prima notatione. Hoc autem ius hodie possidet pro omnibus sequentibus diebus, quæ possessio est, & durat

Sup. hoc in tom. 8. tr. 2. Ref. 2. & in aliis eius annot.

Sup. hoc in Ref. 123. à in Ref. 150. S. Nou. & infra in Ref. 90. in fine. Sed curiam cum Dica. stillo hic in. fa. citato.

Sup. hoc in Ref. 1. non præterit, & in Ref. in eodem s. curiam ad me. citat.

durat rota vita: Ergo; vt hoc iure, quod possidet, non possit vti; necesse est superueniat aliquod impedimentum certum; nam iuxta dicta in secunda notatione solum impedimentum dubium non est satis. Atqui in nostro casu, siue dubium sit de comestione, siue de hora comestionis, est impedimentum dubium; possessio vero iuris non possit communicari præsupponitur certa. Ergo non potest illi oblati impedimentum illud dubium. Hoc totum amplius declaratur ex solutione argumentorum secundæ sententiæ. Et hæc omnia asserit Dicaillus, loco citato, qui postea respondet ad argumenta, quæ adducuntur contra nostram sententiã; quam præter ipsum, Layman, & Sancium à me alibi abducos, amplexi sunt me nominatim citato, doctissimus, & amicissimus Ioannes Caramuel nunc merito Episcopus Misensis, & Suffraganeus Moguntinus in *Theol. moral. lib. 3. cap. 1. disp. 1. num. 1353.* & me citato Bossius in *Mor. tom. 1. part. 2. tit. 1. §. 46. num. 1712.* & me citato Leandrus, de *Sacram. tom. 2. tract. 7. disp. 5. quest. 5.* & me citato Pasqualigus in *Praxi de Ieiun. decif. 445. & 446.* & me citato tanquam probabilem nostram sententiã admittit Trullench, de *Sacram. lib. 3. cap. 6. dub. 5. n. 24.* & me citato Tamburinus, *Opusc. de Comm. c. 2. §. 7. num. 29.* Dicendum est itaque (siue dubium sit supra tempus, siue sit supra comestionem) posse quemlibet manè lumere Eucharistiam. Sed circa dubia proposita, præter Doctores citatos vide Spinolam *Opus. de Electione. disp. ult. sect. 6.* & me citato Auerliam de *Sacram. Euchar. quest. 8. sect. 8.*

Alibi in Resolutionibus & §. 5. not. primæ, huius Ref.

RESOL. LVII.

An detur paruitas materia respectu temporis excusans à mortali, si quis comedat post mediam noctem, & postea sumat Eucharistiam?
 Et dubitatur quantum temporis in tali casu possit haberi pro minimo?
 Et aduertitur, quod cum media nox sit tunc, & completus antecedens dies, quando sol incipit ascendere ad nostrum hemispherium, si quis nocte ex aspectu stellarum, vel aliunde scinet cognoscere eandem mediam noctem, & tempus paruum illud, in quo sol ad nostrum hemispherium accedere incipit, licet ante illud tempus sanxissent omnia horologia loci, potest absque fractione ieiunij naturalis sequentis dies comedere, & bibere usque ad illud tempus, in quo nouit solis ascensum, incepisse?
 Et an detur paruitas materia quoad cibum, & potum in ordine ad sumptionem Eucharistia?
 Et utrum cadens in flumen, & demersus casu & violenter deglutiat, & traiecit in stomachum aquam, siue in parua, siue in magna quantitate, & siue totaliter statim eiciat, siue non, censeri debeat ieiunius, ac possit recipere Eucharistiam?
 Et deducitur deglutientem casu & violenter & præter intentionem globulum ex saccharo vel alium cibum & potum sibi dormienti, vel non aduertenti in os apertum, & in guttur ab altero immissum censeri ieiunium, & posse communicare, vel celebrare eadem die, sicut cum attrahitur ad stomachum musca, aut aliud animal ex improviso intrans in os apertum?
 Idem est, si aliquid descenderet ab extra in stomachum, etiam alicuius quantitatis, ita quod homo non perciperet, vel intenderet illud deglutire, sed sicut salina descenderet in stomachum, non impediat communionem?
 Et tandem notatur, quod qui credens esse mediam noctem communicauit, poterit post mediam noctem iterum communicare, etiam si post priorem Communionem

cibum sumpserit, dummodo sit ante mediam noctem? Ex part. 10. tractat. 16. & Missa. 6. Ref. 49. alias. 48.

1. Affirmatiuam sententiã tenet Pater Pasqualigus in *Praxi de Ieiunio. decif. 158. & 444. vbi num. 10.* sic asserit: Cum igitur non possit tempus mediæ noctis exacte obseruari, nec etiam quantum bene, vel male indicatur ab horologis, vt constat ex dictis: remanet, quod præceptum non obligat ad exacte obseruandam mediam noctem, quocumque modo nobis innotescat: sed quod sufficit quod moraliter ieiunium incipiat à media nocte seu ab illo tempore, quod moraliter habetur pro media nocte, atque adeo quod exigua pars temporis post mediam noctem mathematicum computetur pro ipsa media nocte, ita vt etiam si medium noctis mathematicum, aut vt indicatur per horologia, comedatur; aut bibatur, dummodo per exiguum tempus id fiat, postea aduersus censeri ieiunium incipere à media nocte.

2. Præterea, si continetur comestio post exiguum tempus post mediam noctem etiam indicatam per horologia, sicut comestio est diei precedentis, ita etiam paruum illud tempus, quod continuatur, additur ab ipsa comestione, vt ab operatione diei precedentis, vt moraliter censetur tempus diei precedentis: posse cum non sit dies præcedens separatum mathematicæ diei subsequenti, sed tantum moraliter, poterit operatio diei precedentis unire ad se aliquid modicum de die subsequenti; & hæc quod fiat separatio completa operatione.

3. Deique hic habet locum etiam paruitas materia: ratione cuius censeri potest non solum ieiunium naturale illius diei, quia ad modicum minimum ipsius protrahitur comestio precedentis diei. Tunc enim datur paruitas materiae excusans saltem a mortali, quando materia quæ est obiectum præcepti est diuisibilis; quia tunc exigua portio huius materiae non fundat grauem dissonantiam ad rectam rationem, & præceptum: nec tollitur substantia rei præceptæ, sed ad summum secundum quid. Sic enia comestio carniū in die ieiunij, exercitium opus feruili per exiguum tempus in die festo, anteipsum comestionis in exiguo tempore ante meridiem in die ieiunij, & alia huiusmodi, ratione paruitatis materiae excusant à mortali, & etiam à veniali, si ad aliquam causam. Vnde cum præcipitur ieiunium parua pro toto tempore illius diei, quod antecedit Eucharistiam, si aliquod exiguum de hoc tempore detraharur, ita vt non incipiat statim à media nocte, etiam paruitas materiae detrahta de tempore illius diei, quæ non erit computanda. Ita ille: & postea notat hæc subdit: Dubitari tamen potest, quantum tempus in tali casu possit haberi pro minimo. Responset debere esse solum tantum, quantum detrahitur a subsequenti die, ita tamen, vt adhuc dies cœlestat moraliter integer; alioquin si non censetur integer, neque etiam censeri poterit, quod esset seruatum ieiunium pro illa die. Hoc autem non debet esse aliqua integra hora, quia cum quilibet hora sit pars integralis diei, si vna deficiat, non erit dies integer. Hucusque Pasqualigus.

4. Sed hæc omnia licet ingeniosè excogitata sint, sunt tamen contra communem praxim Ecclesiæ: vnde prorsus videntur reicienda, & ideo rectè Pater Bossius contra Pasqualigum inuehitur in *Mor. tom. 1. part. 2. tit. 1. §. 46. num. 1732.* sic asserit: Ad hanc autem moralitatem explicandam plures conueniunt Pasqualigus, vbi etiam asserit dari posse paruitatem materiae respectu temporis excusantem à mortali, ita vt etiam si quis post exiguum tempus post me-

diam noctem etiam indicatam per omnia horologia, quae dederint omnes pulsus horae duodecimae, seu designantes, mediam noctem esse completam, comedat, ista comestio non soluat ieiunium naturale illius diei sequentis; nec fundet grauem dissonantiam ad rectam rationem, & praecipuum, nec tollatur substantia rei praecipuae, sed ad summum secundum quid. Quae tamen quoad ieiunium naturale pro communione facienda videntur contra communem praxim Ecclesiae, & usum fidelium, qui semper putarunt violari ieiunium naturale, & impediri sumptionem Eucharistiae, si post designatam mediam noctem per omnia horologia non errantia, datis omnibus pulsibus mediae horae diei antecedentis cibus, vel potus de nouo sumatur: & sicut non datur paruitas materiae quoad cibum, vel potum (vt supra ostensum est) ita iuxta consuetudinem Ecclesiae, & fidelium usum non datur paruitas materiae, quoad tempus (licet in ceteris, de quibus Pasqualigus, detur iuxta eandem Ecclesiae consuetudinem, & communem doctorum sententiam) & si post vltimum pulsuum omnium horologiorum, quae assumuntur ad indicandam mediam noctem, liceret comedere, & bibere post exiguum tempus sequens, non haberemus certam regulam mediae noctis, & seruandi ieiunium naturale pro communione, cum diuersimodè à diuersis posset tempus exiguum intelligi. Supposito igitur, quod moraliter loquendo, & iuxta communiorum existimationem, & loci consuetudinem media nox censetur completa, vltra non poterit de nouo sumi cibus, vel potus absque ieiunij naturalis sequentis diei violatione: & moralitas illa, iuxta quam attendendum est mediae noctis complementum, in eo consistere videtur, vt excludatur punctum, & indiuisibile mathematicum, sed admitatur aliqua parua latitudo, & extensio, saltem iuxta extensionem pulsuum indicantium vltimam horam diei antecedentis, & vt non teneatur quis buccellam panis, vel alterius cibi praesumptam expuere statim ac percipitur signum mediam noctem indicans. Ita Bossius, & DD. communiter. Nota tamen quod cum media nox tunc sit, & completus antecedens dies quando Sol ineipit ascendere ad nostrum hemisphaerium; si quis noctu ex aspectu stellarum, vel aliunde sciret agnoscere eandem mediam noctem, & tempus paruum illud, in quo Sol nostro hemisphaerio accedere incipit, licet ante illud tempus sonuissent omnia horologia loci, posset absque fractione ieiunij naturalis sequentis diei comedere, & bibere vsque ad illud tempus, in quo nouit Solis ascensum incepisse; nam Ecclesia obligat nos, vt nos conformemus horologiis solum in supplementum, scilicet, quia ordinariè, & communiter aliter mediae noctis cognitio non potest haberi.

Alibi in re. Ref. 146. & in alio vers. eorum annot. & infra in §. sequ. huius Ref.

5. Quod autem non detur paruitas materiae quoad cibum, & potum in ordine ad sumptionem Eucharistiae contra eundem Pasqualigum, ego satis alibi probaui, & probant communiter Doctores, & nouissimè Bernal. de Sacramentis, disp. 44. sect. 1. n. 8. vbi docet, non esse mirum, si in hoc praecipuo non detur materia leuis: nam licet modicissimus esus, aut potus in seipso spectatus, leuis sit in ordine tamen ad finem intentum, qui est reuerentia tanto Sacramento debita, & forsan etiam significatio Christi, vt nostri praecipui cibi, non est leuis, sed grauis. Sicut etiam appositio modicissimae aquae in vino confectando in se quidem leuis est; in ordine tamen ad significationem, grauis, ideoque grauius obligat: & ita me citato hanc sententiam tenet Bossius in moral. tom. 3. tit. 22. §. 1. n. 13. asserens opinionem Pasqualigi esse improbabilem.

Tom. 11.

6. Dicendum est itaque, materiam huius praecipui, non esse comestionem, aut potationem leuem, sed esse ipsam sumptionem Eucharistiae, quae sumptio prohibetur, si praecessit comestio: neque enim peccat tunc quis, quia comedit, sed quia communicat postquam comedit: quae materia magni momenti est. Et ita docet Dicastillus de sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 9. dub. 17. q. 2. n. 68. & idem me citato hanc sententiam nominatim contra Pasqualigum tenet Leandrus de sacram. tom. 2. tract. 7. disp. 5. quest. 3. & me citato nouissimè Bossius tom. 3. tit. 22. tract. 10. §. 1. n. 15. asserentes contrariam sententiam esse improbabilem. Vide etiam Martinum de San Ioseph in moral. Confess. tom. 1. lib. 3. tract. de Eucharist. n. 5. Caspensem in Cur. Theolog. tom. 2. tract. 22. disp. 9. sect. 4. n. 44.

7. Notandum est hic obiter, quod Bossius vbi supra n. 19. quaerit, vtrum si quis cadens in flumen, & demersus casu, violenter deglutiat, & traiciat ad stomachum aquam siue in parua, siue in magna quantitate, & siue statim totaliter euiciat, siue non; cenferi debeat ieiunus, vt possit recipere Eucharistiam. Et affirmatiuè contra Pasqualigum decis. 320. respondet. Probat hanc opinionem auctoritate Tabienae Magistri sacri Palatii ver. communicare n. 51. vbi inter alias condiciones, quas ait requiri ad fractionem ieiunij praerequisiti ad sumptionem Eucharistiae, ponit hanc, nempe, vt deglutatur quid per modum cibi, id est ex intentione, si enim aliquid descenderet ab extra etiam alicuius quantitatis, ita quod homo non perciperet, vel non intenderet, illud deglutare, sed sicut saliva descenderet, non impediret. Ita Tabiena. Ad Doctores autem quos Pasqualigus adducit, respondet Bossius, solum asserere frangi hoc ieiunium, quando aliquid sumitur per modum cibi, vel potus, quod in hoc casu non contingit, quia per modum respirationis aqua violenter traicitur, seu potius attrahitur ad stomachum violenter, & praeter intentionem attrahentis, qui non solum non vult comedere, aut bibere, sed nec vult aquam intrare in os. Neque ex magna quantitate aquae traiecta inferitur, aut inferri potest, actionem traiciendi fuisse potationem, quia fuerit motus, quo per se primò aqua traiecta sit ad stomachum: nam aqua in hoc casu per respirationem solum attrahitur ad stomachum consequentiè, dum respirando attrahitur aër, sicut cum aqua attrahitur ad os per fistulam in aqua immersam, & licet in progressu, durante submersione post attractum aërem continuatione respirationis attrahatur successiuè multum aquae immediatè in stomachum, nihilominus semper sola respiratione, seu per modum respirationis traicitur, non verò per veram potationem. Vnde non magis frangitur hoc ieiunium ad Communionem requisitum, quam si per vim media fistula violenter alicui in os immissa, & penetrante guttur, aqua, aut alius liquor transmitteret ab extrinseco in illius stomachum praeter illius intentionem, & voluntatem, seu quocumque alio modo per vim in stomachum Sacerdotis, vel Laici infunderetur aqua, vel vinum, aut alius liquor, hoc enim casu non censetur villo modo solum ieiunium, & impediri celebrationem, aut S. Communionem: nec praesumi debet, aut potest, Ecclesiam velle excludere à celebratione, vel Eucharistiae sumptione cum, qui talem passus est vim. Itaque non videtur credibile, Ecclesiam ob talem deglutitionem aquae casuale, & respectu deglutientis merè materialem actionem, & involuntariam, & violentam velle addere afflictionem afflictio, & priuare Sacerdotem iure celebrandi, aut communicandi; & etiam in hoc casu nulla possit cogitari irreuerentia erga Sacramentum, cum talis deglutitio non fuerit

Sup. hoc lege doctrinam Ref. & 58. not. seq.

R. actus

actus moralis, nec vilo modo voluta in se, vel in aliquo actu antecedente, & fuerit traectio merè materialis, & deglutiens ad summum tantum dici possit non ieiunus materialiter, & physicè, non verò moraliter, & humano modo. Vnde ex his infert Bossius n. 21. deglutientem casu, & violenter, & præter intentionem globulum ex saccharo, vel alium cibum, aut potum sibi dormienti, vel non aduertenti in os apertum, & guttur ab altero immissum cenferi ieiunium, vt possit celebrare, vel communicare eo die: quia in his casibus traectio illius cibi, vel potus ad stomachum, non est per modum cibi, & potus, scilicet non est vera comestio, vel potatio, seu potius est per modum respirationis, scilicet respirando, & attrahendo aërem, & consequenter, seu consequentiè illum cibum, vel potum aëri annexum, & coniunctum, seu inmixtum, sicut quando attrahitur ad stomachum musca, aut aliud animal ex improviso intrans in os apertum; ipsimet enim traiciens, seu deglutiens, & natura ipsa intendit tantum refrigerium per respirationem, ipsumque respirationis motum elicere, & aërem attrahere, cui attractioni postea per accidens, & consequenter propter intimam illius coniunctionem cum aëre, & organo ipso respirationis sequitur attractio illius cibi, vel potus non soluitur hoc ieiunium, nec impeditur receptio Eucharistia.

8. Sed hæc omnia ex mente Bossij dicta esse volo; nam Cardinalis Lugo, & Pasqualigus ab eius doctrina recedunt, licet Bossius ad argumenta, & instantias Cardinalis de Lugo, & Pasqualigi conetur respondere; sed ego propter reuerentiam debitam tanto Sacramento, quidquid sit de probabilitate speculationis horum dubiorum, si in facti contingentia acciderent, puto in tali casu abstinendum esse à sumptione sacre Eucharistia.

9. Noto hinc obiter cum Bernal vbi supra n. 11. quòd si credens iam esse mediam noctem, communicet; & postea deprehendat, se communicasse ante mediam noctem, poterit post mediam noctem iterum communicare, etiamsi post priorem communionem cibum sumperit, dummodo sit ante mediam noctem, quia suo iure vterur.

RESOL. LVIII.

An in articulo mortis tempore pestis teneatur Parochus Eucharistiam infirmis ministrare. Ex part. 5. tr. 3. Ref. 53.

Sup. hoc infra in tr. 4. Ref. 26. §. 2. cursum ad medium, & in §. vlt. ad lin. 6.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam tenet Mancinus in practica visitandi infirmos, pract. 8. dub. 18. vbi docet quòd quamuis non sit necessarium simpliciter hoc sacramentum, tamen est necessarium moraliter, quia auxilium, quod per hoc sacramentum, datur, moraliter necessarium censetur ad perseuerandum in iustitia per penitentiam recuperata, & vincendas tentationes illo tempore occurrentes. Vel etiam, quia potest conferre gratiam primam, quam imperfecta penitentia prius non contulit. Et hanc sententiam docet etiam Iacobus Marchantius in candelabr. Sacram. tract. 6. de Extrema. Vnctione, lect. 3. fol. 387. Fillucius tom. 1. tract. 3. cap. 5. n. 99. & n. 100. & alij quos ego alibi adduxi, & adducit Philibertus Marchinus de bello diuino, part. 3. cap. 2. n. 2.

n. 100. & alij quos ego alibi adduxi, & adducit Philibertus Marchinus de bello diuino, part. 3. cap. 2. n. 2.

2. Sed ipse ibi n. 4. & seq. & meritò contrariam sententiam docet cum Philiarcho de officio Sacerdotis, lib. 4. cap. 3. Maiolo de irregular. lib. 2. c. 20. n. 3. Benzonio in speculo Episc. lib. 1. disp. 1. quest. 1. conclus. 6. Tabiena verb. Episcopus, n. 5. & alijs. Et ita de-

finiuit Gregor. XIII. anno 1572. die 10. Decembris. In quadam Epistola ad Cardinalem sanctæ Praxedis Carolum Borromæum, nunc inter Diuos enocatum, auditis Cardinalium votis sequentis tenoris die 10. Decembris 1577. Facta Sanctissimo relatione in Consistorio, Sanctissimus decreuit scribendas esse simpliciter literas ad Cardinalem sanctæ Praxedis, die 13. eiusdem mensis, Congregatio censuit scribendas esse literas in hanc formam. Parochi tempore pestis teneantur omnino residere in suis Ecclesijs parochialibus, & si non residere, agendum contra eos ex decreto c. 1. sess. 25. & seruata forma ibi prescripta; ministrent verò Parochianis peste iunctis sacramenta Penitentia & Baptismi per alios, licet Alciatus diceret quòd ex duobus vltimis verbis videatur prohiberi, ne Parochi etiam volentes per se ipsos, hæc duo sacramenta ministrent, tamen tota Congregatio dixit, quòd ista erat mens Sanctissimi in prohibendo hæc Parochis ad commodum Parochianorum, qui sani essent. Hi enim veritatem nollent conuerfari cum Parochis euntibus ad infirmos peste. Ita sacra Congregatio, & hæc opinio intelligenda est, vbi Parochus pestilentem confessoriales audiuit, & absoluit; secus autem si infirmus non valuit confiteri, quia amiserit loquelam, vel est stultus, vel si adsit tantum Diaconus pro administratione huius Sacramenti.

RESOL. LIX.

An Sacerdos mutus possit tempore necessitatis Eucharistiam alicui ministrare? Ex part. 5. tract. 6. Ref. 18.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Gratianus in disceptat. tom. 3. cap. 407. num. 6. vbi sic ait. Quamuis Eucharistia non debeat deferri ad infirmos, nisi per Presbyterum, cap. peruenit, de confessor. dist. 2. tamen si tunc necessitate, aut absentia, vel impedimento Sacerdotis, cum de hoc quaeretur, dixi posse concedi, vt Diaconus deferat, solus enim Sacerdos consecrare potest verbis à Christo institutis, sed consecratam administrare potest etiam mutus Sacerdos. Ita ille.

RESOL. LX.

An in articulo mortis, si alius non adsit, possit sancta Eucharistia à Sacerdote excommunicato nominatim, vel publico Clerici percipere? Ex part. 5. tract. 3. Ref. 49.

§. 1. **V**idetur negatiuè respondendum ex Resolutione in 3. part. quest. 82. art. 3. in fine, vbi sic ait. Quando periculum esset, ne aliquis moreretur sine viatico, eo quòd Pastor non adsit, nec ab eo possit peti venia, tunc quilibet Sacerdos censura non impeditus posset ministrare. Ita ille, quia licet Eucharistia sit necessaria, non tamen est ita necessaria sicut Baptismus, & penitentia, & ita non debet concedi administratio Eucharistia cum indocuita Ministri prohibiti ab Ecclesia.

2. Sed his non obstantibus, putat Zambrana de Sacram. Euchar. cap. 3. dub. 7. num. 2. quòd si infirmus periclitans possit recipere Eucharistiam, & non penitentiam, nec aliud sacramentum, vt si Sacerdos esset mutus, tunc posset licitè Eucharistiam recipere, etiam ab excommunicato nominatim, & ab alio quocumque, à quo posset recipere in tali articulo absolutionem sacramentali. Et ita de-

ANTONIO
Opera
Tom. I
E III

hoc tantum casu admitto sententiam Suarez 3. part. tom. 3. quest. 82. art. 3. disput. 72. sect. 4. in fine, & Ledesmae de Extrema-Vnctione. cap. 5. dub. vlt. asserentium absolute posse recipi Eucharistiam a quocumque ministro a quo possit recipi absolutio (quæ quidem sententia sic generaliter proposita non est improbabilis, etiam si possit recipere aliud Sacramentum.) Probatur, quia necessitas caret lege, cap. sicut, de consecrat. dist. 1. Sed in dicto casu, in quo non potest recipi aliud Sacramentum, est summa necessitas, quia non ita facile haberi solet vera contentio sine sacramento, ab iis maxime, qui spiritualibus exercitiis non sunt dediti; ergo in tali casu danda est Eucharistia etiam à Ministris aliis prohibitis. Hac enim ratione verior, & communior sententia, magisque Tridentino conformis id admittit de Sacramento Penitentiae pro articulo mortis. Et hæc omnia docet Zambranus ubi supra Cui adde Chapeauillam de sacram. Euchr. quest. 4. ubi sic ita. Sicut pro Sacramento penitentiae in necessitate vocantur quicumque Sacerdotes, quantumvis præcis, & hæretici, ita etiam vocari poterunt pro Sacramento Eucharistiae. Neque hoc in fauorem hæreticorum, & huiusmodi malorum Ministrorum, sed solum ipsorum fidelium in necessitate existentium, sic enim censuræ latae sunt in odium iniquorum, vt non cedant in grauisimum detrimentum bonorum fidelium. Ita ille, quæ intelligenda sunt secluso scandalo, aut infamia Religionis.

RESOL. LXI.

An in articulo mortis absente Parocho, si periculum est in mora, licitum sit Religiosis ministrare Viaticum? Et in tali casu adueniente Parocho, an teneatur infirmus iterum Eucharistiam ab illo recipere? Et supponitur, quod Religiosi contrahunt Papalem excommunicationem, qui Clericis, aut laicis Sacramentum Extrema-Vnctionis, vel Eucharistia ministrant, vel matrimonium eorum solemnizant, non habita prius Parochi licentia speciali. Sed notatur primo hoc non procedere in Religioso ministrante Eucharistiam alteri Religioso, quantumvis in eo peccaret. Secundo Religiosum bona fide procedentem, vel etiam cum ignorantia crassa, & præbentem hoc Sacramentum Eucharistia laico ex præsumpto consensu Pastoris non incurere hanc censuram. Tertio non incurere censuram Religiosum qui in necessitate ministrat hoc Sacramentum infirmo, quia videlicet abest Pastor, vel quamuis adsit, si iniuste negat infirmo Viaticum. Ex p. 5. tit. 3. Resol. 51.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Toletus in sum. lib. 1. cap. 36. num. 2. ubi sic ait: Secunda excommunicatio habetur in Clement. Religiosi, de priuilegiis, ubi Religiosi contrahunt Papalem excommunicationem, qui Clericis, aut laicis Sacramentum extremæ Vnctionis, vel Eucharistia ministrant, vel matrimonium eorum solemnizant, non habita prius parochialis Presbyteri licentia speciali; & hoc procedit etiam si administratio fieret in articulo mortis, secundum Cardinal. in d. Clement. 9. 1. etiam in defectu Parochi, vt notat Syluest. ver. excommuni. 7. cas. 14. Ita Toletus & alij apud Rodriguez in 99. regul. tom. 1. quest. 56. art. 5. & apud Fagundez lib. 3. p. 3. c. 2. num. 19.

2. Sed affirmatiuam sententiam tenendam esse puto, quam fuerit Ioannes Præpositus in 3. part. 9. 82. art. 3. dub. 2. num. 17. ubi explanans dictam Clement. II.

ment. à Tolero adductam, sic ait. Notandum primò eam non habere locum in Religioso ministrante Eucharistiam alteri Religioso, quantumvis in eo peccaret, quia per Clericos passim intelliguntur Clerici seculares parochis subiecti. Notandum secundò Religiosum bona fide procedentem, & ex præsumpto consensu Pastoris præbentem hoc sacramentum laico, &c. non incidere in Canonem, quantumvis fortè Pastor non consentiat, quia canon requirit præsumptionem, quæ eo casu non interuenit. Imò ne quidem incidere, si procedat, ex ignorantia crassa, quia talis ignorantia non sufficit ad præsumptionem, ad quam requiritur notitia, vel saltem ignorantia affectata ipsius legis, per quam fertur censura. Notandum tertio, neque incurere censuram eum, qui in necessitate ministrat infirmo sacramentum, quia videlicet abest Pastor, vel alius ab eo delegatus, vel quamuis adsit, iniuste negat Viaticum; quia in eo casu minister non peccat; nec potest dici præsumere, cum facultatem tacitam ad Ecclesia habeat. Hucusque Præpositus. Et ita hanc sententiam docet etiam Ioannes de Lugo de sacram. Euchr. disp. 18. sect. 2. num. 53. Fagundez lib. 3. pr. 3. cap. 2. num. 20. Hurtardus de sacram. Euchr. disp. 11. diffin. 6. Tannerus tom. 4. disp. 5. 9. 8. dub. 8. num. 185. Pereyus in prinil. Minim. tom. 1. confit. 26. Leonis X. §. 9. num. 15. Suarez de Religione tom. 4. tract. 3. lib. 9. cap. 3. n. 2. Ochagaui de Sacram. tract. 3. quest. 4. num. 14 qui asserit in tali casu adueniente Parocho non teneri infirmum iterum Eucharistiam ad illo recipere. Vnde rectè infert Zambranus de sacram. Euchr. cap. 3. dub. 7. num. 7. Regulares & alios etiam Sacerdotes teneri se conformare nostræ sententiæ, quando infirmus non possit recipere aliud sacramentum, quam Eucharistiam, ne exponat morientem in periculo æternæ damnationis.

RESOL. LXII.

An liceat Regularibus in articulo mortis præbere secularibus Viaticum, si abst. proprius Parochus? Et an tibi agrotanti, & ex deuotione communicanti possit Religiosus Eucharistiam ministrare, sed non possit per vicos, & plateas solemniter deferre Eucharistiam? Et notatur, quod solis Religiosi Clericos, aut laicos communicare præsumptibus est statuta excommunicatio ipso facto incurrenda, & soli Sedi Apostolica reseruata, ab quam non incurrendam sufficit quacumque ignorantia, vel causa probabilis: nec hæc excommunicatio contrahitur, si vel Religiosi aliis Religiosis etiam sine licentia suorum Prelatorum, vel Clerici seculares aliis laicis, vel Religiosis hoc Sacramentum administrent. Etiamque aduertitur, quod huius Eucharistia administratio non requirit antecedentem iurisdictionem, sed sufficit quacumque probabilis spes futuræ rationabilis: Vnde Sacerdos, qui sine iurisdictione hunc actum exerceret, non incurreret irregularitatem. Ex p. 9. tit. 9. & Misc. 4. Ref. 64. alis 63.

§. 1. Negatiuè respondet Trullench in tract. de iure Parochi cap. 5. num. 1. ubi sic ait: Si laicis infirmis urgeat necessitas, & adest periculum moriendi absque Viatico, existimat Coninch. 3. part. quest. 82. art. 3. num. 32. posse tunc Religiosos ministrare laicis Eucharistiam ex priuilegio, quod (inquit) Paulus III. concessit Societati Iesv. Attamen verius cenfeo, id non posse etiam in hoc casu, quantumvis non adsit copia proprij Parochi, qui eam ministraret;

huius notationis. Et pro notato primo posito ad lin. 4. huius §. 2. in Ref. seq. 6. Notandū est hic in fin. & sup. in Ref. 22. §. 1. & pro notato posito ad lin. 8. huius textus in Ref. seq. 5. Notandū, à lin. 6. & pro notato tertio huius textus in Ref. seq. & in aliis eius primæ not. & si adsit Parochus, sed iniuste negat Viaticum, infr. in Ref. 68. §. Hinc.

Sup. hoc in Ref. præterita, & lege illam per totam, & sup. in Ref. 16. §. Nota tamen & in Ref. 88. lege singularitatem.

R 2 ministraret;

doctrinam à § Et tandē, & inf. in Ref. 63. post medium, & à vers. Et in casu, & in Ref. 68. figuranter §. Hinc inferitur.

ministraret, vt cum Syluestro, & aliis docet Sayrus in *Theſauro*, lib. 3. cap. 29. n. 30. quia hoc Sacramentum non est necessitatis. Nec obstat (inquit Sayrus *cap. pœnitentis*, dist. 50. quia intelligitur, vt in morte deat Viaticum, per illos scilicet, qui possunt: & sic intelligitur *cap. quod in te de pœnit. & remiss.* vbi consecutiōe conceditur Viaticum ad pœnitentiam: quod verum est, vt cui exhiberi potest vaum. possit & aliud, non tamen à quocumque, cum & illa non sit paris necessitatis. Ita Trullench.

2. Sed contra ipsum, & Sayrum affirmatiua sententia Coninch tenenda est, quam tuetur etiam Fagundes de *precept. Eccles.* lib. 3. cap. 2. n. 20. Valquez *disp. 219. cap. 4. in fin.* Henriquez *lib. 8. cap. 55. n. 1.* Castus Palau *tom. 4. tract. 21. disp. unica, punct. 20. n. 8.* vbi ait: In articulo mortis, si velis sæpius communicare, cum ea repetita Communio non ex obligatione, sed ex deuotione fiat, sine dabbio possunt tibi Religiosi Eucharistiam ministrare, quia illa Communio esto fiat in mortis articulo, id per accidens est, cum iam obligationi feceris satis, vt bene notauit Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 9. cap. 3. n. 13.* Nec tamen obinde inferitur, tibi ægroranti, & ex deuotione communicanti, posse religioſum per vicos, & plateas deferre Eucharistiam, quia illa sollemnis ministratio Parochorum est propria. Suar. *dist. c. 3. n. 12.* Quare exceptio solum intelligitur de communione in articulo mortis ex obligatione, quam Religiosi, & Sacerdotes seculares facere non possunt, nisi periculum adsit decedendi sine Viatico, nisi admittrent. Nam stante ea necessitate omnibus Sacerdotibus tam Religiosis, quam secularibus concessa est à iure in *c. Quod in te. de pœnit. & Remiss.* facultas Eucharistiam ministrandi. Nam esto prædictum caput solum loquatur de Pœnitentiæ Sacramento, omnes Doctores ad Eucharistiam per Viaticum sumendam ob grauem illius necessitatem extendunt. Adde, si ob periculum mortis absente sacerdote est concessa facultas Diacono ministrandi Eucharistiam, à fortiori Sacerdoti concessa erit. Hæc Palau. Vnde profus negatiuum sententiam respuendam esse puto. Et ideo rectè dixit Amicus in *curſ. Theol.* tom. 7. disp. 3. sect. 3. num. 61. Vrgente necessitate, posse Religiosos Viaticum ægroto ministrare. Et hanc sententiam tenet Pellizzarius in *Manual. Regular.* tom. 2. tract. 8. c. 3. section. 3. n. 199.

3. Nec obstat quod Paul. III. concessit Religiosis Societatis Iesv, vt possint Eucharistiam in articulo mortis ministrare, si necessitas urgeat: nam necessitate urgente iure communi omnibus Sacerdotibus ea facultas concessa est: vt quid ergo Pontifex eam exceptionem fecit, cum nihil videantur ea verba operari? Respondeo, id sanctum esse ob maiorem securitatem. Etenim cum sint plures, grauesque Doctores negantes Eucharistiam à Religiosis administrari posse in articulo mortis absque Parochi speciali licentia, tamen si ægroratus esset sine Viatico decedurus, vt docuerunt Syluester *verb. excommunicatio*, 7. *excommunicatio*, 14. num. 32. dub. 3. Nauarrus *cap. 21. num. 52.* congruum fuit eam exceptionem necessitatis vrgentis exprimere, vt ea expressa omnis occasio dubitandi tolleretur. Sic Suarez *tom. 4. de Relig. tr. 10. lib. 9. cap. 3. n. 15.* Palau, & alij.

4. *Notandum est hic obiter primò, quod solis Religiosis, Clericos, aut Laicos communicare præsumptibus, est statuta excommunicatio ipso facto incurrenda, soli Sedi Apostolicæ referuata, vt habetur in *Clement. Religios. de Priuileg. & excessibus Priuileg.* ad quam non incurrendam sufficit quæcumque ignorantia, vel causa probabilis, vt colligitur ex verbo *presumpserint*, quo prædicta Clementina vitur, quod expressam scientiam latæ excommunicati-

tionis requirit: nec vllam habet rationabilem causam exculationis. Præterea notanda est limitatio ad Clericos, & Laicos: non enim hæc excommunicatio contrahitur, si vel Religiosi alii Religiosis, etiam sine licentia suorum Prælatorum, vel Clerici familiares alii laicis, aut Religiosis hoc Sacramentum administrent. Nec valet argumentum à simili in penalibus, quia hæc non contrahuntur nisi sint in lege expressæ.

5. * Nota secundò, quod huius Eucharistiæ administratio non requirit antecedentem iurisdictionem, sed sufficit quæcumque probabilis spes futuræ rati habitationis: quia cum non sit actus iudicialis, non necessariò requirit antecedentem iurisdictionem ex qua procedat, sed sufficit tantum futura, in cuius præsumptione fundetur. Cæterum etiam hoc Sacramentum ministrare absque iurisdictionis potestate, ex natura sua fit mortale (quod tamen variis modis excusari potest) nullam tamen habet annexam censuram, aut poenam. Neque Sacerdos, qui sine iurisdictione hunc actum exerceret, incurreret irregularitatem; quia hæc non incurritur, nisi exercendo actum ordinis nondum suscepti: hic autem non exerceret actum ordinis nondum suscepti, cum proprius ordo huius actus sit Presbyteratus, sed tantum actum iurisdictionis, quam non haberet, propter quem non incurrit irregularitas. Et hæc omnia docet Amicus *vbi supra, num. 52. & sequentibus.*

RESOL. LXIII.

An in articulo mortis Regulares possint ministrare Viaticum suis familiaribus sine licentia Parochi? Idem est de Sacramento Extremæ Vnctionis. Et quid est dicendum de alijs quibuscumque infirmis etiam in mortis articulo constitutis vbiq; an in casu necessitatis possint Regulares illis Sacramenta prædicta ministrare? Ex p. 5. tract. 3. Res. 52.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo, & ita docet Iacobus Mancinus in *pract. visitandi infirmos*, part. 8. dub. 2. Vnde in compendio nostrorum privilegiorum, verb. *communicare*, §. 3. sic habetur: Presbyteri nostræ Congregationis Sacramentum Eucharistiæ etiam pro viatico constitutis in articulo mortis, & sacramentum Extremæ Vnctionis ministrare possunt cæteris Clericis Fratibus nostræ Congregationis, item mercenariis, famulis, operariis, & seruis nostræ Congregationis quos tunc reperiri contigerit, & in mortis articulo, & quoties de illo dubitari contigerit, etiam Dicæsanorum locorum, & Sacerdotum curatorum quorumcumque, etiam in quorum ciuitatibus & Diocæsis ac Ecclesiarum parochialium respectibus Ecclesiæ, & loca ipsius Congregationis tunc & pro tempore fuerint, aut aliorum quorumcumque licentia minimè obtenta, nec perita, & in casu quo non daretur licentiâ petendi spatium propter remotam necessitatem, possunt Sacramenta prædicta ministrare etiam alijs quibuscumque personis infirmis, etiam in mortis articulo constitutis vbiq; in casu necessitatis supradicto, etiam nulla ad hoc per nos perita, nec nobis concessa licentia, Pius IV. nostræ Congregationi. Et confirmatum à Pio V. anno Domini 1567. Idibus Februarij, vt patet in nostris priuilegijs n. 5. & in Bullario Romano tom. 1. Bulla 31. sub Pio V. §. 17. fol. 216. quæ incipit, *Ad immutabilem*, &c.

RESOL.

Sup. hoc inf. in Ref. 68. §. See hic breuiter.

* Sup. hoc in Ref. præterita, à lin. 2. & in alijs not. postre ad lin. 5. dictæ Resol. Sup. hac ignorantia ibidem à lin. 8. §. vers. Notandum secundum fecundò.

INTRO
Opera
Tom. 10
E III

RESOL. LXIV.

An Sacerdos in articulo mortis debeat sibi ipsi ministrare Eucharistiam, si Diaconus adfit, vel an Diaconus possit propriis manibus in os Presbyteri Eucharistiam immittere? Ex p. 5. tr. 3. Ref. 48.

Sup. hoc supra in Ref. 48. ex eius sententia, & in p. 5. p. 2. de Ref. 48. §. 6.

§. 1. Ad hunc casum ita respondet Præpositus in 3. part. 9. §. 2. art. 1. dub. 1. num. 11. Petes an si Sacerdos ægrotet, nec adfit alius Sacerdos, qui ei ministret Eucharistiam, possit Diaconus illi ministrare? Aliqui negant. Sed respondetur posse, quia est magis congruum, ut Diaconus ministret quam ut ægrotus propriis manibus sumat. Ita ille. Sed Durandus in 4. dist. 13. quæst. 4. & Chapeauilla de Sacrament. Eucharist. quæst. 17. putant in tali casu Sacerdotem propriis manibus debere accipere Eucharistiam. At mihi magis placet prima opinio: unde Ochagaya de sacram. tract. 3. de Euchar. g. 4. n. 6. sic ait: Si Diaconus Sacramentum Eucharistiæ alicui Presbytero in casu necessitatis dispenseret, posset illud propriis manibus in os Presbyteri immittere, quia in casu necessitatis (quo nomine comprehendimus eum casum, in quo desit Presbyter, qui possit dispensare Eucharistiam, & adfit ægrotus, qui ratione articuli mortis tenetur Eucharistiam recipere) absolute conceditur Diacono dispensatio Eucharistiæ, & ex vi suæ ordinationis aliquid habet, quo redditur capax huius potestatis delegatæ: ergo suis propriis manibus potest sacramentum in os Presbyteri immittere.

RESOL. LXV.

An si non exierit Sacerdos, sed tantum Diaconus, possit iste in magno Festo Eucharistiam sibi, & aliis ministrare? Non est dubitandum in extrema necessitate, seu in articulo mortis posse Diaconum Viaticum ministrare.

Et docetur, quod si Parochus, vel Episcopus, imo Summus Pontifex ex iniquitate nollet concedere facultatem Diacono, ut in articulo mortis communicet ægrotum, possit in tali casu Diaconus deferre Sacramentum infirmo moribundo ex voluntate, & commissione Christi.

Sed quid dicendum est de laico, potestne in articulo mortis, absente Sacerdote seipsum, vel alios communicare?

Et inferitur, quod in casu necessitatis potest laicus, & debet Corpus Christi tangere, ut si in aliquo loco immundo iaceret.

Et cursum docetur, quod si laicus existens in peccato mortali deserat ad infirmum in articulo mortis Eucharistiam, non peccat mortaliter. Ex p. 9. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 38. aliis 39.

Sup. hoc supra in Ref. 48. §. 6. Deinde ex Ref. 48. §. 6. Sed quæro hic.

§. 1. Afirmatiue responder Quintanadueñas in Theolog. mor. tom. 1. tract. 4. singul. 8. n. 4. ubi sic ait: Imò & in casu non adeo ingentis necessitatis, leges communes aliquando transgredi licet administrato Sacramento. Sic Diaconus (non alius ipso dignitate inferior) non solum in mortis articulo, sed in magno Festo, v.g. Natiuitatis Domini, aut Conceptionis B. Virginis, vel simili, si Sacerdos absit, poterit ex Sacratio Eucharistiam educere, & seipsum, ac alios communicare.]

2. Sed ut verum fatear, Doctores communiter, quando concedunt facultatem Diacono ministrandi Eucharistiam sine licentia Sacerdotis, loquuntur de extrema necessitate, seu articulo mortis pro dando Viatico. Dixi, sine licentia Sacerdotis: nam quanta requiritur necessitas, ut Diaconus ex commissione Pres-

Quomodo respondetur sup.

Tom. II.

byteri possit Eucharistiam ministrare; respondent Doctores, sufficere causam quæ prudenti iudicio videatur iusta, ut quod Sacerdos aliis grauius functionibus sit occupatus, v.g. studiis, Concioni, Confessionibus excipiendis, Infidelium conuersioni: his & similibus casibus, si non posset alius Sacerdos facile haberi, administratio huius Sacramenti posset Diacono committi: non enim videtur mens Ecclesiæ, ut functiones Ecclesiæ, & animarum salutem tam viles retardentur, vel omittantur: quo casu adfit solus Diaconus, cui administratio Sacramenti possit committi. Non videtur ergo requiri extrema necessitas, seu impotentia ex parte Sacerdotis, imò nec videtur requiri extrema necessitas ex parte communicantium, sed sufficit iusta causa, ut adimpletio præcepti Communionis annuæ, iubileum promerendum, &c. Et ita docet Præpositus in 3. p. 9. §. 2. art. 3. dub. 1. n. 10. 3. Nota etiam hic obiter, Nugnum in 3. p. 10. 2. §. 2. art. 3. c. 1. 2. docere, quod si Parochus, vel Episcopus, imò sumus Pontifex ex iniquitate nollet concedere facultatem Diacono, ut in articulo mortis communicet ægrotum, posset in tali casu Diaconus deferre sacramentum infirmo moribundo, ex voluntate, & commissione Christi.

4. Sed quid dicendum de laico, potestne in articulo mortis, absente Sacerdote seipsum, vel alios communicare? Negatiuam sententiam docet nouissime Marcus Serra in 3. p. D. Th. 9. §. 2. art. 3. ubi sic ait: De Subdiacono, & aliis inferioribus, etiã laicis, probabiliter videtur recitioribus nonnullis si non adfit Sacerdos idoneus, aut Diaconus, posse infirmo in extremis constituto Corpus Christi ministrare, nã id nec naturali, nec diuino, nec Ecclesiastico iure prohibitum est. Sed hæc opinio, quam tenuisse quendam Henricum refert Syluester ver. Euchar. 3. g. 4. intolerabilis appellatur à Magistro Soto in 4. dist. 13. g. 2. art. 3. ad fin. & merito. Tum quia hoc nunquã est auditum fuisse factum, cum tamen casus ex se rarissimus non sit, sed sæpe contingat, præsertim in locis exiguis, non adesse Sacerdotem, aut Diaconum, qui infirmum in extremis constitutum communicare possit. Tum etiã, quia si Diaconus potest de mandato Presbyteri, aut in eius absentia hoc sacramentum ministrare, hoc ideo est, quia, ut dicitur in can. Diaconus, d. 23. Diaconus, dum ordinatur, ad ministerium consecratur, Subdiaconus vero non est minister Sacerdotis, sed Diaconi, sicque non participat ex officio Sacerdotis posse ministrare hoc Sacramentum. Tum denique, quia quãuis laico in necessitate Corpus Christi tangere licitum esse concedat D. Thom. in 3. part. 9. §. 3. in nullo tamen casu admittit licere ei illud aliis ministrare. Sed in 4. dist. 1. g. 1. 3. art. 3. quæstione. 1. ad tertium, dicit: In casu necessitatis potest, & debet Corpus Christi tangere, etiã si sit peccator, ut si in aliquo loco immundo iaceret: sed non est simile de dispensatione Sacramenti, quia receptio huius Sacramenti non est necessitas. Unde ei, qui non potest sacramentaliter manducare, dicendum est: Crede, & manduca illi.

5. Quod diximus de ministratore huius Sacramenti respectu aliorum, dicendum videtur de ministratore illius respectu sui ipsius. Unde in necessitatis articulo, ut si Sacerdos sit pette laborans, ubi alij timet ei appropinquare, inquit Caiet. in sum. ver. Comm. 10. potest extra sacrificium Missæ per seipsum sumere Eucharistiam. Et idem videtur dicendum de Diacono, quãdo alias sine Viatico deberet mori. De laico quãuis nonnulli Recentiores id asserant, nullatenus est concedendum: nam cui non licet aliis ministrare hoc Sacramentum, nec sibi ministrare licet. Nec obstat exemplum Regiæ Scotiæ, quæ in Angliã martyrium subitura, Eucharistiam quam apud se seruabat, sumpsit propriis manibus Nam Eucharistia non tam sumpsit, ut seipsam communicare, quàm ut eam

hoc, lege tamen in com. 5. tract. 5. ex Ref. 23. doctrinã §. Difficultas, & §. Sed quæro hic.

Sup. hoc inf. in Ref. 68. §. 6. Confirmatur ex simili, & seq. in §. 1. not præcitate, recitantur in fine. Et pro primo contento in hoc §. Sed quid, in duabus Reiol. seqq. & in tertia à fin. 5. vique ad §. His suppositis, & supra in R. l. 53. §. An vero, & in tom. 3. tr. 1. Ref. 56. §. Sed, in to. 1. tr. 2. Ref. 5. cursum in principio, §. Ex his, & ibi in tr. 3. Ref. 148. §. 1. ad medium, à veris respondendo.

Sup. hoc inf. in Ref. 67. §. Sed ego, post medium, veris. Confirmatur secundo, & supra in tr. 1. Ref. 19. cursum in §. Notat paulo post in iuu.

Sup. hoc pro laico in duabus Reiol. seqq. & in tertia à fin. 5. & supra in Ref. 53. §. An vero, in fine, & in tom. 3. tr. 1.

Refol. 56. Sed. & in tom. 1. tr. 2. Ref. 5. Ex his, in principio, & in tr. 3. Refol. 148. § 1. ad medium, & a vers. Resp. deo.

ab Hæreticorum iniuriis eriperet. Et quamvis eam solum sumpserit, vt seipsam communicaret, dici de illa posset, quod de S. Apollonia ait Mag. Soto *lib. 5. de iustit. quæst. 1. art. 5. ad finem*: Quod cum esset foemina, acuminisque aded iuris inscia, per inuincibilem ignorantiam sit excusanda.] Huc vsque Serra, valide suam sententiam confirmans; quam etiam nominatim contra me firmavit Eminentissimus Dominus meus de Lugo *alibi à me adductus*.

6. Sed, his non obstantibus, sententiam affirmatiuam, cui adhæsi, nõ dubito esse ad minus probabilem, quam nouissimè tuetur sapientissimus Lessius *in 3. part. quæst. 82. art. 3. num. 8. Mercetus de Sacramentis, quæst. 82. art. 3. n. 3. Præpositus in 3. part. quæst. 82. art. 3. dub. 1. n. 12.* quibus adde Caltrum Palaum *tom. 4. tract. 21. disp. unica, punct. 17. n. 8.* qui illam satis probat, quia nec iure diuino laicis interdicta est Eucharistia ministratio, nec iure Ecclesiastico in necessitate extrema. Nam textus in cap. *Peruenit*, loquitur extra casum necessitatis: expressè enim dicit, *Horrendum, & detestabile facinus esse, absque ulla necessitate per laicos, vel feminas deferri agris Eucharistiam*. Ergo, stante necessitate, maximè extrema, nullum erit facinus. Quod non leuiter confirmat Eusebius *lib. 6. Historiar. cap. 36.* asserens, olim viros sanctos misisse Viaticum per laicos necessitate urgente. Neque obstat, solis Diaconis inueniri concessum, urgente necessitate. Nam inde non inferitur, laicis denegatum esse; sed solum inferitur non esse illis expressè concessum; benè tamen potest esse concessum virtute, & interpretatiuè, spectata Ecclesiæ pietate. Neque item obstat, quòd præsentis tempore non videamus vquam à laicis Eucharistiam ministrari, id enim prouenire potest ex eo, quòd casus necessitatis non occurrerit, vel non occurrerit publicè, sed occultè, & ministratio Eucharistiæ occulta fuerit.

Sup. hoc in Ref. & § 9. not. præterita.

7. Adde in prædicto casu, non solum alteri, sed sibi ipse ministrare Eucharistiam posse. Nam, licet consuetudine Ecclesiæ statutum sit, teste Trident. *sess. 13. cap. 8. vt laici à Sacerdotibus Communionem accipiant*, itemque ne extra Missæ Sacrificium aliquis sibi ipse Eucharistiam ministret; lex hæc cessare præsumitur in casu extremæ necessitatis, ne tanto bono, & fortè sibi necessario moriturus priuetur. In cuius testimonium adduci solet factum illud Mariæ Reginæ Scotiæ, quæ proxima martyrio sacram Eucharistiam, quam apud se retinebat, sumpserit. Quòd si dicas, id fecisse, vel ex dispensatione speciali Pontificis; vnde constat sic à Pontifice specialiter dispensatum?

8. Itaque nostra sententia in Schola Patrum Societatis Iesu est communior: nam illam tenent Suarez, Layman, Filiucius, Reginaldus, Præpositus, Palaus, Granadus, Valentia, Coninch, quibus adde nouissimè Escobar *in Theolog. moral. tract. 7. exam. 6. cap. 4. n. 62.* & me citato Quintanaduénas *in Theol. moral. tom. 1. tract. 4. sing. 8. n. 3.* omnes ex Societate; & me etiam citato, Leander *de Sacrament. tom. 1. tract. 7. disp. 4. quæst. 13.* & me citato, Magister Lezzana *in Summa 99. Regul. tom. 3. verb. Eucharistia, n. 15.* Vide modò, quàm immeritò dixerit Sotus, nostram sententiam esse intolerabilem. Est enim satis probabilis, ne dicam, probabilior, quàm contraria. Obseruandum est etiam cum Lessio, *vbi supra, n. 16.* quòd laicus existens in peccato mortali, si deferat ad infirmum in articulo mortis, vt diximus *suprà*, Eucharistiam, non peccat mortaliter, quia non est minister consecratus ad hoc.

Sup. hoc infra in Ref. 67. §. vlt. & in tom. 3. tr. 1. Ref. 56. et vlt. & in o. m. 1. tr. 2. Ref. 5. cursum in prin-

9. Nota etiam, quòd stando in contraria sententia, affirmatiuam tamen admittit in vno casu doctissimus Pater Amicus *in Cur. Theol. tom. 7. disp. 31. sect. 2.*

n. 26. sic enim asserit: [Vnum duntaxat excipio casum, in quo existimo licitè posse moribundum à manibus laici communicare. Si, nimirum, moribundus conficius peccati mortalis, non habens copiam Confessarij, haberet copiam Eucharistiæ, licitè posset tunc illam per manus laici sumere. Quia cum hoc Sacramentum, iuxta probabilem sententiam, interdum faciat de attrito contritum, conferendo primam gratiam; posset tunc moribundus cum sola contritione tantum putata hoc Sacramentum sumere, iustificari; siue quo in tali casu decederet ex hac vita cum peccato æternum damnandus. In hoc igitur casu omnino cetero locum habere episcopatum, quæ Authore Aristotele 5. *Eth. 10. est correctio, hæc emendatio legis, iuxta legislatoris mentem, qui in talem casum præuidisset, illum in sua lege non comprehensisset. Etenim tandiu seruanda est lex, quoad diu seruari potest absque iniustitia: vbi autem oblique iniustitia seruari non potest, mens legislatoris non est, vt ea seruetur, sed potius per episcopatum corrigenda erit. Atqui iniquum foret in tali casu legem seruari, non communicandum per manus laici infirmum in tali periculo constitutum, cum esset, illud probabili periculo æternæ mortis exponere. Confirmatur: nam in eo euentu, respectu talis infirmi, Eucharistia non esset tantum medium vtile, sed etiam saltem probabiliter necessarium ad salutem ergo, sicut nulla lex humana priuare potest hominem in extremo vitæ, mediò ad salutem necessitate, ita nec in tali casu poterit lex humana priuare moribundum Communionem per manus laici.*

10. Nec refert priuò, quòd non sit certum, in tali casu Eucharistiam collaturam primam gratiam: nam sufficit, vt sit tantum probabile, cum in extremo vitæ licitum sit. & interdum teneatur adhibere media etiam probabiliter ad salutem necessaria. Nec refert secundo quòd talis infirmus possit conari ad contritionem elicendam; quia, cum hæc difficile eliciatur, poterit ad maiorem salutis securitatem, vi medio faciliore, ac tutiori.] Ita Amicus Vide etiam Lezzana *vbi supra*, & Ioannem Vvigers *in 3. part. quæst. 82. art. 3. conclus. 3.*

RESOL. LXVI.

An in casu extremæ necessitatis si Minister idoneus non adsit, possit laicus seipsum communicare?

Et in articulo mortis & in dicto casu, an possit laicus aliis viaticum ministrare?

Et notatur, quòd si magnum Festum adsit, & Sacerdos sacrificare non possit, possit quidem in tali casu scindulo cessante, ex Sacram. Eucharistiam accipere & seipsum communicare, si alius Sacerdos non adsit, hoc etiam præsentis Diacono? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 47.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Bonacina de casibus branus *de cas. tempore mortis, cap. 3. dub. 6. n. 6.* & alij penes ipsos; quia non est ita necessarium sumere Eucharistiam tempore mortis, vt laicus possit propria auctoritate sibi illam ministrare.

2. At ego contrariam sententiam teneo cum patre Filiucio *tom. 1. tract. 4. cap. 9. n. 285.* Suarez *in 3. part. in 1. tract. tom. 3. disp. 72. sect. 3.* Coninch. *de Sacram. quæst. 82. art. 3. num. 23.* & Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 4. cap. 7. num. 4.* vbi sic ait. Si aliquis seu clericus, seu laicus in mortis art. constitutus, ministrum idoneum non habeat, à quo Eucharistiam sumere nihil obstat videtur, quo minus se ipsum communicare possit, (scandalo cessante) exemplo Reginæ Scotiæ,

Scotia, quae in Anglia martyrium subitura, sacramentum Eucharistiae quod secum habebat, propriis manibus sumpsit.

3. Imò contra Fagundez præcept. 3. lib. 3. cap. 1. n. 10. Sylvestrum ver. Eucharistia quæst. 4. & alios, putant aliqui non solum laicum posse in periculo mortis, si non adfit Sacerdos idoneus, se ipsum, sed etiam alios communicare. Et licet hæc opinio intolerabilis vocetur à Soto in 4. sent. dist. 23. quæst. 1. art. 3. tamen mihi probabilis videtur cum Valentia tom. 4. disp. 6. quæst. 10. punct. 1. in fine, & illam docet novissimus Layman ubi supra, & Coninch; nam id nec naturalis, nec divini Christi præcepto repugnat; neque vllus canon Ecclesiasticus reperitur, qui id prohibeat, quia cap. pervenit. dist. 2. de consecrat. loquitur extra casum necessitatis. Nec valet Ecclesiae consuetudo in contrarium. Nam respondeo, quòd fieri potest longissimo tempore, licet hoc factum nunquam fuerit, saltem, ut aliis innotesceret: non quòd hoc facere illicitum sit, sed quia casus ex se ipso rarissimus sit.

4. Notandum est tamen hic obiter, quòd si magnum festum adfit, & Sacerdos sacrificare non possit, possit quidem cum tali casu, scandalo cessante, ex sacratio Eucharistiam accipere, & se ipsum communicare, si alius sacerdos non adfit, & hoc etiam præsentente diacono. Ita Suarez, Layman, Coninch, & nos alibi.

RESOL. LXVII.

An laicus in articulo mortis, si Sacerdos non adfit, possit se ipsum communicare, & alios? Et deducitur, quod propter periculum irreverentiae potest laicus Eucharistiam tangere, ne Eucharistia veniat in manus infidelium, &c. Et docetur laicum ministrantem in tali casu Eucharistiam in peccato mortali, non peccare mortaliter? Et curissime inferitur, an Sacerdos possit sine veste sacra, & extra officium Missæ sacramentum Eucharistiae conficere, ut ægrotus moribundus impleat præceptum divinum sumendi in dicto articulo Viaticum? Ex part. 5. tr. 3. Res. 47.

sumpsit. Verumtamen propter hæc nostram resolutionem deserere non debemus, huiusmodi enim Regina potuit sibi Eucharistiam dispensare, vel bona fide credens id sibi licere, vel media dispensatione ad id concessa. Huc vsque Ochagavia.

2. Sed ego cum multis Doctoribus in 3. part. tract. 4. resol. 47. affirmativam sententiam tenui, quam probabilem esse fateor ipsimet aduersarij, vt Faustus, Tannerus, & Præpositus ubi supra, & hanc sententiam tenet etiam Mercetus de Sacram. quæst. 82. art. 3. num. 3. Chapeauilla de Sacram. Eucharistiae quæst. 6. Reginald. tom. 2. lib. 29. cap. 5. quæst. 5. n. 93. &c, qui apud me instat multorum est, Iacobus Granado de Sacram. in 3. part. contr. 6. tract. 12. dist. 1. n. 4. vbi contra Sotum, Henriquez, Sylvestrum, & alios docet probabile esse non solum Subdiaconum, sed etiam laicum infirmo morienti posse dispensare Eucharistiam, quia licet ministrare Eucharistiam ex officio conveniat soli Sacerdoti, non constat ex diuino iure prohibitum laico in casu necessitatis, & sine solemnitate. Ius verò Canonicum id non prohibuit in simili necessitate, nam licet administratio Eucharistiae absolute prohibetur laicis in illo canone Peruenit, eodem modo prohibetur omnibus qui non sunt Sacerdotes: ergo sicut Diaconi excipiuntur in necessitate, excipi poterunt laici, vt succurratur infirmo morienti. Confirmatur primò, quia olim Eucharistia per laicos deferbatur ad infirmos, vt testatur Eusebius lib. 6. hist. cap. 34. ergo eodem modo liceret in extrema necessitate, etiam si Sacerdos eam non mitteret. Confirmatur secundò, quia propter periculum irreverentiae potest laicus Eucharistiam tangere, imò & se ipsum communicare, ne Eucharistia veniat in manus infidelium, à quibus indignè tractetur: ergo etiam ad succurrendum infirmo morituro licet laico tangere, & dispensare sacram Eucharistiam, Ex quo sequitur, posse laicum in mortis articulo sibi ipsi porrigere Eucharistiam. Et hæc omnia docet Iacobus Granado ubi supra. Vnde satis remanet probabilis sententia affirmatiua, quam ego olim docui, licet contra me insurgat novissimus Pater Ioannes de Lugo de sacramento Eucharistiae, disp. 18. sect. 1. n. 22. Sed, vt dixi, nostra sententia est satis probabilis.

3. Nota etiam laicum in tali casu ministrantem Eucharistiam moribundo in statu peccati mortalis, non peccare mortaliter. Ita Suarez, vt obseruat Tannerus ubi supra, & docet etiam Chapeauilla, & apud me certum est, qui teneo etiam Sacerdotes Eucharistiam ministrantes in peccato mortali, non peccare mortaliter. Vide Ochagavia de Sacramento, tract. de Eucharistia, quæst. vlt. n. 2.

RESOL. LXVIII.

An sit presens Parochus, vel alius Sacerdos, & nolens communicare infirmum existentem in periculo mortis, possit laicus supradictis renuentibus, & prohibentibus, infirmo sacram communionem porrigere? Et an in hoc casu Diacono tantum, & non aliis hoc permiffum sit? Et docetur non posse fieri legem, qua statuatur, quod neque in casu necessitatis extrema possit laicus Eucharistiam ministrare? Et inferitur, quod Regularis, vel alius Sacerdos possit ministrare infirmo Viaticum, si Parochus preses nollet ei ministrare, nec ad hoc licentiam concedere? Etiamque aduenitur infirmo, qui satisfacit præcepto sumendi Viatici de manibus sui Parochi, posse ab illo, vel aliis post aliquos dies in eadem infirmitate reci-

ficere, in dicto et Res. 132. §. 2. ad medium, à veri. confut. lit tamen.

Que hic est Res. antecessens.

Sup. hoc in Res. 1. not. seq. §. Sed quid, prope finem, à veri. Tum denique, & in aliis eius annot.

Sup. hoc supra in Res. 65 §. Itaque, & in aliis eius not. & pro vltima difficult. contenta à veri. qui teneo, huius §. supra in Res. 25. & in aliis eius annot.

Sup. conten. to in hoc §. in Res. not. præterea §. Sed quid, & in Res. 2. & in 3. tr. 1. Res. 19. §. 1. & in 1. tr. 1. Res. 14. §. 1. ante mediū, à veri. Res. 14. §. 1.

Sup. hoc supra in Res. 39. §. 1. & 2. §. Et hinc, & seq. & in Res. 40. per totam, & in 1. tr. 1. Res. 16. circ. sum in §. Et tandem post.

Sup. conten. to in hoc & seq. de imp. difficult. not. seq. supra in Res. præterea, §. 1. & 2. & in aliis eius primæ, & secundæ not.

Sup. his pro. velle sacra. supra in tr. 1. Res. 178. §. 1. vltim. & in aliis eius primæ not. & pro extra officium. Milia con.

per Eucharistiam etiam non ieiunum.
Et notatur non esse mortale, si laicus existens in mortali,
reuerentia, & honoris causa Eucharistiam deoseculetur? Ex part. 1. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 43.

§. 1. **C**asum non inuenio à nemine in terminis pertractatum; Et sine vlla difficultate negatine respondent Doctores, quos citat, & sequitur Pasqualigus in *Theol. tom. 2. contr. 168. sect. 7. n. 41.* vbi sic ait; Dicendum est non posse laicum sibi Eucharistiam sumere, aut alius ministrare, urgente quacunque necessitate, etiam ex commissione. Habetur ex *cap. peruenit de consecrat. dist. 2.* vbi dicitur horribile, & detestabile, quod laici Eucharistiam deferant ad alium. Quod autem est horribile, & detestabile, nec urgente necessitate fieri potest. Probat, ministratio Eucharistie fundatur in Sacerdotio; ita ut ratione ipsius conueniat, & in tantum Diaconis potest committi, in quantum sunt ex vi Ordinis speciales ministri Sacerdotis: Laici autem neque sunt Sacerdotes, neque communicant in officio Sacerdotis, & quando autem aliquis actus conuenit ratione Ordinis, non potest exerceri à non habente ordinem, ut inductione conitatur, & censetur prohibitus ceteris omnibus. Confirmatur. Distributio corporis Christi est quædam potestas supra ipsum, quia est actus consequens ex potestate ipsum conficiendi: Laici autem nullam habent potestatem supra corpus Christi. Ita ille.

2. Sed ego sæpius alibi cum multis Doctoribus satis probabiliter affirmatiuum sententiam docui, & nunc iterum doceo, & illam, me citato, latè & doctè, ut semper solet defendit Pater Thomas Hurtadus *tom. 1. tract. 5. cap. 6. resol. 63. §. 2. n. 1483.* cum seq. & hanc sententiam probabilem putat Pater Hermannus Busebaum in *medulla Theol. moral. lib. 3. tract. 3. cap. 2. dub. 1. n. 3.* Martinus de San Ioseph in *mon. confess. tract. 5. cap. 4. §. 9. n. 1.* Dicaill. de *Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 1. dub. 3. n. 92.* in fine, vnde sapiensissimus Lessius in 3 part. *D. Thom. quest. 82. art. 3. n. 8.* sic ait; Dispensatio Eucharistie inferioribus Diacono committi non posse, nisi fortè in illo casu, quo infirmus sine viatico esset moriturus: tunc enim videtur etiam laico permitti posse, modo scandalum absit. Probat; quia non est contra ius diuinum, aut contra vllum Canonem, aut contra aliquam Ecclesiæ consuetudinem, quæ vim legis habeat præsertim, cum exempla antiquitatis non desint. Nam olim Eucharistia solebat dari in manus deferenda domum, & etiam aliquando per pueros mitti ad infirmos. Ita ille, & alij à me alibi adducti.

3. Et ratio est, tum quia iure solum humano prohibitum est laico attingere Eucharistiam *cap. peruenit, de consecr. dist. 2.* ius autem humanum non videtur in tali euentu obligare, sed potius cedere grauiori præcepto diuino quo fideles tenentur in articulo mortis communicare, tum quia olim permillum fuit fidelibus secum deferre Eucharistiam sequenti die sumendam, immò etiam permillum fuit laicis deferre Eucharistiam ad infirmos tempore necessitatis teste *Eusebio lib. 6. histor. Ecclesiast. cap. 36.* ut diximus. Ergo etiam hoc tempore videtur permittendum ut laici in articulo mortis sibi Eucharistiam administrare possint, & alijs.

4. Deinde concedunt doctores in periculo irreuerentiæ, quam hoc Sacramentum pati posset, ut laicus possit illud proprijs manibus contrectare, sumere, & si necesse fuerit, etiam alteri tribuere, ut si nimirum eo tempore esset aliquis infirmus viatico egens, cui per Sacerdotem, vel Diaconum ministrari non posset: Ergo hoc ipsum facere poterit in casu

necessitatis, si desinit legitimus minister: Confirmatur: nam iura concedunt, si fortè particula consecrata ceciderit intra pectus, & vbera femina, ut ipsa possit proprijs manibus illam sumere. Cur illam in casu necessitatis sumere non possit ex ipsa picte, ut propriæ consulat saluti?

5. Vnde ex his patet responsio ad argumenta adducta in contrarium à Patre Pasqualigo. Dico igitur iure optimo Patres Concilij appellasse detestabile, & horribile crimen, & temerariam præsumptionem, quod Laici sine urgente necessitate porrigerent Eucharistiam, & illam suis manibus tangerent, quibus sacrarium ingredi est prohibitum.

6. Et quando Laicus in casu necessitatis Eucharistiam porrigeret, non esset actus auctoritatis quasi laicus auctoritate vel ordinaria, vel delegata Sacramentum dispensare, nullam enim ad hoc habet auctoritatem, sed ut succurreret proximo extreme indigenti in articulo mortis de viatico, quod de iure diuino tenetur accipere, si potest. Quare Laicus id præstaret ex licentia præsumpta Summi Pontificis, qui prudenter censetur dispensare in sua lege humana, ut diuina obseruetur, nec enim, ut illa oblectetur, hæc omittenda est.

7. Et quidem Pontifex potest in hoc dispensare, ut fatetur contrarij, nec negari potest: ergo *cap. peruenit* quod occurrit necessitas articulo mortis, & non ad huc copia ministri Ecclesiastici, censetur ad huc præsumpta Papæ voluntas, ut Laicus possit ministrare. Consequenter est evidens, quia Episcopus, quæ est legis emendatio, ut ait *D. Th. 2. 2. q. 120. art. 1.* dicitur habere id, quod poscit iustitiæ ratio, & communis utilitas.

8. Itaque *textus in dicto cap. peruenit*, loquitur extra casum necessitatis, expressè enim dicitur horribile, & detestabile facinus esse absque vlla necessitate per Laicos, vel feminas deferri ægris Eucharistiam. Ergo itante necessitate maxime extrema, nullum erit facinus.

9. Neque obstat solis Diaconis inueniri concessum urgente necessitate, nam, ut optimè obseruat Cæstrus Palaus *tom. 4. tract. 2. punct. 17. n. 8. & 10.* Inde non inferitur Laicis denegatum esse, sed solum inferitur non esse illis expressè concessum, bene tamen potest esse concessum virtute, & interpretatiue, spectata Ecclesiæ pietate, ut supra diximus.

10. Neque enim obstat, quod præsentim tempore non videamus vnquam à laicis Eucharistiam ministrari: id enim prouenire potest ex eo quod casus necessitatis non occurrerit, vel non occurrerit publicè, sed occultè, & ministratio Eucharistie occultata fuerit.

11. His suppositis, difficultas est, an procedant si Parochus, vel alius Sacerdos præcens adesse, & noller moribundum communicare, & prohibere laicis, ne ipsi hoc facerent, an non obitante tali prohibitione, possent ipsi adhuc infirmo Sacramentum Eucharistiam ministrare: Et affirmatiue respondeo, tum quia optime obseruat Dicaill. de *Sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 1. dub. 5. n. 91.* & alij. Perinde omnino casus necessitatis censetur, quando in articulo mortis non vult Sacerdos per seipsum facere, aut committere, atque si non esset Sacerdos.

12. Sed supra fundauimus probabiliter obstante Sacerdote posse laicum communicare in articulo mortis infirmum. Ergo poterit hoc etiam facere, eo præsentem, & moribundum communicare nolente, quia tunc haberetur tanquam absens.

13. Confirmatur ex simili dubio, quod ponunt Doctores, an quando in extrema necessitate Sacerdos nec vult dare, nec Diaconum permittere, licet nihilominus.

Sup. his supra in Ref. 65. à §. Sed quid, vsque ad §. Nota etiam, & in Ref. 66, & 67. & supra in Ref. 53. §. An vero, in fine, & in to. 3. tr. 1. Ref. 56. §. Sed, & in tom. 1. tr. 2. Ref. 5. Ex his, & ibi in tr. 3. Ref. 148. §. 1. ante medium, à vers. Respondeo.

Sæpius, & alibi in Resolutionibus, & §. §. not. præc. ita.

AN TO
Opera
Tom. 1
E III

14. Et licet Syluester, & Petrus Sotus, alique nonnulli, negent posse Diaconum ministrare Eucharistiam etiam in necessitate extreme indigentis, quando Sacerdos negat, etiam inique, facultatem. Probant aliqui, quia ex Concilio Carthaginensi non debet Diaconus in presentia Presbyteri, nisi iussus Eucharistiam ministrare. Præterea sumptio huius Sacramenti non est necessaria tanquam medium, sed solum ex præcepto, quod in eo casu, sicut in aliis similibus non obligat; quia in eo casu non potest Diaconus contra voluntatem Presbyteri ministrare. Tandem quia quando adest immediatus superior, & hic repugnat, non licet recurrere ad voluntatem interpretatiuam alterius superioris; alias Episcopo iniuste, & inique negant iurisdictionem, vel approbationem ad audiendas confessiones alicui sacerdoti digno, liceret huic ex interpretatiua voluntate Pontificis, aut Christi Domini Confessoris munus exercere, quod falsum est, & nemo audebit concedere. Nihil ergo refert quod Sacerdos ille sua abutatur potestate, quia licet iniuste id faciat, tamen denegat licentiam, sine qua Diaconus non potest tale munus obire.

15. His tamen non obstantibus contraria sententia est tuta in praxi, posse scilicet Diaconum in eo casu necessitatis, iniuste tenuente Presbytero ministrare, & docent graues Authores Sotus in 4. dist. 1. §. 1. art. 3. Henriquez l. 8. c. 54. n. 2. Suarius dist. 72. sect. 1. Valentia dist. 6. quest. 10. punct. 1. Rodriguez tom. 1. quest. regul. quest. 56. artic. 8. & alij multi; Nam quando non est præsens Episcopus, aut presbyter, qui id possit Diacono committere, poterit ille facere ex præsumpta interpretatiua voluntate id potens committere: Immo iure ipso communi Canonis 24. Concilij Nicæni 1. est illis in eo casu concessum.

16. Ergo & in casu nostro, quando Sacerdos nollet ministrare Eucharistiam infirmo existente in articulo mortis, & prohiberet laico, ne id faceret, dicendum est, laicum, hoc non obstante posse ei Eucharistiam ministrare, ex præsumpta, & interpretatiua voluntate Ecclesie & Summi Pontificis, qui in tali casu ex rationibus adductis ab Hurtado ubi supra censetur dispensare in præcepto, & licentiam laicis concedere.

17. Confirmatur secundò nostra sententia ex opinione Patris Hurtadi num. 1491. vbi putat valde probabile non posse fieri legem, qua statuitur, quod neque in casu extreme necessitatis possit laicus porrigere Eucharistiam, quia sumptio Eucharistie in hoc casu est de iure diuino, contra quod non potest ius humanum, quod sicut non potest prohibere, quod laicus non leuet Eucharistiam de terra, vbi indecenter iacet, quia hæc indecentia, est contra ius reuerentiæ debitæ Sacramento, ita non potest prohibere, quod laicus non porrigat Eucharistiam infirmo in extremis posito; cui incumbit obligatio iuris diuini sumere viaticum. Ita ille.

18. Quæ omnia maximè, & à fortiori procedunt in casu nostro ad firmandum, non posse Parochum, neque alium Sacerdotem, nolentem communicare infirmum, prohibere laico, ne Eucharistiam infirmo minister.

19. Hinc inferitur, quod Regularis, vel alius Sacerdos possit ministrare infirmo viaticum, si Parochus præsens nollet ei illud ministrare, nec licentiam ministrandi illis præbere, & hoc ex tacita, & interpretatiua licentia, & autoritate Summi Pontificis; Ita Pater Hermannus in medulla Theologiae moral. lib. 6. tract. 3. cap. 2. dub. 1. & Martinus de San Ioseph in mon. confess. tom. 1. lib. 1. tract. 5. de poenit. num. 15. vbi sic ait; [Tambien podrá dar el Viatico el Religioso, aunque el Cura este presente, si iniustamente no-

quiere darle el à su Parroquiano, porque puede el Religioso en este caso tener la presumpta del Obispo, o del Summo Pontifice; Et voluntas ex coniecturis declaratur. Ita ille: sic & in casu nostro. Ergo, &c.

20. Sed hic breuiter notanda sunt duo; Primo, infirmum qui satis fecit præcepto sumendi Viaticum è manibus sui Parochi, posse post aliquot dies in eadem infirmitate illud sumere è manibus cuiuscumque Regularis, si haberet priuilegium, vt in Oratorio Domus suæ possit dicere Missam; nam in illo Regularis possit celebrare, & postea infirmum etiam non ieiunum communicare; Ita Pater Hermannus loco citato.

21. Secundò nota, non esse mortale, si laicus existens in peccato mortali, reuerentiæ, & honoris causa deosculetur Eucharistiam, licet Sotus dicat fortasse esse mortale, sed certè ait Suarez, non videretur esse tale; & ita docet Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 4. dist. 21. dub. 5. num. 101.

RESOL. LXIX.

An qui sumpsit Eucharistiam tempore Paschatis, teneatur sub mortali illam sumere in articulo mortis? Et notatur, quod adest præceptum diuinum, quod obligat sumendi Eucharistiam tempore mortis, etiam si tempore Paschatis fuerit sumpta? Ex part. 5. tr. 3. Res. 42.

§. 1. S. Ecluso contemptu negatiue respondet Caietanus, Armilla, & Sà quos citauit in 3. part. tract. 4. resol. 40. quibus nunc addo Martinum Ledesnam in 1. part. quest. 21. art. 2. dub. 11. Victoriam in sum. num. 86. & hanc sententiam probabilem esse docet ex Suarez Adamus Tannerus tom. 4. dist. 5. quest. 8. dub. 5. num. 109.

2. Verùm ego contrariam sententiam teneo cum Granado de Sacram. in 3. part. contr. 6. tract. 10. dist. 3. num. 9. Præposito in 3. part. quest. 80. artic. 11. dub. 1. num. 54. Hurtado de sacram. Eucharist. dist. 10. diff. 2. & alijs. Dico igitur quod si quis in Patchate communicauit, qui post mensẽ incidat in mortis periculum, per similem eommunionem non satisfaciet obligationi communicandi in articulo mortis, quia ea communio morali iudicio non potest dici habere rationem Viatici; vnde si quis data copia communicandi negligat, mortaliter peccat, & qui ita se gereret, malè audiret.

3. Et pro supradictorum confirmatione, nota, quod adest præceptum diuinum, quod obligat sumendi Eucharistiam tempore mortis, etiam si tempore Paschatis fuerit sumpta. Ita contra Caietanum, Syluestrum, Armillam & alios docent Hurtados ubi supra, & communiter DD. Ita vt Ochagaia de Sacram. tract. 2. de Eucharistia, quest. 14. num. 4. asserat hanc sententiã neminem sine temeritate negare posse. Probat hęc opinio ex Concilio Carthag. IV. can. 77. quod à Leone IV. approbatum fuit, dum absolutè, & absque vlla limitatione præcipitur eis, qui in infirmitate, (subintellige periculosa) sint, vt viaticum accipiant, & non leuiter deducitur ex Concilio Nicæno I. can. 12. qui refertur can. de his 26. quest. 6. dum Eucharistia sumenda in fine vitæ dicitur viaticum necessarium, & consuetudine Ecclesie, in qua Eucharistia in articulo mortis sumitur, tanquam quid ex obligatione necessarium, etiam si tempore Paschatis sumpta fuerit. Consuetudo autem, qua aliquid fit tanquam ex obligatione necessarium, vel supponit præceptum antea latum, vel si non supponit, ipsa consuetudine introducitur.

RESOL.

Sup. hoc supra in Resol. 62. §. 2. à lin. 6. sed lege eam per totam, & si placet alias Res. & §. eius primæ not.

Sup. hoc infra in Resol. 70. §. Ad confirmationem, & §. Verum ad lin. 5. & in Res. 72. §. 2. ad lin. 4. & in Res. 74. §. Restat modo, post medium, à verum, qui tempore, sed lege eam per totam, & alias eius primæ not. & ex Res. 2. huius not. Vide §. 1. & alias Res. eius primæ not.

Sup. hoc in Res. 1. not. præteritæ, à principio vsque ad §. Nec obstat, & infra in Res. 75. §. Restat à lin. 10. à verum. Nec valet. Sed saepe eam per totam, & alias eius primæ not.

RESOL. LXX.

Infirmus in articulo mortis quomodo tempore tenetur viaticum sumere, & si illud non sumat, an peccet tantum venialiter?

Et an infirmus, qui semel Eucharistiam sumpsit in anno, si illam in mortis articulo omittat ex negligentia, peccet?

Et queritur, quando ergo lex diuina suscipiendi Eucharistiam, si non in mortis articulo, obliget?

Et pro praxi huius ultima difficultatis alij casus adducuntur in §. Quando nam, huius Resolutionis?

Et notatur etiam seclusa aliqua Ecclesie determinatione, omittentem per tres, vel quatuor annos Communionem, præcepti diuini reum esse, & illum constringere, quamuis alij aiant seclusa determinatione Ecclesie, nullius peccati reum esse, qui toto vite tempore usque ad mortis articulum, vel periculum omittet communionem?

Et an Eucharistia sit medium necessarium ad salutem?
Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 47. alias 46.

Sup. hoc lege §. vltim. Ref. præscriptæ, & infra in Ref. 74. §. Restat. à lin. 10 à vers. Nec valet, sed vide eam per totam, & alias eius primæ annot.

§. 1. **A**D hoc dubium sic respondet ex Societate Iesuy P. Baunus in *Theolog. moral. tract. 5. de Euchar. quest. 14.* ubi sic ait: Contendunt alij, summptionem hanc non ad diuinam, sed Ecclesiasticam institutionem referendam esse, quibus ego calculum meum adiungo, hac maximè ratione inductus, quod quæ sunt iuris diuini, his priuari nemo possit, cum ad ea potestatem, Dei voluntate habeat. Sed apud multas gentes mos hic inualuit, vt vltimo supplicio afficiendis negetur Eucharistia perceptio, quas culpæ mortiferæ, ob eam rem affines omnes esse, nemo prudenter asserat: non est ergo diuino iure sub finem vitæ frequentanda Communio.

2. Confirmatur, legibus Ecclesie, non admittuntur ad Cœlestem hunc cibum excommunicati, quamuis eorū valetudo sit desperata, nisi sit eidem persuasum illos resipuisse, vitamque Christiano dignam agere, quia Eucharistia cibus est viuientis animæ, ac Deo gratæ, qualis non est excommunicati, qui publico Ecclesie iudicio ob lethale flagitium est mortuus: non est ergo moribundis iure diuino præcepta Eucharistia perceptio, quia lege, ac statuto Ecclesie, diuinum non potest euertere, & tamen eius auctoritate tam præcisè, de quorum penitentia certa non habet argumenta, quam facinorosis, morituris cum infamia in publico foro, non est impartienda Eucharistia.

3. Obiicies. Tunc maximè res est in præcepto, cum eius vsus est necessarius ad assequendum finem præcepti, sed si quando vniri oportet hominem Deo, maximè sub finem vitæ, quam in rem maxime Communio est utilis, & à Deo instituta: est ergo tunc usurpanda. Confirmatur: quia hoc Ecclesie semper curæ fuit, ne quis decederet sine Viatico, quod est argumento, credidisse illam, cuique eo tempore, quo periclitatur, iure diuino sumendum esse.

4. Respondendum est argumento, negando vsus Sacramenti Eucharistici absolute esse necessarium ad vnionem animæ cum Deo, quod tamen supponi videtur in maiore: hominis enim reconciliatio cum Deo, effectus est gratiæ, eiusdemque cum eo vnio per amorem, quæ duo assequi potest quilibet aliis melius quam Eucharistia.

5. Ad confirmationem dicendum, in id Ecclesiam incubuisse ab omni æuo, vt fideles refecti sacro pane è vita excederent, non quod ea opinione esset vt crederet ad hanc religionem teneri eos lege diuina, sed quod sciret, in eo Sacramento, magna ac

verè præcipua salutis, gratia que consequenda præsidia esse. Quando ergo inquis, si non in mortis periculo, lex diuina de suscipienda Eucharistia obligat. Non sapius quam semel in vita, inquit Maior, *Victoria in summa de Sacram. quest. 86. de Eucharistia.* Non credit eum peccare, qui semel Eucharistiam sumpsit in anno, si illam in mortis articulo omittat ex negligentia. Eodem inclinatur Nauarros in *confess. 16. de penitentis, & remissionibus.* Mibi probatur eorum opinio qui dicunt, ea de re statui nihil posse ex scripturis, cum de tempore, ac sedulitate frequentandæ Eucharistia, ne verbum quidem habeant, post-sinque hæc verba. *Nisi manducaueritis carni suam, & biberitis eius sanguinem, &c.* intelligi dicta esse de Communionem vnica. Hucusque Baunus.

6. Verum, vt Iesuitæ Dominicanum confiteamur, audi, quid asserat Martinus Ledesma in *4. tom. 1. quest. 21. art. 11. dnb. 2. folio mibi 417.* Dubitatur, ait, an sit de præcepto, quod ægrotantes sumant Eucharistiam? Ad hoc dicit Paludanus, quod si tales parum post Pascha morerentur, & fuerint communicati in Paschate, non peccarent, licet non sumerent Eucharistiam. Aliiter autem peccarent. Tamen Syluester dicit, quod nullum est peccatum, nisi tantum mortale. Et ita est tenendum, quia non est aliud quod præceptum in contrarium. Sed esse verum, quod præceptum ex negligentia illud dimittit.

7. Et est antiqua consuetudo in Ecclesia, quod dicitur Eucharistia ægrotantibus: vt habetur de *penit. fol. 1. tit. 1. & remissionibus. cap. 2. quod in se.* Et Eusebius in *eccl. 2. c. 14.* elefastica historia refert de quodam ægrotante, qui clamabat, vt deferretur ei Eucharistia, & statim conuolauit in cælum allata Eucharistia. Præterea quod si quis ægrotans ob negligentiam non sumeret Eucharistiam propter Ecclesie antiquam consuetudinem, grauius peccaret, venialiter tamen citra contemptum. Vnde stando in solo iure diuino, sufficeret solum semel in vita communicare. Hæc Ledesma.

8. Sed quid tibi videtur amice Lector, adhibendum ne erit nobis his opinionibus? Apagè. Et idè rectè Salmanticensis Ochagauius in *Sacram. tract. 2. de Eucharist. effectibus, & 9. quest. 1. 4. num. 2.* sic ait: Antiquus fuit in Ecclesia, & nunc statum est præceptum de sumenda Eucharistia in articulo mortis, quod nullus sine temeritate negare poterit. Ita statutum est in Concilio Ancyrano, *can. 22.* circa homicidas voluntarios, & in Concilio Nicæno, *can. 13.* & idem statutum circa publicos penitentes in Concilio Carthaginensi. *IV. can. 77.* Neque valet dicere, quod in Concilio Nicæno, & Ancyrano, obliuim fiat sermo de Sacerdotibus, & Episcopis, quibus imponitur hoc præceptum ministrandi; nam eorundem est, quod si hoc Sacramentum non esset necessarium ex præcepto, populo, non ita stricte administratio præciperetur Sacerdotibus. Tum quia Concilium Nicænum Eucharistiam vocat Viaticum necessarium, quod si non esset impositum sub præcepto populo, non diceretur necessarium Viaticum, nam hæc necessitas non est, nisi respectu populi, cui dicitur Viaticum. Vnde meritò contra supradictos Doctores inuehitur sapientissimas Granadus in *3. part. controuers. 6. tract. 10. disp. 3. num. 8. & 9.* Vide etiam Cardinalem Lugo de *Sacram. Eucharist. disp. 16. sect. 2. num. 33.* Coninch. de *Sacram. quest. 80. art. 11. dnb. 3. num. 94.* Layman *lib. 5. tract. 4. cap. 5. num. 2.* Palium *tom. 4. disp. vnica, punct. 14. num. 4.* A micum in *Conf. Theol. tom. 7. disp. 29. sect. 2. num. 12.* & communiter Doctores.

9. Dicendum est itaque contra sententiam, quæ est Alensis *4. part. quest. 11. membr. 2. art. 4. §. 1.* Bonauenturae in *4. disp. 12. part. 2. art. 2. quest. 3. §. 1. tom. 1. disp. 9.*

diff. 9. quæst. unica, art. 1. ad quæst. 2. & diff. 12. quæst. 3. art. 2. ad 1. quæst. Argentinæ quæst. 3. art. 4. Ferrariensis 4. contra Gentes, cap. 61. Sylvestri verb. Eucharistia 3. quæst. 1. Gabriellis in Can. Missa leg. 87. in fine, Palatii in 4. diff. 9. disp. 2. concl. 4. Dicendum inquam contra sententiam supradictorum Doctorum, præceptum de sumenda Eucharistia esse diuinum: & ita docet D. Thomas Magister omnium in 2. part. qu. 80. art. 1. 1. Manifestum, inquit, est, quod homo tenetur hoc Sacramentum sumere non solum ex statuto Ecclesiæ, sed ex mandato Domini. Et præter Doctores citatos idem docet Vazquez diff. 2. 13. cap. 2. Suarez diff. 69. sect. 1. Hentiquez lib. 8. de Euch. cap. 4. & alij penes ipsos, ita vt Valentia tom. 4. disp. 6. quæst. 8. punct. 4. dixerit, nullum Catholicum hoc tempore oppositum docere. Probatur, quia Eucharistia salutem in voto implicito est medium necessarium ad salutem: ergo diuino præcepto tenentur homines aliquando illam suscipere. Patet consequentia; quia cum ex ipsa Dei institutione tenetur homo prospicere salutem suam, tenetur consequenter ea efficere quæ Deus ipse instituit, vt media ad salutem, si ea sint eiusmodi, quæ ab homine effici possunt. Sic enim diuino præcepto tenetur homo recipere Baptismum, elicere actum fidei, & similia, quia sunt media necessaria ad salutem, & ab ipso homine recipi, aut effici possunt: ergo cum Eucharistia sit instituta à Domino, vt medium ad salutem, & illius vsus, seu receptio sit opus, quod ab homine fieri potest, tenetur diuino præcepto ad illius vsus.

10. Nec obstat Eucharistiam solum esse medium in voto implicito: nam id solum conuincit posse hominem adipisci salutem æternam abique reali susceptione Eucharistia, abique expresso illius desiderio: non tamen probat, nunquam teneri diuino præcepto ad illam accedere, potius enim oppositum planè colligitur: nam Eucharistia dicitur medium necessarium, quia nulli conferitur iustificatio ex diuina institutione, nisi intuitu Eucharistia, tanquam finis Sacramentorum, ad cuius susceptionem, statim & opportunis temporibus accessurus est: ergo ex ipsa diuina institutione oritur obligatio accedendi ad illam opportunis temporibus, alioquin frustra conferretur prima iustificatio intuitu Communionis.

11. Quandonam verò obligat hoc præceptum? Aliqui asserunt quoties magna aliqua necessitas urgeat ad consequendum finem, propter quem hoc Sacramentum est institutum, nempe ad roborandam vitam spiritualem contra graues tentationes. Quæ sententia probabilior est: difficultas tamen non modica est in assignanda huiusmodi necessitate. Durandus in 4. diff. 2. quæst. 9. & Gabriel quæst. 1. art. 2. post concl. 3. assignant articulum mortis, in quo vnusquisque fidelis tenetur se præmunire hoc necessario Viatico; de quo non est dubitandum, vt supra probauimus. Alij, præter hunc articulum, quoties necessitas urget superandi grauem aliquam tentationem. Alij, quoties fidelis putat, nunquam amplius huius Sacramenti opportunitatem se in hac vita habiturum, Suarez diff. 69. sect. 3. concl. 3. tertio, quartò & quoque anno. Alij hanc obligationem ultra articulum mortis relinquunt prudenti iudicio Confessoris; nec posse, aiunt, dari tempus quo quis certò obligeat ad hoc Sacramentum recipiendum, sed ad illud necessariam fuisse Ecclesiæ determinationem. Sed hæc in re duo videntur mihi certa: vnus est eum qui singulis annis ad Eucharistiam accederet, satisfactorum huic obligationi: quia Ecclesia ita sentit, cum hoc tempus præscripserit fidelibus, & nemo dubitet maiorem frequentiam non esse præceptam. Alterum quod notauit Victoria, & Valentia

non displicuit, scilicet diuino præcepto teneri sumere Eucharistiam eum, qui prudenter crederet, se iam vsque ad finem vitæ non habiturum vltierius opportunitatem accedendi ad hoc Sacramentum: etenim si tunc non accederet, differret postea Communionem per plures annos, & fortè per totam vitam, intra quam aliquoties communicare tenetur, vt dictum est: quare, vt quoquo modo potest, prospiciat spirituali salutem, tenebitur præuenire tempus, & præ assumere caelestem panem, quem postea accipere non licebit.

12. Nota tamen, quòd licet Suarez diff. 69. sect. 3. Bonacina de Sacrament. disp. 4. quæst. 7. punct. 1. n. 8. & alij asserant, etiam seclula aliqua Ecclesiæ determinatione, omittentem per tres, vel quatuor annos Communionem præcepto diuino reum esse, & illud constringere; tamen Palaus tom. 4. disp. unica, punct. 14. num. 9. & Vazquez diff. 2. 14. cap. 3. à n. 20. cui ex parte consentit Agidius Cominch quæst. 80. art. 1. 1. dub. 3. in fine, aiunt seclula determinatione Ecclesiæ nullius peccati reum esse qui toto vitæ tempore vsque ad mortis periculum omittit Communionem. Nam præcepta affirmatiua determinationum tempus & cognitum habere debent, in quo executioni mandentur. At seclula determinatione Ecclesiæ, nemini constat; nec constare potest, quod tempus Christus huius præcepti executioni signauerit præter mortis articulum. Ergo extra illud, nemo præcepto Diuino obligari potest Et confirmo. Ponamus Christum Dominum instituisse hoc Sacramentum, præcepisseque in vita sumendum, quoties Ecclesia sua lege determinauerit. Sanè ex hac Constitutione, & Decreto quòd rationi maximè consentaneum est, inferret manifestè, neminem obligatum esse ex Diuino præcepto Eucharistiam sumere, antequam Ecclesia tempus sumptionis determinauerit, quia obligatio diuini præcepti ab ea determinatione pendet, & sub ea determinatione profertur.

13. Sed hoc dictum esse volo in sententia horum Doctorum. Et ex illa sequeretur, quod præceptum diuinum de sumenda Eucharistia semel adimpleri possit, quòd ex Neotericis docuit Ledelma vbi supra, & ante illum Palud. in 4. diff. 9. quæst. 1. art. 1. & alij quos refert Suar. diff. 69. sect. 3. Sed huic sententiæ, & meritò, non assentit Granadus vbi supra, quia cum Eucharistia instituta sit in cibum spirituale, & ad enutriendam animi vitam, valde negligens iudicaretur propriæ salutis, qui in tantis huius vitæ periculis, tamque frequentibus, semel tantum per 40. annorum spatium, v. g. se ipsum hoc cibo munit, & vires spirituales refeceret. Meritò igitur dicendum est, præter articulum mortis, præceptum diuinum de sumenda Eucharistia, obligare, aliquoties in vita. Sed quantum temporis vniam, & alteram Communionem, sumptam per modum Viatici, in articulo mortis debeat intercedere, in sequenti Resolutione explanabimus.

Sup. hoc ibidem ad medium præcipit. §. 1. vers. Et tertio.

RESOL. LXXI.

An qui paulo ante, v. g. 8. vel 15. dies communicauerit, teneatur iterum in articulo mortis communicare? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 41.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet Marchantius de Sacram. in resol. 99. pastoral. de Eucharist. tract. 4. cap. 1. quæst. 1. & tract. 6. sect. 3. fol. 387. Paludan. in 4. diff. 9. quæst. 1. art. 2. Angelus ver. Euchar. 3. Tannerus tom. 4. disp. 5. quæst. 8. dub. 5. num. 110. Reginaldus tom. 2. lib. 29. num. 65. Iacobus Granado de Sacram.

Quæ hic est infra Ref. 87.

Sup. hoc in Ref. seq. & infra in Ref. 73. in principio, & post medium, & in Ref. 74. §. Verum, & §.

penult. post medium, à verſ. pater igitur, & in Refol. 81. §. Sed quia, à lin. 9. & infra in tr. 3. Ref. 5. §. 1. à lin. 10. & verſ. Et ita, & ſi placet, lege Ref. 3. huius not. à principio, & alias eius primæ not. ſignâter pro aduerbio ſupra contento in lin. 1. & 6. §. 2. huius Ref. & pro aduerbio atibi contento in lin. 3. dicti §. in aliis Ref. huius not. & in tom. 3. tr. 1. Ref. 54. ex doctrina §. Secundus caſus, & ſeqq.

Sacram. in 3. part. contr. 6. tract. 10. diſp. 3. n. 9. Henriquez lib. 8. cap. 5. n. 3. Mercerus de Sacram. in 3. part. quaſt. 80. art. 11. Chapeauilla de ſacram. Euchar. quaſt. 10. & alij & ratio eſt, quia tunc præceptum ſumendi Euchariftiam tempore mortis, videtur moraliter impletum; & hanc ſententiam nouiſſimè, me citato, docet Ioannes de Lugo de ſacram. Euchar. diſp. 16. ſect. 2. num. 37.
2. Sed licet ſuprà cum Vaſquez & aliis contrariam docerim ſententiam, non audeo tamen hanc, tamquam improbabilem, damnare, quam ego alibi tamquam probabilem etiam docui, propter Doctorum multitudinem in eam conſpirantem, & quia rationibus Vaſquez à me ſuprà adductis aliquo modo poteſt ſatis fieri; quamuis enim ante morbum non vergeat præceptum, ſi tamen tam paruo intercedente intervallo ſumpra ſit Euchariftia, poteſt dici ſumptum re ipſa viaticum, & quòd eſt vtile pro vniõne, & confortatione in morbo, & proinde ceſſare obligationem vltioris communionis. Quemadmodum ſi quis creditor obligetur tantum poſt annum centum reddere, ſi reddat ante tempus obligationis, omninò liberatur à debito, aliter ſe res habet in aliis omnium iudicio eſt onus tempori annexum. Et ita hanc ſententiam probabilem eſſe admittit Præpoſitus in 3. part. quaſt. 80. art. 11. dub. 1. num. 54.

RESOL. LXXII.

Quidam infirmus antequam in mortis periculum incidit, ſacram Euchariftiam ex deuotione ſumpſit, quaeritur, an teneatur iterum communicare?
Et an qui in Paſchate communicauit, ſi in articulo mortis non communicet ex negligentia quadam ſine contemptu, peccet mortaliter?
Et curſim docetur non eſſe mortale omittere Euchariftiam in articulo mortis, niſi adſit contemptus? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 40.

Sup. hoc in Ref. 69. & in aliis eius annot.

§. 1. **R**eſpondeo negatiuè cum Layman, in Theol. moral. lib. 5. tract. 4. cap. 5. num. 4. vbi ſic aſſerit. Si infirmus vno, duobus, tribus, vel etiam octo diebus antequam in mortis periculum incidit, communicauerit, conſulendum quidem ei eſt, vt iterum Euchariftiam per modum viatici accipiat, tamen ad id non obligatur, cum præceptum de Euchariftia ante mortem inſtantem ſumenda ſecundùm ſubſtantiam impleuerit. Ita Layman, & alij.

Sup. hoc ſupra in Ref. præterita, & in aliis eius annot.

2. Sed plus addunt Caietanus verb. *Communio*, Armilla eodem verbo, n. 4. & Emanuel Sa correctus à magiſtro Sacri Palatii verbo *Euchariftia*, n. 1. vbi ſic aſſerit. Qui in Paſchate communicauit, ſi in articulo mortis non communicet ex negligentia quadam ſine contemptu, non peccat mortaliter. Ita, ille licet contrarium aſſerant Zambranus de caſ. tempore mor. cap. 3. dub. 1. Syluius in 3. part. quaſt. 80. art. 11. quaeritur 1. concl. 1. Layman, vbi ſuprà, & Fagundez præc. 3. lib. 1. cap. 3. n. 8. qui malè pro ſua ſententia citat Emanuelem Sa, vt ſuprà viſum eſt.

Sup. hoc ſuprà in Ref. 70. §. Verſ. in fine, & in alio verſ. eius not.

3. Notandum eſt tamen hic obiter, D. Bonauenturam in 4. diſt. 10. art. 3. q. 1. Paludanum diſt. 9. q. 1. Caietanum in ſumma verb. *communio*, Armillam eodem verbo, num. 4. Victoriã in ſumma, n. 83. Ledefnam, & alios docere non eſſe mortale omittere Euchariftiam in mortis articulo, niſi adſit contemptus; licet contrarium doceat Richardus, Durandus, Gabriel, Sotus, & alij, quos citat, & ſequitur Pitigianus in 4. ſent. tom. 1. diſt. 19. q. 3. art. 7. & alij recentiores, quos ego ſequor.

RESOL. LXXIII.

An qui ſumpſit Euchariftiam mane, & poſt prædium incidit in periculum mortis, poſſit iterum Euchariftiam ſumere?
Et an qui paulo ante articulum mortis ſumpſit Euchariftiam, maneat liber ab obligatione præcepti ſumendi Euchariftiam pro eo articulo? Ex part. 4. tr. 4. Miſc. Ref. 197.

§. 1. **D**eciſio huius caſus pendet ex illa quaeritione, an qui paulo ante articulum mortis ſumpſit Euchariftiam, maneat liber ab obligatione præcepti ſumendi Euchariftiam pro eo articulo, & ſi partem aſſerunt alibi probabilem eſſe doceri, quam nouiſſimè tueretur Homobonus de Bonis in ſultat. caſuum conſcient. tom. 2. part. 5. reſpon. 47. Sed iterum, etiam non ieiunium Euchariftiam ſumendi probabiliffimum eſſe exiſtimo, tenens opinionem eorum, qui aſſerunt non ſatis fieri dicto præcepto per communionem factam ante articulum mortis, quamuis paulò antea factam. Et ideo Gulpho Hurtado de Euchar. diſp. 10. diſt. 2. ſic ait. Erit immunitas, ſi qui ſanus, aut ſi infirmus, extra periculum tamen mortis, communicauit, ſi in eodem die poſt eam communionem incidat in periculum mortis, ſine violentia, ſive naturalis, & ad eò vergeat, vt potèſt ter timeatur eodem die moriturus, aut quòd eodem die factò non fit futurus potens communicare, tunc pro Viatico iterum in eodem die communicare poſſit, incidentiam in dictum periculum, quia præceptum communicandi in articulo mortis, cui non eſt factum factum communionem ante periculum facta, eſt diuini, & maioris ponderis, quam prohibitiò Ecceſiſticalis non communicandi in eodem die, niſi ſemel (& tu adde, ieiunius) quod expreſſit Vaſquez in manuſcriptis, & ei ſubſcripſerunt noſtra Societas, & plures alij grauiſſimi viri Academia Complutenſis, & Salmanticensis, & id fecerunt Madriti, Vega Rector illius Collegij, & P. Auolos in eodem Collegio. Ita Hurtado vbi ſuprà.

RESOL. LXXIV.

An qui mane communicauit, & vel Miſſam dixit, & poſtea eodem die incidit in periculum mortis, poſſit ieiunius abſque ſacram Viaticum ſumere?
Et an in tali caſu non ſolum poſſit, ſed teneatur ſatis iterum Euchariftiam ſumere, ſine morbo naturalis, ſive violentia?
Et an ſi præceptum diuinum de ſumenda Euchariftia in articulo mortis, vel an hoc præceptum non ſit diuinum?
Et aſſeritur, quod quando concurrunt duo præcepta, vni præponderat, & eſt antependendum, vt eſt in prædicto caſu, in quo concurrunt præceptum diuinum de ſumenda Euchariftia, & præceptum Ecceſiſticalis de ieiunio, & non ſumenda Euchariftia in articulo mortis, & non ſumenda Euchariftia in articulo mortis, amplius non teneri ſeculoſo ſcandalo, in articulo mortis communicare. Ex part. 5. tr. 3. Ref. 33.

§. 1. **H**ic caſus in facti contingentia accidit, & ſuſtinent Suarez in 3. part. tom. 3. diſp. 69. ſect. 3. Fagundez de præcept. Eccleſ. part. 1. cap. 3. num. 7. Richardus in præxi Confeſſor. num. 32. fol. 189. Facius de Euchar. lib. 1. quaſt. 247. Granadus in 3. part. Diſt. tom. 2. p. 1.

Ref. 51. §. Sed
quia, & sup.
in tr. 1. Ref.
133. §. Sed si
de com. 3. re.
1. Ref. 54. §.
Secundus ca-
sus.

contron. 6. tract. 10. disput. 3. num. 9. Maratius in D. Th.
tom. 3. disp. 3. §. 2. num. 4. Michaël Zambranus de
Sacram. ministrant. tempore mortis cap. 3. dub. 1. num. 1.
& 6. Pitigianus in 4. sentent. tom. 1. distict. 9. quast. 3.
artic. 7. Mercerus in 3. part. quast. 80. artic. 11. quari-
tur tertio. Connek de Sacram. quast. 80. art. 11. dub. 3.
num. 100. & alij communiter; quia primò ex pro-
hibitione Ecclesie non licet bis in die communicare,
ex c. consuevit, de celebratione Missarum, ex cap. si-
ficat, de consecrat. distict. 1. & docet D. Thom. in 3. p.
quast. 80. art. 11. Alensis in 4. part. quast. 5. 2. mem. 3. &
alij. Secundo, quia talis in substantia satisfacit præ-
cepto communicandi in articulo mortis per modum
Viatici, est enim sensus huius præcepti, hominem te-
neri paulò ante mortem communicare: nam finis
præcepti videtur esse, vt per Communionem homo
se ad transitum ex hac vita præparet, quod satis af-
sequitur paulò ante mortem communicando, sicut
qui audisset Sacram in die festo, ignorans tunc esse
festum, talis non teneatur eodem die iterum aliud
Sacram audire, postquam cognouit esse diem festum.
Tertio, quia cum tempus fuerit bene à mor-
bo moraliter talis, quando mane sumpsit Eucharis-
tiam, sumpsit illam in periculo mortis; unde mors
mortaliter tunc imminet, licet ignorabatur, & idè
iam aderat obligatio præcepti, quamvis, vt dictum
est, ob ignorantiam hoc non erat cognitum: quod
tamen non obstat, quominus per Communionem
eo tempore factam, aliquis illi obligationi satisfaciat,
quia vnusquisque in suis actibus censetur habere
intentionem virtutalem, vel implicitam imple-
di omnem obligationem, quam potest, & debet, licet
forte illam ignoret. Hæc opinio est probabilis, &
ego à fortiori illam docui in part. 3. tract. 4. resol. 40.

2. Verum quia maximam consolationem, vt
patet, ægrotus haberet, si in tali casu posset iterum
communicare, ego puto contrariam sententiam
etiam probabilem esse. Dico igitur non solum posse
sed etiam teneri, quia in articulo mortis tenentur
omnes communicare per modum Viatici, vt ex hac
vita securius migrent: sed qui modo ante dicto com-
municauit, non sumpsit Eucharistiam vt Viaticum,
eo quod ille, qui nihil cogitans de morte sumit hoc
Sacramentum, non sumit illud vt Viaticum; hoc
enim tantum datur proficiscentibus ex hac vita, il-
le autem qui bene valet, non dicitur proficisci ex
hac vita, liquidem nullus satisfacit alicui præcepto
antequam obligatio illius incipiat: ergo morbo ad-
ueniente, & periculo mortis instante, tenetur iterum
Eucharistiam, & Viaticum sumere. Confirmatur,
quia hæc obligatio est propria illius temporis, quo
adest tale præceptum, nec orta fuerat quamdiu pe-
riculum non imminet: ergo illi satisfacere non
potuit per communionem prius factam, sicut è contra
si existente periculo mortis homo peccaret com-
munionem omitendo, & postea periculum euade-
ret, non teneretur priorem obligationem implere,
quia iam cessauit: & ita hanc sententiam in ter-
minis vt dici solet terminantibus docet nouissimè ex
Societate Iesv doctus Hurtadus de Mendoza de Sa-
crament. disputat. 10. de Eucharist. difficult. 2. cuius
verba ego adduxi in 4. part. tractat. 4. resol. 197.
& etiam pro hac firmanda sententia facit ex Theo-
logis Complutensibus, qui typis scripta sua manda-
uerunt, Turrianus in summa part. 2. cap. 58. dub. 2.
num. 3. & ex Theologis Salmanticensibus, Petrus
de Ochagaui de Sacrament. tractat. de Eucharistia,
quast. 14. num. 7. vbi docent, quod præcepto Eucharis-
tiae non satisfacit, ille qui proximè ante articulum
mortis recipit communionem, siue tunc valeret, siue
ægrotus esset, dummodo non esset constitutus in ar-

culo mortis, & hanc sententiam præter Doctores
citatos docent etiam Kellifonius in 3. p. tom. 2. §. 80.
art. 11. notab. 2.

3. Restat modò respondere ad argumenta con-
trariæ sententiæ, & ad primum assero, quod quan-
do concurrunt duo præcepta, maius præponderat,
& est anteponendum, sed cum in nostro casu concu-
rat præceptum Ecclesiasticum de non sumenda Eucharis-
tiam bis in die, & præceptum diuinum de com-
municando tempore mortis, hoc posterius præuale-
re debet tanquam maioris ponderis, vt rectè obser-
uat Sanchez in sum. tom. 1. lib. 1. cap. 10. num. 17. vide
etiam Gamachæum in 3. part. D. Thom. post quast. 79.
de sacrific. Missæ, cap. 21. & alios. Nec valet dicere,
quod hoc præceptum non sit diuinum, teste Alexan-
dro 4. part. q. 1. memb. 2. art. 4. Bouanertura in 4. dist.
12. part. 2. dist. 1. g. Ferrariense lib. 4. contra. Geni.
cap. 61. Syluestro ver. Eucharistia 3. D. Th. in 4. dist. 6.
quast. 1. art. 1. Gabriele in Canone Missæ, & aliis. Non
inquam hoc valet dicere, nam contrariam sententiam
tenet D. Thom. in suo reli. sciam quod est 3. part. q. 80.
art. 11. & ibi Tannerus, Syluius, Nugnus, Valentia,
Coninch, Kellifonius, Suarez, & alij expositores,
quibus adde Durandum, Paludanum, Gabrielem, So-
tum, & Victoriam, quos citat, & sequitur Præpo-
situs in 3. part. q. 80. art. 2. 1. dub. 1. num. 51. & probat
ex Ioan. 6. Nisi manducaueritis, &c. ex Luc. 22. Hoc
facite in meam commemorationem. ex 1. ad Corinth. 11.
Dominus Iesvs in quauolte, &c. & ex Concilio Trid.
sess. 13. cap. 2. dicente, & in illius (scilicet Sacramen-
ti Eucharistiae sumptione) colere nos sui memoriam
præcepit. Nec etiam valet dicere cum Bizzozero de
Sacram. part. 4. cap. 8. num. 5. Naldo in sum. ver. Eucharistia
num. 5. Caietan. in sum. ver. Communio sacramen-
talis Ledelma tom. 1. part. 4. quast. 21. art. 2. dub. 11.
Syluestro ver. Eucharistia 3. in princip. Atmilla ver.
Communio, num. 4. Emanuele Sà ver. Eucharistia,
num. 1. Victoria in summa num. 86. Rodriguez in sum-
ma tom. 1. cap. 64. num. 3. & Ioannes Franc. Suarez in
Euchirid. cas. consil. lib. 5. ver. Eucharistia, cum qui
tempore Paschatis communicauit, amplius non te-
neri, secluso scandalo, in articulo mortis communi-
care, quia Christus non præcipit frequentiam Sacra-
menti Communionis, sed communionem, qui autem
in Paschate communicauit, verè dicitur communi-
calle: ergo, &c. sed hæc opinio non est admi-
tenda, & ideo contrariam docet Durandus in 4.
dist. 9. quast. 2. Gabriel quast. 2. art. 2. concl. 3. Sotus
dist. 12. quast. 1. art. 11. Valentia tom. 4. disput. 6. p. 8.
punct. 4. Syluius in 3. part. quast. 80. art. 1. quarietur 1.
concl. 1. Molfesius in summa tom. 1. tract. 3. cap. 8.
n. 95. Reginaldus in praxi tom. 2. lib. 29. num. 64. Val-
quez, Suarez, Coninch, Præpositus locis citatis, quod
apte probatur ex praxi Ecclesie, & ex Concil. Car-
thag. IV. Can. 77. quod à Leone IV. approbatum fuit, dū
absolute, & abque vlla limitatione præcipitur eis,
qui in infirmitate (subintelligo periculosa) sint, vt
Viaticum accipiant, Dicendum est igitur extare præ-
ceptum diuinum de sumenda Eucharistia pro articu-
lo mortis; unde cum in nostro casu concurrat eodem
tempore cum præcepto Ecclesiastico de non sumen-
da Eucharistia, nisi semel in die, apparet obligare ma-
gis præceptum diuinum, quam Ecclesiasticum.

4. Ad secundum argumentum respondetur, quod
licet finis præcepti ieiunij sit maceratio carnis, tamen
quis non adimpleret substantiam talis præcepti, si
non ieiunaret die statuto; sic est in nostro casu, li-
cet finis huius præcepti sit, vt per sumptionem
huius Sacramenti contra diaboli insultus Christianus
roboretur, tamen huic præcepto non satisfac-
eretur, si extra periculum mortis communicaret

Sup. hoc sub-
pra in tr. 1.
Ref. 134. §. 1.
prope fin. &
in tom. 1. tr.
1. Ref. 154.
§. 1. ad me-
dium à vers.
Vnde.

Sup hoc præ-
cepto sup. in
ref. 69. §.
1. & lae in
Ref. 70 à §.
1. vique ad §.
Nec obstat.

Sup hoc fo-
pra in Ref.
69 & in Ref.
70 §. Verum,
ad medium,
& in §. Ad &
in Ref. 72. §.
2. ad lin. 4.

Que hic est
Ref. antec-
pens, & in
in alius eius
pense not.

nam, vt optimè notat Valquez in 3. p. vbi inf. n. 15. ille adimplet præceptum, qui non solum efficit id, quod præcipitur, sed etiam in tempore, quando præcipitur. Nec valet argumenti confirmatio de audiente Saerum in die festo, & ignorante esse diem festum, qui tamen non tenetur audire aliud Sacrum, nam in tali casu quis adimplet substantiam præcepti in tempore stabili, & statuto ad audiendum Sacrum, quod non accidit in casu nostro, in quo quis non sumit Eucharistiam tempore à præcepto statuto. Adde quod Lopez lib. 1. de contractib. cap. 53. Petrus Ledesma in summa, tractat. de Eucharist. cap. 27. post. 10. concl. & alij asserunt, aliquè qui ignorantia præcepti id impleuit, non satisfacere, nisi antea intentionem aliquam generalem habuisset volendi quocumque opere ignoranter factò satisfacere præceptis.

Sup. contèto in hoc vers. Adde. inf. in tr. 3. Ref. 1. §. 1. ad mediu. a. vers. Et ideo. & ibi lege doctrinam Ref. 5. per totam, & signanter §. Verum. paulo post initium, vers. ex his. & signa- ter in tom. 8. tr. 4. ex doctrina Ref. 49. §. Notandum est. & recitanter in fine alterius Ref. cius not.

5. Ad tertium argumentum, quod cum tempus valde proximum est periculo mortis, iam periculum mortis imminet, & ita eo tempore videtur impleri posse præceptum obligans in periculo mortis. Resp. cum Ochagavia, & Kellifonio locis citatis, quod cum præceptum recipiendi Eucharistiam in articulo mortis impositum sit tanquam onus illius temporis, apertè sequitur, tempore proximo antecedenti neque impleri posse, neque habere vim obligandi. Vnde licet tempore proximo antecedenti articulus mortis dicatur mortaliter periculum mortis imminere, hoc tamen non sufficit, vt eo tempore obliget præceptum Eucharistiae: quia hoc præceptum tantum obligat præcisè in periculo mortis physice considerato, & non moraliter; quemadmodum præceptum recitandi horas Canonicas, præcisè, & physice loquendo, obligat à media nocte vnus diei vsque ad aliam mediam noctem eiusdem diei, & hæc omnia docet etiam Valquez in 3. part. tom. 3. quest. 80. artic. 11. disput. 214. cap. 2. num. 13. & 14. vbi etiam responder ad intentionem virtuales, quam censetur habere adimplendi præceptum, qui paulò ante ægritudinem sumpsit Eucharistiam: nam vt quis impleat præceptum, non ad intentionem implendi illud, sed ad substantiam operis, quod præcipitur, & tempus in quo obligat, attendendum est. Adde vt idem obseruat Valquez, quod si hoc præceptum sumendi Eucharistiam obligat in articulo mortis, nemo etiam expressa intentione possit illud implere anticipando tempus, sicut nec præcepto audiendi Missam in die festo satisfaceret quis, si pridie illam audiret, & per eam tali præcepto satisfacere expressè vellet, quanto magis per voluntatem solum implicitam, quam virtuale vocant, vt minus probabiliter putauit Suarez, & alij DD. in principio huius resolutionis citati. Pater igitur ex omnibus supradictis satis probabiliter posse, imò teneri aliquem secundum hanc posteriorem sententiam in eodem die sumere iterum Eucharistiam, si incidat in periculum mortis, siue violentæ, siue naturalis, dummodo tamen prudenter timeatur eodem die moriturus, vel quod alio die non sit faturus potens communicare. Itaque cum hæc opinio probabilissima sit, puto in casibus contingentibus, in praxi deducendam esse, cum sit multum fauorabilis, & consolatoria animarum, dum ægroti secundum hanc sententiam possint in illis angustiis, & horribus mortis aduersus diabolicas suggestiones iterum se sacra munire communione, quam scimus in illa hora maiori cum reuerentia, humilitate, & præparatione ab omnibus sumi, & ita ego sentio aduersus Suarez, & alios DD. negatiue sententiae.

6. Nec valet dicere, quod hæc opinio imponit onus morientibus: nam respondeo illos lætanter hoc onus suscipere, & si contraria opinio esset ve-

ra, & tenenda, magnam eis, & merito afflictionem afferret: igitur me consolente, & impellente, ne desinant Parochi nostram sententiam in praxim deducere. Nota tamen, quod post hæc scripta inueni locum de Lugo de Sacrament. Eucharist. disput. 16. §. 1. §. 2. negatiue sententiam docentem, quam, vt dixi, probabilem esse puto: sed tu ne desinas etiam nostram tanquam probabilem, in consolationem infirmorum scèctari, quam etiam sequuntur multi viti docti ex Societate Iesv, de hac re à me consulti.

RESOL. LXXV.

An qui mane Missam dixit, vel sacram Eucharistiam sumpsit, si post prandium incidat in articulum mortis, possit eodem die iterum communicare?
Et notatur in articulo mortis toties ex præcepto Eucharistiam esse sumendam, quoties post sumpcionem eius sit est gratia per peccatum mortale. Ex p. c. tr. 6. & Miss. 1. Ref. 18.

§. 1. **H**anc questionem fuse pertractari in 1. part. tract. 3. resol. 33. §. 7. & affirmatam sententiam docui, quam scio multum placuisse vix doctis: & ideo illam modo etiam ex auctoritate aliquorum stabilire conabor.

2. Dico igitur nostram sententiam præter Gulparem Hurtado, & alios tenere in terminis, vt dici solet, terminantibus Marcellum Megalium in Præparatio tom. 2. verb. Eucharistia Sacramenti præceptum, num. 6. & verb. Eucharistia Sacramenti Minister, num. 20. vbi sic ait: Quando Sacerdos, qui mane celebravit, aut laicus qui mane communicauit, in articulo mortis incidat in articulo mortis, tunc ob suam deuotionem, tempore vespertino in articulo mortis incidet ita periculosum, vt iudicio probabili Medicorum superviuere non possit vsque ad sequentem diem: tunc enim, quia vniuersique in articulo mortis constitutus tenetur Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum recipere, tenetur & tunc illud recipere, non obstante, quod eadem die Missam celebraverit, aut communionem receperit: nam per talem communionem non satisfecit præcepto, quod nunc imminet de communicando in mortis articulo. Ita ille. Cui etiam adde ex Societate Iesv Martinum Bresserum lib. 3. de conscientia probabili, cap. 8. num. 100. vbi sic asserit. Inferitur subito morbo, aut periculo mortis correptum debere communicare per modum Viatici, quamuis alio sine præcedenti, vel eodem die communicasset: quod etiam Doctores non expriment, necessarò sequitur ex eorum sententia saltem valde probabili, quam tradit nominatim Valquez, quod nisi in morbo præcepto diuino tunc communicandi satisfieri non possit. Ita Bresserus. Et hanc sententiam re maturius considerata, & inter illos discussa anno 1638. deducunt in praxi Patres Societatis Iesv Domus professæ Panormitanæ in persona Patris Gallopes, qui cum mane Missam celebrasset, & post prandium lethali morbo correptus fuisset, iterum in eodem die sacram Communionem per modum Viatici præbuerunt.

3. Notandum tamen est hic obiter, resisterdam esse opinionem Soti in 4. disput. 12. §. 1. artic. 1. Tabienæ verb. communicare, num. 16. Armilla verbi communicatio, num. 12. asserentium in articulo mortis toties ex præcepto Eucharistiam esse sumendam, quoties post sumpcionem amissa est gratia per peccatum mortale.

RESOL.

Sup. hac violenta morte infra in ref. 78. 79. & 80. & pro morte naturali in Ref. præcæta, & in alius eius primæ not.

RESOL LXXVI.

An qui in articulo mortis sumpsit Viaticum, teneatur iterum illud sumere, si peccauit mortaliter? Ex p. 5. tract. 3. Ref. 43.

Sup. hoc in Ref. praeterita §. vi. & in Ref. seq.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Sotus in 4. dist. 12. quae. 1. artic. 11. Tabiena ver. communio, num. 16. Armilla eodem ver. num. 11. Sed ego negatiue respondeo cum Hurtado de sacram. Euchar. disp. 10. diff. 2. Kellifonio tom. 2. in 3. part. quae. 80. art. 11. par. 2. Ioanne de Lugo de sacram. Euchar. disp. 16. sect. 3. num. 46. & Ochagauia de Sacram. tract. 2. de Euchar. quae. 14. n. 8. quia est maxima differentia inter sacramentum Eucharistiae, & sacramentum Penitentiae. Nam si quis in articulo mortis semel suscepit absolutionem sacramentalem, vt satisfaciatur praecipio illius temporis, & postea peccet mortaliter in eodem articulo, teneatur iterum recipere absolutionem sacramentalem, quia talis absolutio est medium necessarium ad salutem pro omni tempore, quo quis lapsus sit in peccatum mortale. At vero si quis in articulo mortis receperit Eucharistiam, non teneatur eam iterum in eodem articulo recipere, licet postea incidat in graue peccatum, quia Eucharistia non est necesse arii necessitate medijs ad salutem, sed solum necessitate praecipii, quod praecipium imponitur in articulo mortis, vt Eucharistia sumatur tantquam Viaticum, & in memoriam passionis Christi, quod cum iam semel praestitum sit praecipium, iam deinceps non obligat pro illo articulo, sed pro alio.

obliget praecipium: Vnde putarem sententiam Soti non solum tutiorem, sed probabiliorum, quando infirmus peccaret mortaliter publice; nec facile poterit Cardinalis doctissimus probare id nullo modo esse contra praxim Ecclesiae. Huc vsque Pontius.

2. Sed scilicet ego teneam, infirmum post sumptum Viaticum, si peccat mortaliter, non obligati ad iterum illud sumendum, quia iam satisfecit praecipio diuino de sumendo Viatico tempore mortis, & de peccato commisso post sumptum Viaticum potest confiteri, quod me citato tenet, & probat Pater Franciscus Lugo de Sacrament. lib. 5. cap. 9. quae. 5. num. 36. tamen ea quae supra dicit Pontius mihi non placent. Primum, quia non est verum, quod sumpto semel Viatico non possit dari, vt patet ex communi praxi Ecclesiae, & docent contra Valquez, & paucos alios communiter Doctores, quos me etiam citato adducit, & sequitur Leander de Sacram. tom. 2. tract. 7. diff. 5. quae. 39. sed nescio vnde potest oriri scandalum quod timet Pontius, si infirmus de nouo petat Viaticum, quia potest hoc facere ex deuotione, vt communiter efficitur, etiam si infirmus non fuerit lapsus in aliquod peccatum. Deinde neque est verum quod non sit dandum Viaticum, vt vult Pontius, nisi infirmitas valde diu protrahatur: nam post sex, imò vt ego teneo; post tres dies iterum Viaticum infirmo potrigendum esse existimo. Et aliqui plus addunt singulis quibusque diebus, vt ex Layman, & Hurtado probat, & tenet Leander vbi supra quae. 40. cui adde Dicastillum de Sacram. tom. 1. tractat. 4. disp. 9. dub. 16. num. 334. & idem num. 342. firmat, & totum pro sumendo Viatico posse ferere pro exemplo, & non comprehenso in lege ieiunij, & adeo ad illud non teneri. Vide alios quos alibi citauit. Vnde ex his apparet quam parum modeste protulit aliqua verba Pater Hurtado de Chocolata, & Tabaco, tract. 2. cap. 10. §. 3. num. 175. vbi sic ait: [Lo segundo limite, quando el enfermo pecó mortalmente despues de auer recibido el Viatico, puede, aunque no estè ayuno, tornar à comulgar; porque con el pecado mortal se quitó la vnion que tenia con Christo, que es proprio efecto deste Sacramento, la qual vnion mediante la caridad, y la Eucharistia, quieren Christo, y la Iglesia que la tangen los fieles quando salen desta vida, y por esto los Concilios, y Sagrados Canones la llaman, Viaticum necessarium. Y assi parece que tiene aqui lugar la epiicheia, de que no se guarde al ayuno natural, para comulgar; pero por sola deuocion, y mayor aumento de gracia, y adquirit mayores auxilios, lo tengo por falso; porque se abre gran puerta con no pequeña irreuerencia de este Sacramento. Propter cuius honorem placuit Spiritui sancto quod prius in nos Christianos Corpus Dominicum intraret, quam reliquis cibi, nam ideo per vniuersum Orbem mos iste seruatur. Come dixit S. Agustin. cap. 2. Y verdaderamente esta es la costumbre de la Iglesia, que à ningun enfermo, in vna infirmitate, se le da mas de vna vez el Viatico y à esto deuen estar muy atentos los Parochos, y Obispos, porque si se abre la puerta à las opiniones referidas, que dan tienda en esta materia, se seguiran no pequeños inconuenientes. Ita ille, & miror quomodo ausus sit vocare opinionem falsam, quam communiter docent Doctores praeter ipsum, & paucos alios, & quam docet aperte Rituale Romanum iussu Pauli V. editum, & quod voluit ab omnibus Episcopis obseruari: sic itaque habet Pontifex: Quod si aeger, sumpto Viatico, dies aliquot vixerit, vel periculum mortis euaserit, & communicare voluerit, eius pio desiderio Parochus non deest. Cum igitur Pontifex decernat, si post Viaticum velit infirmus

Sup. hoc inf. in Ref. 83. & alijs eius not. & hic inf. in iplo met. §. ante medij, verif. Peto por sola.

Sup. hoc inf. in Ref. 83. & 87. & in Ref. 78. §. vlt. ad medij, verif. Hec sententia, & in co. 1. r. 7. Ref. 37. §. vlt. & lege doctrinam Resolutioni not. praecitae.

Sup. hoc in Resolutionibus not. primus huius §.

RESOL LXXVII.

An si quis in articulo mortis recipiat a suo Parocho Viaticum, & postea lapsus est in peccatum, si iterum illud peteret, deberet Parochus ministrare?

Et explanatur, quando in eadem infirmitate possit infirmus non ieiuno, qui recepit Viaticum, iterum aique iterum sacram Viaticum ministrari. Ex part. 11. tract. 6. & Misc. 6. Ref. 17.

Sup. hoc supra §. vi. Ref. 75. & in Ref. 76.

§. 1. Ad hoc dubium responderet Ioannes Pontius in Cur. Theol. disp. 44. quae. 16. concl. 4. num. 98. sic enim ait: Queres, an qui postquam in morbo, vt satisfaciatur huic praecipio, communiuit, peccauit mortaliter, teneatur iterum communicare? Sotus existimat, quod sic, quam doctrinam existimat Cardinalis de Lugo esse contra praxim Ecclesiae quia, inquit, nullus Parochus daret hodie Viaticum non ieiuno, cui heri dederat illud non ieiuno, licet diceret se peccasse postea mortaliter. Credo tamen eum non consuluisse omnes Parochos, sed solum id conuicisse ex principijs, quibus videbatur sibi colligere, quod praecipium id non exigeret; quae principia propterea potius proponenda essent, quam illud alijs incertum, quod nemo id faceret. Et certe ex illa praxi non solum colligeretur, quod non obligaret ad id praecipium, sed etiam, quod non posset iterum communicare; quod tamen vix potest bene probari. Ego existimo praxim illam in hoc fundari potissimum, quod si iterum daretur Viaticum, deniretur in cognitionem, quod infirmus post primum Viaticum peccasset mortaliter; quia omnes concedunt non debere dari iterum, praesertim si infirmitas post primum Viaticum valde diu non protraheretur, nisi quis peccaret postea mortaliter, non est autem verisimile, quod cum tali fama dispensio

Tom. 11.

iterum communicare, non esse illi communionem denegandam; non est cur hæc Pontificis facultas limitanda sit ad solam communionem ante cibum: tum quia ad hanc necessaria non erat noua Pontificis declaratio, & facultas, cum etiam Concilia hanc facultatem infirmo concedant de communicando sæpius in eadem infirmitate, vt aperte illam concedit Concilium Mediolanense V. sub titulo, *Que ad Sanctissime Eucharistie Sacramentum pertinent, Canone penultimo*: ergo aliquid amplius concedit hic Pontifex infirmo, quod non concedunt Concilia: hæc autem est facultas, in eadem infirmitate communicandi etiam per modum Viatici: tum quia illa verba. *Et si dies aliquot vixerit*, consulto sunt posita, vt nimirum non statim semel sumpto Viatico, concedenda sit illi iterum communicatio per modum Viatici iuxta communem sententiam Doctorum, quia saltem requirunt vnam hebdomadam inter vnam & alteram communionem per modum Viatici: tum quia, cum Pontifex duas apponat condiciones, vt æger licite possit iterum in eadem infirmitate communicare, si aliquot dies vixerit, vel mortis periculum euaserit; cumque posterior intelligenda sit de pura communionem, cum per modum Viatici non liceat, nisi in mortis periculo illud accipere, prior conditio intelligenda erit de communionem etiam per modum Viatici; nam per particulam disiunctiuam, vel, Pontifex satis declarat, aliud intendere in vno, atque in alio membro. Et hæc omnia docet Amicus in *Curs. Theol. tom. 7. disp. 47. sect. 2. num. 11. Palqualig. in Theol. tom. 2. contr. 111. sect. 4. num. 21. cum seqq.* Videat modo P. Hurtadus, si hanc sententiam nota falsitatis inurere debeat: ergo falsam opinionem Paulus V. in Rituali docuit. Apage hoc dicere, excessit igitur doctissimus Vir in supra citatis verbis, & censura; sicuti etiam non benefestatur esse praxim Ecclesiæ semel tantum præbere Viaticum infirmis non ieiunis, nam consuetudo Ecclesiæ est in contrarium, vt omnibus patet.

RESOL. LXXVIII.

An reus ad mortem damnatus, si pridie Eucharistiam sumpserit, possit in illo die supplicij denuo illam sumere, si cibum ex inaduertentia sumpserit?

Et quid, si forsan cibum aduertens sumpserit, si postea penitens facti vellet communicare?

Et docetur sanum damnatum ad mortem, si iudex nolit expectare, posse, imò debere Eucharistiam non ieiunum accipere eodem die supplicij, si ieiunus non possit?

Sed aduertitur eodem die plebendum capite teneri ieiunare donec sumpserit Eucharistiam, modo ieiunare possit absque notabili in commodo, sicut etiam agrotus, si commode potest, tenetur accedere ieiunus ad Eucharistiam sumendam.

Et asseritur duobus, aut tribus, diebus imò & pluribus sequentibus, si adhuc perseverat mortis articulus, vel periculum, posse infirmum non ieiunum communicare. Ex part. 9. tr. 6. Misc. 1. Ref. 41. alis. 42.

Sup. hoc in duabus Ref. seqq. & supra in Ref. 74. §. penult. prope finem, verbi siue violentæ, sed lege eam per totam, & alias eius primæ not.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Quintanaduënas in *Theolog. moral. tom. 1. tr. 4. singul. 14. num. 5.* vbi sit ait: [Difficultas est, an si morti damnatus pridie ante supplicium ex deuotione, non pro Viatico, Eucharistiam sumpserit, (nam hoc reseruat ad ipsum supplicij diem), velit communicare in ipso: ac cibum iam vel ex obliuione, aut inaduertentia, vel ex aliquali corporis infirmitate sumpserit; vtrum possit tunc non ieiunus communicare? Respondeo, posse: quia tunc certè est in mortis periculo, imò & in

articulo, iuxta Rodriguez *quest. 62. tom. 1. artic. 7.* præsertim cum ille iam cibum sumpserit, & differendum non sit supplicium, ac proinde non valet ieiunus communicare. Huic sententiæ maxime fauere Nauarrius *lib. 5. tit. de penitent. consil. 40.* Suarez *sup. Layman lib. 5. tract. 4. c. 6. num. 20.* Reginaldus *tom. 1. lib. 29. cap. 6. Coninch quest. 80. art. 3. num. 50.* Zambranus *sup. num. 3.* Henriquez *lib. 8. cap. 50. num. 2.* Bonacina *de Euchar. dist. 4. part. 2. n. 21.* Bartholomæus ab Angelo *dial. 4. §. ... Villalobos tom. 1. tract. 7. disp. cult. 39. tit. 11.* Syluius in 3. part. *quest. 80. art. 8. & alij docentes*, sanum damnatum morte, si iudex nolit expectare, posse, imò debere Eucharistiam non ieiunum accipere eodem supplicij die, si ieiunus non possit. Et ita fecisse cū quodam reo plebendo Quærerum Archiepiscopum Granatensem, & Cellarum Zambranus, & Henriquez *vbi supra.*

2. Præterea adderem, quod si non ieiunus propter aliquam causam accipit per Viatico, die ante mortem, Eucharistiam; & in ipso supplicij die non solum ex necessitate, sed etiam ex ignorantia, vel inaduertentia cibum sumpserit, si vellet iterum Eucharistiam suscipere post cibi sumpcionem, possit; imò etiam forsan possit, si aduertens sumpserit, sed postea penitens facti vellet communicare: quia vt iure suo, & adhuc est in mortis periculo, & incapax recipiendi Eucharistiam non ieiunus. Hæc sententia videtur esse, quam Doctores nam, & alij, dicentes duobus, aut tribus diebus, imò & pluribus sequentibus, si adhuc perseverat mortis periculum, esse infirmum non ieiunum communicare. Que sententiam magis vrgit in hoc reo, quem certò scilicet alio die amplius non communicaturum, sed adhuc cum Coninch, & Bonacina *supra*, cum, qui aduertit, se eo die plebendum capite, teneri ieiunare, donec sumpserit Eucharistiam, modo ieiunare possit absque notabili in commodo, sicut etiam agrotus, si commode potest, tenetur accedere ieiunus ad Eucharistiam sumendam.] Et hæc omnia docet Quintanaduënas *loc. citato*, cui adde Hurtadum *de Sac. Euchar. disp. 5. diffie. 16.* Eligium Bassalum in *Flor. Theol. mor. verb. Communio sacra, num. 25.* & Escobar *Theol. mor. tr. 3. exam. 6. cap. 5. n. 62.*

RESOL. LXXIX.

An ille, cui Princeps iubet mortem inferri eadem die absque dilatione, sit communicandus etiam non ieiunus?

Et notatur non esse necessarium tempus viginti horarum inter sumpcionem Eucharistie, & incipiendam mortem intercurrere.

Imò docetur posse Sacramentum Eucharistie ministrari damnatis ad patibulum ante vnam horam mortis.

Et an quamuis pride ad mortem esset sumpta Eucharistia à damnato, si tamen deuotionis causa ipse die mortis vellet iterum se communicare, esset magis praxim illi Eucharistiam dare, quam Communionem suspendere. Ex part. 3. tr. 6. & Misc. 2. 4. Ref. 39.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo cū Villalob. in *sum. de cas. tom. 1. tract. 7. diffie. 39. num. 11.* Zambranus *lib. 8. cap. 5. n. 1.* Suarez in 3. part. *com. 3. §. 80. disp. 68. tit. 20.* Syluius in 3. p. *q. 80. art. 8.* Reginaldo in *præced. tom. 2. lib. 29. cap. 6. q. 1. sect. 2. n. 20.* & Coninch *de Sac. q. 90. art. 7. num. 50.* vbi sic asserit. Quado quis est in præfenti periculo mortis, siue id fiat ratione morbi, siue quod supplicio afficiendus sit, tunc ceterum potest

potest communicari non ieiunus, & quocumque diei tempore, si sit ante sequentem diem moriturus, quia saltem valde probabile est; talem tunc teneri ex præcepto diuino communicare, quod maioris momenti est, quam præceptum Ecclesiæ prohibentis non ieiunum communicari. Secundo, quia cum communicatio tali homini sit tunc valde utilis, & quodammodo necessaria, vt in extrema illa lucta, tanto præsidio confortetur, & roboretur, noluit eum Ecclesia tanto bono priuare. Ita ille, & alij.

Sup. hoc est eod. Sancio hic citato in Ref. leg. §. 1. ad lin. 7.

2. Notandum est etiam hic obiter, pro damnatis ad mortem, non esse necessarium tempus viginti quatuor horarum inter sumptionem Eucharistiæ, & suscipiendæ mortem intercurre, & licet hic Panormij, & in Regno Castellæ, & alibi, vt opinor, interualum vnius diei faciatur intercurre, attamen hoc non est necessarium. Vnde ego puto eum Sancio in *select. disput. 40. n. 4.* quod quamuis pridie ad mortem esset sumpta Eucharistia à damnato, si tamen deuotionis causa ipso die mortis vellet iterum se communicare, minus pium esset Communionem impedire, imò pij Iudices ad suscipiendam hortari debent, vt puniendi tolerabilius mortem patiantur, & dæmoni, tentationes illa hora maximè turbantes facilius superent. Nec ex hoc reuerentia Sacramenti minuitur, cum Christus istud instituerit ad nostrâ utilitatem, & non coheret irreuerentia suscipi, & ob nostram utilitatem, si aliâs communicans debitam dispositionem habeat: vnde vellem hæc à Principibus, & Iudicibus prænotari. Ita Sancius.

3. Scio Iulium Clarum §. *fn. quest. 99. num. 3. Corsetum singul. 16. Vegam part. 1. cap. 61. cas. 2. 1. Cucchum instr. lib. 5. tit. 5. num. 107.* Ant. Scap. *de iur. non scrip. lib. 5. cap. 210. n. 7.* & Zerolam in *praxi Episc. p. 2. ver. damnati ad mortem, & ver. Eucharistia*, reputare, indecenter recipi Eucharistia ipso die mortis, & ob id à Iudicibus non esse permitendum ministrari, & imputandum damnato, quod pridie mortis reuerit recipere.

4. Sed contrariam sententiam tenet Maiolus *de irregul. lib. 3. cap. 24. n. 15.* vbi ita ait: Ego nonnullis in locis, quibus pro Episcopis magistratum gessi, validiore auctoritate qua potui, induxi, vt damnatis ad mortem ea ipsa die Cõmunio concederetur. Sic ille, & ita Romæ obseruari testatur Sancius, Corsetus, & Antonius Scap. *vbi supra.*

Sup. hoc in Ref. leg. §. 2. ante mediũ, cum in ver. Vnde ego.

5. Vnde asserunt multi, posse Sacramentum Eucharistiæ ministrari damnatis ad patibulum, ante vnâ horam mortis. Et ita docent Emanuel Sà *verb. Eucharistia, num. 2.* quem sequitur Fagundez *de præc. Eccles. part. 3. lib. 1. cap. 4. num. 3.* & Sotus in *4. dist. 12. quest. 1. art. 12. non longe à fine*, ait, quod apparet non nihil irreuerentiæ irrogari Sacramento, si quis Eucharistiam susciperet, & illicò ad patibulum, & mortem raperetur; ergo dum dicit illicò, non sentit fore irreuerentiam ante vnâ horam ministrari. Et hæc omnia à fortiori procederent, quando Princeps eo die vellet omninò reum patibulo suspendi; vt docent Petrus de Cenedo in *99. can. 9. 3. n. 4. in fine*, & Doctores in principio resolutionis citati.

RESOL. LXXX.

An damnato ad mortem sit danda Eucharistia etiam si non sit ieiunus?
Et quid si post horam ad patibulum esset ducendus?
Et notatur, quod quamuis pridie ad mortem esset sumpta Eucharistia à damnato, si tamen deuotionis causa ipso die mortis vellet iterum communicare, minus pium esset Communionem impedire, quam Eucharistiam illi dare.

Tom. II.

Etiã quia aduertitur, reo expetenti, vel non recusanti confessionem, & Eucharistiam, Iudex ad confitenda peccata, & Eucharistiam recipendam tenetur dare tempus sufficiens? Ex part. 5. tract. 3. Ref. fol. 38.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè cum Zambrano *de Sacrament. Euchar. cap. 3. dub. 8. num. 6.* vbi citat Nauarrum, Suarez, Henriquez, Sà, & alios, quibus ego addo Ioannem de Lugo *de Sacram. Euchar. disp. 15. sect. 4. num. 72.* Fagundez *præc. 3. lib. 3. cap. 5. num. 21.* Præpositum in *3. part. quest. 80. art. 8. dub. 2. num. 42.* Granadum *de Sacram. in 3. part. controuers. 6. tractat. disput. num. 9.* Tannerum *tom. 4. disput. 5. §. 8. dub. 4. num. 84.* & Hurtadum *de Sacrament. Eucharist. disput. 9. difficult. 16.* quia supradicti tenentur ex præcepto, cum sint in articulo mortis, sumere Communionem, neque violenta mors tollit eis hanc obligationem, si Iudex alium diem pro executione expectare nolit.

Sup. hoc in duabus præcedentibus & supra in Ref. 74. § penult. prope finem, ver. siue violētæ, sed lege eam per totam, & alias eius primæ not.

2. Nec valet dicere, indecenter recipi Eucharistiam in die ipso, quo reus iustificandus est: nam ego hanc sententiam in *3. part. tract. 6. res. 59.* satis probaui, & probat Sancius in *select. disput. 40. n. 4.* & alij penes ipsum, qui quidem notat, quod quamuis pridie ad mortem esset sumpta Eucharistia à damnato, si tamen deuotionis causa ipso die mortis vellet iterum communicare, minus pium esset Communionem impedire: imò pij Iudices ad suscipiendam hortari debent, vt puniendi tolerabilius mortem patiantur, & dæmonis tētationes illa hora maximè turbantes facilius superent. Et quamuis lex Castellæ conuenientiùs iudicet ipso die mortis Eucharistiam non ministrari damnatis, ob reuerentiam Sacramenti, contrarium fortè decerneret modò ad utilitatem dammati animaduertens. Nec ex eo reuerentia Sacramenti minuitur, cum Christus illud instituerit ad nostram utilitatem, & non coheret irreuerentia suscipi, & ob nostram utilitatem sumi, si aliâs communicans debitam dispositionem habeat. Vellem hæc à Principibus, iudicibus, & Magistratibus prænotari. Ita Sancius. Vnde ego in *praxi*, si iustitia rei differri non posset, illum communicarem, etiam si post horam ad patibulum esset ducendus. Ita Sancius *loco cit.* & ego ipse *vbi supra*, omninò videndus. Notandum est etiam hic obiter, quod reo expetenti, vel non recusanti confessionem, & Eucharistiam, Iudex ad confitenda peccata, & ad Eucharistiam recipendam tenetur dare sufficiens tempus. Pater, nam in *Clement. cum secundum, de pœnit. & remiss.* præcipitur Episcopis, vt suadeant, Iudicibus, & si necesse sit, compellant eos ad concedendum tempus sufficiens ad confessionem sacramentalem efficiendam. Eadem autem est ratio de Eucharistia, quia quando dicitur non denegandam pœnitentiam, aut concedendam pœnitentiam, hoc est, Pœnitentiæ Sacramentum, consequenter intelligitur neque etiam Eucharistiam esse denegandam, vt patet ex *cap. quod in te, de pœnit. & remiss.* ibi in illo verbo, *per quod pœnitentiam morientibus non denegamus*, Viaticum etiam, quod verè pœnitentibus exhibetur, intelligi volumus. Imò reo non est denegandum prædictum tempus, etiam si timeatur inde fore, vt eripatur è carcere. Ita docet Syluester *ver. iudex primo q. 11. dist. 6.* & Petrus Nauarr. *lib. 2. de res. cap. 3. n. 26.* Tum quia dicta *Clement.* absolute præcipit Iudices esse compellendos, tum quia minus inconueniens videtur dicta ereptio, quæ reparari potest, quam aeterna damnatio, quæ non potest reparari. Quod si ex tali ereptione non timeatur damnatio Republicæ, & sit spes, quod recipiet Eucharistiam differendo suspendium, & confitebitur in-

Quæ hic est Ref. antecedens. Sup. hoc notato cum eodem Sancio hic citato in §. 2. Ref. not. præterita.

Sup. hac hoc in Ref. §. 6. vlc.

tra tres dies, vel quatuor, differendum est supplicium ex lege charitatis, vt succurratur ruinæ spiritali proximi. Et hæc omnia docet Ochagauia de Sacram. tract. de Euchar. p. 14. num. 10.

RESOL. LXXXI.

An aliquando licitum, sit deferre Viaticum moribundo absque stola, superpelliceo, & lumine?
 Et notatur, quod minores Ordines, Extrema Vnctio, Confirmatio, & Matrimonium possunt sine lumine administrari sine lethali culpa.
 Et docetur Sacerdotem chitagra laborantem, & pollice, ac indice impeditum non posse aliis digitis sacram Eucharistiam apprehendere, & porrigere.
 Et aduertitur posse Parochum præbere Viaticum infirmo in articulo mortis constituto, qui mane, v.g. in eodem die sumpsit Eucharistiam, vel ex deuotione Missam dixit. Ex part. 10. tract. 11. & Misc. 1. Ref. 40.

Sup. hoc pro lumine accenso supra in Refol. 53. cursum in fine § Verum, & supra in tract. 1. Ref. 154. in fine. Et pro stola, & superpelliceo infra in tr. 4. Ref. 19. ex doctrina §. eius vlt. ad medium vers. Et hoc.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Leandrus de Sacramentis tom. 1. tractat. 7. disp. 4. quæst. 19. Quia hoc diuinum Sacramentum est summæ necessitatis, maxime in articulo mortis: ergo in hoc licitè poterit administrari absque prædictis cæremoniis; si credibile sit aliàs infirmum moriturum sino illo. Confirmatur, quia multa alia omitti possunt in huius Sacramenti administratione, si necessitas infirmi urgeat: ergo. Ita ille. Sed præter Bonacinam, Posselium, & Ludouicum à San Iuan, quos ipse adducit, negatiuam sententiam tenet Pater Tamburinus Opuscul. de Commun. cap. 6. §. 1. num. 6. cui adde nouissimè Martinum de San Ioseph, in *Monitis Confess.* tom. 1. lib. 1. de Eucharist. tract. 5. n. 17. sic asserentem: [No puede el Partoco lleuar el Santissimo Sacramento à los Enfermos, sino puede ir con habito decente, esto es con Sobrepelliz Estola, y Luz delante.] Ita ille. Vide Auersam de Sacramento Eucharist. 9. 10. sect. 5. Cardinale Lugo, disp. 18. sect. 2. n. 35. Granadum in 3. part. Contr. 6. tract. 12. disp. 3. n. 2. Gesuadum in Theol. mor. tom. 1. tract. 11. cap. 3. n. 6. Filliucium, tom. 1. tract. 4. c. 9. n. 250. Grassium, tom. 1. lib. 2. c. 40. num. 3. 2. Nota hîc etiam eum Quintanaduénas in Theol. mor. tom. 1. tract. 5. singul. 5. num. 3. quod si Minores Ordines, Extrema Vnctio, vel Confirmatio, & Matrimonium, sine lumine administrantur; non erit lethalis culpa, sicut nec grauis irreuerentia; & poenitentia Sacramentum sine eo conficitur semper. At cum in Communione, & sacris Ordinibus conferendis necessario, vel adsit Corpus Christi, vel Missa celebretur, lethalem culpam committeret sine lumine conferens hæc Sacramenta; tum propter traditionem, seu consuetudinem ab Apostolorum tempore dimanantem; tum propter maiorem reuerentiam præsentia Christi Domini debitam. Hæc Quintanaduénas.

Sup. hoc supra in Ref. 53. §. 1. & 2. Sæpius & alibi supra in Ref. 73. 74. & 75. & superius in tr. 1. Ref. 133. §. Sed si & in tom. 3. tr. 1. Ref. 54.

3. Et tandem nota cum Auersa loco citato, Sacerdotem chitagra laborantem, & pollice, ac indice impeditum, non posse aliis digitis sacram Hostiam apprehendere, & porrigere, quia licet tota manus sit consecrata, tamen specialiter illi duo digiti ad hoc ministerium ex vsu, & ritu Ecclesiæ deputati sunt.
 4. Sed quia hîc fermo accidit de Viatico, Nota id quod sæpius alibi firmauimus, posse scilicet Parochum præbere Viaticum infirmo in articulo Mortis constituto, qui mane, verbi gratia in eodem die sumpsit Eucharistiam, vel dixit Missam ex deuotione. Et ita, præter alios Doctores à me adductos, tenet nouissimè Martinus de San Ioseph in *Mon. Confess.* tom. 1. lib. 1. de Eucharistiam tractat. 9. num. 16. vbi

me citato, sic asserit: [El que auia comulgado poco antes del peligro, ó articulo de muerte, no se elogia de recibir de nuevo el Viatico porque no se le satisface con la Communion antecedente, al precepto de comulgacion. Porque à ningun precepto, se satisface propiamente, sino es dentro del tiempo en que obliga el precepto, por los Derechos citados en el numero precedente: y bien probablemente han sido de opinion hombres grauissimos de las dos Vniuersidades de Alcalá, y Salamanca, que si auia comulgado vno por su deuocion el mismo dia, que cayó malo, y en que se vé en peligro de muerte y prudentemente se entiende que morirà en el mismo dia, tiene obligacion à comulgar en el otra vez; porque se cumple con el Derecho diuino, que es mayor peso, que el humano de no comulgar an vn dia dos vezes: como esto exprellamente el Padre Vazquez, en vn papel manuscrito, à quien cita, y sigue Hurtado disp. 10. difficult. 1. que afirma lo han practicado assi veyentes graues.] Hucusque Martinus, cui adde etiam, me citato, Leandrum de Sacramentis, tom. 2. tract. 7. disp. 9. 6. & etiam me citato, Pellizzarium in man. leg. tom. 1. tr. 5. c. 3. num. 70. Hanc etiam sententiam tenet Quintanaduénas in Theol. mor. tom. 1. tr. 4. disp. 9. 6. & Ludouicus à San Iuan in sua *parua Summa*, art. 4. de Commun. Infirm. n. 45. Et tanquam probabilem illam admittit, me citato, sapientissimus Docibilis, de Sacramentis tom. 1. tract. 4. disp. 10. dub. 2. 6. Vale gaudeo, pro consolatione infirmorum, hanc licentiam, postquam ego illam typis mandauis, fuisse à doctissimis viris comprobatam & in dies magis radices figere: quicquid nouissimè in contrarium asserat Tamburinus Opuscul. de Comm. c. §. 6. n. 10.

RESOL. LXXXII.

An infirmus in articulo mortis constitutus, si communi recipere possit sacrum Viaticum ieiunio ad ieiunetur? Ex p. 11. tr. 6. & Misc. 6. Ref. 16.

§. 1. **N**egatiuam sententiam probabilem præstat Hurtadus de Chocolata, & Tabaco, tract. 1. cap. 10. §. 1. num. 165. vbi sic asserit: [No me parece probable, que por el mismo caso que el Médico declara, que vn enfermo està en peligro conocido de muerte, y que deue comulgar por Viatico, cum quæ pueda sin incommodidad alguna comulgar en ayunas, no tiene obligacion por el precepto Ecclesiastico, si no solo à complir el precepto Diuino. Lo primero: porque si en este trance obligata el precepto Ecclesiastico, se causaria en los enfermos vna gran inquietud con los escrúpulos, si podia ó no podia esperar de ayuna, y assi la epicheia parece que dicta, que por el mismo caso que vno ex vi infirmitatis está en tal peligro, la ley humana Ecclesiastica no le obliga à recibir el Sacramento en ayunas, ni parece creible, que mueltra madre la Iglesia, como tan piadosa, quiera obligar à sus hijos en este trance à que comulguen en ayunas, sino que solo con toda quietud cumplan con el precepto Diuino de comulgar. Segundo, porque assi parece que declarada esta ley Ecclesiastica, y costumbre, el Concilio Constantiense, sess. 13. donde dize assi: Sacrorum Canonum auctoritas, & approbata consuetudo Ecclesiæ seruanit, & seruat, quod huiusmodi Sacramentum non sumatur à non ieiunatis, præter quam in infirmitate, &c. Y assi en la enfermedad, no ay precepto de ayuno natural, quando ay obligacion de cumplir con el precepto Diuino, y esto parece que es en que lo deca

deum fundat los Doctores que referimos en el §. 2. quando dizen, que es licito comulgar muchas vezes en vna enfermedad, aunque no se esté en ayunas, y es esto tanto, que algunos dizen, que cada tres dias puede recibir el Sacramento, sin estar ayuno el enfermo. Ita ille.

2. Sed, vt verum fatear communis opinio Doctorum est in contrarium, & quotidiana praxis; & præter Granadum, Suarez, Coninch, Fugandez, & Bonacinam, quos citat Hurtadus, hanc sententiam tenet Leander de Sacram. tom. 2. tract. 7. disp. 4. quest. 38. testatur de communi praxi Ecclesie Bassaus, in For. Theolog. verb. Communio Sacram. num. 44. Cardinalis Lugo de Euchar. disp. 15. sect. 3. num. 58. Atricus in Chr. Theolog. tom. 7. disp. 27. sect. 2. num. 9. Martinus de San Ioseph in Mon. confes. tom. 1. lib. 1. tract. 8. de Euchar. num. 14. & idem, cum hæc opinio sit communi calculo Doctorum approbata, & ex praxi Ecclesie robotata, puto opinionem Patris Hurtadi, alias viti docti, non esse practicandam.

RESOL. LXXXIII.

An Sacerdos possit iterum subministrare Eucharistiam infirmo, qui semel in articulo mortis sumpsit communionem per modum Viatici non ieiunus? Ex part. 2. tr. 14. Res. 75.

Sup. hoc in Res. 69. & supra in Res. 77. §. 2. Sed licet, paulo post initium, i. v. Primum quia, & ad medium, & infra in Res. 78. lege doctrinam. Et vide alias Res. & §. positos in not. res. 78. h. 2. h. 2. not.

§. 1. Negatiuam sententiam prorsus sustinet Vasquez in 3. parte, tom. 3. disp. 211. cap. 4. num. 38. & nouissime Ioan. de la Cruz in direct. confes. part. 2. tract. de Euchar. quest. 5. dub. 4. concl. 3. Ratio est, quia cum vna communionem infirmus iam satisfecit præcepto sumendi Eucharistiam in articulo mortis Ergo.

2. Sed affirmatiuam prorsus amplectendam esse docet vsus communis Ecclesie, & communis DD. sententia, nam ita docet Tabiena ver. communicare, num. 48. Amilla ver. communio, num. 18. Tolcius in summa, lib. 10. cap. 15. Sa ver. Eucharistia, num. 5. Sor. in 4. disp. 12. quest. 1. art. 8. Victoria in summa, num. 82. Grassius dec. part. 1. lib. 2. cap. 38. num. 32. Nugnus in 3. part. tom. 1. quest. 80. art. 8. Coninch de Sacrament. quest. 80. art. 8. num. 53. Reginaldus. tom. 2. lib. 29. cap. 6. num. 120. Henriquez lib. 8. cap. 4. num. 1. & cap. 50. num. 1. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 68. sect. 1. & omnes noterici, quia non solum contra rationem, quam pro sua sententia adducit Vasquez; tunc permittitur ægrotis non ieiuno communicatio, vt possit implere præceptum diuinum. Sed etiam, quia morituro valde indiget tantis Sacramenti præsidio, & id sæpius, & ita maxime indigentem ope, & subsidio huius Sacramenti ad vincendas occurrentes tentationes, & peccandi pericula superanda, pia Mater Ecclesia non videtur velle suo præcepto cum tanto spiritali dispendio adstringere. Deinde in Conc. Constantiens. sess. 13. dicitur in casu infirmitatis posse Eucharistiam dari non ieiuno. Ergo cum non limitet ad vnâ tantum vicem, quare nos limitare debemus? Maxime, vt diximus, quod in secunda & tertia vice adit eadem necessitas, quæ in prima, scilicet ne priuaretur auxilio tantis Sacramenti. Igitur hanc secundam sententiam prorsus tenendam esse existimo.

RESOL. LXXXIV.

An infirmo non ieiuno in periculo mortis possit sæpius Viaticum præberi? Et notatur, quod licet infirmus expectare possit ieiunus

per vnâ, aut alteram horam post mediâ noctem, ad hoc non esse obligationem in illa intermissa hora sumendi Eucharistiam sed posse differri ad aliud tempus in quo non sit ieiunus Ex part. 5. tract. 3. Resol. 37.

§. 1. Non desunt nostræ ætatis præstantissimi Theologi, qui hoc posse minime fieri constanter docent, & hi sunt Gamachus, Doctor Sorbonicus, in sum. Theol. tom. 3. de Sacrificio Missæ, vlt. circa fin. Kellifonius tom. 2. in. 3. part. quest. 80. art. 8. Ochagavia de Sacram. tract. 2. de Euchar. quest. 12. num. 10. Coninch de Sacram. quest. 80. art. 8. num. 52. Hurtadus de Sacram. disp. 9. difficult. 16. Præpositus in 3. part. quest. 80. art. 6. dub. 2. num. 43. & alij. & ratio est, quia infirmus pro periculo mortis excusatur à prohibitione Ecclesiastica sumendi Eucharistiam post fractionem ieiunij, quando aliter nequit cõmodè, quia occurrit cum præcepto diuino communicandi pro eo periculo, quod præferendum est dictæ prohibitioni Ecclesiasticæ, sed postquam infirmus semel pro periculo mortis communicauit, ita satisfecit præcepto diuino communicandi, vt pro eodem periculo non teneatur ex diuino illo præcepto iterum communicare, quauis post primam sumptionem Eucharistie mortaliter peccauerit Ergo postquam infirmus semel pro periculo mortis communicauit, nequit iterum pro eodem perseverante non ieiunus communicare, quia post primam sumptionem nullum extat diuinum præceptum iterum communicandi, quo excusari possit à prohibitione Ecclesiastica communicandi post fractionem ieiunij. Et idem hanc sententiam præter DD. citatos tenet Vasquez & Ioannes de la Cruz, quos retuli in 1. part. tract. 14. resolut. 75.

2. Sed ibi contraria opinio mihi magis placuit cum multis Doctoribus, quibus nunc addo, me citato, Ioannem de Lugo de sac. Euchar. disp. 15. sect. 3. num. 64. Marchantium in resol. pastor. de Sacram. tract. 4. cap. 2. quest. 4. cap. 1. Mercerum de Sacram. quest. 80. art. 8. num. 3. Tannerum vbi infra num. 85. Fagandez præc. 3. lib. 3. cap. 5. num. 20. Granadum in 3. part. contro. 6. tract. 10. disput. 8. num. 9. vbi rectè ex Suarez notat quod licet infirmis expectare possit ieiunus per vnâ, aut alteram horam post mediâ noctem, adhuc non esse obligationem in ea intermissa hora sumendi Eucharistiam, sed posse differri ad aliud tempus, in quo non sit ieiunus: quod etiam docet Tannerus tom. 3. disp. 5. quest. 8. dub. 4. num. 84. Quanam verd temporis intercapedo sit adhibenda in tali casu inter vnâ & alteram communionem, vide me ipsum in 1. part. tract. 14. resolut. 77. & in 3. part. tract. 4. resolut. 44.

Que hic est Res. antecedens, & in aliis eius annot.

Quoad hoc lege supra doctrinam Res. 82. & eius annot.

Que nunc hanc sequentur.

RESOL. LXXXV.

Quando Sacerdos iterum præbet ægrotis non ieiuno Sacramentum Eucharistiam, quanam temporis intercapedo habenda est inter vnâ, & alteram Communionem? Ex part. 2. tr. 14. Res. 77.

§. 1. Multum tempus, arbitrio boni viti, respicit Nua. tom. 2. lib. 5. de poenit. & rem. conf. 41. quod aliqui asserunt esse 30. dies, vbi obseruat Villalobos vbi supra. Hæc sententia est nimis rigida, ideo post octo, vel decem dies, posse iterum infirmo non ieiuno Sacerdotem præbere viaticum, putauit Nugnus in 3. part. tom. 1. quest. 80. art. 8. Villalobos in sum. p. 1. tract. 7. dub. 38. num. 8. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 68. sect. 4. Henriquez in sum. lib. 8. cap. 5. Fagandez de præc. Eccl. tract. 3. lib. 3. cap. 5. num. 10.

Sup hoc in duabus Res. seqq. & supra in Res. 77. §. 2. inter principium, & medium, à veri Deinde & in aliis Res. & §. eius not. & in tom. 1. tr. 7. Res. 57. §. 16.

num. 10 amicissimus ac pariter doctissimus noster P. D. Andreas Castaldus in sua praxi carem. lib. 4. sect. 14. cap. 8. num. 5. cum aliis. Syluius verò in 3. part. quæst. 80. art. 9. putat post septem dies posse ægrotum iterum sumere viaticum.

2. Ego autem puto sex dies sufficere, nixus auctoritate Tabienæ per. communicare, num. 48. Armill. num. 18. Zambrani in decis. cas. conse. tempore mortis, cap. 3. dub. 5. num. 4. Possuini de eff. Cur. c. 8. num. 21. Filluc. tom. 4. cap. 8. num. 238. 1. & fauet huic sententiæ Ioan. Maior. in 4. sentent. dist. 9. q. 3. ad 5. quæst. 32.

RESOL. LXXXVI.

Quenam temporis intercapedo habenda sit inter vnam & alteram Communionem, ut infirmus possit communicare non ieiunus?

Et notatur, quod si quis proximè ante medium noctis cenauit in Dominica incidente in vigilia Natiuitatis Domini, possit statim post medium noctis sacrificare, & communicare?

Deinde licet deceat aliquo tempore post sacram communionem à cibo, & potu abstinere, tamen ad id nemo tenetur sub mortali, & ideo potest quis statim sine graui culpa de Sacrificia ad prandium accedere? Ex p. 3. tr. 4. ref. 44.

§. 1. **I**n resol. 77. tract. de celebr. Missarum, dixi sufficere sex dies, sed. plus addit Paulus Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 20. vbi sic asserit. Eucharistia ob mortis periculum si sumpta sit à non ieiunio, posse ita accipi saltem post sex dierum intervallum, docent aliqui: quinimò existimo ob iustam causam, pnta, si aliquis assuetus frequenter communicare, aut sacrificare propter deuotionem, ac desiderium, difficile abstinere, permitti ipsi posse, ut altero statim die iterum sacram Eucharistiam è manu Sacerdotis accipiat non ieiunus, dummodo mortis periculum instare videatur. Ita Layman. Sed post hæc scripta inueni Ludouicum de S. Iuan in sum. tom. 1. quæst. 7. art. 10. diff. 4. de sacram. Euchar. sic asserere. [Siendo yo Prelado daua à los enfermos de la Viñuierdad de Alcalá se sabia, y lo aprobauan, sino el Padre Vasquez.] Ita ille, vbi etiam notat dictum Gabrielem Vasquez tandem in hanc descendisse sententiam, quod est valde notandum contra illos, qui dixi auctoritate Vasquez negant viaticum sæpius dandum infirmis.

2. Notandum est etiam cum Henriquez lib. 8. cap. 4. in glossa littera V. quod si quis proximè ante medium noctis cenauit in Dominica, incidente in vigilia Natiuitatis Domini, posse statim post medium noctis sacrificare, & communicare. Deinde licet deceat aliquo tempore post sacram communionem à cibo, & potu abstinere, tamen ad id nemo tenetur sub mortali, & ideo potest quis statim sine graui culpa, de sacrificia ad prandium accedere, vt docent Villalob. in sum. tom. 1. tract. 7. diff. 39. num. 5. Sotus in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 8. Valent. tom. 4. diff. 6. quæst. 8. punct. 3. ver. postremò, & alij.

RESOL. LXXXVII.

An infirmus non ieiunus, qui sumpsit Viaticum possit illud iterum sumere sequenti die?

Sed si aliquis curiosus inquirat, quot dies debeat superviuere infirmus, vt possit sumptum iam Viatico, iterum communicare, vt vult Rituale? Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 48. alias 47.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Castrus Palans tom. 4. tract. 21. dist. unica, punct. 13. num. 14. vbi dicitur sic asserit: Ego verò dicendum existimo, vel sententiandum esse cum Valque, vel affirmandum non solum post sex, vel octo dies te posse iterum Viaticum sumere, sed singulis diebus. Nam si constituitur in mortis periculo, vt præcitati Doctores affirmant, nulla est lex posita de præmittendo ieiunio Communioni; cum datum omnibus sit singulis diebus Eucharistiam accipere, poterunt illam accipere non ieiunus, si ieiunium seruare non possunt. Necesse tamen verò tanti Sacramenti singulis diebus habent morturi, vt quid ergo illo priuandi sunt? Poterunt ergo singulis diebus communicare, si aliter non possunt. Et ita sustinet Tabiena, & Amilla casu quo moriturus post semel acceptum Viaticum peccat mortaliter, quod ablit. Henriquez lib. 8. cap. 50. solum dicit non decere ob reuerentiam Sacramenti sic sæpius communicare, tacite indicans solum esse minus conueniens, sed non illicitum, Emanuel Si cori, Eucharistia, num. 5. & 34. edit. Rom. sine vlla limitatione, inquit posse sæpius in eadem ægitudine infirmum, etiam non ieiunum, communicare, quoties experere videatur. Layman existimat, si aliquis assuetus est frequenter communicare, vel sacrificare, & propter deuotionem, ac desiderium difficile abstinere, permitti posse, vt altero statim die iterum sacram Eucharistiam è manu Sacerdotis accipiat non ieiunus, dummodo mortis periculum instare videatur. Hæc omnia Palans. Hanc etiam sententiam tenet Hurtad. de sacr. Euchar. dist. 9. diff. 11. Bannus in Theol. mor. tom. 1. tract. 5. de Euchar. quæst. 21. dub. 3. Leandr. de Sacram. 2. tr. 7. dist. 5. q. 49. Elcoban in Theol. mor. tr. 7. exem. 6. c. 5. n. 62. Ballæus in fir. Theol. mor. verb. Comm. Sacram. n. 45. & de solitis frequentate Communionem Quintanaducias in Theol. mor. tom. 1. tract. 4. singul. 14. num. 5. Et ideo Magister Serra Dominicanus in 3. part. D. Thom. quæst. 80. art. 3. hæc scripta reliquit. Si quæras (ait) an in eadem indigentia possint infirmi non ieiunus post sumpsum Viaticum communicare? Responderi solet communitè, posse dummodo inter vnam & alteram Communionem mediet tempus sex, vel octo dierum. Non desunt tamen qui dicant, si mortis periculum instat, posse etiam altero die post Viaticum sumpsum & deinceps quotidie communicare non ieiunus, quia in mortis periculo non solum permittitur non ieiunio Communionem, vt possit implere præceptum accipiendi Viaticum, sed etiam quia mortuus valde indiget huius Sacramenti præsidio. Ita Serra. Et hanc sententiam probabilem esse putat Tambarin. in method. expedita Communionis, cap. 5. §. 11. num. 14.

2. Sed hæc opinio mihi non placet, nam dicitur esse contra Rituale Romanum Pauli V. vbi habetur, quod si æger sumpso Viatico, dies aliquot vixerit, & communicare voluerit, eius pio desiderio Parochus non deiecit. Itaque secundum Rituale, infirmus qui sumpsit Viaticum, potest iterum communicare, sed post aliquot dies, ergo non sequenti die, vt voluit citari Doctores. Nec obstat dicere cum Choquerio in differ. Theologica de Confessione per literas, cap. 7. num. 42. vbi sic ait. Ad confirmationem eodem modo dicitur, Manuale, seu Rituale illud, vt & alia, alicuius priuati Doctoris opera consistunt esse, & illius auctoritatem non excedere. Non aliter fuit, & euulgatum, aut iussu vel conscriptum que consensus Pontificis, aut iussu vel conscriptum fuerit, & euulgatum, confert aliquod pondus rebus, quæ in eo præferuntur; tam quia non præcelsissimum, ac sufficiens Theologorum examen, tum, quia Pontifex non intendit communibus, ac receptis sententiis Scholarum vltio pacto præiudicare propter illius

illius opinionem, cui Manualis, seu Ritualis editionem commisit. Ita illic Sed miror virum doctum hæc scripsisse, nam loquitur contra expressa verba Pauli V. in Breui, dato Romæ die 17. Iulij 1614. in quo Pontifex testatur dictum Rituale non fuisse compositum ab vno Theologo vt peperam vult Choquetius, sed à Congregatione plurimorum Cardinalium specialiter ad id deputatorum cum consilio eruditorum virorū, & vult in dicto Breui vt omnes Episcopi, Archiepiscopi, & ab omnibus Parochis faciant dictum Rituale inuolubiliter obseruari: vnde merito aduersus Choquetium insurgit acriter Coninch in responsione ad Dissertationem de absolute moribundi n. 62. Itaque opinio Palai, & aliorum non videtur admitenda. cum sit contra Rituale Romanum.

3. Sed si aliquis curiosus inquirat quot dies debeat superuivere infirmus, vt possit iam sumpto Viatico, iterum communicare, vt vult Rituale. Respondeo, præter diem sumpti Viatici alteros duos dies. Opinio est in Iure, & verbis Ritualis fundata; & ideo suppono id quod habetur in Regula pluralis 40. de reg. iur. in c. quod pluralis loquutio duorum numero est contenta, vbi Glossa figurat casus in cap. 13. cui. §. 1. de prob. eo lib. Papa dispensauit mecum vt possem obtinere plura beneficia, aliter non declarando: Queritur quot beneficia potero obtinere virtute dispensationis? Potero solum obtinere duo beneficia, quia cum dispensatio sit odiosa, est restringenda; & in odiosis sufficit quod verba possint verificari: & illa verba verificabuntur in duobus beneficiis; quia pluralis locutio, duorum numero est contenta. Item potest casus figurari per l. liberis §. post annos ff. de manum test. Aliquis Titius veniens ad mortem suam condidit testamentum, & in testamento suo cuidam seruo legauit libertatem post annos; queritur post quot annos seruus consequatur libertatem? Respondetur, post duos annos, quia verbum, annos, verificatur in duobus per rationem huius regulæ. Et Petrus Peckius id ex pluribus legibus, & exemplis confirmat, addens, quod plerique sunt in ea sententia, vt existimant hanc regulam habere locum, etiam si in plurali locutione sit hæc dictio Omnia. Nam si dicatur omnia, verificabitur in duobus, idque admodum vtile est ad saluandos testes à contrarietate, aut diuersitate, si dicat vnus Titium à pluribus, vel omnibus esse vulneratum, & alter dicat à duobus ipsum vulneratum esse, nam cum dictio omnes, vel plures, verificatur in duobus, dicentur testes isti esse concordēs. Vide Zafium in l. si pluribus, num. 8. ff. de leg. 1.

4. Hoc supposito sic argumentor. Rituale Romanum asserit, infirmo sumpto Viatico, posse de nouo Eucharistiam sumere, si vixerit aliquos dies. Ergo assero ego, potest sumere post duos dies. Probo consequentiam: nam vt supra visum est, pluralis loquutio verificatur numero duorum. Et hæc nostra sententia respicit reuerentiam debitam Sacramento, quia non concedit Viaticum sequenti die, vt docent Palaius, & alij vbi supra, citati. Respicit etiam necessitatem, & utilitatem infirmorum, quia non differt secundum Viaticum vsque ad septimum, vel octauum diem, vt vult Suarez, & alij. Ergo cum sit satis fundata in iure, videtur amplectenda, vt illam amplexi sunt viri doctissimi à me consulti. Et hanc opinionem practicandam censo non solum cum assuetis communicare, sed etiam cum non assuetis; quia omnes illo tempore indigent auxilio tanti Sacramenti; vnde teneo absolute pro omnibus, quod si aliquis v.g. sumpti Viaticum feria secunda, possit illud iterum sumere feria quinta; nam sic dicitur illud vmpisse vt vult Rituale Romanum, post aliquos

dies. Nota quod nostra sententia ita placuit cuidam viro docto, vt putauerit infirmū non ieiunū posse sumere secundū Viaticū post 48. horas, nam vnus dies constat ex 24. horis, & sic sumeret Viaticum post duos dies. Sed ego puto hos duos dies computandos esse à prima media nocte post diem sumpti Viatici.

5. Sed contra id quod firmatum est adduci potest Possesius de Officio Curati, cap. 8. quæst. 22. vbi ait: Rituale Pauli V. docere infirmo Communionem dandam semel non ieiuno, quod si sapius detur, dandam semper ieiuno. Sed hoc gratis dicitur à Possesio; nam Rituale asserit, Viaticum breui morituris dandam non ieiunis: cum igitur loquatur absolute, & illimitate, non est limitandum, vt vult Possesius ad primam vicem: immo cum in eodem Textu efficiatur mentio de secunda Communionem, quam post sumptum Viaticum vult facere infirmus adhuc existens in periculo mortis, absolute statuitur esse communicandum à Parocho. nulla adhibita limitatione de ieiunio. Sic enim asseritur; quod si æger sumpto Viatico dies aliquos vixerit, vel periculum mortis euaserit, & communicare voluerit, eius pio desiderio Parochus non deerit. Instabis, in dictis verbis esse communicandum à Parocho infirmum, qui periculum mortis euaserit, ac infirmum, qui post sumptum Viaticum, si aliquos dies vixerit, vellet communicare; sed in primo casu, infirmus non potest communicare; nisi sit ieiunus; ergo idem dicendum erit & in secundo, Respondeo, quod dicta verba Ritualis applicanda sunt singula singulis, illa postea intelligendo pro vt de iure possunt & debent intelligi; vt cum de iure certum sit infirmū extra periculum mortis non esse communicandum nisi ieiunum, non potest nec debet hoc intelligi de infirmo existente in periculo mortis, qui post Viaticum vellet iterum communicare; nam in tali casu contra Vasquez & paucos alios communiter posse hoc facere non ieiunum asserunt Doctores, qui solum distrepant de tempore, interponendo inter vnam, & aliam Communionem, & supra ego satis probabiliter firmari sufficere duos dies. Ergo, &c.

Sup. hoc te-
ge supra do-
ctrinam Ref.
83. & Ref.
& §. eius
not.

RESOL. LXXXVIII.

An Eucharistia danda sit in articulo mortis puero capaci rationis, & confessionis?

Et quid, si dubitatur, an sint pueri doli capaces, & discernant sufficienter hoc Sacramentum?

Et an prædicti pueri ex præcepto diuino teneantur in articulo mortis communicare, quamuis non teneantur ex præcepto Ecclesie? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 44.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo cum Præposito in 3. part. quæst. unica, de sacram. extrema Vnctionis dub. 7. num. 58. Caietano in summa ver. communionis minister, in fine Arvilla ver. communicatio num. 10. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 79. sect. 1. in fine. Castro Palao tom. 1. ar. 3. disp. 1. punct. 24. §. 2. num. 7. Perli no fusè de sacro Coniugio, disp. 2. cap. 5. per totum Bal dello tom. 1. lib. 5. disp. 30. num. 16. Salas de legibus disp. 14. sect. 13. num. 127. Bonacina de Sacram. disp. 4. quæst. 7. punct. 2. Reginaldo tom. 2. lib. 29. num. 82. Henriquez lib. 8. cap. 42. num. 4. Zambrano de sacram. Eucharistia, cap. 3. dub. 2. num. 14. Nugno tom. 1. in 3. part. quæst. 80. art. 11. diff. 2. ad 3. Fausto de sacram. Eucharistia lib. 1. quæst. 262. Tannero tom. 4. disp. 5. quæst. 8. dub. 5. num. 116 & aliis asserentibus, puerum præditum vsu rationis, capacem confessionis, & Extreme Vnctionis teneri ex præcepto diuino communicare in articulo mortis. Et ratio est, quia præceptum

Sup. hoc in
Ref. seq. &
infra in tr. 4.
ref. 44. §. ult.
& lege etiam
hic infra do-
ctrinam Ref.
93. figuenter
§. ult. ad
lin. 6.

Sup. hoc in
Ref. seq. &
infra in tr. 4.
ref. 44. §. ult.
& lege etiam
hic infra do-
ctrinam Ref.
93. figuenter
§. ult. ad
lin. 6.

præceptum communicandi in articulo mortis est præceptum diuinum, vt constat ex dictis, quod præceptum ab Ecclesia non limitatur; ergo ex præcepto diuino tenetur in articulo mortis communicare, quamuis nondum teneatur ex præcepto Ecclesie, & hanc sententiam ita mordicus tenet Arboleda in *præf. an. Euchar. not. 13.* vt dicat nullam esse auctoritatem, qui contrariam teneat.

2. Sed immeritò quidem, non enim desunt Authores, & præstantissimi quidem, contrariam sententiam asserentes, vt Ochagavia de *Sacram. tract. 2. de Euchar. quæst. 14. num. 11.* Kellisonius *tom. 2. in 3. part. quæst. 80. art. 1. de fine.* Corduba in *summa quæst. 60. Præpositus in 3. part. quæst. 80. art. 1. dub. 1. num. 56.* Valquez in *3. part. tom. 3. disp. 214. disp. 4. num. 40.* & Hurtadus de *sacramento Eucharistia, disp. 10. diff. 4.* vbi sic ait. Obseruandum est pueris pius aduenire tempus obligationis præcepti confessionis, quam Eucharistia adhuc pro articulo mortis sumenda, quia minor discretio sufficit, vt quis confiteri, quam communicare teneatur, quia ad obligationem confitendi sufficit, vt quis sic inter malum & bonum discernat, vt possit mortaliter peccare, ad quod minor discretio sufficit, quam ad peccatè discernendum inter panem cælestem & communem, & ad iudicandum de præparatione ad illum panem cælestem dignè recipiendum requisita, quod requiritur ad obligationem communicandi adhuc in articulo mortis. Vnde contingere potest, vt puer in articulo mortis existens teneatur confiteri, & non teneatur communicare. Hæc Hurtadus. Cui etiam adde nouissimè Ludouicum Meratium in *D. Thom. tom. 3. tract. de Euchar. disp. 35. sect. 4. num. 5.* & Iacobum Granadum de *Sacram. in 3. part. contr. 6. tract. 10. disp. 3. num. 11. iuncta disp. 4. n. 2.* Verùm quia sententia affirmatiua tot habet Auctores, tutò in praxi deduci potest, illamque nouissimè docet Ioannes de Lugo de *sacram. Euchar. disp. 13. sect. 5. num. 37.* qui etiam *num. 44.* plus addit, (attendas quæso amice Lector) nempe pueris posse dari Eucharistiam, etiam quando dubitatur an sint doli capaces, & discernant sufficienter hoc Sacramentum, quod etiam ante illum inuenio decessisse Possesinum de *officio Curati, cap. 8. num. 10.*

Sup. hoc in Ref. 1. post seq.

RESOL. LXXXIX.

An pueri capaces Sacramenti Pœnitentiæ teneantur in articulo mortis vi iuris diuini, communionem sumere? Et queritur, quando puer censetur ad annos discretionis peruenisse, vt teneatur præcepto suscipiendi Eucharistiam? Ex *part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 50.*

Sup hoc in Ref. præterea, & in aliis §§. eius primæ annor.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Suarez in *3. p. tom. 3. disp. 70. sect. 1. in fine* vbi asserit extra articulum mortis non teneri pueros ad communionem ex vi iuris diuini, nisi in ætate, in qua obligat præceptum Ecclesiasticum suscipiendi Eucharistiam. In articulo verò mortis obligare, cùm primùm homo habet vsum rationis sufficientem ad peccandum, & ad recipiendum sacramentum Confessionis.

2. Sed Valquez in *3. part. tom. 3. disp. 214. cap. 4.* Ochagavia de *Sacram. tract. 2. de Euchar. quæst. 17. num. 6.* Iacobo Granado in *3. part. de Sacram. contro. 6. tract. 10. disp. 3. num. 11.* Maratio in *D. Thom. tom. 3. de sacram. Euchar. disp. 35. sect. 4. num. 5.* probabilius videtur ex vi iuris diuini non obligari hominem ad communionem in articulo mortis, si non attingit ætatem, in qua licitum est communicare iuxta consuetudinem Ecclesie infra explicandam, quia Ecclesia declarauit, tunc non habere discretionem suffici-

entem, vt ea, qua par est, deuotione, & reuerentiâ Eucharistia suscipiatur. Si verò iuxta consuetudinem Ecclesie iam poterat puer licitè communicare, & si instat mors, tenebitur ex vi iuris diuini, licet tunc non vrgeret Ecclesie præceptum, quia tunc nihil est, quod obstat adimpletionem præcepti diuini, quod obligat in articulo mortis ad communionem. Ita Granado qui postea *disp. 4. num. 2.* querit, quando teneatur præcepto Ecclesiastico suscipiendi Eucharistiam, & cum Nauarro, Suarez, & Henriquez obferuat, non statim ac quis habet vsum rationis, qui sufficit ad peccandum, & ad recipiendum sacramentum Pœnitentiæ, teneri ad Eucharistiam suscipiendam, maior enim dignitas Eucharistia petit maiorem reuerentiam in suscipiente, & maiorem discretionem in obtinente. Henriquez ait pleuunque eam discretionem obtineri anno vndecimo, aut postea. Sotus, & Valentia ante duodecimum annum non obligari censent pueros hoc præcepto. Suarez ait mortaliter loquendo nec ante decimum annum vrgeri obligationem, nec vltra decimum quartum posse differri. Sed plus addit Meratius *vbi supra in D. Thom. tom. 3. de sacramento Pœnitentiæ, disp. 25. sect. 6. pueros* ante annos pubertatis non teneri ad communionem ex præcepto Ecclesie. Vnde ex his ego olim non damnaui de peccato mortali Confessarium, qui puerum anno nono ætatis suæ mortem non communicauit, sed tantùm in sacramentum Pœnitentiæ ministravit. Sed Confessarij, me consulente, & impellente, eo ipso quòd puer sic citè confessus, ne desereret in articulo mortis illi decimam Eucharistiam porrigere, secundùm opinionem Suarez, & circa præsentem questionem in casu occurrenti, ne deseras videre Zambranum de *casibus tempore mortis, cap. 3. dub. 2. per totum.*

RESOL. XC.

An sacrum Viaticum possit pueris præberi si doli dubitatur an sint doli capaces? Idem est de extrema unctione? Et cursum inferitur in dubio tam de confessione quam de tempore ante, & post median noctem posse communicare, post habitam diligentiam manente dubio? Ex *part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 36. alias 35.*

§. 1. **D**E hoc casu mihi magna altercatio fuit cum quodam viro docto per litteras, & regularem sententiam, quam ipse defendebat, tenet nouissimè Bernal de *Sacram. disp. 44. sect. 6. §. 2. num. 51.* vbi sic ait: An puer, cùm rationis, & discretionis gradum attingat? Respondet Lugo *vbi supra*, non esse obligationem ei tribuendi Eucharistiam; quia dubium est, num lege comprehendatur; posse tamen ei tribui, quia prohibitio dandi Eucharistiam pueris fundatur fere in consuetudine fundata in Ritualis Romani rubricis, Sed in illis non aliter exprimitur ea prohibitio circa Eucharistiam, ac circa extremam unctionem: Ergo sicut ista potest etiam in pueris dari, ita & Eucharistia, eum nec minoris respectus maioris necessitatis sit, quam Extrema Unctio.

2. Hæc tamen duo capita non mihi videntur inter se supposita illius authoris sententiæ, coherentia. Docet enim Eucharistiam iure Diuino obligare in articulo mortis: Ergo quando in articulo mortis licet exhiberi potest pueris, profus exhiberi debent. Consequentia patet: nam præceptum Diuinum reus omnes obligat, qui possunt debita cum dispositione tunc Eucharistiam accipere: sed puer hoc ipso quòd

rationis vsum habeat, potest; Ergo ad sumendam præcepto diuino astringitur: Atqui in dubio circa sufficientem discretionem potest sumere Eucharistiam, vt ille affirmat: Ergo profus debet, quod idem negat.

3. Ego verò cenfeo, non posse licitè Eucharistiam in mortis articulo præberi puero, de cuius sufficiente rationis vsu, & discretionè dubitatur. Moneor, quia non potest licitè dari Eucharistia puero in mortis articulo, nisi debeat eidem dari: Sed in eiusmodi dubio non debet dari, seu non est obligatio illam ei tribuendi: ergo nec licitè potest ei tribui. Minorem ipse Lugo tradit: & ratio conuincit, quia stante dubio, num hac lege comprehendat, possessio non stat pro legis obseruatione, sed pro mea libertate, quæ prior est legis obseruatione, vt ipse ipsius subiicitur. Maior autè probatur, quia Eucharistiam in articulo mortis recipere, est res grauissima, & summi momenti: si profus, vt communiter censetur est de iure Diuino, vt supra vidimus: Ergo dum Ecclesia præcipit Eucharistiam tunc exhiberi, iubet exhiberi omnibus, qui eius ritè recipiendæ iudicantur idonei. Talis autem non iudicatur is, de cuius discretionè dubitatur: ergo non ei debet, atque adeo nec licitè potest ei Viaticum exhiberi. Confirmo idiplum vniuersali consuetudine, quæ optimum legis interpretem semper agit.

4. Nec est simile de Extrema Vnctione: Tum quia hæc est quasi complementum penitentia, vt ex Concil. Trident. sess. 14. cap. 2. de Extrema Vnctione, constat: ac proinde sicuti eiusmodi puero non solum potest, sed etiam debet, & hoc ipso quod potest, debere conferri Sacramentum Penitentia, ita & Extremæ Vnctionis. Tum etiam quia tali puero tam penitentia, quam vnctio præbenda est sub conditione, si ille capax est; vnde si re ipsa capax non est, non ei tribuitur verum Sacramentum. Hoc autem in Eucharistia locum non habet, vt per se constat. Hucusque Bernal.

5. Sed licet argumenta Cardinalis de Lugo pro affirmatiua sententia, magnam partiantur difficultatem, non solum ex supradictis à Bernal, sed etiam ex his, quæ contra dictum Cardinalem Lugo adducit Dicastillus de Sacram. tom. 1. tr. 4. disput. 10. dub. 6. num. 121. Tamen, his non obstantibus, non recedo à sententia affirmatiua dicti Cardinalis, quam etiam tuetur Dicastillus *ubi supra*, num. 122. motus hac ratione; quia si puer ille, de quo dubitatur, an habeat sufficientem rationis vsum, re vera illum habet, dari debet, & non debet priuari; si verò nondum sit capax doli, & illi detur Sacramentum, suum effectum habebit. Nam pueris baptizatis si detur, gratiam confert, vt probatum est *supra*, disp. 9. num. 200. & seqq. Iam ergo iuxta generale principium, vel omnino verum, vel saltem probabile, quod quando ex duobus periculis, damnis, aut inconuenientibus, alterutrum subeundum est, eligi debeat quod est minus; argumentari licet. Minus est inconueniens, & minus periculum, conferre illi puero Eucharistiam, quam negare: Ergo conferenda potius erit, quam neganda. Antecedens probò: si negetur illi, & re vera sit capax, priuatur tanto bono, & non fit quod Christus fieri voluit: si verò detur puero nondum doli capaci, ex vno capite, nulla irreuerentia grauis sit Sacramento in eo quod manducetur à puero, ex alio capite, non frustra datur, & sine effectu: confert enim gratiam illi, & per æternitatem gloriam habebit illi gratia respondentem: ergo minus inconueniens (si tamen inconueniens) est illi conferre, quam negare, Præterea, (vt citato loco probauimus) constat etiam adminiculante Tridentino sess. 21. cap. 4. fuisse in multis locis in Ecclesia

Dei vsum conferendi infantibus Eucharistiam, & habuisse Patres sic facientes, sui facti probabilem causam: quamuis autem nunc siue expressa lege, siue consuetudine recepta non detur illis; hæc tamen lex, seu consuetudo non credi debet habere locum in nostro casu articuli mortis; sed, sicut Extrema Vnctio confertur, non obstante prohibitione; ita potest conferri Eucharistia ob specialem hanc, quam dixi rationem. Omitto alia, quæ vel facilia sunt, vel non habent locum in nostris principiis; quale est illud, quod obiicit sibi Lugo à simili de ieiunio, cuius dubium si quis habeat, non potest illi dari Communio: Ergo eodem modo de eo, de quo non satis constat, an habeat vsum rationis, non poterit illi dari; de hoc tamen exemplo dubij ieiunij satis multa dixi *disp. 9. num. 284. & seqq.* vbi contra Lugonem, & alios in dubio tam de comestione, quam de tempore ante, vel post mediam noctem diximus posse communicare post adhibitam diligentiam manente dubio; atque adeo in nostra doctrina non habet locum ea obiectio. Hæc omnia Dicastillus *ubi supra*.

Sup. hoc est eodem Dicastillo hic citato, & aliis, latè supra in Ref. § 6. & in aliis §§. eius not. primæ.

6. Itaque, vt dixi, ad casum propositum in titulo huius resolutionis, affirmatiuè respondeo: Et ita hanc sententiam præter Dicastillum, & Lugo tenet Tamburinus *opus de Communione, cap. 5. §. 8. num. 13.* & Amicillimus, ac Doctus Auersa *de Sacram. Euchar. quaest. 8. sect. 2.* qui tamen addit, quod in tali casu facilius esse videretur, interrogationibus aliquibus excitare capacitatem pueri, vt saltem probabile iudicium de illa formari possit, & ita determinetur, an ei concedenda sit Eucharistia.

RESOL. XCI.

An Infidelis in articulo mortis naturali, vel violento conuersus ad Fidem statim post Baptismum, sit communicandus? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 45.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè: instruat igitur infidelis in tali casu eo modo, quo fieri potest, & post Baptismum ei sacra Eucharistia porrigatur, & ita ex plurimis rationibus docet Ioannes Saneius *in selectis disp. 40. num. 3. & seq.*

RESOL. XCII.

An mutus & surdus à natiuitate sit in articulo mortis communicandus? Ex part. 5. tr. 6. Ref. 6.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Iacobus Marchantius *de Sacrament. in res. 99. passor. de Euch. tr. 4. cap. 3. §. 1. cas. 4.* vbi sic ait. An adultus à natiuitate surdus & mutus sit communicandus saltem in articulo mortis? Ratio dubitandi est, quia tales non videntur posse habere actualem deuotionem, cum nunquam fuerint instructi de hoc mysterio, ideòque fidem actualem illius non videantur habere: quomodo enim credent nisi audierint: quomodo audient sine prædicante? Ex altera parte vt illis administraretur, ratio militat, quia tales sunt Baptizati, ideòque fidem habitualement habent per baptismum infusam, & cum alios vident cum magna reuerentia & deuotione ad Sacramentum hoc accedentes & adorantes, concipiunt ibi esse aliquid mysterium, & deuotionem aliquam erga illud exterioribus demonstrant signis, imò & adorationem in huius Sacramenti eleuatione exhibent. Experientia id dedici in quadam surda & muta iurisdictioni meæ subdita, quæ in Missæ sacrificio eleuatione manuum, pectoris tunctione, aliisque signis dum Sacramentum exhibetur,

exhibetur, adorationem exhibet, & deuotionem, quam solent fideles, & cum vsu rationis perfecto polleat, absque dubio confusè mysterium ibi aliquod late percipit. Imò signis aliquibus quandoque licentiam petiit cum aliis ad hoc Sacramentum accedendi, quæ tamen ei indulta non fuit à Parochis ante me, idcoque nec hæcenus id resolui, cum difficile sit iudicare de dispositione, & sufficienti reuerentia Sacramenti, nec ipsa Ecclesiastico præcepto communionis comprehendatur.

2. Dubium tamen mihi est, an si existeret in periculo mortis, ob diuinum præceptum communicandi semel in vita, non foret fides eius, quantum potest fieri, signis excitanda, vt sic ei ministraretur tunc vt viaticum Eucharistia. Etenim cum Deus in necessarijs non desit, videtur speciali illustratione interiori, & speciali gratiæ auxilio adiuuare tales ad actum fidei exercendum. Alioquin cum Theologorum sententia definiat neminem ex adultis sine fide explicita mysterij Trinitatis & Incarnationis saluari posse, sequeretur tales surdos & mutos excludi à salute, cum non possint de illis mysterijs sufficienter instrui, & per consequens, nec explicitam fidem elicere, nisi dicamus Deum speciali gratia & lumine ad id concurrere, & intellectum, voluntatemque eleuare, vt tales pio affectu fidei sufficienter assentiantur, maxime illis articulis, qui dicuntur esse necessarij, non solum necessitate præcepti, sed etiam necessitate medijs ad salutem. Hinc etiam aliqui Theologi dixerunt, quòd si quis inter infideles faceret quod in se est, nec haberet quempiam pro instructione ab fidem, Deum non ei defuturum, sed extraordinario potius modo eum illustraturum, siue etiam per Angelos. Itaque surdus & mutus à natiuitate videtur saltem in periculo mortis, posse communionem muniri, si aliquam iudicetur reuerentiam concipere, nec idem de illo est, ac de pueris, cum discretionis lux in eo fulgeat, inuariusque possit lumen naturale, & perfici lumine, & gratia supernaturali ad dispositionem sufficientem speciali benignitate Dei. huc vsq; Marchantius, sed plus inquirendum videtur. Peto igitur.

RESOL. XCIII.

An non solum in articulo mortis, sed etiam in vita surdus, & mutus, à natiuitate sit communicandus?

Et quid si sciat scribere?

Et deducitur, an muti, & surdi à natiuitate teneantur confiteri, & sint absoluedi?

Et asseritur habentes vsu rationis, sed debilem, & imperfectum vt sunt quidam Ethiopes, & semifarui, secluso irreuerentia periculo, admittendos esse ad communionem, non solum in articulo mortis, sed etiam in Paschate?

Et an amentes grandioris ætatis, & vt plurimum viuacis ingenij, seu computandi cum pueris in primis annis post septennium, quibus Doctores concedunt confessionem, non autem communionem? Ex part. 5. tr. 6. Ref. 7.

§. 1. **V**idetur negatiue respondendum, vt patet ex Marchantio *ubi supra*, nam hoc eis concedit in articulo mortis, & quidem huic casum non inuenio agitatum inter Doctores. Sed ego respondeo, quòd si tales sciant scribere, & per consequens legere, non est dubitandum posse communicari: nam eis per scripturam satis sufficienter potest explicari mysterium & sacramentum Eucharistia, & dispositio necessaria ad illud suscipiendum: difficultas est si legere nesciant, & adhuc respondeo

affirmatiue. Primum, quia, vt obseruat Sanchez *de matrim. 1. lib. 4. disp. 8. num. 12.* muti & surdi, de qua, ita peripicacis & acuti ingenij sunt, vt multa que ipsi significata intelligunt, ergo per signa & nuntus potest eis mysterium Eucharistia explicari, & postea communicari; quod quidem confirmatur, & nam vt in prima resolutione dictum est, muti & surdi à natiuitate tenentur confiteri, & sint absoluedi, ergo tenentur & possunt communicari. Probò consequentiam; nam, vt obseruat Sincius *in select. disp. 26. num. 4.* & Zambrano *de casibus temporis mortis, cap. 3. dub. 2. num. 19.* & ex Societate *Le. 5. Castrus Palaus tom. 1. tract. 3. disp. 1. par. 2. 4. num. 7.* non minus difficulta cognoscere debet Christianus, & consequenter mutus & surdus à natiuitate, vt validè & fructuosè constitatur, quia ad Eucharistiam suscipiendam, debet namque intelligere peccatum mortale animam occidere, à quo si velit liberari, recurrere debet ad confessionem, quæ quidem faciendam est cum dolore delictorum præteritorum, & cum proposito illa non reiterandi animoque satisfaciendi; & quòd omnia peccata à potest, eorumque numerum tenet explicare, quæ quidem omnia ad capiendū æque difficulta esse non negabit, ac illa quæ in sacramento Eucharistia recipiuntur. Si ergo muti & surdi hoc non obtinere licundum Doctores capaces sunt sacramenti Penitentia, quare non erunt & Eucharistia? Si quoad mutos & surdos constitatur, cognoscit per absoluteionem gratiam sibi conferri, dolore & proposito iudicare, neque dimidiandam confessionem, & si quoad cognitionem naturalem fortè difficultas sit cognoscere panem desinare, & corpus Christi adesse, quam absoluteione gratiam conferri, respectu tamen huius æqualiter sunt cognoscibilia, seu credibilia, non enim maior auctoritas ad credendum est, in vno, quàm in alio, cum vtrumque sit reuelatum à prima veritate, quæ in dicendo eiusdem auctoritatis est. Præterea debet cognoscere puer communicans deuotè suscipiendam esse sacram Eucharistiam, quod an non cognosceret, dum suscipit sacramentum Penitentia reuerenter. Item scire opus habet tenet suscipiendam esse, & hoc quare non cognosceret, qui capax est ad cognoscendum, quòd dum confitetur, debeat habere dolorem de peccatis commissis, & propositum vltimus non peccandi? Facilius eundem instruentur muti & surdi ad seruandum ieiunium, quàm ad concipiendum dolorem. Concludo igitur ex supradictis quòd si muti, & surdi possunt confiteri, non videtur qua ratione non possint communicari.

2. Probatur secundo hæc opinio ex auctoritate Henrici *lib. 8. c. 42. n. 3.* Possesini *de officio Curati, c. 2. num. 9.* Perlini *in sacro conuicio, disp. 2. c. 4. n. 6.* Reginaldi *tom. 2. lib. 29. c. 5. n. 81.* Bonacinae *de Sacram. disp. 4. quæst. 6. par. 1. num. 7.* & aliorum assentientium habentes vsu rationis, sed debilem & imperfectum, vt sunt quidam Ethiopes & semifarui, secluso irreuerentia periculo admittendos esse ad communionem, non solum in articulo mortis, sed etiam in Paschate. Si ergo semifaruis neganda non est Eucharistia, quare mutis & surdis à natiuitate capacibus ad cognoscendam malitiam peccati mortalis erit deneganda? vt videtur quis non videt magis reuerenter & deuotè ab illis accipiendam esse sacram Synaxim, quàm ab illis? non debet igitur eis denegari.

3. Nec valet dicere, quòd non eo ipso quòd quis est capax rationis & sacramenti Penitentia, ideo est capax Eucharistia, nam communiter alle-

Alibi supra in Ref. 88. & in aliis eius primæ not.

runt Doctores pueros, licet teneantur in primis annis post adeptum vsum rationis, confiteri, non tamen teneri, nec posse sumere Eucharistiam, & aliqui hoc extendunt, vt alibi vsum est etiam in articulo mortis, nam respondeo primò non deesse Doctores contrarium docentes, vt ex illis docet mordicus Ioann. Sancius in *selectis*, disp. 26. per totam, cuius opinionem ex Societate Iesv nouissimè sustinet Castrus Palaus tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 24. §. 2. num. 7. vbi ex multis rationibus firmat pueros eo ipso quòd sunt capaces Sacramenti Pœnitentiæ, esse capaces Eucharistiæ. Vel respondeo secundò, quòd est negandum, amentes grandioris ætatis, & vt plurimum viuacis ingenij esse comparandos in casu, de quo loquimur, cum pueris in primis annis post septennium, quibus Doctores illi, vt dictum est, concedunt confessionem, non autem communionem, nam mutus & surdus à natura, vt docet Spino in *speculo testament. gloss. 9. rubrica. num. 1.* si perfectè secundum eius intellectum percipiat, quæ geruntur, æquiparatur maiori, tenet Bart. in *l. mutus, de acquir. hered.* Doct. t. 1. de *verborum obligationibus*, vbi dicit Bartol. de quodam muto, qui per motum labiorum percipiebat, & intelligebat omnia quæ loquebantur, & ibi Alciat. num. 5. 1. faciat text. in *l. patri, de acquirenda hereditate*, & in *l. vbi non voce, de regul. iur. l. mutus, de procurat.* l. item quia, iuncta glossa *ver. mutus, de pactis. lib. 1. ff. qui & à quibus l. surdi & muti, de manumissis vindic.* Remittendum igitur puto iudicio & arbitrio prudentis Confessorij quando & quoties supradictis mutis & surdis à nativitate sit sacrosancta Eucharistia impertienda.

cerdotes debent huiusmodi ægrotis communionem præbere. Ita Sancius in *selectis*, disp. 38. num. 10. Zambranus in *decis. cas. consc. tempore mortis*, cap. 3. dub. 4. num. 2. & 7. cum Coninch de *Sacram. quest. 80. art. 9. num. 74.* & alii.

2. Tales igitur amentes tunc communicandi non sunt, quando clarè & euidenter constat eos in peccato mortali vsum rationis amisisse, quod vix potest constare, vt bene aduertit Sor. in 4. disp. 15. nam vnusquisque præsumitur bonus, donec oppositum probetur, c. fin. de *presum.* Sed hæc omnia procedunt, quando infirmus potest sine irreuerentia, & periculo vomitus dictam communionem sumere, aliàs danda non erit: & ideo Syluius in 3. part. *quest. 80. art. 9.* Emmanuel Sà *verb. Euchar. num. 3.* asserunt in mortis articulo non esse amentibus dandam Eucharistiam, ob irreuerentiæ periculum.

3. Sed hi Doctores nimis absolute loquuntur, nam in tali casu potest fieri experientia, vt optime notat Zambranus *vbi supra. num. 5.* Ita quòd detur primo huiusmodi infirmo aliqua forma non consecrata, vt appareat quomodo se habeat in tali sumptione, & si se habuerit decenter, detur illi forma consecrata: sin autem, minimè: & hæc est optima praxis. Quæ quidem omnia procedunt in administratione sacramenti Extremæ-Vnctionis. In quo casu notanda erit etiam alia optima praxis ex Zambrano *vbi supra, c. 5. dub. 2.* qui citat Paludanum, D. Antoninum, Ledesmi. Henriquez & alios, scilicet phreneticum, vel furiosum si resistat, esse ligandum, exclusis tamen laicis ad tollendum scandalum, id facere aliquando erit necessarium, quando phreneticus non possit recipere aliud Sacramentum, nisi Extremam-Vnctionem.

Sup. huc vobis mitum Ref. seq. §. Notat, & infra lege doctrinam Ref. 97.

Pro primo contento in hoc §. vlt. in septem primis lin. res. sol. seq. & in fine dictæ ref.

Sup. hoc infra in tr. 4. Ref. 59. in fine.

RESOL. XCIV.

An Sacerdos possit præbere Viaticum infirmo deliranti qui propter febrem in amentiam incidit?

Et an hoc procedat, quando infirmus potest sine irreuerentia, & periculo vomitus dictam Communionem sumere?

Et aduertitur, quod in multis Decretis statuitur, vt pœnitentia non negetur phreneticis, si confiteri prius confessionem desiderasse, & signa contritionis dedisse: & consequenter idem colligitur de Eucharistia; & non tamen necesse est, vt tempore vsus rationis petierint expressè, & ostenderint signa contritionis, Confessionis, & Communionis.

Idem est de Sacramento Extremæ-Vnctionis, in quo casu notatur phreneticum, vel furiosum, si resistat, esse ligandum, & id facere aliquando erit necessarium, quando phreneticus non possit recipere aliud Sacramentum, nisi Extremam-Vnctionem? Ex part. 2. tr. 14. Ref. 78.

RESOL. XCV.

An qui in amentiam, & phrenesim inciderunt sint in articulo mortis communicandi?

Et notatur, quod si timeatur periculum vomitus, vel exspuitionis non est illis Eucharistia porrigenda? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 46.

§. 1. Negatiuum sententiam docet Emanuel Sà *ver. Euchar. num. 3.* vbi sic ait. Non est in vsu vt amentibus etiã in mortis articulo detur Eucharistia ob irreuerentiæ periculum. Ita ille, & ante illum Molanus de *Euchar. tr. 4. cap. 8.* Sed ego puto considerandum esse verè ne subit tale periculum, vt bene obseruat Syluius in 3. p. 9. 80. art. 1. & idè, quòd si is, qui in amentiam incidit, fuit aliquando sui compos & tunc Eucharistiam aliquo modo desiderauit, porrigeda est illi in mortis articulo, & ita præcipitur in Concil. Carthagin. IV. cap. 79. & Atruficano I. in *can. 3.* vt refertur *can. his qui, & can. qui recedunt 26. 9. 6.* & ita fieri supponitur in Concilio Toletan. XI. c. 11. Accedit denique ratio, quia in eiusmodi hominibus est virtualis saltem deuotio erga Eucharistiam, & magnam ex eius perceptione vtilitatem percipere possunt, ergo in mortis articulo illis tribuenda est, quando nimirum diuino præcepto ad Eucharistiam accedere tenebantur: extra articulum vero mortis non est illis concedenda, quia neque Doctores, nec Ecclesiæ vsus id permittunt.

Sup. conten. to in hac Ref. in Ref. præcisa.

2. Nota etiam S. Thom. si in articulo mortis timeatur periculum vomitus, vel exspuitionis Eucharistiæ, non esse illis porrigendam, quia Sacramentum non est absolute necessarium in re ipsa, & aliunde eius excellètia postulat vt quàm reuerenter tractetur.

Supr. hoc in Ref. no. præcisa §. Tales, ad medietatè, & lege infra doctrinam Ref. 97.

3. Queret verò quispiam non immeritò, quid requiratur

§. 1. Responded affirmatiuè, ex D. Thom. in 4. p. 9. 88. art. 9. & ex c. qui recedunt 26. 9. & c. 15. quia in plurimis decretis statuitur, vt pœnitentia non negetur phreneticis, si constiterit prius confessionem desiderasse, & signa contritionis dedisse, & consequenter idem colligitur de Eucharistia: non tamen necesse est, vt tempore vsus rationis petierint expressè, & ostenderint signa contritionis, confessionis, & communionis, vt nimis scrupulose putauit Zanardus in *direct. confess. p. 1. tr. de Euchar. c. 7.* & alij. Sed omnis fidelis, qui non est notorius excommunicatus, nec notorius peccator sine signis pœnitentiæ, & de quo non constat in complacencia peccati mortalis amisisse vsum rationis, debet Eucharistiam tempore mortis sumere, in quo quidem tempore omnis fidelis illam interpretatiuè censetur petere, & sic Sa-

quiratur, vt eiusmodi amentes censeantur Eucharistiam desiderasse, quando erant sui compos, & sic esse dispositi ad communionem.

4. Respondetur in primis necessarium esse, vt quando in amentiam inciderunt, non constet eos fuisse aliqua graui culpa infectos, quia cum in amentia non potuerint eam exiari, absolute censentur indigni hoc Sacramento: si verò sint baptizati, & Christianam vitam egerint, nec constet de tali graui culpa, eo ipso pietas Ecclesie indicat eos esse sufficienter dispositos ad Eucharistiam, & aliqua ratione virtualiter ipsam Eucharistiam desiderasse, & hæc omnia docet Granados de Sacram. in 3. part. contr. 6. tractat. 10. dispur. 5. num. 3. & 4. vbi citat D. Thomam, Sotum, & Valentiam, quibus ego addo Ioannem de Lugo de Sacram. Eucharist. dispur. 13. sect. 3. num. 24. & 25. Marchantium in resolut. pastor. de Sacramento tract. 4. cap. 3. ques. 1. cas. 1. Reginaldum tom. 2. lib. 29. num. 79. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 69. sect. 2. Valquez dispur. 214. num. 3. Kellisonium tom. 2. in 3. part. quest. 80. art. 1. dnb. 1. num. 56. Merarium tom. 3. de Sacram. Eucharist. disp. 13. sect. 4. num. 2. Chapeauillam de Sacram. Euchar. 9. qui docet in tali casu, posse Hostiam in vino præberi infirmo, vel vt alibi diximus, in 1. part. tract. 14. resol. 78. sumatur particula non consecrata, & detur infirmo amenti, qui illam deglutiat, detur postea particula consecrata. Et ita docet Zambranos de Sacram. Eucharist. dub. 4. cap. 5. num. 5. & me citato, nouissimè Ioannes Sancius in secl. disp. 38. num. 2. & 3.

Que hic est Ref. antecedens, s. vlt. in principio.

RESOL. XCVI.

An Sacerdos possit aliquando in sanitate communicare predictos amentes?

Et an hæc opinio non procedat in perpetuo, & absolute fatuis, sed in semifatuis, quibus Eucharistiam in Paschate dari debere: imo quoties Eucharistiam sibi ministrare postulerint?

Et alij quinque casus ex opinione Sancij circa sumptionem Eucharistia. eorum adducuntur, sed iam omnes magis late in hoc tractatu sunt discussi, & explanati in suis Resolutionib. peculiaribus. Ex p. 2. tit. 14. Ref. 79.

§. 1. **R**espondeo negatiuè eam Zambrano in decis. cas. conscient. cap. 3. dub. 6. num. 8. & alijs, nam hoc conceditur illis tantum in articulo mortis, quia in articulo necessitatis toleratur aliqua minor dispositio, & reuerentia, quæ non impedit gratiam habitualem, quæ tamen non debet tolerari extra talem necessitatem.

2. His tamen non obstantibus Ioseph Angles in 4. sent. docuit quotannis dictos amentes debere communicari, & hanc sententiam videtur etiam docere Villalobos in sum. part. 1. tract. 7. dub. 40. n. 3. & quia eodex rarus est, ponam eius verba. [La duda es si à estos freneticos se les ha de dar fuera del articulo de la muerte, mi parecer es, que se les puede dar algunas vezes, mayormente si tienen reuerencia à este Sacramento, y algun vfo de razon, como son algunos Religiosos Sanctos, que por el tiempo vinieron à caducar.] Sed hæc opinio admitti non potest in perpetuo, & absolute fatuis, sed in semifatuis, in quibus etiam Henriquez lib. 8. cap. 4. n. 3. & 4. putat Eucharistiam in Paschate dari debere: imò Sancius in secl. disp. 26. num. 5. & dispur. 38. num. 9. probat illis Eucharistiam ministrandam esse toties, quoties eam sibi ministrari postulauerint, quia si in paschate, vel aliquando communicant, nullam committunt irreuerentiam, nec etiam consentit pluries commu-

Sup. hoc pro semifatuis supr. in Ref. 93 §. Probatur, ad medium.

nico, cum tam homo suscipiens, quam Sacramentum susceptum semper vnum, & idem sint. Neque imaginari potest quomodo hodie communicando oriatur, de nouo irreuerentia, que hinc incipiendo Eucharistiam non fuit orta; dummodo actio sit eadem in specie, Sacramentum idem, & homo, qui suscipit, sit eum eodem vlt. rationis quo fuit heri. Ita Sanchez. Sed an probabiliter iudicent viri docti. Nam hic author nimis laxas opinioniones tenet circa frequentiam Sacramenti Eucharistia. Primò enim docet, ad communicandam quædam peccati mortalis conscientiam, præter necessarium, nem gloriam non suscipiatur Eucharistia. Scdm. adò, esse magis expediens coniugatis die habitare, quæ Eucharistiam suscipere: item die illo qui fornicationem, aut pollutionem voluntariam commisit, si de illa confiteatur. Tertio, pueros statim, & habent vsum rationis esse communicandos. Quarto, non esse expediens Confessariis impedire ad quos quoties penitentes Eucharistiam sumunt, censuram emendandi venialia peccata, siue impedientes illorum. Quintò, non esse etiam expediens Prælati Religionum priuare aliquoties suos Religiosos susceptione Sacrae Eucharistia causa illos mortificandi, & idem Confessariis erga suos penitentes. Hæc omnia Sancius in secl. dispur. 22. res. 21. aduersus illam adest communis opinio Dubium, & nouissimè Salazar Societatis Iesv. in prælati sup. commun. edita Martini anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo secundo, omnes sequentes propositiones, refellit.

RESOL. XCVII.

An moribundo sit danda Eucharistia cum priuato vomitu?

Et an si acciderit, quod infirmus inquam vomitus suos fuerit, & sumpta Eucharistia vomitus fuerit, quid est faciendum? Ex part. 5. tract. 3. Ref. 15.

§. 1. **H**ic casus potest frequenter accidere, & ad illud respondet Ioan. Sancius in secl. dispur. 38. n. 2. vbi sic ait: Notandum duplicem vomitus speciem ex mente Medicorum posse inferri. Prima, quæ neutrum adueniat, nisi sumpto cibo, vel potu. Secunda ex sola corporis agnitione, & aliqua sumptione oritur. Signa autem distentionis vomitus tunc efficacia erunt, quando infirmus nullis qualitatibus sit, vt cibum sumptum indigestum, siue modicum, siue multum, non pariter stomachus retinere, sed statim expellat in propria specie, aut per vomitum, aut per seculum, & tunc administranda non est Eucharistia. Si verò modicum retineat cibum, Eucharistiam ministrari poterit. Imò modicum non retineat, aut statim credentiam agnitionem Eucharistiam, præsertim si hostia consecrata adeò exigua sit quantitas, quod iudicio Medico credatur non motura stomachum, cum parum pro nihilo reputetur. Porò ad capiendam huius experientiam, vt securius ministraret, potrigatur Hostia non consecrata, quæ cæcæ, minimè consecrata ostendat. Sic ille, qui in nouissima editione quoad hæc experientiam citat meipsum in prima part. tract. 10. resolutione 78. & subdit postea, quod si vomitus, vel secessus secundo contingat modo, & nullis naturæ sit vt, etiam nullo sumpto cibo periret, ministrari nullo modo debet Eucharistia à quo vomitu tamen, si cessauerit vomitus per sex horas iudicet Medicus, dum Eucharistia

Sup. tom. Ref. 15. in R. S. leg. alio not. Sup. vno. in R. S. leg. alio not. Sup. p. in R. S. leg. alio not.

ristia possit ministrari. Quod si Medicus absit, quia forte oppidum exiguum est, vel alia de causa, non timerem Eucharistiam porrigere, cum tunc prudenter iudicaret vomitum cessasse, licet non omnino, in melius tamen abire, saltem per tempus opportunum, quo prudenter possit iudicari, nec etiam intra aliam horam rediturum vomitum. Sic censent Medici doctiores, quos consului in hac Curia Mantuanæ vnicæ verò spatium sufficiens est, quo species sacramentales digeri possent, quod si contingat statim sumpta facta buccella vomitum redire, per accidens erit & euenire possit, etiam si infirmus nunquam vomitum passus fuisset, tuncque Eucharistia accipitur, & in sacro aliquo loco reponatur, & postquam constat verisimiliter corruptas iam esse sacras species, in Saccarium proiciatur.

RESOL. XCVIII

An in articulo mortis, si laicus non possit deglutire particulam Hostie, ministranda sit ei species sanguinis? Et aduertitur, si contingat Sacerdotem sacrificantem mori post consecrationem, & ante sumptum sanguinem, nullumque adesse Sacerdotem, à quo possit assisti, posse laicum sumere sanguinem, si seruari non possit nisi cum periculo acceperent, & corrumperentur, aut in manus Infidelium deuenirent, aut aliquid simile. Ex part. 3. tract. 3. Ref. 34.

cerdotem à quo possit consumi, posse laicum sumere sanguinem, si seruari non possit, nisi cum periculo, ut species acceperent, & corrumperentur, aut in manus infidelium deuenirent, aut aliquid simile. Ita Vasquez in 3. part. tom. 3. disp. 216. cap. 4. n. 47. & alij vs supra.

RESOL. XCIX.

An tempore pestis licitum sit ministrare Eucharistiam infirmis in cochleari argenteo. Ex part. 4. tract. 4. & Misc. Ref. 114.

§. 1. Affirmatiuè respondet Venerus in examine Episc. lib. 4. cap. 46. n. 47. vbi sic ait, S. Sacramentum potest poni super cochlear argenteum, dari infirmis ne Sacerdos manu tangat infirmum, & inficietur; & hanc sententiam tanquam probabilem videtur admittere Bartholomæus Gauantus in enchirid. Episc. ver. Pestis, n. 7.

2. Sed merito hoc fieri prohibetur in Aliis Mediol. Eccles. de cura pestilen. cap. 1. §. n. 2. & rationes adducit Chapeauilla de sacram. Euch. ministr. temp. pest. quest. 33. & 34. Marchinus de bello diuino part. 3. c. 5. num. 6. & Bonacina de Sacram. disp. 4. sect. 6. punct. 3. n. 10. vnde annis elapsis in peste Panormitana affirmatiua sententia in praxi minimè admissa fuit.

RESOL. C.

An peste laboranti prope mortem liceat ministrare Eucharistiam super folium pagine, & postea illud comburere? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 50.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet nouissimè Iacobus Mancinus in tract. visitandi infirmos, prol. 8. dub. 18. vbi sic ait, Non erit incongruum cum decenti instrumento, & debita reuerentia absque scandalo hoc sacramentum tempore pestis ministrare. Accedit vsu assiduus, quem tenet Reuerendissimus Dominus D. Petrus de Marchis, Archiepiscopus Smyrn. in sua Diocesi, in qua assidue pestis vrget, & tunc huiusmodi. Post illorum confessionem Sacerdos ponit reuenter particulam consecratam super foliū pagine albae extensæ super scabellum ad id paratum, & dictis verbis, Domine non sum dignus &c. infirmus accedit, & lingua particulam reuenter sumit, accipitque purificationem. Interim Clericus candela accensa in summitate virgæ paginam comburit, quem usum probabilem puto, tutæque conscientia teneri posse tempore pestis tantum, & nouissimè Iacobus Marchantius de Sacram. tract. 6. de Extr. v. n. l. 3. fol. 388 alios modos ponit, & approbat ministrandi Eucharistiam infectis absque quod imponatur ori ab ipso Sacerdote.

2. Sed ego in 4. part. tract. 4. resol. 114. similes modos ministrandi Eucharistiam infirmis reprobauit, tanquam irreuerentes huic venerabili Sacramento, & idèd pro negatiua sententia vbi supra adduxi Chapeauillam, Marchinum & alios, quibus nunc addo Bartholomæum à S. Paulo de sacram. Euch. lib. 1. quest. 212. vbi sic ait, Infertur non esse licitum tempore pestis Eucharistiam in loco decenti ponere, vt inde ab ipsis peste infectis ore, vel propriis manibus capiatur. Et ratio est, quia hoc est contra vsum & praxim Ecclesie, quæ praxis, vsus, mos, & consuetudo Ecclesie vim legis habet, & quia in maximam credit irreuerentiam tanti sacramenti. Sic ille. Nec auctoritas Possenini pro contraria sententia adducta multum valet. Nam ipse in cap. 9.

Sup. hoc lect. ge doctina Ref. seq.

Que hic est Ref. antec. dons.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 1. Ref. 1. §. Potest etiam infirmi scilicet. & seq. & in Ref. 49. §. Sed si, & seq. & in alio §. eius not.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Fagundes de præcept. Eccles. præ. 3. lib. 3. c. 4. n. 20. Pitigianus in 4. sentent. tom. 1. dist. 8. q. 3. art. 6. Suarez in 3. p. tom. 3. disp. 80. sect. 3. in fine, Mercerus in 3. part. de Sacram. q. 80. art. 12. propos. 2. in fine, & Sylluius in 3. par. q. 80. art. 12. quaritur quare in fin. vbi sic asserit. Si contingeret moribundum non posse hostiam deglutire, relinquendus esset absque viatico potius, quam ei daretur species vini. Ita ille. Et ratio est, quia in tali casu ius diuinum non obligabit ad sumptionem Sacramenti, & infirmus excusabitur à sumptione, & Minister à dispensatione, & difficulter potest euenire vt ægrotus non possit deglutire exiguum speciem panis cum vino non consecrato, vel cum aqua. 2. His tamen non obstantibus absolutè affirmatiuam sententiam tenet aduersus Suarez ex Theologis Salmaticensibus Petrus Ochagauia de Sacram. tra. 2. de Euch. eff. lib. 1. q. 18. n. 9. vbi sic ait. Cum infirmus in tali esset casu constitutus, quod hostiam consecratam traicere in stomachum non posset, si vinum tamen consecratum traicere rectè posset, Suarez sentit non posse Sacerdotem tunc temporis ministrare speciem sanguinis, ne præbeatur occasio indiscretis Ministris frangendi eam legem, quæ prohibet communionem sub specie vini; quare asserit iste Docteur tunc infirmum non obligari præcepto Eucharistie. Sed probabilius mihi videtur cum recentioribus debere tunc ministrari Sacramentum sub specie vini. Probat ex eo, quia tunc in articulo mortis obligat præceptum diuinum Eucharistie, quod præferendum est humano præcepto de non fumenda specie vini à laicis. Ministrum autem sibi consulant in quibus casibus possint præbere sacramentum Eucharistie sub speciebus vini. Ita Ochagauia, cui adde Didacum Nugnum in 3. part. tom. 1. qu. 80. art. 12. conclus. 3. qui tamen putat in casu contingenti adhibendum esse consensum Episcopi. 3. Sed quequid sit de hoc casu certum est contra Sotum in 4. dist. 13. q. 2. artic. 6. si contingat Sacerdotem sacrificantem mori post consecratum, & ante assumptum sanguinem, nullumque adesse Sa-

num. 22. postquam disputatiōe potius, quàm resolutiōe vsum huiusmodi instrumenti approbare visus est, tandem hæc verba subiicit. Ego tamen non recederem à communi vfu Ecclesiæ, qui est ministrare immediatè manu, & qui aliter ageret, præter peccatum posset etiam ab Episcopo puniri. An autem talis mortaliter peccaret, dubito, quia contraueniret graui ceremoniæ Ecclesiæ vniuersalis. Hæc Possseuinus. Ad doctrinam verò Episcopi Smyrnenfis respondeo, quod magis præualere debet auctoritas 15. Episcoporum, qui in Conc. V. Mediolanensi à Summo Pontifice approbatum modum similem ministrandi Eucharistiam reprobauerunt. Et peto à Marchino si in illo folio chartæ forsitan (vt facilius accideret potest) remaneret aliquod paruū fragmentum particulæ consecratæ, ad quid deseruiet combustio: Meritò igitur Chapeauilla de Sacrament. Eucharist. quæst. 33. & seq. damnauit hos modos ministrandi Eucharistiam peste infectis; vt qui non audens accedere ad peste infectum propter periculum contagionis à longè positus proponit ægris ex mensa ad hoc composita sumendam. Et qui proponit ægris sumendam ex scutellis. Necnon ille, qui pani vsuali, & communi inuolutum ministrat. Et ille, qui oblongiori forcipe Eucharistiam tenet, & sic ægro ministrat. Et ille, qui spatula oblongiori Eucharistiam infigit, & sic in os peste infecti immittit.

RESOL. CI.

- An laicis infirmis Reliquiæ Sacramenti inuenta post abluionem tradi possint?
 Et quid, si abluionem non sumpserint?
 Et notatur ad euitandam irreuerentiam aliquando licitum esse accipere Eucharistiam sine ieiunio, vt si prudenter timeatur, peruenitur in manus infidelium, vel hereticorum, aut ab incendio absumi.
 Et quid est agendum, si esset Sacerdos non ieiunus, & laicus ieiunus: vel laicus esset excommunicatus, & ieiunus, Sacerdos non quidem censura impeditus, sed non ieiunus.
 Et quid si Sacerdos esset excommunicatus, laicum verò nō. Vt alius, si Sacerdos, per acta consecratione peccat, nec alius Sacerdos adsit ieiunus, si non ieiunus adsit, an iste debeat perficere Sacrificium?
 Et quid in prædicto casu, si est qui celebrat in Pontificali, & desit, & non sit alius Episcopus, an simplex Sacerdos possit supplere simplici, & ordinario modo, que desunt?
 Et in dicto casu præuente Episcopo, utrum sit præferendus simplex Sacerdos ieiunus alteri Episcopo non ieiunus, vt perficiat que desunt?
 Et an Sacerdos post longam communionem factam immediatè post Sacrificium possit vasa purificare, & Reliquias, seu fragmenta que supersunt consumere, etiam si Reliquiæ fuerint consecratæ in ea Missa, vel ab alio in alia Missa? Ex part. 10. tr. 13. & Misc. 3. Resol. 53.

Sup. contēto in hoc, & seq. 5. in ref. not. seq. à 5. Non desinā.

§. 1. **N**egatiuam sententiam tanquam communionem tuetur Sagundez, præcept. 3. lib. 3. cap. 5. n. 1. vbi ita ait: Rursus rogabis, an possint huiusmodi reliquiæ inuentæ dari laicis ex his, qui communionem Eucharistiæ acceperunt, præsertim post sumptam aquam. Respondeo, huiusmodi reliquias dari, per se loquendo, non posse Laicis post sumptam abluionem; quia hoc non pertinet ad eorum ministerium; censetur enim eorum actio perfectè consummata in ipsa prima sumptione ipsius Sacramenti: quare nec illis etiam dandæ sunt post finitam communionem, etiam si abluionem non sum-

psceint, nisi simul dentur cum priori formula, quæ tunc censetur vna formalis communitio, post hæc verò primam communionem, non possunt laici inter se communicare, per se loquendo: illa autem sumptio illarum reliquiarum est vera communitio, si per se, ac separatim fiat. Ita Soarius citatus. Ille, cum Bacina de Sacram. disp. 4. q. 6. punct. 2. n. 15. qui citat Reginaldum, Coninch, Nugnum, Fillucium, & Azorium; quibus adde, me citato Leandrum de Sacramenti, tom. 2. tract. 7. disp. 5. q. 35. qui firmat non licere dare laicis in eo casu, cum iam non sint ieiunati. Quoniam si dictæ reliquiæ sumi possunt à Sacerdote, etiam post abluionem, idè est, quia sunt reliquiæ pertinentes ad idem Sacrificium, ad quod consummandum, & perficiendum Sacerdos habet debitum, quo debito caret Laicus.

2. Verum affirmatiua sententia Marchini, ego olim in par. 6. tr. 6. resol. 23. an sit probabilis, alioquin iudicio iudicandum reliqui; nunc autem inuenio illam docere Carolum Baucium in Casibus singulis in Conscientia, cas. 136. vbi ita asserit: Quæritur fragmenta Hostiæ consecratæ post sumptam Eucharistiam, & abluionem à Laico, an possint sumi ab eodem Laico, si statim sumat, scilicet post terminatam moram temporis. Respondet Marchinus de Sacramento Ordinis part. 3. cap. 3. n. 18. id posse fieri, Ratio esse potest, quia sumptio illa reliquiarum est terminatam temporis moram censetur vna, & eadem actio moralis cum manducatione Hostiæ, quam vitæ accepit, & testatur esse moris in acutissima Religione S. Mariæ Fultensis Ordinis Cisterciensis, & quamuis hæc opinio sit contra communem Doctorum sententiam, tamen quia prædictus liber fuit iussu Iussu Magistri Sacri Palatii, & non fuit emendata hæc opinio. Idcirco mihi videtur etiam à principio extrinseco hanc opinionem esse probabiliorem, et magis, cum fuerit posita in praxi in multis Curatibus, & oppidis, vt ipse Marchinus testatur. Hæc Baucius. Et dictam sententiam Marchini, non audeo improbare nonnullis sapientissimis Ioannes Dicastrillus tom. 2. de Sacram. tract. 4. disp. 9. ad. 17. q. 6. n. 389. vbi sic ait: Illud etiam quod ait Marchinus de abluione danda communicanti etiam Laico, non semel vidi fieri, quando scilicet in pyxidè paruula portatur ad ægrotum Venerabilem, non iam per modum Viatici, sed pro deuotione, & aqua, vel vinum infunditur in pyxidem, & communicanti porrigitur, vt si qua minuta particulæ manserint, non emanent. In his ergo casibus, & isto modo non a se damna sic facientes, & facilius existimarem legem ieiunij pro communionem pro iis casibus et modo, ac non aliter esse receptam in Ecclesiis, saltem vbi talis est vsus, & modus. Hæc Dicastrillus. Vnde puto sententiam Marchini non carere probabilitate, & ideo negatiuam, quam tenet cum communi Leandrus vbi supra, vocat tantum probabiliorē.

3. Nota hic obiter, ad vitandam irreuerentiam aliquam, licitum esse accipere Eucharistiam sine ieiunio, vt si prudenter timeatur periculum in manus infidelium, vel hereticorum, aut ab incendio absumi, & in tali casu, si Sacerdos esset non ieiunus, & Laicus ieiunus, ceteris paribus danda esset formula laico; semper tamen manibus esset à solo Sacerdote contrectanda. Quod si contingeret, vt Laicus esset excommunicatus, sed ieiunus, Sacerdos verò non quidem censura impeditus, sed non ieiunus, is mihi videtur præferendus, quia maius videtur impedimentum censuræ, quàm defectus ieiunij. Si verò Sacerdos esset excommunicatus, Laicus verò non, ego iudicarem à Laico fore manducationem, quia Laicus non

non est impeditus ad id, quod aliquin ex parte sua Sacerdos non potest, quia est impeditus, & non vget necessitas, quia adest alius, qui possit communicare. Et quamvis etiam ministrare illo modo Eucharistiam sit virtute censuræ prohibitum, tamen cum in eo casu necessitatis non adit alius ad id minus ordinarius, poterit id præstare; & quidem si est excommunicatus toleratus (vt appellant) poterit in fauorem laici id facere, & quamvis non sit toleratus, sed denunciatus, aut manifestus Clerici percussor, adhuc potest absque peccato pro tali casu, quia non censetur Ecclesiasticum impedimentum censuræ tunc obligare. Vltèrius si Sacerdos peracta consecratione pereat, aut extra se fiat sine spe redeundi ad se, nec adit alius Sacerdos ieiunus, si non ieiunus adsit, ille debet perficere Sacrificium. Quod si in prædictis casibus Sacerdos impeditus sit etiam Episcopus in Pontificalibus celebrans, & non sit alius Episcopus, potest simplex Sacerdos supplere simplici, & ordinatio modo quæ desinit. Vtrum autem pereunte Episcopo in eo casu sit præferendus simplex Sacerdos ieiunus alteri

Episcopo non ieiunus; nihil video in aliis auctoribus; crediderim tamen præferendum esse Sacerdotem simplicem ieiunum. Et hæc omnia docet Dicastillus vbi supra, num. 373, 379. & 380. quæ admodum noranda sunt, non enim facile apud alios auctores inuenies.

4. Sed si aliquis hic quærat, an Sacerdos post longam communionem factam, immediatè post finitum Sacrum, possit Vasa purificare, & reliquias, seu fragmenta, quæ supersunt consumere? & negatiuè respondet Hurtadus de Eucharist. capite 9. difficultate 17. eo quod iam non sit ieiunus. Sed ego contrariæ sententiæ adhaereo cum Cardinali Lugo, de Eucharist. disputatione 15. numero 81. cum sequentibus, Suarez tom. 3. disputatione 68. sectione 6. Fagundez vbi supra num. 50. & alij Si particula, & earum reliquiae fuerint consecratæ in ea Missa. Quia adhuc censetur perseverare eadem actio, & consummatio eiusdem Sacrificij. Imò & consumere eas reliquias poterit, etiam si ab alio præconsecratæ fuerint, modo asseruari commode non possint.

& in Ref. 130. §. vlt. à lin. 3.

Sup. hoc supra in tr. 1. Ref. 50. signanter in §. 1. ante medium, à verbi. Item si el Sacerdote, & lege alias Ref. nor primæ dictæ Ref.

Sup. hoc supra in tr. 1. Ref. 249. & in aliis eius primæ not.

Sup. hoc supra in tr. 1. Ref. 58. signanter in §. 1. ad lin. 6. quæ consecrationem ieiunus & lo Ref. 233. §. vltim. prope fin. à verbi. Si non respectatur.

TRACTATUS TERTIVS

De Præcepto Ecclesiastico audiendi Missam in Die Festo.

RESOLVTIO PRIMA.

Quidam scrupulis angebatur, an habuerit intentionem implendi præceptum Missæ, & dicendi Horas Canonicas: ideo benignam aliquam opinionem impense à me postulabat.

Et hoc dubium oriebatur, quia sciebat, quod præter attentionem internam necesse esset ad implendum præceptum dicendi Horas Canonicas, & audiendi Missam intentio formalis, vel virtualis, qua vult dicta præcepta adimplere.

Ex quo deducitur, quod si quis audiat Missam ex deuotione, putans non esse diem festum, an teneatur postea aliam Missam audire?

Ex quo etiam aduertitur, satisfacere præcepto, qui vult Missam audire, vel recitare Officium cum voluntate expressa non adimplendi præceptum recitandi Officium, & audiendi Missam: nec opus esse mutare animam, in tempore habili, & applicare pro implendo præcepto Missam illam audiam, & Officium recitatum.

Et etiam inferitur, quid est sentiendum de Sacerdotibus dubitantibus, habuerintne intentionem recitandi consecrandi Hostiam; an illis tantum præcipiatur proferre verba consecrationis attentè, & deuotè, non autem vt proferant cum intentione aliqua actuali volentis consecrare, aut satisfaciendi præcepto obliganti ad consecrandum? Ex part. 3. tr. 6. & Misc. 2. Resol. 68.

§. I. **D**ubium huius consulenti oriebatur, quia sciebat quod præter attentionem internam necesse esset etiam ad implendum præceptum dicendi Tom. II.

di Horas canonicas, & audiendi Sacrum, intentio formalis, vel virtualis, qua quis vult dicta præcepta adimplere. Ita multi DD. Vide Nauarr. in cap. quando, notab. 3. n. 27. & Azorium tom. 1. lib. 7. cap. 2. quæst. 6. Sed ego puto præcepta solum obligare ad actum quem præcipiunt, vnde sufficit huiusmodi actum efficere, vt illa implentur, & non est necesse, vt ipsum actum faciamus ex intentione formali, vel virtuali implendi præceptum. Et ideo si quis audiuit Missam ex deuotione, putans non esse diem festum, non teneatur postea aliam Missam audire, vt rectè docet Sanchez in summa, tom. 1. lib. 2. cap. 9. numero 9. Vasquez in part. 2. quæst. 100. art. 9. in expositione litteræ, num. 5. Valentia tom. 3. disputatione 6. quæst. 2. punct. vltimo, & alij. Vel dicendum est, quod ad implendum præceptum, licet opus sit non solum vt faciamus actum humanum imperatum per illud, sed etiam vt faciamus illud, saltem ex intentione virtuali implendi illud, quam virtualem intentionem Suarez tom. 3. disputat. 88. sectione 3. semper dari affirmat in ipso actu, quamdiam illa per contrarium actum non excludatur. Quoties igitur quis non habet hanc voluntatem formalem, nolendi implere, verbi gratia, præceptum Missæ; vel Horarum Canonicarum, censetur habere intentionem virtualem implendi illud per illum.

2. Et ita hanc sententiam docet etiam Fagundez præf. 1. lib. 2. cap. 7. n. 14. vbi sic asserit. Iuxta doctrinam Suariz, & Sancij respondendum est ad sedandos scrupulos Sacerdotum dubitantium, an habuerint intentionem requisitam ad consecrandum hostiam; nam iuxta fundamenta Suariz, eo ipso quod verba consecrationis dixerunt, & non habuerunt hunc actum, & hanc intentionem formalem;

in tom. 1. tr. 1. lege doctrina Ref. 1.

Sup. hoc inf. in Ref. 5. §. Verbi, à lin. 7. & sup. in tr. 1. lege latam doctrinam Ref. 74. signanter §. Ad secundum, prope fin. à verbi Deinde, & in aliis eius verbi. & vide alias Ref. eius primæ not. & ex illis inferes, quid pro hac questione debeat sentire.

Sup. doctrina contenta in hoc §. lege Ref. not. primæ huius Ref.

Vt factus hoc dubium dissoluatur

